

**JAARVERSLAG 2022
STICHTING
MOMMERSKWARTIER**

Voorwoord Raad van Toezicht

Doorgaan

Stichting Mommerskwartier legt met dit jaarverslag, en de separate jaarrekening, verantwoording af over het gevoerde beleid in 2022, het derde coronajaar. En evenals in 2020 en 2021 heeft de stichting zich in 2022 krانig geweed. De coronasteun in de afgelopen jaren heeft daarbij voor veel rust gezorgd.

Daar waar we in het voorjaar van 2022 hoopten en dachten de corona crisis langzaam achter ons te laten, diende zich een nieuwe crisis aan in de vorm van de energiecrisis. Gelukkig is door de overheid onderkend dat de omvang en de oorzaak van deze bedreiging zodanig is dat culturele instellingen de gevolgen daarvan op korte termijn niet kunnen dragen. Onder deze moeilijke omstandigheden kon de focus gericht blijven op de primaire taken. Een mooi voorbeeld van hoe goed dat is gelukt is de tentoonstelling Koninklijk Borduren. De Raad van Toezicht heeft daar veel waardering voor.

Ook in de samenwerking met de gemeente Tilburg zijn we weer een stukje verder in de vorm van het architectentraject, dat in 2022 is opgestart. De Raad van Toezicht ondersteunt de visie achter de plannen en ontwikkeling van harte.

In 2022 werd duidelijk dat algemeen directeur Errol van de Werdt in het voorjaar van 2023 zijn functie neerlegt in verband met het bereiken van de pensioen gerechtigde leeftijd. De werving van een opvolger is in 2022 gestart en heeft geleid tot de aanstelling van Jochem Otten.

Dit jaarverslag laat zien dat ondanks de crises de instellingen van stichting Mommerskwartier gestaag invulling blijven geven aan hun maatschappelijke opdracht. De organisatie weet zich verder te professionaliseren om haar eigen ambitie en de ambitie van de lokale, provinciale en landelijke overheden te realiseren. De behaalde certificaten op het gebied van e-archivering en informatie securitymanagement zijn daar voorbeelden van.

Mede namens alle leden van de Raad van Toezicht dank ik de medewerkers, vrijwilligers en allen die verder in 2022 een bijdrage aan de stichting hebben geleverd voor hun inzet en enthousiasme.

Wim Bens

Voorzitter Raad van Toezicht

Voorwoord Directie

Na ruim tien jaar met veel plezier, passie en overgave als directeur-bestuurder van de Stichting Mommerskwartier te hebben gewerkt, is het voor mij tijd geworden om het stokje over te dragen. Per 1 april 2023 start Jochem Otten als mijn opvolger bij deze mooie stichting.

Dankzij de niet aflatende steun en inzet van alle medewerkers in dienst of als vrijwilliger, museumvriend en diamantair is de zichtbaarheid en bekendheid van alle onderdelen in de afgelopen tien jaar enorm gegroeid. Dat hebben we echt met zijn allen gedaan. Het TextielMuseum heeft zijn naam internationaal gevestigd. Dat is ook gezien door de Rijksoverheid die dat waardeerde met een opname in de culturele Basis Infrastructuur (BIS). Vele professionaliseringslagen zijn gemaakt. In goede samenwerking met de gemeente Tilburg wordt nu nog keihard gewerkt aan de afronding van een ambitieus plan voor het TextielMuseum van de toekomst en een plek van betekenis voor de stad. Een plan dat we op dit moment samen met architectenbureau Mecanoo voorbereiden en afronden om voor te leggen ter besluitvorming door het College van Burgemeester en Wethouders en de gemeenteraad. Deze fase van planvorming rond ik nog af om de volgende fasen vol vertrouwen over te dragen aan Jochem, die veel ervaring heeft met dit soort trajecten. Het museum mocht al verschillende mooie nationale en internationale prijzen ontvangen, zoals the Best in Heritage, en ik ben ervan overtuigd dat het daar na realisatie van de vernieuwingsplannen niet bij zal blijven.

Het Regionaal Archief loopt op de troepen vooruit met zijn aanpak voor digitalisering van overheidsarchieven waar met veel nieuwsgierigheid en belangstelling van buiten naar gekeken wordt. Het Stadsmuseum zonder huis heeft op vernieuwende wijze een belangrijke positie in de stad ingenomen en slaagt er met bescheiden middelen in om een coördinerende rol te vervullen in de erfgoedgemeenschap. Vincents Tekenlokaal keert weer tijdelijk terug in het Paleis Raadhuis waar de roots van Vincent liggen.

Als directeur bestuurder kijk ik met trots terug op een enerverende, leerzame en dynamische periode in collegiale samenwerking. Zonder de steun, het vertrouwen en de inzet van allen die ons een goed hart toedragen waren we niet zo ver gekomen als we nu zijn. Ik dank iedereen die dat betreft daar oprecht voor. Alle medewerkers en onze stakeholders hebben daar met veel overgave aan bijgedragen. Ons managementteam heeft er stevig de schouders ondergezet. Samen hebben we het schip in het water gekregen. Ook wil ik onze Raad van toezicht en de gemeente Tilburg zowel bestuurlijk, wethouder en raadsleden maar ook de ambtelijk staf in de huidige en vorige samenstellingen hartelijk danken voor hun vertrouwen, inzet, deskundigheid en steun. Ze waren voor mij altijd bereikbaar en toegankelijk. Daar ben ik hun zeer erkentelijk voor. De toekomst ziet er veelbelovend uit voor ons museum maar ook voor deze mooie stad van wie ik ben gaan houden. ik hoop dan ook dat jullie onze mooie instellingen en de nieuwe directeur zullen blijven steunen.

Het gaat jullie goed, we komen elkaar vast weer tegen.

Hartelijke groet,

Errol van de Werdt
Algemeen Directeur

Managementsamenvatting

Algemeen en exploitatie

Stichting Mommerskwartier is de koepelorganisatie waarbinnen de instellingen TextielMuseum (waaronder het TextielLab), Stadsmuseum Tilburg en Regionaal Archief Tilburg hun krachten bundelen. De ondersteunende activiteiten binnen de stichting zijn gebundeld in de eenheid bedrijfsvoering, dat als een soort Shared Service Center opereert. De organisatie heeft de ambitie om met al haar onderdelen lokaal, regionaal, landelijk dan wel internationaal toonaangevend te zijn binnen de diverse onderdelen van de cultuursector.

De gemeente Tilburg is de belangrijkste financier en opdrachtgever voor Stichting Mommerskwartier. De gemeente Tilburg heeft op basis van het vigerende cultuurplan dat voor de periode 2021-2024 is vastgesteld de subsidierelatie ten behoeve van het TextielMuseum en het Stadsmuseum Tilburg voor de desbetreffende periode (2021-2024) bestendigd. Dat (bestendigde subsidierelatie voor 4 jaar) geldt overigens ook voor de Provincie Noord-Brabant. Sinds 2021 heeft Stichting Mommerskwartier ook met het Rijk een structurele subsidierelatie, door de opname van het TextielMuseum|TextielLab als ontwikkelinstelling binnen de landelijke culturele basisinfrastructuur 2021-2024. Het Regionaal Archief Tilburg voert in opdracht van 12 gemeenten de wettelijke archieftaak uit op basis van een dienstverleningsovereenkomst.

Daarnaast genereert de organisatie ook eigen middelen. Het TextielMuseum genereert eigen inkomsten via bezoekers (o.a. museumjaarkaart en horeca) en het TextielLab genereert eigen inkomsten via de werkplaats en de verkoop van textielproducten in de winkel en we doen actief aan fondsenwerving.

De stichting probeert in voortdurende invulling te geven aan de 3 governance codes, te weten de Governance Code Cultuur, de Fair Practice Code en de Code Diversiteit en Inclusie.

2022 gaat de geschiedenis in als het derde "coronajaar" en een jaar waarin we als gevolg van de energiecrisis geconfronteerd werden met extreme kostenstijgingen. Desalniettemin zien we voor 2022 een gerealiseerd exploitatieoverschot voor bestemming van ca. € 374.000. Dit exploitatieoverschot is per saldo (want ook niet voorziene hogere energiekosten) het gevolg van drie bewegingen die in de begroting niet waren voorzien. Ten eerste ontvingen we in 2022 € 690.600 ambtshalve aan coronasteun van de rijksoverheid. Daarnaast heeft het museum beter gepresteerd dan verwacht met een hoger gerealiseerd aantal bezoekers (58.246 vs. 45.500) en een beter draaiende werkplaats in het TextielLab. Tot slot hebben we per saldo ca. € 328.000 minder aan bestemde reserves ten behoeve van projecten ingezet (m.n. BIS (ca. € 110.000) en RAT (ca. 116.000). Dit laatste is inherent aan het wezenskenmerk van projecten en nieuwe programma's. De realisatie verloopt altijd trager dan gedacht.

TextielMuseum

Het TextielMuseum timmert zowel lokaal, regionaal, nationaal als internationaal aan de weg door de creatieve maakindustrie (ontwerpers, kunstenaars) een plek te bieden voor ontwikkeling, experiment en expositie. Dit gaat hand in hand met het actueel houden en voortduren verder ontwikkelen van het textiele ambacht.

Het TextielMuseum bestaat uit twee entiteiten, te weten het Museum en het TextielLab.

Museum

Het Museum heeft de volgende kerntaken:

- I. Verwerven, beheren en behouden van museumcollecties
- II. Organiseren van tentoonstellingen
- III. Organiseren van publieksactiviteiten
- IV. Organiseren van educatieprogramma

I. Verwerven, beheren en behouden van museumcollecties

De museumcollectie (eigendom van de gemeente Tilburg) is de kern en het vertrekpunt voor ons presentatie- en tentoonstellingsbeleid. De ontwikkeling van de museumcollectie sturen we door middel van een collectiebeleidsplan. Daarin nemen de zogenaamde collectieopdrachten een belangrijke plaats in. Dit zijn veelal opdrachten aan kunstenaars, die in samenwerking met de experts van het museum en het TextielLab nieuwe textiele kunstwerken realiseren. In ons opdrachten beleid leggen we steeds meer de focus op innovatie en duurzaamheid in combinatie met diversiteit en inclusie. Dat laatste door de samenwerking te zoeken met kunstenaars met een niet-Westerse migratieachtergrond en thema's als identiteit en gender op de agenda te zetten. We hebben als doel om collectieopdrachten, maar ook overige aankopen kunst en vormgeving, zo snel mogelijk na aankoop of realisatie te tonen.

Voor de financiering van deze collectieopdrachten wordt nauw samen gewerkt met het Mondriaan fonds.

II. Tentoonstellingsprogramma

In 2022 hebben we een divers tentoonstellingsprogramma gerealiseerd met als hoofdthema's design, kunst, mode en duurzaamheid. Hierbij is gelet op diversiteit in onderwerpen tussen de tentoonstellingen die tegelijkertijd te zien zijn en het ritme van opvolging. Ook de nieuwe focus op de thema's duurzaamheid en innovatie en presentaties gericht op verwondering en beleving, waren in 2022 terug te vinden in het museum met de tentoonstellingen Kleurstof en Koninklijk Borduren. Ook is de link tussen museum en TextielLab in 2022 gecontinueerd met het tonen van door kunstenaars in het lab ontwikkelde werken in de tentoonstelling Kleurstof. En met de presentatie van het maakproces en eindresultaat van de nieuw ontwikkelde gordijnen voor de werkkamer van Koningin Maxima in de tentoonstelling Koninklijk Borduren.

III en IV. Publieksactiviteiten en educatie

In 2022 hebben we parallel aan de tentoonstellingen en onze maak- en ontwikkelambities educatie breed ingezet in alle facetten van het museum en het TextielLab. Leerlingen (BO, VO), studenten (MBO, HBO) en recreatieve bezoekers kunnen terecht in de TextielStudio's, de werkplaats, de bibliotheek, de tentoonstellingen en de collectie.

In veel gevallen was de deelname aan de activiteiten op het niveau van de beschikbare plaatsen.

TextielLab

Als internationaal gewaardeerde ontwikkelplek investeerden we ook in 2022 in drie strategische lijnen:

- I. Het bieden van dé ideale leer- en werkplek. Voor zowel jonge makers, die bij ons hun expertise en een eigen signatuur kunnen ontwikkelen, als voor gerenommeerde kunstenaars die bij ons gebruik kunnen maken van een state of the art TextielLab. Hiervoor investeren we in de verbetering en uitbreiding van het huidige machinepark, de R&D faciliteiten in het Lab én het vaktechnische team en hun kennis.
- II. Versterking van onze positie als kennis- en expertise instituut op het gebied van textiel. Bij ons vindt onderzoek, debat en reflectie plaats door en voor makers rondom actuele maatschappelijke thema's. We delen dit met publiek en professionals.
- III. Het bieden van een podium aan makers die werken met het medium textiel. Bij ons beleeft het publiek van dichtbij het ontwerp- en maakproces van textiel en maken ze kennis met de textiele werken van nationale en internationale makers, kunstenaars en ontwerpers.

De vernieuwing van het TextielMuseum

Het traject met architectenbureau Mecanoo dat de gemeente Tilburg medio 2022 samen ons is gestart ten behoeve van de aanpak van het Mommers/Drögecomplex als onderdeel van de Definitiefase Ontwikkeling Museumkwartier, is per ultimo 2022 in een vergevorderd stadium. Mecanoo levert een voorontwerp op van een vernieuwd TextielMuseum en een herbestemd Drögepand. Het voorontwerp

levert meer concrete inzichten op betreffende de structurele exploitatie en de benodigde financiering van dit voor Tilburg belangrijke stedenbouwkundige project, als onderdeel van de ontwikkeling en ontsluiting van het Museumkwartier. Het voorontwerp komt begin 2023 gereed en daar zal later in 2023 door de gemeente Tilburg over worden besloten.

Regionaal Archief Tilburg

Er is in 2022 hard gewerkt aan de uitvoering van het strategisch plan 2019-2022, diversiteit en inclusie, uitbesteding van inventarisatie van oude archieven en de controle daarvan, scannen op verzoek het doen van nieuwe ingests in het e-depot. Ook werkten we aan een nieuwe manier om films via onze website te tonen en het scannen van foto's. De functionaliteit van de BouwDossierApplicatie werd uitgebreid met hinderwetvergunningen, milieuvergunningen en omgevingsvergunningen en eindelijk konden we weer publieksactiviteiten organiseren in de studiezaal.

De highlights

- De studiezaal kon de deuren eindelijk openen op 11 oktober en de zaterdagopenstelling is weer gestart.
- Op 20 oktober ontvingen we namens Heemkundekring Tilborch een grote afvaardiging van Willem II en toonden het gedigitaliseerde archief van de voetbalvereniging
- Succesvolle ingests in het e-depot zijn gerealiseerd van gemeenten Oisterwijk (Haaren 1995-2010) en Alphen-Chaam (1996-2011).
- De publieksactiviteiten werden zeer goed bezocht: de avond over voetbalclub Willem II, de presentatie van de Onderzoeksgids Oorlogsslachtoffers, de Open Dag (Kleine Meierij 70 jaar) en het symposium *Vrouw waar ben je nou?*
- Bouwdossierapplicatie voor ambtenaren en publiek is succesvol ingevoerd en uitgebreid.
- De renovatie van het al jaren problemen-gevende dak van het gebouw Kazernehof is afgerond.
- Twee nieuwe, jonge medewerkers zijn ingewerkt en zij dragen bij aan de kwaliteitsverbetering van de organisatie.

Stadsmuseum Tilburg en Vincents Tekenlokaal

Op een veelheid aan terreinen en onderwerpen (collectie, depot, diversiteit & inclusie, kunstbeleid gemeente erfgoed educatie, etc.) heeft het Stadsmuseum vanuit zijn rol van als makelaar tussen erfgoed, identiteit en de inwoners van de stad in 2022 een actieve en (mede-)bepalende rol gespeeld. Mede hierdoor is het Stadsmuseum door de gemeente actief betrokken bij een nieuwe beleidsnotitie betreffende de toekomst van het erfgoedbeleid binnen Tilburg.

Vincents tekenlokaal heeft weer op meerdere locaties tal van activiteiten uitgevoerd met als doel de creatieve tekentalenten van kinderen in Tilburg en omgeving te (laten) ontdekken en stimuleren. Het jaar werd verder gedomineerd door huisvestingsperikelen. Uiteindelijk is Vincents tekenlokaal voor een tijdelijke periode van minimaal een jaar terug in het Paleis Raadhuis.

Inhoud

Voorwoord Raad van Toezicht	2
Voorwoord Directie	3
Managementsamenvatting	4
1. Stichting Mommerskwartier	8
1.1. Organisatie	8
1.2. Financiën	15
2. TextielMuseum	23
2.1. Museumzaken	24
2.2. TextielLab	36
2.3. Vernieuwingsprogramma.....	42
2.4. Marketing en Communicatie.....	47
3. Regionaal Archief Tilburg	49
4. Stadsmuseum Tilburg.....	59
5. Vincents Tekenlokaal	72
Bijlage 1 Collectiemanagement, Bruiklenen en aanwinsten TextielMuseum 2022.....	78
Bijlage 2 Educatieaanbod.....	82
Bijlage 3 Bijzondere projecten in het TextielLab	83
Bijlage 4 Subsidie en fondsen	92
Bijlage 5 Directie: representatie, netwerkactiviteiten en nevenfuncties	93
Bijlage 6 Digitalisering RAT 2022.....	95
Bijlage 7 Conservering en Restauratie Regionaal Archief Tilburg 2022	99
Bijlage 8 Inventarisatie Regionaal Archief Tilburg 2022.....	102
Bijlage 9 Aanwinsten en verliezen 2022.....	105
Bijlage 10 Overzicht activiteiten 2022 Stadsmuseum Tilburg t.b.v. erfgoed community	109
Bijlage 11 Criteria en projecten fonds voor erfgoedpartners en Tilburgers Stadsmuseum Tilburg	111
Bijlage 12 deelname overzicht erfgoededucatie 2022 Stadsmuseum Tilburg	112
Bijlage 13 Vervolg overzicht activiteiten 2022 Vincent's Tekenlokaal.....	112
Bijlage 14 Prestatieafspraken 2022 gemeente Tilburg TextielMuseum en Stadsmuseum.....	117

1. Stichting Mommerskwartier

Stichting Mommerskwartier is de koepelorganisatie waarbinnen de instellingen TextielMuseum (waaronder het TextielLab), Stadsmuseum Tilburg en Regionaal Archief Tilburg hun krachten bundelen. De ondersteunende activiteiten binnen de stichting zijn gebundeld in de eenheid bedrijfsvoering, dat als een soort Shared Service Center opereert. De organisatie heeft de ambitie om met al haar onderdelen lokaal, regionaal, landelijk dan wel internationaal toonaangevend te zijn binnen de diverse onderdelen van de cultuursector.

De gemeente Tilburg is de belangrijkste financier en opdrachtgever voor Stichting Mommerskwartier. De gemeente Tilburg heeft op basis van het vigerende cultuurplan dat voor de periode 2021-2024 is vastgesteld de subsidierelatie ten behoeve van het TextielMuseum en het Stadsmuseum Tilburg voor de desbetreffende periode (2021-2024) bestemd. Dat (bestendige subsidierelatie voor 4 jaar) geldt overigens ook voor de Provincie Noord-Brabant. Sinds 2021 heeft Stichting Mommerskwartier ook met het Rijk een structurele subsidierelatie, door de opname van het TextielMuseum|TextielLab als ontwikkelinstelling binnen de landelijke culturele basisinfrastructuur 2021-2024.

Daarnaast genereert de organisatie ook eigen middelen. Het TextielMuseum genereert eigen inkomsten via bezoekers (o.a. museumjaarkaart en horeca) en het TextielLab genereert eigen inkomsten via de werkplaats en de verkoop van textielproducten in de winkel. Tot slot beschikken we over een developer die een fondsenwervingsstrategie ontwikkeld en uitvoert waarin financieringswerving voor zowel incidentele projecten (o.a. tentoonstellingen en educatieve activiteiten) als voor de lange termijn ontwikkelingen (o.a. herinrichting van het museum en meerjarige programma's) een plek hebben. Zie hiervoor verder bijlage 4.

Voor het TextielMuseum en het Stadsmuseum worden de doelen en aandachtspunten gerealiseerd via tal van activiteiten in lijn met de subsidiebeschikking van de gemeente Tilburg en voor het TextielMuseum tevens in lijn met de beschikking van de provincie Noord-Brabant en het Ministerie van OCW. Deze activiteiten worden beschreven in de desbetreffende hoofdstukken van dit jaarverslag. Als gevolg van het uitbreken van de corona pandemie en de maatregelen die de overheid heeft getroffen om de gevolgen van de pandemie te beteugelen, hebben het TextielMuseum en het Stadsmuseum in 2022 niet alle overeengekomen prestatieafspraken kunnen realiseren. Wij zijn zowel, de gemeente, de provincie en het rijk zeer erkentelijk voor de verleende coulance ten aanzien van deze prestatieafspraken. Zie hiervoor bijlage 14.

Vanaf 2015 heeft het Regionaal Archief Tilburg een contractrelatie met de gemeente Tilburg in plaats van een subsidierelatie. Regionaal Archief Tilburg is vanaf dat jaar met twaalf gemeenten voor een periode van tien jaar een dienstverleningscontract aangegaan, met een optie op verlenging van vijf maal twee jaar. Daardoor is er voor Regionaal Archief Tilburg een sterke basis gelegd waardoor het in staat is gesteld om een leidende positie in te nemen in de versnelde digitalisering van overheidsarchieven. In het kader van het genoemde cultuurbeleid ondersteunt Stichting Mommerskwartier op verzoek van de gemeente Tilburg de Stichting Kessels. Deze stichting heeft tot doel het beheren en ontsluiten van een collectie muziekinstrumenten. Door de verhuizing van de Stichting Kessels uit het Drögepand in 2022 naar Sociëteit NK Harmonie in de stad zal de subsidierelatie veranderen. Wij zijn daarvoor in afwachting van het initiatief van de gemeente Tilburg. De inhoud en wijze van samenwerking tussen Stichting Kessels en Stichting Mommerskwartier is in een overeenkomst vastgelegd. De verzameling is opgeslagen in het Drögecomplex en is op afspraak voor groepen te bezoeken.

1.1. Organisatie

Bestuur

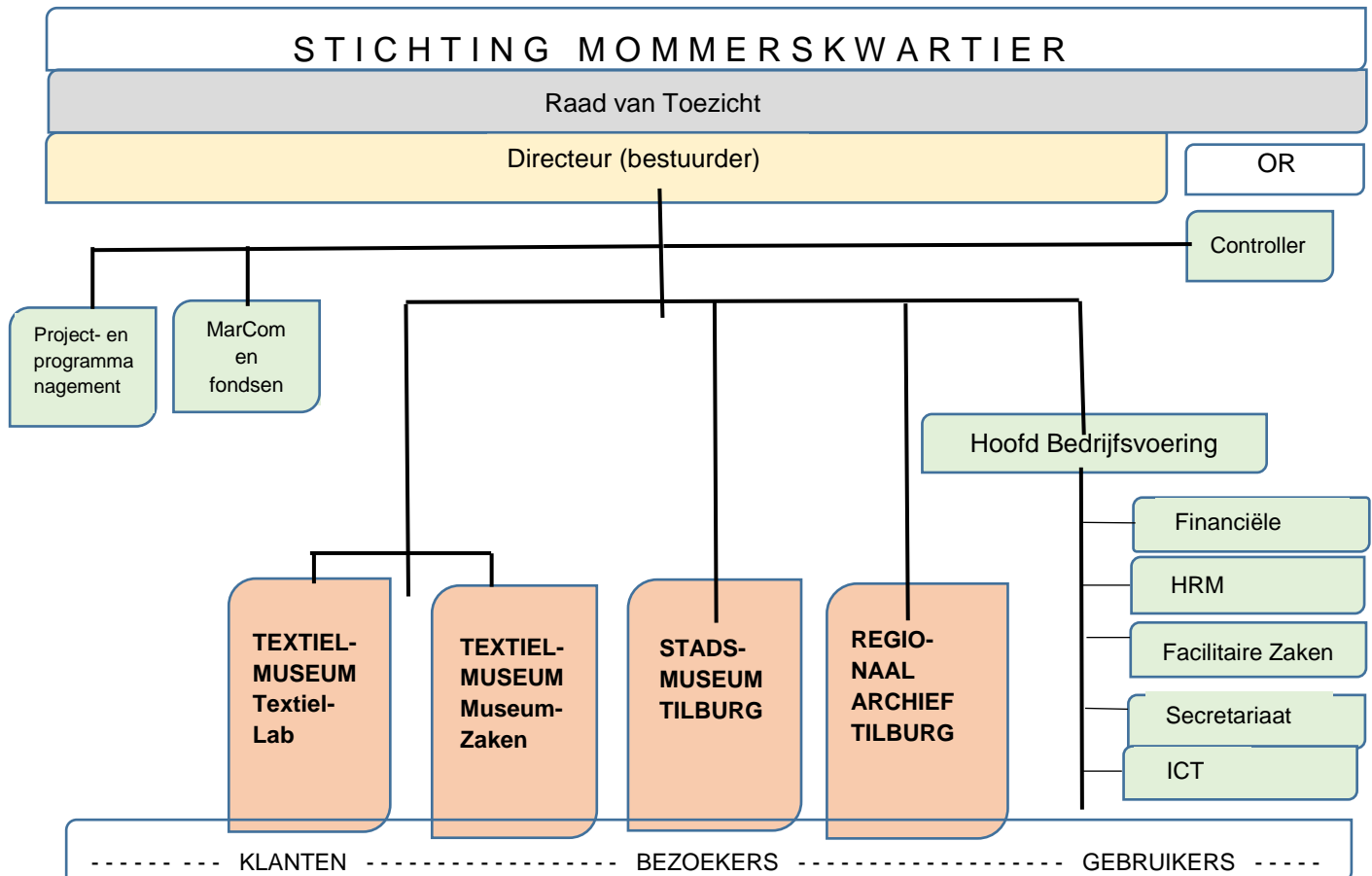
Stichting Mommerskwartier bestaat uit drie instellingen met hun eigen ambities: TextielMuseum, Stadsmuseum Tilburg en Regionaal Archief Tilburg. De stichting bestaat sinds 2007 en kent een Raad van Toezicht model. De functiewaardering van de directeur is bepaald door de AWWN (Algemene Werkgeversvereniging Nederland) en vastgesteld door de Raad van Toezicht.

Binnen de koepel van Mommerskwartier wordt samengewerkt op basis van het shared service concept. Dit omvat facilitaire zaken, HRM, secretariaat, ICT/Security, financiële zaken, controlling, juridische zaken, AVG en de dienstverlening door de accountant. Dat alles in dienst van de Resultaat

Verantwoordelijke Eenheden (Regionaal Archief Tilburg, Stedsmuseum Tilburg, TextielMuseum) en de stichting. Daar waar meerwaarde kan ontstaan wordt programmatisch samengewerkt en kennis en expertise gedeeld. Erfgoed is de verbindende schakel tussen de bedrijfsonderdelen.

In 2017 is het besturingsmodel (resultaat verantwoordelijke eenheden met integrale managers, ondersteund door een shared service center) voorzien van een geheel herziene managementcyclus inclusief rapportage momenten. Het startpunt van deze cyclus vormt het jaarplan van een instelling, aangevuld met een aantal specifieke "control objectives" (o.a. financiën, ziekteverzuim, formatie, vacatures, risico's, naleving governance etc.). Dat jaarplan wordt omgezet in een format dat als agenda voor de periodieke (2 x per jaar) managementgesprekken en -rapportage dienst doet.

Organigram

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht bestaat volgens de in 2015 gewijzigde statuten uit 7 leden, die ieder voor maximaal een termijn van 3x3 jaar zitting nemen. De Raad van Toezicht bestond in 2022 uit mevrouw Marjo Frenk, de heer Wim Bens (voorzitter), mevrouw Renée Elzinga, mevrouw Elly Teune, mevrouw Svetlana Borovikova, de heer Joks Janssen en de heer René Bastiaanse. Vanwege het vertrek van Mevrouw Frenk in de zomer van 2022, naar aanleiding van het volmaken van haar derde termijn, hebben we momenteel een vacature in de Raad. Met het bureau Colourful People zijn we in 2022 gestart met de werving van twee nieuwe leden voor de Raad waaronder de voorzitter.

Er wordt naar gestreefd verschillende kennis-/ervaringsgebieden en achtergronden binnen de Raad vertegenwoordigd te hebben.

De Raad van Toezicht kent drie commissies: de Remuneratiecommissie, de Audit & Risico-commissie en de bouw begeleidingscommissie. De Remuneratiecommissie bestaat uit drie leden van de Raad van Toezicht en houdt zich bezig met de bezoldiging en overige arbeidsvoorwaarden van de

directeur/bestuurder, het beoordelen van de directie en de vastlegging daarvan. De Audit & Risico-commissie bestaat uit drie leden van de Raad van Toezicht en houdt zich o.a. bezig met risicoprofiel, accountant, begroting, financiële verslaglegging en jaarrekening. De bouw begeleidingscommissie bestaat uit 3 leden en houdt specifiek toezicht op de voortgang van het architect ontwerptraject van het vernieuwde museum.

De Raad van Toezicht is in 2022 vijfmaal, in aanwezigheid van de directie bijeen geweest. Strategisch beleid, Vernieuwing van het TextielMuseum, financiën, Coronacrisis, personeel, ISMS, organisatieontwikkeling, informatievoorziening, risicomanagement en gebouwen zijn de belangrijke en terugkerende gespreksonderwerpen. De onderwerpen worden veelal besproken aan de hand van integrale rapportages (Jaarverslag/jaarrekening, begroting, periodieke managementrapportage). In voorkomend geval worden onderwerpen verder uitgewerkt in aparte notities (b.v. WBTR, Governance Check, Vernieuwing). In het najaar heeft tevens een overleg met de Ondernemingsraad plaatsgevonden, waarbij ook de directie aanwezig was. De Remuneratiecommissie en de Audit & Risico-commissie zijn elk tweemaal bijeen geweest.

De bouw begeleidingscommissie is eenmaal informeel bij elkaar geweest.

De leden van de Raad van Toezicht zijn onbezoldigd, waarbij de aan hun lidmaatschap gerelateerde kosten kunnen worden gedeclareerd. Een vergoedingsstelsel van de leden wordt in 2023 ingevoerd.

Personeel

Bij de instellingen van Stichting Mommerskwartier staan de klanten, bezoekers en gebruikers centraal. Alle medewerkers dragen, vanuit hun eigen vakgebied, hun steentje bij om mooie resultaten neer te zetten. De al eerdergenoemde kerncompetenties, te weten: ondernemend, samenwerken, klant- en resultaatgericht spelen daarbij een leidende rol.

Het personeelsbestand van de stichting bestaat uit diverse categorieën personeel. Naast de vaste medewerkers (met arbeidsovereenkomst en vallend onder de Museum CAO) en de gedetacheerde medewerkers vanuit de Diamantgroep (overige werkzame personen in de onderstaande tabel), is een groot aantal vrijwilligers bij de instellingen werkzaam. Rondleidingen worden verzorgd door inhuurkrachten. Ook worden regelmatig stagiaires ingezet en wordt incidenteel (bij pieken en als ziektevervanging) gebruik gemaakt van de inzet van uitzendkrachten. In de onderstaande tabel presenteren we de formatiegegevens voor de verschillende onderdelen van het personeelsbestand op jaarbasis in combinatie met het de daarmee gemoeide kosten.

	2022			2021		
	Aantal	fte/ uren	Bedrag	Aantal	fte/ uren	Bedrag
Werknemers in vast dienst (onbepaalde tijd)	81	65,14	4.593.629	82	69,06	4.559.859
Werknemers in tijdelijke dienst (bepaalde tijd)	32	16,69	919.982	24	11,46	660.558
Ingehuurde zelfstandigen / freelancers	70	11.614	466.503	54	7.682	297.649
Overige werkzame personen (vanuit diamantgroep)	15	11,22	186.553	14	11,86	194.628
Stagiair(e)s	26	6,06		28	6,68	
Vrijwilligers	159	20,91		142	20,96	

Werknemers in vaste dienst (onbepaalde tijd)

In 2022 is de totale bezetting ongeveer hetzelfde gebleven. Er heeft mobiliteit plaatsgevonden, er zijn 14 medewerkers in dienst getreden, 2 medewerkers overgenomen van een uitzendbureau en er is 1 ZZP'er in dienst gekomen. Er zijn 8 medewerkers uit dienst getreden. Van de werknemers in tijdelijke dienst zijn er een aantal in vaste dienst getreden.

Werknemers in tijdelijke dienst (bepaalde tijd)

De stijging is o.a. het gevolg van het opstarten van het BIS-programma, besteding van Fonds21 gelden en vervanging.

Ingehuurde zelfstandigen/freelancers

Dit betreft voornamelijk rondleiders, medewerkers bij de horeca, educatie, fotografie, designstudio en inhuur derden voor het e-depot maar ook ter vervanging van collegae die ziek zijn. De extra inhuur in 2022 is het gevolg van ziektevervanging en uitbreiding t.b.v. het BIS-programma.

Overige werkzame personen (Gedetacheerden vanuit Diamantgroep)

Op 1 januari 2015 is de Participatiewet in werking getreden. Bij onze stichting zijn echter nagenoeg nog alle gedetacheerden vanuit de Diamantgroep werkzaam op grond van de WSW (Wet Sociale Werkvoorziening). Ten opzichte van 2021 is 2022 gelijk gebleven. Dat is positief, want de uitstroom van een diamantiar levert direct een financieel probleem op van € 30.000-40.000. Zoals ook elders in dit jaarverslag wordt toegelicht.

Vrijwilligers

Bij de instellingen wordt een groot aantal vrijwilligers ingezet, die allen een vrijwilligerscontract hebben. Een grote groep vrijwilligers (80) verricht – gedurende een beperkt aantal uren per week – werkzaamheden voor Regionaal Archief Tilburg (o.a. het beschrijven van foto's en het indiceren van genealogische bronnen). Ook leveren 2 vrijwilligers een bijdrage aan projecten voor Stedelijk Museum Tilburg. Bij het TextielMuseum worden 23 vrijwilligers met name ingezet bij het TextielLab, waaronder ook de TextielShop. Daarnaast worden er 14 vrijwilligers ingezet voor publiekstaken in het museum. De stijging van het aantal vrijwilligers ten opzichte van 2021 wordt verklaard door de verplantentuin die in het kader van de tentoonstelling Kleurstof is gerealiseerd en die grotendeels wordt beheerd door vrijwilligers. Het totaal aantal vrijwilligers bedraagt op 31 december 2022: 159.

Omgerekend vertegenwoordigen vrijwilligers in 2022 een capaciteit van ca. 20,91 fte.

Stagiaires

De stichting vindt het belangrijk om jongeren de kans te geven aan het werkproces deel te nemen. Omdat het kunnen bieden van goede begeleiding hierbij van groot belang is, hangt de inzet van stagiaires samen met beschikbare capaciteit hiervoor. De inzet van stagiaires is wisselend. Sinds 2015 bieden we structureel stageplaatsen aan in samenwerking met Beroepsonderwijs Bedrijfsleven. Gedurende 2022 zijn in totaal 26 stagiaires (2021: 28) ingezet binnen de stichting op diverse plekken.

Omgerekend vertegenwoordigen stagiaires in 2022 een capaciteit van ca. 6,06 fte.

Vincentius

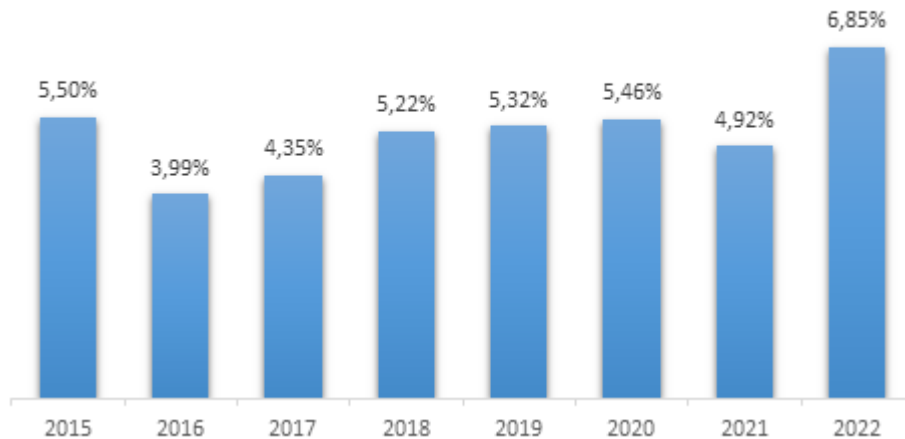
Vanuit ASVZ Zuid West/ locatie Vincentius Udenhout vinden ongeveer vijftien cliënten met een verstandelijke beperking sinds jaar en dag een dagbesteding in het TextielMuseum. Vanuit Vincentius zijn begeleiders aangesteld voor dit project.

Ziekteverzuim

De wettelijke taken inzake de ziekteverzuimbegeleiding ligt bij Stichting Mommerskwartier bij ziektegevallen van het personeel, werkzaam met een directe arbeidsovereenkomst.

Het ziekteverzuimpercentage 2022 ligt op 6,85%. Dit ligt ruim boven het stuurgetal van maximaal 5% uit het jaarplan 2022. Tijdens de periodieke managementgesprekken wordt expliciet ingegaan op het actuele niveau van het ziekteverzuim. In het algemeen is het bij Stichting Mommerskwartier voorkomende ziekteverzuim niet werk gerelateerd en niet beïnvloedbaar. Net als in 2022 is er sprake geweest van een stijging door ziekmeldingen met restklachten van het coronavirus. In het kader van het strategisch HRM willen we bezien we in hoeverre we enerzijds ons vergrijzende personeelsformatie vitaal kunnen houden en anderzijds extra maatregelen moeten treffen om ziektevervanging mogelijk te maken. In 2019 hebben we onderzocht of we ons voor het risico van noodzakelijke vervanging bij ziekte kunnen verzekeren. Dat bleek echter veel (ca. 2-3 x) duurder te zijn dan de kosten die we nu maken voor vervanging van zieke collegae.

Meerjarig verloop ziekteverzuim in %

Medewerkers Tevredenheidsonderzoek

Het MTO (MedewerkersTevredenheidsOnderzoek) is in 2018 voor het laatst gehouden. Dit onderzoek heeft geresulteerd in een mooi gemiddeld rapportcijfer voor algemene tevredenheid van 7,7 (2016: 7,6). Bij vrijwilligers, gedetacheerden vanuit de Diamantgroep en uitzendkrachten ligt de tevredenheid zelfs op 8,3 (2016: 8,1).

Een volgend MTO was voorzien eind 2020 / begin 2021 maar is uitgesteld in verband met de tijdelijke gewijzigde omstandigheden door Covid-19. Een volgend MTO zou alsnog gehouden worden als de werksituatie grotendeels genormaliseerd is. Feitelijk is dat pas weer in 2023 het geval.

Arbeidsomstandigheden

Verschillende aspecten van de arbeidsomstandigheden zijn voortdurend onder de aandacht geweest, zoals de veiligheid en klimaatomstandigheden in de verschillende werkruimtes. Eind 2018 is een RI&E uitgevoerd. De resultaten hebben begin 2019 geleid tot een plan van aanpak. Er is een Arbocommissie ingesteld die zich zowel met het plan van aanpak als met de overige dagelijkse arbeidsomstandigheden bezighoudt. Daarnaast is eind 2019 een nieuw Arbobeleid opgeleverd waarop de Ondernemingsraad instemming heeft verleend. Begin 2020 is dit Arbobeleid gecommuniceerd en uitgerold binnen de organisatie. Monitoring vindt plaats aan de hand van de managementcyclus.

Eind 2020 is een beleid op plaats onafhankelijk werken (POW) beleid ter instemming aan de Ondernemingsraad opgeleverd. Dit beleid regelt onder andere de arbeidsomstandigheden bij structureel en incidenteel thuiswerken, ook na Covid-19 thuiswerken. In februari 2021 heeft de Ondernemingsraad instemming verleend en is het beleid direct ingevoerd.

Een nieuwe RI&E willen we weer in 2024 laten uitvoeren.

Ondernemingsraad

De Ondernemingsraad (OR) van Stichting Mommerskwartier is het jaar 2022 begonnen met vier leden. Pogingen om nieuwe leden te werven leverde één nieuw OR-lid op. De OR sloot het jaar 2022 af met vijf leden, twee te weinig voor de omvang van de organisatie. Medewerkers van de Diamantgroep zijn momenteel niet vertegenwoordigd in de OR. Verder vindt de OR het belangrijk dat er nog iemand van de afdeling MZ in de OR zitting neemt.

2022 begon in lockdown. Vergaderingen werden noodzakelijkerwijs online gehouden. Zodra het weer kon, is de OR overgegaan op live vergaderen, wat de effectiviteit en saamhorigheid ten goede kwam.

Vanuit de directie is er in 2022 één instemmingsaanvraag geweest, 'Uitzondering quarantaineplicht TextielLab'. Hoewel de OR hierop wel instemming heeft gegeven, was dit door het opheffen van de lockdown niet meer nodig.

In 2022 heeft de OR zich bezig gehouden met de volgende zaken:

- Sociale media protocol:
vanuit de directie kwam er een conceptvoorstel voor een protocol. De OR heeft hier hierover verschillende keren vergaderd én overleg gehad met de achterban. De resultaten hiervan heeft zij voorgelegd aan HRM.
- Input voor het profiel van de nieuwe directeur:
De OR heeft in het najaar van 2022 input geleverd bij wervingsbureau Colourful People voor het profiel van de nieuwe directeur/bestuurder van Stichting Mommerskwartier.
- De situatie bij de afdelingen MZ, Marcom en Development na het wegvallen van het Hoofd MZ.

Om up-to-date te blijven en om noodzakelijke vaardigheden verder te ontwikkelen, heeft de OR in 2022 verschillende trainingen bij MZ-Services gevolgd.

Karel Heijs, controller van SMK, heeft op 24 mei, samen met Jeroen Blommensteijn, coördinator van de financiële administratie, uitleg gegeven over de jaarrekening 2021.

De ondernemingsraad vergaderde negenmaal intern. Daarnaast hebben er vijf formele overlegvergaderingen, twee Artikel 24-overleggen, vier informele vergaderingen én vier agendaoverleggen met de directie plaatsgevonden. Op 8 december vond het jaarlijks overleg met de Raad van Toezicht en de directie plaats.

ICT

Naast de normale dienstverlening aan de ICT-gebruikersorganisatie zijn in 2022 verschillende projecten afgerond dan wel gestart, waarbij ICT is betrokken dan wel het voortouw heeft.

- Digitalisering van het TextielLab
- Bestendigen van het werken in Microsoft Teams
- Voorbereiding van vervanging van multifunctionals (printers) in 2023
- Service level agreement met onze ICT-dienstverlener Justspark.

Drie codes

Governance Code Cultuur

Stichting Mommerskwartier laat zich in zijn organisatie, processen en activiteiten leiden door de 8 principes van de Governance Code Cultuur. De code heeft een vaste plek in de managementcyclus en tweejaarlijks evalueert de Raad van Toezicht de stappen die Stichting Mommerskwartier neemt in dit kader. In het jaarverslag wordt hiervan verslag gedaan en staan rechtsvorm, het besturingsmodel, het beloningsbeleid en (neven)functies van bestuurder en de raad van toezicht beschreven.

Fair Practice Code

De code Fair Practice is voor ons een concreet richtsnoer voor onze inkoop en ons inkoopbeleid. We volgen daarbij de Museum-cao en relevante wet- en regelgeving. Functies, taken en verantwoordelijkheden en vergoedingen voor vrijwilligers zijn helder vastgelegd. Voor opdrachten aan makers hanteren we de richtlijn kunstenaarshonorarium en uurtarieven aan zzp-ers zijn marktconform. Wij kiezen onderaannemers die ons vertrouwen hebben, dat zij werken conform de Fair Practice Code. Afspraken over auteursrechten en eigendomsrechten, presentatie en bronvermelding staan in de projectovereenkomsten, die wij afsluiten met makers. Het TextielLab heeft vanaf 2020 haar rol in de co-creatie van werken explicieter vastgelegd in de projectovereenkomsten. Dit betreft de mogelijkheid tot presentatie in onze instelling, eventuele opname in de collectie en vermelding van het Lab als werkplaats in de co-creatie. In het handboek Inkoop en personeel zijn de Fair Practice richtlijnen en afspraken vastgelegd voor:

- Honoraria en tariefstelling makers en freelancers.
- Auteursrechtvergoedingen
- Eigendomsrechten

- Inzet vrijwilligers, stagiaires
- Inkoop onderaannemers

Code Diversiteit en Inclusie

Wat betreft de Code Diversiteit en Inclusie richten we ons de komende jaren op een structurele inbedding van diversiteit en inclusie in onze gehele organisatie. In het visiedocument Toekomstvisie TextielMuseum 2020-2024 hebben we de hoofdlijnen van onze aanpak vastgelegd. We zetten we in op de vier P's: programma, personeel, publiek en partners.

Programma: Om de diversiteit aan makers, en dus ook de diversiteit van de collectie, te vergroten verstrekken we collectieopdrachten en nodigen we kunstenaars uit die bijvoorbeeld een actuele kijk op gender en seksualiteit hebben en die vanuit hun culturele en etnische achtergrond een ander perspectief bieden. Daarnaast breiden we onze kennis uit ten aanzien van niet-westerse landen als het gaat over het selectiebeleid voor werken in het TextielLab. Dit doen we door adviseurs toe te voegen aan onze selectieteam. Ook publieksprogrammering vraagt om het aangaan van nieuwe partnerschappen om nieuwe perspectieven en andere verhalen te kunnen horen en te delen. Vanuit die gedachte heeft het TextielMuseum samen met Contour de Twern en Stadsmuseum Tilburg het project Bindweefsel vormgegeven. Hierin maken we samen met een maker in co-creatie met verschillende communities een nieuwe stadscollectie in ons Lab, we presenteren deze in het museum en op andere locaties en voegen de objecten én de verhalen erachter toe aan onze museale collectie.

Publiek: Voor de diversiteit en verbreding van ons publiek richten we ons op de groepen en communities die zich niet in onze programmering herkennen. Dat betekent luisteren naar de verhalen die we nog niet vertellen en daar actief en in samenwerking met de doelgroep zelf activiteiten voor organiseren. Samen met partners en communities realiseren we projecten die een bredere en jongere doelgroep bereiken. Dit resulteerde in 2021 o.a. in de projecten/evenementen 'Naked Fridays' en 'In residence' die we in samenwerking met Bank 15 (een lokale cultureel initiatief voor jonge makers) in het TextielMuseum organiseerde.

Partners: Het belang van samenwerking met andere organisaties en experts om nieuwe perspectieven en verhalen aan ons museum te verbinden is evident. De hierboven geschetste samenwerking met organisaties zoals Bank 15, Contour de Twern en het Stadsmuseum Tilburg zijn er dan ook op gericht om een hecht netwerk aan partners in de stad op te bouwen, de gesprekken in de wijken aan te gaan en deze activiteiten en aanpak te borgen in de organisatie, zodat deze manier van werken zich als een olievlek over de organisatie verspreid.

Personeel: Het is beleid om bij de werving van nieuw personeel nadrukkelijk op diversiteit in te zetten. Het TextielMuseum en het TextielLab heeft een divers personeelsbestand. In het Lab, bij de beveiliging, onze technische dienst en publieksonvangst werken medewerkers van de Diamantgroep, het leerwerkbedrijf voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Circa 20% van ons personeelsbestand bestaat uit deze diamantairs. Deze medewerkers zijn onmisbaar voor de dagelijkse gang van zaken in onze instelling. Daarnaast werken we nauw samen met Handweverij ASVZ, de creatieve werkplaats van zorgorganisatie ASVZ in Tilburg. Zij bieden dagbesteding aan voor mensen met een verstandelijke beperking. Zij helpen ons in de wasserij en op de confectie-afdeling. Daar voeren ze textiele opdrachten uit van ontwerpers of van het TextielLab zelf.

[Wet bevordering toezicht rechtspersonen](#)

De Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (WBTR) die op 1 juli 2021 van kracht is geworden is bedoeld om bestuur en toezicht van verenigingen en stichtingen te verbeteren. In de wet zijn regels opgenomen over taken, bevoegdheden, verplichtingen en aansprakelijkheid. De overheid wil met de wet voorkomen dat wanbestuur, onverantwoordelijk financieel beheer, zelfverrijking, misbruik van posities en andere ongewenste activiteiten verenigingen en stichtingen schaden.

Binnen de stichting zijn we nagegaan in hoeverre we voldoen aan de verplichtingen en eisen die de wet aan ons stelt. Door de controller is daartoe een notitie opgesteld die is besproken met en goedgekeurd door de Raad van Toezicht.

De conclusie luidde dat Stichting Mommerskwartier in meer dan voldoende mate voldoet aan de eisen die de WBTR stelt. Er zijn derhalve geen extra of aanvullende maatregelen binnen de inrichting van de governance noodzakelijk.

Flankerend beleid Gemeente Tilburg

Om onze kerntaken naar behoren uit te kunnen voeren is het noodzakelijk dat wij samen met de Gemeente Tilburg een aantal structurele financiële problemen oplossen. Het zijn zaken die onze organisatie in de kern raken. Het betreft de depotproblematiek, de toenemende verschraving in onze organisatie door de uitstroom van WVS-ers waar binnen de beschikbare middelen geen gelijkwaardige vervanging voor mogelijk is en knelpunten in de huisvesting. In het gemeentelijke Cultuurplan 2021-2024 zijn deze vraagstukken ook beschreven onder flankerend beleid.

We trekken samen op met de gemeente Tilburg om in het kader van de ontwikkeling van het Museumkwartier en het TextielMuseum (o.a. definitiefase/architectentraject) voor de toekomst oplossingen voor deze knelpunten te vinden.

1.2. Financiën

Exploitatie 2022

2022 gaat de geschiedenis in als het derde "coronajaar" en een jaar waarin we als gevolg van de energiecrisis geconfronteerd werden met extreme kostenstijgingen. In 2021 wisten we dat onze bedrijfsvoering in 2022 nog zwaar te lijden zou hebben onder corona. We hebben daar ook op geprobeerd te begroten. Zo zijn we onder andere uitgegaan van 70% (= 45.500) van het normaal (= pre corona) te verwachten bezoekersaantal van 65.000 en 90% van de normaal te verwachten omzet van de werkplaats van het TextielLab. Om onder deze omstandigheden een sluitende begroting te kunnen overleggen hebben we ca. € 378.000 uit de coronasteun ingezet. Daarnaast was voorzien dat voor een bedrag van ca. € 493.000 aan bestemde reserves zou worden ingezet voor projecten. Daarmee hadden we een begroot exploitatietekort voor bestemming van ca. +/- € 871.000. Het is tegen dit beeld dat we de realisatie 2022 afzetten.

We zien voor 2022 desalniettemin een gerealiseerd exploitatieoverschot voor bestemming van ca. € 374.000. Dit exploitatieoverschot is per saldo (want ook niet voorziene hogere energiekosten) het gevolg van drie bewegingen die in de begroting niet waren voorzien. Ten eerste ontvingen we in 2022 € 690.600 ambtshalve aan coronasteun van de rijksoverheid. Daarnaast heeft het museum beter gepresteerd dan verwacht met een hoger gerealiseerd aantal bezoekers (58.246 vs. 45.500) en een beter draaiende werkplaats in het TextielLab. Tot slot hebben we per saldo ca. € 328.000 minder aan bestemde reserves ten behoeve van projecten ingezet (m.n. BIS (ca. € 110.000) en RAT (ca. 116.000)). Dit laatste is inherent aan het wezenskenmerk van projecten en nieuwe programma's. De realisatie verloopt altijd trager dan gedacht.

Op hoofdlijnen kan de exploitatie van Stichting Mommerskwartier als volgt worden weergegeven:

	Realisatie 2022	Begroot 2022	Verschil begroting vs realisatie	Realisatie 2021
Eigen inkomsten				
1 Publieksinkomsten binnenland (2+5)	2.124	1.560	564	1.515
2 Recette / kaartverkoop	409	322	87	188
5 Overige publieksinkomsten	1.715	1.238	477	1.327
7 Totaal publieksinkomsten (1)	2.124	1.560	564	1.515
10 Overige directe inkomsten	2.697	2.630	67	2.501
12 Totaal directe inkomsten (7+10)	4.821	4.190	631	4.016
13 Indirecte inkomsten	9	11	-2	3
14 Private middelen – particulieren incl. vriendenverenigingen	0	0	0	10
15 Private middelen - bedrijven	9	0	9	0
16 Private middelen – private fondsen	157	161	-4	162
18 Totale bijdrage uit private middelen (14+15+16)	166	161	5	172
19 Totaal eigen inkomsten (12+13+18)	4.996	4.362	634	4.191
Subsidies				
21 Totaal structureel OCW	575	817	-242	516
22 Totaal structureel Provincie	153	153	0	153
23 Totaal structureel Gemeente	4.945	4.945	0	4.872
25 Totale structurele subsidies (21+22+23)	5.673	5.915	-242	5.541
26 Incidentele publieke subsidies	901	246	655	1.603
27 Totaal subsidies (25+26)	6.574	6.161	413	7.144
Totale baten	11.570	10.523	1.047	11.335
28 Beheerlasten materieel	2.175	2.147	-28	1.950
29 Beheerlasten personeel	1.389	1.433	44	1.260
30 Beheerlasten totaal (28+29)	3.564	3.580	16	3.210
31 Activiteitenlasten materieel	2.720	2.907	187	2.282
32 Activiteitenlasten personeel	4.898	4.887	-11	4.605
33 Activiteitenlasten totaal (31+32)	7.618	7.794	176	6.887
Totale lasten (30+33)	11.182	11.374	192	10.097
34 Saldo uit gewone bedrijfsvoering (totale baten – totale lasten)	388	-/ - 850	1.238	1.238
35 Saldo rentebaten / - lasten	-/ - 14	-/ - 20	6	-/ - 24
36 Bijzondere baten / - lasten	0	0	0	0
Exploitatieresultaat (34+35+36)	374	-/ - 870	1.244	1.214

Baten

Eigen inkomsten

De omzet van Stichting Mommerskwartier bestaat in 2022 voor ca. 49 % uit subsidie van de verschillende overheden, te weten ca. 43 % van de gemeente Tilburg, ca. 5 % van de Rijksoverheid, ca. 1,3 % van de provincie Noord-Brabant en ca. 7,8 % aan overige incidentele publieke subsidies, waarvan het overgrote deel (76 %-punt van 7,8 % ofwel ca. 6 % van de omzet) coronasteun betreft.

Het te bestemmen exploitatieresultaat 2022 bedraagt ca. K€ 374. Vanuit het perspectief van een “normale bedrijfsvoering” heeft dit exploitatieresultaat weinig betekenis. De financiële gevolgen van de coronapandemie hebben net als in 2020 en 2021 in 2022 een dominant stempel gezet op zowel omvang als samenstelling van de gerealiseerde kosten en de gerealiseerde baten ten opzichte van de begroting.

De gerealiseerde baten 2022 zijn ten opzichte van de begroting ca. K€ 1.047 hoger. Op hoofdlijnen betreft het de onderstaande posten en oorzaken.

- De totale publieksinkomsten (nr. 7) zijn K€ 564 hoger dan begroot. Dit betreft:
 - Ca. K€ 87 hoger gerealiseerde opbrengst van de kaartverkoop vooral als gevolg van het afschalen van de coronamaatregelen.

- Ca. K€ 477 per saldo hogere omzet voornamelijk bij het TextielLab (ca. K€ 306), dat ondanks de verschillende lock downs veilig heeft door kunnen werken en op maandagen is gaan werken. En een hogere omzet in de Textielwinkel (ca. K€ 119) als gevolg van het aantrekken van de bezoekersaantallen.
- De overige directe inkomsten (nr. 10) zijn per saldo ca. K€ 67 hoger. Dit betreft met name een hogere omzet bij de horeca van het TextielMuseum als gevolg van het aantrekken van de bezoekersaantallen.

Subsidies

- De gerealiseerde subsidie-inkomsten (nr. 27) zijn in 2022 ca. K€ 413 hoger dan begroot. Dit betreft:
 - Een lagere besteding van de BIS-middelen voor ca. -/- K€ 242. Met name als gevolg van de coronapandemie en wisselingen in het management en de uitvoeringsorganisatie hebben we te maken met substantiële vertragingen in de uitvoering van het BIS-programma. We proberen de vertraging in de komende periode in te halen.
 - Hogere incidentele publieke subsidies (nr. 26) van ca. K€ 655. Dit betreft voornamelijk de ontvangen coronasteun (K€ 690) van het ministerie van OCW.

Kosten/Lasten

De gerealiseerde kosten/lasten 2022 zijn ten opzichte van de begroting 2022 ca. -/- K€ 192 lager. Op hoofdlijnen vormen de onderstaande posten de verklaring van dit verschil.

De beheerslasten materieel (nr. 28) zijn ten opzichte van de begroting per saldo ca. K€ 28 hoger. De belangrijkste verklaringen van dit verschil betreffen:

- Lagere afschrijvingen voor een bedrag van ca. -/- K€ 53 samenhangend met vertragingen van investeringen.
- Hogere huisvestingslasten voor een bedrag van per saldo ca. K€ 82. Hiervan betreft ca. € K€ 64 hogere energielasten als gevolg van de energiecrisis.

De beheerslasten personeel (nr. 28) zijn ten opzichte van de begroting ca. -/- K€ 44 lager. De belangrijkste verklaringen van dit verschil betreffen:

- Incidentele uitkeringen (o.a. zwangerschap) voor een bedrag van ca. -/- K€ 37.
- Vrijval van een voorziening voor vervanging bij ziekte van ca. -/- K€ 54 waar elders kosten tegenover staan (o.a. inhuur derden).
- Hogere overige personeelskosten van ca. K€ 28. Onder andere als gevolg van een toename van vergoedingen voor woon-werk en thuiswerken (ca. K€ 10) en wervingstrajecten voor Directie en RvT (ca. K€ 13).

De activiteitenlasten materieel (nr. 31) zijn ten opzichte van de begroting ca. -/- K€ 187 lager. De belangrijkste verklaringen van dit verschil betreffen:

- Per saldo lagere inkoopkosten over de hele linie bij het TextielMuseum als gevolg van de nasleep van de corona beperkingen en vertraging in de realisatie van het BIS-programma (totaal ca. -/- K€ 82).
- Per saldo meevallende inkoopkosten bij het Regionaal Archief Tilburg voor een bedrag van ca. -/- K€ 83.
- Per saldo meevallende inkoopkosten bij het Stedsmuseum Tilburg voor een bedrag van ca. -/- K€ 21.

De activiteitenlasten personeel (nr. 32) zijn ten opzichte van de begroting ca. K€ 11 hoger. Dit kan als volgt verklaard worden.

- Hogere salariskosten TextielMuseum van ca. K€ 83 in verband met het versterken van de slagkracht van de organisatie (m.n. versterken middle management).
- Vacatureruimte binnen verschillende eenheden van de stichting voor een bedrag van ca. -/- K€ 130.
- Per saldo extra inhuur bij de verschillende onderdelen van ca. K€ 54

Resultaat en bestemmingsreserves

Het resultaat

Het resultaat 2022 van ca. K€ 374 is als volgt bestemd cf. het beleid, waarin is afgesproken dat positieve exploitatieresultaten terugvloeien naar het desbetreffende organisatieonderdeel:

1. Onttrekkingen aan bestemmingsreserves voor in totaal ca. K€ 221
 - a. Ter dekking van kosten 2022 Vernieuwing TextielMuseum van ca. K€ 40.
 - b. Ter dekking van afschrijvingskosten 2022 van geactiveerde investeringen herinrichting TextielMuseum en Kazerne hof voor ca. K€ 26.
 - c. Ter dekking van over de jaargrens lopende kosten van tentoonstellingen (ca. K€ 21).
 - d. Ter dekking van kosten intensivering digitalisering Regionaal Archief Tilburg (ca. K€ 120).
 - e. Ter dekking van projecten van het Stadsmuseum (ca. K€ 14).
2. Toevoegingen aan de bestemmingsreserves voor in totaal ca. K€ 629
 - a. Ten behoeve van de opbouw van de bestemde reserve vervangingsinvesteringen heeft een dotatie van ca. K€ 36 plaatsgevonden.
 - b. Ten behoeve van de bestemde reserve overlopende tentoonstellingen ca. K€ 47. Tentoonstellingsbudgetten zijn jaar gebonden, maar dat geldt echter niet voor de tentoonstellingen zelf. Het budgetrestant 2022 is aan deze reserve gedoteerd om de kosten in 2023 te kunnen dekken.
 - c. Dotatie bestemmingsreserve versterking TextielMuseum van ca. K€ 545 (zie verder onttrekking coronasteun 2020).
3. Vrijval bestemmingsreserves voor in totaal K€ 0,5
 - a. Als gevolg van afronding van een tentoonstelling konden we de daarmee samenhangende bestemde reserve van ca. K€ 26 laten vrijvallen.
4. Onttrekking bestemmingsfonds coronasteun 2020 voor in totaal K€ 546

Het bestemmingsfonds Coronasteun 2020 heeft zijn werk gedaan. Het heeft ervoor gezorgd dat de operationele organisatie door kon gaan met de uitvoering van zijn kerntaken onder moeilijke omstandigheden. Het restant wordt de komende jaren aangewend voor de versterking, robuuster en crisisbestendiger maken van het TextielMuseum voor de toekomst. De planvorming daartoe is in samenwerking met de gemeente Tilburg in volle gang.

5. Bestemmingsfonds coronasteun 2022 voor in totaal ca. K€ 690

Vanwege het feit dat het TextielLab vanaf 2021 deel uitmaakt van de Rijks Basis Infrastructuur hebben wij ambtshalve voor een bedrag van € 690.000 aan Coronasteun ontvangen. Vooral nog is de ontvangen coronasteun 2021 voldoende gebleken om de tekorten te dekken. Een deel van de coronasteun hebben we ingezet om het museum robuuster te maken voor de toekomst respectievelijk ons 'uit de crisis' te investeren. In samenwerking en afstemming met stakeholders zoals de gemeente Tilburg en OCW willen we hier in 2023 en 2024 mee doorgaan.

Voorafgaand aan het opstellen van de jaarrekening 2016 zijn binnen Stichting Mommerskwartier afspraken gemaakt over de wijze waarop de jaarrekening wordt opgesteld en de vraag hoe vermogen en voorzieningen worden gevormd. Deze afspraken zijn in 2022 niet veranderd. Ten eerste is afgesproken dat eventueel te vormen (extra) reserves (zowel algemeen als bestemmingsreserves) altijd herleidbaar moeten zijn naar het onderdeel dat verantwoordelijk is voor het resultaat van waaruit de reserve is gevormd. Met andere woorden, de geldstromen van de onderdelen TextielMuseum, Regionaal Archief Tilburg en Stadsmuseum Tilburg zijn en blijven te allen tijde gescheiden. Ten tweede zullen, bij voldoende niveau van de algemene reserve, positieve exploitatieresultaten terugvloeien naar het desbetreffende onderdeel en projectmatig (incidentele besteding) ingezet worden ter versterking van de strategie en realisatie van beleidsdoelen van het desbetreffende onderdeel en daarmee de structurele bedrijfsvoering. De hierboven toegelichte bestemde reserves zijn vanuit dit kader gevormd en zullen in lijn met dit kader worden ingezet.

Balans 2022

De balans van Stichting Mommerskwartier ziet er als volgt uit:

ACTIVA

Bedragen x 1.000 euro	2022		2021	
VASTE ACTIVA				
Materiële vaste activa		1.242		1.095
- Verbouwingen	209		191	
- Machines en installaties	1.009		815	
- Onderhanden investeringen	24		89	
Totaal staat van vaste activa	1.242		1.095	
VLOTTENDE ACTIVA				
Vorraden		117		130
Vorderingen op korte termijn		837		575
- Debiteuren	315		164	
- Belastingen en sociale lasten	106		122	
- Overlopende activa	416		289	
Liquide middelen		5.044		4.518
TOTAAL ACTIVA		7.240		6.318

PASSIVA

Bedragen x 1.000 euro	2022		2021	
Eigen vermogen		544		544
- Stichtingskapitaal	544		544	
Bestemmingsreserves		2.322		1.941
- Diverse bestemmingsreserves	2.322		1.941	
Bestemmingsfondsen		1.936		1.943
- Coronasteun TextielMuseum	1.936		1.943	
Vorzieningen		99		103
- Overige voorzieningen	99		103	
Kortlopende schulden		2.339		1.787
- crediteuren	391		325	
- belastingen en sociale lasten	280		292	
- overige schulden	404		350	
- overlopende passiva	1.264		820	
TOTAAL PASSIVA		7.240		6.318

Door afronding kunnen er kleine verschillen ontstaan

Materiële vaste activa

De Stichting Mommerskwartier is huurder van de gebouwen die eigendom van de gemeente Tilburg zijn. De materiële vaste activa betreffen verbouwingen met functie-indelingswijzigingen en inventaris.

Stichtingskapitaal

Het stichtingskapitaal is bedoeld als buffer om normale exploitatierisico's te kunnen opvangen. In het najaar van 2021 is voor de vierde maal (na 2015, 2017 en 2019) een risico-inventarisatie uitgevoerd in het kader van de Cultural Governance Code. Het resultaat gaf geen directe aanleiding om de Algemene Reserve van € 543.385 bij te stellen. In het afgelopen jaren hebben we, mede ook naar aanleiding van de corona pandemie, nagedacht over de noodzakelijke omvang van het eigen vermogen vanuit de verschillende functies van dat eigen vermogen (bufferfunctie, financieringsfunctie, inkomensfunctie en bestedingsfunctie). Daaruit is vooralsnog vast komen te staan dat een eigen vermogen van ca. K€ 545 als buffer voldoende is. Voor de financieringsfunctie (ten behoeve van financiering van vervangingsinvesteringen) is een eigen vermogen van ca. K€ 1.000 noodzakelijk. De omvang van het eigen vermogen wat betreft de bestedingsfunctie is niet normatief aan te geven. Die is afhankelijk van concrete plannen en ambities. Mocht daarvoor geen eigen vermogen beschikbaar zijn of gegenereerd kunnen worden dan beschikken we ook over een professionele development staf die voor deze functie middelen zou moeten aantrekken. De inkomensfunctie van het eigen vermogen is voor Stichting Mommerskwartier niet relevant.

Ons beleid betreffende het eigen vermogen hebben we verwekt in de jaarrekening 2022.

Risicomangement maakt deel uit van de managementcyclus.

Bestemmingsreserves, bestemmingsfondsen

Het totaal van de bestemmingsreserves, -fondsen bedraagt per ultimo 2022 K€ 4.258 (2021: K€ 3.884).

De bestemmingsreserves bestaan eind 2022 uit:

1. Bestemmingsreserve organisatieontwikkeling van € 30.000 (2021: K€ 30).
Deze bestemde reserve wordt ingezet voor specifieke aan bedrijfsvoering gerelateerde projecten, die voortkomen uit het complexe vernieuwingsprogramma en de noodzakelijke professionalisering van de organisatie.
2. Bestemmingsreserve investering herinrichting TextielMuseum van K€ 57 (2021: K€ 97).
De omvang van deze bestemmingsreserve maakt duidelijk dat de middelen die nodig zijn om het vervolg van de herinrichting van het TextielMuseum te realiseren via fading dan wel de gemeente Tilburg beschikbaar moeten komen.
3. Bestemmingsreserve digitalisering archief K€ 522 (2021: K€ 643).
Deze reserve is gevormd uit voordelen op directe budgetten van het Regionaal Archief Tilburg. In het nieuwe strategische beleid voor het Archief blijft digitalisering een grote rol spelen; deze bestemmingsreserve legt daarvoor een goede basis. In de komende jaren zullen deze middelen worden aangewend.
4. Bestemmingsreserve geactiveerde verbouwingen herinrichting TextielMuseum K€ 12 (2021 K€ 23).
De hiermee samenhangende investering wordt in de komende 3 jaar afgeschreven, waarbij de jaarlijkse dekking uit deze bestemmingsreserve komt.
5. Bestemmingsreserve geactiveerde verbouwingen Regionaal Archief Tilburg/ locatie Kazerne hof K€ 24 (2021 K€ 38).
De hiermee samenhangende investering wordt in de komende 3 jaar afgeschreven, waarbij de jaarlijkse dekking uit deze bestemmingsreserve komt.
6. Bestemmingsreserve doorontwikkeling Stadsmuseum K€ 129 (2021: K€ 144).

De bestemde reserve wordt ingezet voor de doorontwikkeling van het Stadsmuseum. Hoe dat eruit zal zien is mede afhankelijk van de besluitvorming over een beleidsnotitie van de gemeente Tilburg over de toekomst van het erfgoed. Daarin wordt een grotere rol voor het Stadsmuseum Tilburg voorzien.

7. Bestemmingsreserve ten behoeve van dekking van overlopende tentoonstellingen van K€ 47 (2021: K€ 47).
8. Bestemmingsreserve financiering vervangingsinvesteringen TextielMuseum van K€ 955 (2021: K€ 919).
9. Bestemmingsreserve versterking TextielMuseum van K€ 546 (2021: k€ 0).
10. De bestemmingsfondsen coronasteun TextielMuseum 2021 en 2022 bedragen K€ 1.245 (2021: K€ 1.397) en K€ 690 (2021: K€ 0). Zie hierboven.

Voorzieningen

De omvang van de voorzieningen bedraagt per ultimo 2021 k€ 99 en omvat één voorziening, te weten de voorziening voor jubilea. Deze bedoeld voor dekking van uitgaven als gevolg van toekomstige jubileum gratificaties. Deze voorziening is geactualiseerd op balansdatum.

(Financiële) risico's

Risico definiëren we als de mate waarin (schade) een organisatie een doelstelling niet kan realiseren als gevolg van de kans van voorkomen van één of meer ongewenste voorzienbare gebeurtenissen.

Vertaald naar de (financiële) bedrijfsvoering gaat het om de vraag of wij gebeurtenissen kunnen voorzien met een kans van voorkomen die ertoe kunnen leiden dat er financiële tegenvallers kunnen ontstaan. Als dat het geval is, is de vraag of en hoe we dat risico kunnen beheersen.

In de onderstaande inventarisatie hebben we ook mogelijke risico's voor 2021 en 2022 voortkomend uit de Governance Check 2021 meegenomen. De opstelling en bespreking van de Governance Check met de Raad van Toezicht eind 2021 is een van de "ijkpunten" in het proces om risicomanagement stap voor stap in de bedrijfsvoering (-processen) van de onderdelen te integreren en daar vervolgens in de managementcyclus over te rapporteren. In het kader van het verhogen van het risicobewustzijn is de Governance Check door de controller in samenwerking met de Integraal Managers opgesteld.

Het kernwoord in de aanpak van risicomanagement is het woord "doelstelling"; op het niveau van de stichting en op het niveau van het onderdeel naast doelstelling ook het proces of het project. Steeds wordt met de IM'er of andere medewerkers nagegaan of er gebeurtenissen denkbaar zijn die tot gevolg hebben dat de doelstelling of doelstellingen op het desbetreffende niveau (onderdeel, proces, project) niet of niet volledig gerealiseerd kunnen worden en welke schade dat met zich meebrengt. Vervolgens wordt bezien of en zo ja welke beheersingsmaatregelen getroffen kunnen of moeten worden.

We stoppen "effort" in de inventarisatie, analyse en beheersing van met name ICT-risico's. Zo hebben we in 2019 voor het eerst een "stress test" van onze ICT-infrastructuur door een White Hat Hacker laten uitvoeren. Bij het Regionaal Archief laten we specifieke testen uitvoeren. In 2022 hebben er geen testen plaatsgevonden. Echter in 2023 staan ze weer in de jaarplanning. Te meer omdat we een aantal basis servers op dit moment vervangen. In 2021 hebben we voor onze ICT-infrastructuur en – processen (ISMS: Information Security Management System) het "ISO-light"-certificaat verkregen.

In het afgelopen jaar hebben we de omvang van de noodzakelijk geachte Algemene Reserve ten behoeve van de bufferfunctie van het eigen vermogen heroverwogen. Vooralnog zijn we er op uitgekomen dat K€ 543 daarvoor voldoende is. Echter in het licht van het veranderende risicoprofiel van de stichting als gevolg van toekomstige uitbreiding van activiteiten zal een groei (gekoppeld aan de groei van de eigen inkomsten) noodzakelijk zijn.

1. Meerjarenonderhoud binnenkant van de gebouwen

Voor 2022 is voor meerjarenonderhoud van de binnenkant van onze gebouwen is structureel ca. € 80.000 begroot. Echter we beschikken nog niet over een definitieve onderbouwing op basis van een actueel meerjarenonderhoudsplan. In 2016 heeft een inventarisatie plaatsgevonden van alle parameters die bepalend zijn voor de uitvoering van het groot onderhoud voor zover dat tot de verantwoordelijkheid van de stichting behoort. Het databestand dat het resultaat van deze inventarisatie is kan echter nauwelijks als een managementtool gebruikt worden. Daarom hebben we in 2017 een Programma van Eisen opgesteld waar een dergelijke (geautomatiseerde) managementtool aan moet voldoen. In 2018 hebben we stappen gezet in het zoeken naar een geautomatiseerde management tool ten behoeve van het sturen, ondersteunen en borgen van het meerjarenonderhoud. Die hebben we gevonden in het pakket IBIS. Volledige implementatie van het programma is in 2022 nog niet gelukt wegens gebrek aan projectcapaciteit. In het kader van de versterking van de organisatie wordt dit nu in 2023 met voorrang opgepakt met externe projectexpertise van de leverancier van het systeem.

2. Kwaliteit van de gebouwen

De kwaliteit van onze gebouwen en gebouwbeheersystemen laat te wensen over. Lekkages, haperende koelsystemen en ondeugdelijke bouwkundige constructies zijn aan de orde van de dag. Ze trekken een behoorlijke wissel op het dagelijkse prestatievermogen van de organisatie. We hebben deze problematiek op verschillende niveaus bij de gemeente (eigenaar van de gebouwen) in de afgelopen jaren voortdurend aangekaart. Dat begint inmiddels vruchten af te werpen. De knelpunten in de huisvesting van het TextielMuseum maken deel uit van het door de gemeente geëntameerde definitiefase van de plannen van het TextielMuseum, de herbestemming van het Drögepand en de ontwikkeling van de openbare ruimte rondom het TextielMuseum als onderdeel van het Museumkwartier.

3. Structurele financiële effecten vernieuwingsprogramma

Als gevolg van het uitwerken en (in de toekomst) implementeren van de resultaten van het vernieuwingsprogramma lopen we een risico dat kosten niet langer in evenwicht zijn met de baten. Dit risico wordt beheerst doordat er steeds een 1 op 1 vertaling plaatsvindt naar de benodigde middelen voor de programma- en projectorganisatie als ook de uitwerking van de gevolgen voor de structurele exploitatie van de stichting in het algemeen en de onderdelen in het bijzonder. Wat het TextielMuseum betreft zal een onafhankelijke toets (als onderdeel van de definitiefase) van de integrale doorrekening van de structurele financiële exploitatie van het vernieuwde museum nog plaatsvinden. Samen met de gemeente Tilburg wordt daarin ook gezocht naar een oplossing van de exploitatieproblemen die het gevolg zijn van de uitstroom van diamantairs en de kosten voor behoud en beheer van de gemeentelijke collectie. Tot slot zal wat de structurele exploitatie van het museum in de vernieuwde situatie betreft, de norm voor het eigen vermogen moeten heroverwogen moeten worden. Dat is echter nu (nog) niet aan de orde.

4. Aannames begroting 2023 en verder

In 2022 had de corona pandemie nog immer een impact op onze organisatie net als in 2020 en 2021. Ook in 2023 zullen we nog geconfronteerd worden met de nadelige effecten van corona op de exploitatie, hoewel het herstel van het bezoekerstaantal naar 'pre-corona waarden' hoopvol was. We hebben voldoende coronasteun ontvangen om de daarmee samenhangende exploitatietekorten op te vangen. Inmiddels zijn daar extreme energie kostenstijgingen als gevolg van de wereldwijde energiecrisis bij gekomen. Ook voor deze crisis zijn vooralsnog voor 2023 door het kabinet extra middelen uitgetrokken om te voorkomen dat cultuur- en sport organisaties in continuïteitsproblemen komen dan wel programma's hals over kop moeten afschalen. In overleg met de gemeente Tilburg en in afwachting van definitieve besluitvorming over de verdeling van de compensatiemiddelen 2023 hebben we voor 2023 een begroting met een exploitatietekort (ca. € 197.000) opgesteld. We blijven de ontwikkelingen voortdurend volgen en monitoren.

TextielMuseum TextielLab

2. TextielMuseum

Het TextielMuseum|TextielLab brengt als enige ter wereld álles rond textiel samen: inspiratie, verdieping, erfgoed, vakmanschap, creatie, innovatie, educatie en ondernemerschap. Textiel is overal om ons heen. Het is van alle culturen en al meer dan 5000 jaar oud. Het kan de wereld mooier, veiliger, efficiënter, socialer, comfortabeler of duurzamer maken. Wij willen textiel het podium geven dat het verdient. Door iedereen - jong en oud, maker en liefhebber, - te verwonderen met textiel. De missie van het TextielLab is het levend houden van het textiele ambacht, het door ontwikkelen van het vakgebied en het bieden van een ideale leer- en werkplek voor makers.

Binnen het museum zijn de specifieke kerntaken belegd bij twee afdelingen. Dat is Museumzaken voor de kerntaken presentaties, collectiebeheer, educatie en publieksactiviteiten en de afdeling TextielLab, die verantwoordelijk is voor de werkplaats waar de ontwikkeling van makers, het realiseren van textiele werken en talentontwikkeling centraal staat. De bundeling van deze kerntaken in één publieksinstelling is de unieke kracht van ons instituut. De museale kerntaken dragen sterk bij aan het publieksbereik en podium voor de makers in het TextielLab en bieden hen een rijke omgeving om zich te kunnen ontwikkelen. Andersom is de aanwezigheid van een TextielLab in het hart van ons museum van onschatbare waarde voor de doorontwikkeling van de discipline textiel.

Lokaal verbonden

Het TextielMuseum is gehuisvest op een plek die vol staat van verhalen uit het roemruchte textielverleden van Tilburg. Het Mommerskwartier, bestaande uit het Mommerscomplex en het Drögecomplex, is een ensemble van verschillende bouwdelen die met elkaar een cultuurhistorische staalkaart vormen van de ontwikkeling van de Tilburgse textielindustrie. In onze collectie, tentoonstellingen, vaste opstellingen en wandelend door onze gebouwen komen deze verhalen tot leven. Voortbouwend op deze geschiedenis en dit textiele vakmanschap, wordt tot op de dag van vandaag in ons TextielLab textiel geproduceerd. Het TextielMuseum is een onmisbaar onderdeel van het Tilburgse culturele veld en draagt vanuit zijn kernwaarden, ambities en activiteiten bij aan een sociaal inclusieve stad en een economisch vitale stad.

Regionaal ingebed

We zijn stevig ingebed in de culturele en creatieve sector in Brabant, die zich kenmerkt door een sterke creatieve maak-industrie met een fijnmazig netwerk van vakopleidingen, ontwikkel- en presentatieplekken, musea en festivals en events op het gebied van vormgeving & design. We werken nauw samen met culturele partners als de Dutch Design Week, EKWC en De Pont museum. Het TextielLab neemt daarin een bijzondere rol in als belangrijke schakel in de talentontwikkeling in de regio. Het TextielLab biedt namelijk een informele leer- en werkplek voor vakopleidingen, die zelf niet deze faciliteiten kunnen bieden aan hun studenten. Met o.a. de Design Academy Eindhoven, het ROC Tilburg en de opleiding Creatief Vakman in Boxtel hebben we een structurele samenwerking waarbij studenten komen werken in het TextielLab en gebruik maken van alle technieken, materialen en de kennis van de aanwezige specialisten.

Van nationale en internationale betekenis

Het museum speelt voortdurend in op kansen ter vergroting van bekendheid en zichtbaarheid in binnen- maar ook in het buitenland. Het motto daarbij is 'Tilburg naar de wereld en de wereld naar Tilburg'. Dat doen we om ons te positioneren als een kennis en expertisecentrum op het gebied van textiel. Daartoe spelen we in op relevante initiatieven op ons vakgebied en acteren door het geven van lezingen, zitting te nemen in klankbordgroepen, juringen en uitvoeringen van collectie opdrachten en

het schrijven van artikelen. Veelal gebeurt dat op verzoek van Nederlandse ambassades en consulaten en collega musea.

Voor een deel bestaan die samenwerkingen uit bestaande contacten en ontstaan daaruit nieuwe initiatieven in de verschillende landen. Als gevolg van Corona zijn een aantal plannen in 2022 niet doorgestaan, zoals actieve deelname aan het ICROM congres in China. Die zullen we redelijkerwijs indien de omstandigheden dat toelaten voortzetten in 2023. De bestaande samenwerking met CHAT (Centre of Heritage Arts en Textiles) is voortgezet. Samen met het Textielmuseum in Lodz Polen, Lottozero in Prato, CHAT en het TextielMuseum wordt content gemaakt voor een platform voor online tentoonstellingen over textielculturen (zie verder bij Museumzaken).

Ontwikkelnstelling in de landelijke culturele infrastructuur (BIS)

Vanaf 1 januari 2021 is het TextielLab opgenomen in de nationale culturele basisinfrastructuur (BIS) als ontwikkelinstelling. Met de aan deze erkenning verbonden structurele bijdrage kunnen we een enorme sprong voorwaarts maken. De komende jaren investeren we in de machines en mensen om de ideale leer- en werkplek te zijn voor jong talent, mid career makers en (inter) nationaal gerenommeerde kunstenaars. Ook zetten we een stevig onderzoeksprogramma neer waarbij makers, onderwijs, bedrijfsleven en het lab samenwerken in bijzondere R&D-trajecten en delen we deze kennis met makers en publiek. Als werkplaats met een publieksfunctie hebben we de unieke positie om naast ontwikkelplek ook een podium voor makers te bieden en het publiek deelgenoot te maken van de ontwikkelingen in het lab. In de onderstaande hoofdstukken 2.1. Museumzaken en 2.2. TextielLab zijn de activiteiten, die mede mogelijk gemaakt zijn dankzij de bijdrage vanuit het Ministerie van OCW en Brabantstad (vanuit de Gemeente Tilburg en Provincie Noord-Brabant) voor de ontwikkelingsfunctie van het TextielMuseum|TextielLab gemarkeerd met een (groen) sterretje (*).

Corona

2022 stond helaas nog deels in het teken van de coronacrisis, waardoor het museum niet kon rekenen op de bezoekersaantallen die we voor Corona realiseerden. Maar we zien een goed herstel. We hopen dat we in 2023 weer een 'normaal' jaar hebben.

2.1. Museumzaken

De gemeentelijke collectie, die het TextielMuseum in beheer heeft, is een onuitputtelijke bron van kennis en inspiratie en vormt de bindende factor en het fundament voor alle activiteiten. Ook speelt deze een cruciale rol in ons onderscheidende opdrachtenbeleid, dat een brug slaat tussen het TextielLab en het collectioneren en presenteren, de meer museale functies. Al vanaf eind jaren '90 is het museum zeer actief als opdrachtgever voor ontwerpers en kunstenaars om met de diverse (computergestuurde) technieken in het TextielLab te experimenteren en vaak ook specifieke ontwerpvragestukken of thema's te onderzoeken. Professionele makers ontlene hierbij inspiratie aan de rijke erfgoedcollectie. De werken die uit de opdrachten voortkomen worden opgenomen in onze museumcollectie en getoond op zaal. Hiermee houden wij de discipline textiel springlevend. Het museum kent de volgende kerntaken, die voortkomen uit de opdracht die de gemeente Tilburg het TextielMuseum heeft gegeven:

- V. Verwerven, beheren en behouden van museumcollecties
- VI. Organiseren van tentoonstellingen
- VII. Organiseren van publieksactiviteiten
- VIII. Organiseren van educatieprogramma

Verwerven, beheren en behouden van de museumcollecties

Kern- en vertrekpunt van het presentatiebeleid vormt de museumcollectie. Er wordt naar gestreefd om de eigen collectie zoveel mogelijk tot uitgangspunt voor tentoonstellingsconcepten te nemen. Ook hebben we als doel om collectie-opdrachten, maar ook overige aankopen kunst en vormgeving, zo snel mogelijk na aankoop of realisatie te tonen.

Verwervingen

De aankopen 2022 voor onze collectie werden gekozen conform de beleidslijnen van ons collectiebeleidsplan (Interweaving II 2019-2023). Dit collectiebeleidsplan schept kaders voor het verzamelbeleid, de manier waarop de collectie wordt ontsloten en hoe deze wordt bewaard. Het collectiebeleidsplan bouwt voort op accenten die in voorgaande collectiebeleidsplannen zijn geformuleerd: verbindingen leggen, samensmelten, samenhang geven, bruggen bouwen. Ook vindt uitbreiding van de collectie plaats door middel van schenkingen. Hoogtepunt was dit jaar de schenking van een zeer waardevol werk van de hand van de Amerikaanse kunstenaar Sheila Hicks van de heer E. van Voolen en mevrouw J. Frishman uit Amsterdam. Verwervingen betreffen zowel eigentijdse werken, als retrospectieve, waarbij niet alleen eindproducten worden verzameld, maar ook onderdelen uit het maakproces (stalen, ontwerpschetsen etc.). In bijlage 1 zijn de bruiklenen, verwervingen en schenkingen opgenomen.

In 2022 zijn we begonnen aan het schrijven van een nieuw collectiebeleidsplan dat beter aansluit bij de weg die het vernieuwde TextielMuseum inslaat, te weten meer aandacht voor innovatie en duurzaamheid. Ook legden we de focus op inclusie en diversiteit door de samenwerking te zoeken met kunstenaars met een niet-Westerse migratieachtergrond en thema's als identiteit en gender aan het collectie beleid toe te voegen. We hebben op dit gebied de laatste jaren al diverse collectiestukken verzameld, maar door het vast te leggen in het collectiebeleidsplan en hier uitvoering aan te geven wordt deze verzamellijn ook daadwerkelijk geborgd in het beleid en verzekerd van continuïteit.

Collectieopdrachten

De collectieopdrachten zijn intensieve samenwerkingen tussen de kunstenaars, het TextielLab, de conservatoren en soms externe partijen. Deze manier van verzamelen vergroot het onderscheidend karakter ten opzichte van andere verzamelingen in Nederland, onderstreept de kruisbestuiving tussen museum en TextielLab en ondersteunt ons cultureel ondernemerschap. De formulering van de opdrachten wordt ingegeven door de lijnen uit het collectiebeleidsplan.

Ter voorbereiding op de opdracht nemen de kunstenaars deel aan een uitgebreide kennis- en expertise-dag, waarin zij kennismaken van de diverse technische mogelijkheden - zoals weven, borduren, laseren, tuften, breien – die het TextielLab te bieden heeft. Ook de garenspecialist gaat in op het brede scala aan materialen en grondstoffen dat ter beschikking staat. Daarnaast krijgen de kunstenaars een introductie in de omvangrijke en op textiel toegespitste museumbibliotheek. En uiteraard gaan we in op de samenstelling van de collectie, de thema's en makers die daarbinnen te vinden zijn en hoe de collectieopdrachten zich daartoe verhouden. Met deze 'bagage' werkt de kunstenaar een voorstel uit, en zal in nauw overleg met de gespecialiseerde productontwikkelaar van het TextielLab, het werk uitvoeren. Tussentijds vindt afstemming plaats met de conservator, die het project begeleidt. De basis van het werk ontstaat in het Lab, maar de kunstenaar werkt veelal ook in eigen atelier, of gebruikt media en technieken die niet in het Lab voorradig zijn (denk aan robotica, licht, video en meer). Dit alles leidt uiteindelijk tot een nieuw werk dat onderdeel wordt van de collectie. Niet alleen het eindresultaat, maar ook schetsen, proeven en kleurstalen worden in de collectie opgenomen.

Bij het Mondriaan Fonds is in 2021 een aanvraag ingediend voor het uitvoeren van vier collectieopdrachten in het Lab in de periode van 2022-2023: Alydia Wever & Ryan Oduber, Raquel van Haver, Asli Hatipoglou en Ada M Patterson. Voor een belangrijk deel bevinden deze opdrachten zich per ultimo 2022 nog in de realisatiefase. De opdracht van melanie bonajo uit het opdrachtenprogramma 2020-2021 werd in 2022 gerealiseerd.

De voorgaande collectieopdrachten uit het opdrachtenprogramma van 2020 en 2021 van melanie bonajo, patricia kaersenhout en Geo Wyeth waren een uitgelezen kans om actuele, veranderende perspectieven op gender en seksualiteit beter te verankeren in de collectie. Om de collectie te verrijken en verdiepen met nieuwe presentatievormen en narratieven op het gebied van inclusie, diversiteit en dekoloniaal perspectief, waren dit kunstenaars die textiel toepassen in performances, als onderdeel van (video)installaties of in community projecten, en daarmee de grenzen van dit medium oprekken. De keuze voor de kunstenaars in het opdrachtenprogramma 2022 en 2023 sluit hier naadloos op aan.

melanie bonajo beschouwt zich als kunstenaar, seksuologisch lichaamswerker en somatische sekscoach. De thema's lichaam, seksualiteit en intimiteit, en de uiteenzetting met feministische vraagstukken tekenen haar oeuvre. De kunstenaar werkt veelvuldig samen met een wisselend team en vertegenwoordigde Nederland op de biënnale in Venetië. Mede door de voorbereidingen daarvoor en de Corona-pandemie liep haar opdracht vertraging op en werd pas in 2022 afgerond. In samenwerking met vormgever en scenograaf Theo Démans ontwikkelde melanie bonajo in het

TextielLab de installatie 'Piles of Oxytocin Shapes Dreams Under Skin'. Het is een sensueel zitlandschap van fel gekleurde organisch gevormde kussens, die verwantschap tonen met exotische planten maar ook met voortplantingsorganen. De kunstenaar spreekt zelf over een 'denkbeeldige, geseksualiseerde, zoete en kleurrijke, veilige ruimte, alsof we in een bloem zouden kunnen reizen.' Deze installatie bestaat uit een twaalfal kussens in vier verschillende basisvormen die in verschillende materialen 3D-gebreid zijn op de breimachine van het TextielMuseum. De hoezen zijn vervilt en handmatig geverfd door ontwerper Theo Démans. In de tentoonstelling 'Textile now' (juni – oktober 2023) ervaren bezoekers dit sensuele landschap in nabijheid van anderen, geleid door een soundscape van de kunstenaar. Ook zal melanie bonajo een workshop verzorgen voor publiek. ['When we consciously choose for ourselves, without apology or blame, we can find real authenticity. Giving ourselves the power to choose what we want and don't want in our life is a very powerful and self-loving place to be. It is the place where intimacy thrives.'](#) melanie bonajo

Ryan Oduer en Alydia Wever hebben een interdisciplinaire praktijk waarin performance, video, dans, installaties, spiritualiteit en kostuums/textiel met elkaar verweven zijn, wat goed past binnen onze interdisciplinaire collectie. We verwachten dat met name het aangescherpte beleid voor de modeverzameling van het TextielMuseum hiermee een verdere invulling krijgt. Beide kunstenaars reflecteren via diverse kunstvormen op maatschappelijke vraagstukken, waarbij hun eigen Arubaanse achtergrond en de (koloniale) relatie met Nederland een belangrijke rol speelt. We zien hun praktijk en thematiek als een waardevolle aanvulling op de narratieven die op dit moment in de collectie zijn vertegenwoordigd.

Het TextielLab beschikt over een hypermoderne vlakbreimachine waarmee het mogelijk is om breien te combineren met weven. Deze optie sluit goed aan bij de praktijk van Oduer en Wever; terwijl het weefsel als verbeelding van de gedifferentieerde herkomst in het DNA kan bestaan, daagt de elasticiteit en bewegelijkheid van een breisel beiden uit om die mogelijkheden te verkennen en in te bedden in hun betekenisgeving. Bovendien vraagt deze voor Oduer en Wever nieuwe techniek hen om de antropologische betekenis van breien te onderzoeken en te duiden.

Het TextielMuseum heeft Asli Hatipoglu gevraagd om een werk (performatieve installatie o.a.) te ontwikkelen dat kritisch reflecteert op de productie van zijde en duurzame alternatieven, als ook culturele en historische aspecten die gepaard gaan met productie en handel. Asli Hatipoglu is van Turks-Thaise komaf, heeft zowel in Turkije en Azië gewoond voordat zij zich in Nederland vestigde en is geïnteresseerd in de culturele achtergronden van textiel en voedsel. Haar interesse voor de zijdeproductie en culturele implicaties ervan werd mede gewekt tijdens een familiebezoek in de Turkse stad Bursa (West-Anatolië). Bursa, het antieke Prusa, was in de 14e eeuw de hoofdstad en een belangrijk handelscentrum van het Ottomaanse rijk en het centrale station van de 'Zijderoute' in Centraal-Azië voor de invoer van zijde uit China via Perzië. Bursa maakt ook onderdeel uit van het Unesco Silk Road Programme. Asli Hatipoglu bezocht het plaatselijke textielmuseum van Bursa en had contact met museummedewerkers, die haar van literatuur voorzagen over het belang van zijde voor de stad. Asli interesseert zich ook voor hedendaagse, artificiële alternatieven van zijde, zoals de zogenaamde, Spider Silk, dat onder meer geproduceerd kan worden door genen van spinnen in geiten te plaatsen. Uit de melkproteïne van de geitenmelk kan vervolgens spinnenzijde worden geproduceerd. We verwachten dat de kunstenaar met haar onderzoeksinteresse en gevoed door haar multiple culturele achtergrond, tot een zeer interessant werk kan komen. Betreffende het onderdeel uit te voeren in het TextielLab zijn er zowel opties denkbaar voor het weven op de computergestuurde machines van het Lab, als ook voor handmatige passement-technieken.

Raquel Van Havers inhoudelijk onderzoek naar kwesties als migratie, de Afrikaanse diaspora en kolonialisme vormt een belangrijke aanvulling op de verhaallijnen in onze collectie, zeker gezien de rol die textiel in verleden en heden binnen al deze kwesties heeft gespeeld. Het TextielMuseum verleent aan Raquel van Haver de opdracht om haar inhoudelijk onderzoek in textiel te vertalen en op voor haar interessante textiele tradities te reflecteren. De opdracht sluit goed aan bij haar eigen wens om grootschalige, sculpturale wandkleden te weven. We denken dat haar expressieve beeldtaal en haar gebruik van driedimensionale structuren ook weeftechnisch een interessante uitdaging biedt. Het is een uitgelezen kans om haar uit te nodigen zich in het medium textiel te verdiepen, aangezien Van Haver zich in de afgelopen jaren zelf ook is gaan oriënteren op diverse (diasporische) textieltechnieken.

Voor haar collectieopdracht 2022-23 heeft Raquel van Haver in 2022 onderzoek gedaan in haar geboorteland Colombia. Ze heeft hangmatten laten weven bij de Wayuu, een inheemse gemeenschap

van wevers met een bijzondere vlecht- en weeftechniek die van generatie op generatie via de vrouwelijke lijn wordt doorgegeven. De hangmatten en kleden die deze wevers in opdracht van Haver maakten zijn de inspiratiebron voor twee wandkleden die Raquel van Haver in het TextielLab bij de afdeling Weven ontwikkelt. De hangmatten van de Wayuu, de wandkleden van van Haver en documentatie wordt getoond tijdens de tentoonstelling Textile now (juni – oktober 2023).

Het werk van Ada M. Patterson is volop in ontwikkeling en verkent diverse media en thema's. Binnen het werk spelen kostuums, maskers en textiele sculpturen (of offerings/belongings zoals Patterson ze zelf omschrijft), steeds een prominente rol. We waren eerder al zeer geïnteresseerd in het werk van Patterson gezien de poëtische manier waarop hen onderwerpen als klimaatverandering, queerness, culturele identiteit en lichamelijke sensaties naadloos met elkaar verweeft. We hebben eind 2020 het videowerk *A Ship of Fools* aangekocht, waarmee lijnen in onze collectie als identiteit en duurzaamheid/milieu prachtig versterkt worden. Met deze aankoop zijn we het eerste museum dat een werk van deze kunstenaar in de collectie heeft.

Patterson zoekt naar mogelijkheden om het textiele aspect van hun werk nog verder te verdiepen. Het maken en tot leven brengen van de diverse textiele kostuums en sculpturen is altijd onderdeel van hun praktijk geweest en het TextielLab biedt uitgebreide mogelijkheden om onderdeel van hun oeuvre verder te ontwikkelen. We denken voorlopig aan de techniek breien, aangezien deze techniek veel mogelijkheden biedt om driedimensionaal te werken en zich goed leent voor kostuums en sculptuur. Met deze opdracht kunnen we dan naast het videowerk 'A Ship of Fools' ook een textiel werk van de kunstenaar aan onze collectie toevoegen. De offerings en kostuums die Patterson maakt in het kader van hun projecten zijn geen losgezongen objecten, maar maken onderdeel uit van uitgewerkte karakters en protagonisten in hun performance en videowerk. Meestal worden ze dan ook niet als los, 'dood' object getoond of als kunstwerk gezien, omdat ze onderdeel zijn van een geanimeerd, zich steeds evoluerend karakter. We willen daarom in deze opdracht ook de mogelijkheid bieden om performance en/of video een rol te laten spelen als de kunstenaar de gemaakte objecten zo tot leven wil brengen.

Bibliotheek

Kleurstofonderzoek

De bibliotheek van het TextielMuseum bewaart een verzameling manuscripten met verfrecepten. Het zijn originele handgeschreven recepten die in de textielindustrie zijn gebruikt. Het grootste deel hiervan komt uit Tilburg uit de negentiende eeuw, maar sommige documenten dateren zelfs uit 1700. De tentoonstelling *Kleurstof* was aanleiding voor de bibliotheek om dit bijzondere onderdeel in haar collectie te onderzoeken in een *citizen science* project. Burgerwetenschap (citizen science) is wetenschappelijk onderzoek dat vrijwilligers samen met of onder begeleiding van wetenschappers uitvoeren.

De 28 manuscripten zijn gedigitaliseerd door het Regionaal Archief Tilburg. De 14 belangrijkste manuscripten zijn getranscribeerd door ervaren vrijwilligers van het Regionaal Archief. Vervolgens hebben zo'n 60 mensen en enkele wetenschappers de manuscripten op verschillende manieren onderzocht. We deden onderzoek naar:

- De historische gegevens over het bedrijf en de auteur van de manuscripten;
- De herkomst en historische context van het winnen van de natuurlijke kleurstoffen die gebruikt werden in de recepten;
- Of de recepten ook nu nog gebruikt kunnen worden om te verven. Wat leert het uitproberen van de recepten ons?

Door dit onderzoek weten we veel meer over een interessant en belangrijk onderdeel van de bibliotheekcollectie. De digitale scans en de transcripties van de manuscripten bewaren we in onze bibliotheekcatalogus en zijn online toegankelijk.

De collectie receptenboeken is bovendien in 2022 gerestaureerd.

Stalenboeken Van Puijenbroek

Van het bedrijf H. van Puijenbroek Textielfabrieken uit Goirle, ontving de bibliotheek een schenking van achtendertig collectie stalenboeken. We ontvingen ook enkele objecten voor de museumcollectie. De stalenboeken bevatten kleding-, huishoud- en ander textiel van katoen, linnen, jute en wol. Bij de schenking zaten twee grote boeken, één met etiketten en vrouwenportretten en één met tjaps (papieren handelsmerken die bij verkoop van textiel werden afgegeven aan de kopers) bestemd voor bijvoorbeeld Indonesië, India en Afrikaanse landen. Het archief van Puijenbroek is opgenomen in het Regionaal Archief Tilburg.

De schenking is te danken aan Eduard (E.H.) van Puijenbroek die als oud-directeur deze historisch waardevolle stukken ten behoeve van het Regionaal Archief Tilburg en het Textielmuseum heeft bewaard. De gehele schenking is gerestaureerd. Dit was mogelijk door donatie van 3.000 EURO van de heer Guus (A.R.) van Puijenbroek (directeur van VP Capital) aan het TextielMuseum.

Bezoekers

In 2022 hebben we in totaal meer dan 4.000 bezoekers ontvangen in de bibliotheek. In de jaren voor corona waren dat er meer dan 5.000. Vooral het groepsbezoek door kunstacademies en scholen is nog niet op het oude niveau. Het aantal individuele bezoekers, meer dan 3.000, is wel vergelijkbaar met de jaren voor corona. Deze bezoekers bestaan uit museumbezoekers die even rondkijken en bezoekers met vragen. Het aantal bezoekers met vragen is toegenomen. Elke week zijn er kunstacademiestudenten, onderzoekers en kunst- of historische geïnteresseerde bezoekers die zich verdiepen in de boeken en andere informatie.

Tentoonstellingsprogramma

Voor 2022 was een divers tentoonstellingsprogramma opgesteld, met de hoofdthema's design, kunst, mode en duurzaamheid. Hierbij is gelet op diversiteit in onderwerpen tussen de tentoonstellingen die tegelijkertijd te zien zijn en het ritme van opvolging. Ook de nieuwe focus op de thema's duurzaamheid en innovatie en presentaties gericht op verwondering en beleving, waren in 2022 terug te vinden in het museum met de tentoonstellingen Kleurstof en Koninklijk Borduren. Ook is de link tussen museum en TextielLab in 2022 gecontinueerd met het tonen van door kunstenaars in het lab ontwikkelde werken in de tentoonstelling Kleurstof. En met de presentatie van het maakproces en eindresultaat van de nieuw ontwikkelde gordijnen voor de werkkamer van Koningin Maxima in de tentoonstelling Koninklijk Borduren.

Design: 'Dieren op Damast' (januari 2021-januari 2022)

Voor ontwerpers van damasten tafellinnen in de periode van de Art Nouveau waren dieren een geliefd motief. Ze pasten ze toe volgens de moderne ontwerpmethoden: gestileerd in wonderlijke patronen. Ook in hedendaags artistiek tafellinnen, ontworpen in opdracht van het TextielMuseum en geweven in het TextielLab, zijn dieren volop aanwezig. In de tentoonstelling Dieren op Damast' werden de mooiste voorbeelden uit de rijke collectie van het TextielMuseum getoond. De dieren uit de patronen van de damasten staan letterlijk op tafel met stukken uit de collectie van het Natuurmuseum Brabant.

*Mode & Duurzaamheid: 'Long Live Fashion' (September 2021-april 2022) **

Hoe geven we onze kleding een langer leven? Hoe kunnen we repareren en hergebruiken? En hoe ziet duurzame couture eruit? In de interactieve tentoonstelling 'Long Live Fashion!' kon de bezoeker ontdekken hoe pre-loved textiel tot nieuwe mode wordt getransformeerd én daar zelf mee aan de slag gaan. In de tentoonstelling stond duurzame mode centraal, met werk van onder meer Ronald van der Kemp, Duran Lantink, Matty Bovan en Christien Meindertsma.

Het TextielMuseum presenteerde, i.s.m. ontwerpers Christien Meindertsma en Harm Rensink en textielrecyclingsbedrijf Wolkat, een interactieve expositie die op positieve wijze prikkelde om duurzamer met onze kleding om te gaan. De bezoeker ontdekte in een ruimtevullende installatie de grote hoeveelheid aan grondstoffen die in onze kleding verwerkt is, kon in Fixing Fashion actief aan de slag met het repareren van kledingstukken, en liet een fashion item op maat maken met gerecycled textiel in een heuse Microfactory. Gerenommeerde modeontwerpers en opkomend modetalent inspireerden met innovatieve en oogstrelende couture gemaakt van hergebruikt textiel.

De tentoonstelling opende met een installatie van Christien Meindertsma. De productontwerper, bekend om haar nieuwsgierigheid naar de herkomst van producten en haar minutieuze onderzoek naar processen, analyseerde voor de tentoonstelling honderden afgedankte kledingstukken. Elk van de kledingstukken werd gefotografeerd en onderzocht qua samenstelling. Aan de hand van honderden unieke informatiekaartjes die aan de muur prijkten, maakte Meindertsma op visuele manier inzichtelijk hoeveel grondstoffen in onze kleding verwerkt zijn. Om tot de installatie te komen dook de ontwerper in het inzamel- en verwerkingsproces van het Tilburgse textielrecyclingsbedrijf Wolkat, dat het afgedankte textiel voor de expositie leverde.

De tentoonstelling 'Long Live Fashion!' was geprogrammeerd vanuit de wens om aan de inhoudelijk-strategische doelen van het museum gehoor te geven door te experimenteren met nieuwe elementen, specifiek met betrekking tot presentatie. Deze inhoudelijk-strategische doelen zijn:

1. Het thema duurzaamheid (naast innovatie) programmeren, zoals gerealiseerd in 'Long Live Fashion!' met als focus mode en gerecycled textiel.
2. Meer dynamische vormen van tentoonstellingen ontwikkelen voor het vernieuwde TextielMuseum. In 'Long Live Fashion!' werd geëxperimenteerd met een meer interactieve, participatieve tentoonstellingsvorm, door 4^e-jaars studenten (MBO) een stageplaats te bieden en hun gedurende de tentoonstelling in interactie te laten treden met het publiek.
3. Samenwerking met het TextielLab en mogelijke toekomstige partners van het museum zoals het Tilburgse bedrijf Wolkat.
4. Samenwerking met kunstenaars en ontwerpers in de ontwikkeling van tentoonstellingen; 'Long Live Fashion' als experiment voor het vernieuwde TextielMuseum - de conceptuele ontwikkeling van de tentoonstelling lag bij conservator Suzan Rüsseler in samenwerking met de ontwerpers Christien Meindersma en Harm Rensink, tentoonstellingsontwerper en artistiek directeur van New Order of Fashion.

*Kunst, Design & Mode: 'Makersgeheimen' (juni 2021-mei 2022) **

In het TextielLab van het TextielMuseum zijn dagelijks ontwerpers en kunstenaars aan het werk om producten en kunstwerken te ontwikkelen in samenwerking met de medewerkers van het lab.

Kunstwerken en ontwerpen komen gewoonlijk niet kant en klaar uit de fantasie en het creatieve brein van kunstenaar tevoorschijn. Het is een proces waarin een inspiratiebron, een associatie, een vaag idee, een opdracht of probleem de aanleiding vormt voor een zoektocht naar een oplossing. In de zoektocht spelen denken, fantaseren, voelen, kijken, zoeken en uitproberen een rol. Maar ook falen en verbeteren. Vaak zijn schetsen, tekeningen, materiaalproeven en technische proeven, scenario's en prototypes, de visuele overblijfselen van dit proces.

Kunstenaars en ontwerpers doorlopen dit proces vaak achter de gesloten deuren van hun atelier of studio. In de tentoonstelling Makersgeheimen namen zij de bezoekers mee terug naar het moment waarop ze geïnspireerd raakten, het idee vorm kreeg, en hoe de weg verliep naar het uiteindelijke resultaat. De tentoonstelling werd ingericht als een groot atelier met een steeds wisselend perspectief en sfeer, passend bij de persoon en de discipline. De kunstenaars en vormgevers in Makersgeheimen zijn werkzaam op heel verschillende terreinen, maar wel allemaal in textiel: autonome kunst, mode, productontwerp en vormgeving.

Design: 'Damast Design – ontwerpen met licht en schaduw' (januari 2022-januari 2023)

De damasten in de collectie van het TextielMuseum hebben prachtige voorstellingen die subtiel zichtbaar worden in strijklicht. Tot 1900 werden in Nederland de voorstellingen naar bestaande voorbeelden geweven die vaak niet meer terug te voeren waren op één tekenhand of ontwerper. Begin twintigste eeuw begonnen damastweverijen kunstenaars opdracht te geven om speciale artistieke dessins en voorstellingen te ontwerpen. Vanaf dan kunnen we het proces van de eerste schets naar het uiteindelijke weefsel volgen. In de collectie van het TextielMuseum zijn schetsen, patroontekeningen, stalen en de uiteindelijk geweven damasten die voornamelijk geproduceerd zijn in Brabantse damastweverijen, rijk vertegenwoordigd. Vanaf de jaren '80 heeft het museum opdracht gegeven aan kunstenaars en ontwerpers om tafelgoed te ontwikkelen met gebruikmaking van de kennis van de historische collectie. Deze damasten zijn in het TextielLab geweven en het maakproces is daarbij vastgelegd. In deze tentoonstelling tonen we het ontwerp- en maakproces voor historisch en hedendaags damast tafelgoed, een uniek verhaal vanwege de aansprekende ontwerpers, de bijzondere geschiedenis, de speciale toepassing en intrigerende weeftechniek.

Duurzaamheid, kunst, mode en design: Kleurstof (april 2022-oktober 2022; verlengd tot medio november)

De tentoonstelling 'Kleurstof' toonde de wereld achter het kleuren van textiel. De bezoekers kregen inzicht in de oorsprong en verhalen achter kleurstoffen, aan de hand van oude en nieuwe kunst, mode en vormgeving en brachten we de schoonheid en dilemma's van kleur in textiel in beeld. Het verven van textiel heeft wereldwijd ongekende vervuulende impact op mens en milieu. Dit vraagt uitdagingen en oplossingen van ambachtslieden, designers, wetenschappers en kunstenaars van vroeger en vandaag. Uiteenlopende mode-, kunst-, en designobjecten uit de museumcollectie en nieuwe werken van internationale kunstenaars en vormgevers met geverfd of gekleurd textiel werden gepresenteerd. Kunstenaar Claudy Jongstra, wereldwijd bekend om haar expertise in het plantaardig verven, heeft in opdracht van het museum een nieuw geweven wandkleed in het TextielLab gecreëerd, waarbij alle stappen in het maakproces lokaal plaatsvinden. Daarnaast toonden we speciaal voor deze tentoonstelling gemaakte werken van kunstenaars Nan Groot Antink, Antonio Guzman, Angelica

Falkeling, Aboubakar Fofana, Alike van der Kruijs en ontwerper Nienke Hoogvliet. Makers als Porfirio Gutiérrez, Susana Mejía, Living Colour (Laura Luchtman en Ilfa Siebenhaar) i.s.m. Puma en Studio Formafantasma toonden recent werk.

De expositie nam de bezoeker mee in het maakproces en de context van verschillende kleurstoffen in textiel, steeds op basis van een van deze kunstwerken of designstukken. Zo waren er hedendaagse wetenschappelijke innovaties te ontdekken zoals het verven met bacteriën, naast eeuwenoude inheemse tradities op basis van natuurlijke kleurbronnen. Ook werd er in de tentoonstelling stilgestaan bij de gevolgen van wat al die eeuwen textiel verven voor mens en natuur heeft betekend – van de relatie met het koloniaal verleden en (moderne) slavernij tot en met wereldwijde (water)vervuiling – en kwamen duurzame oplossingen en innovaties aan bod.

'Kleurstof' was aanleiding om in co-creatie met buurtbewoners een Verfplantentuin op het museumterrein te realiseren. Kunstenaar Nan Groot Antink en tuinontwerper Maaïke Bertens waren gevraagd om dit samen met de buurtbewoners te ontwikkelen. Daarnaast maakte Nan Groot Antink samen met de deelnemers een nieuwe kunstinstallatie met verfplanten, die gedurende de tentoonstelling gestaag vorm kreeg op zaal en die na afloop aan de collectie is toegevoegd. Stichting Vrienden van het TextielMuseum heeft de Verfplantentuin financieel mede mogelijk gemaakt.

De tentoonstelling opende met een publieksweekend voor families met kleurrijke activiteiten voor jong en oud. Ook was er in de tentoonstelling een speciale familie ontdekkingstocht, waar de jonge bezoekers met alle zintuigen het kleuren van textiel konden beleven, proeven, ruiken en met audiotour werden de kleurstoffen als personages tot leven gebracht en de verhalen en dilemma's van kleuren van textiel op aansprekende wijze verteld.

*Design/kunst/mode Makersgeheimen 2 (mei 2022-juni 2023) **

Halverwege 2022 kreeg de zeer succesvol ontvangen tentoonstelling Makersgeheimen een vervolg. Aanleiding voor het verder uitbouwen van dit tentoonstellingsconcept is ingegeven door de BIS financiering van het TextielLab. De tentoonstelling kwam tot stand in intensieve samenwerking tussen Lab en museum en is een voorbeeld hoe beiden elkaar kunnen versterken. Het onderwerp is nog lang niet uitgediept, jaarlijks worden er in het TextielLab 250 projecten gerealiseerd. Kortom, genoeg onderwerpen om een deel 2 te laten zien waarbij het TextielMuseum podium is voor de makers in het TextielLab.

In Makersgeheimen 2 staat wederom het creatieve brein van kunstenaars en ontwerpers centraal. De tentoonstelling schetst het proces van eerste idee tot eindproject. Met films, foto's en interviews worden de processen toegelicht. De kunstenaars en vormgevers in Makersgeheimen zijn werkzaam op heel verschillende terreinen, maar wel allemaal in textiel. Er zijn verschillende disciplines: autonome kunst, mode, productontwerp en vormgeving. Voor 2023 is opnieuw een Makersgeheimen 3 in voorbereiding.

*Ambacht, toegepast: Koninklijk borduren – verhalen en vakmanschap (december 2022- mei 2023) **

Het TextielMuseum kreeg eind 2021 de vraag voor een uitzonderlijke opdracht: het maken van nieuwe gordijnen voor Paleis Huis ten Bosch. Het was een gezamenlijke opdracht van het Rijksvastgoedbedrijf en de Dienst van het Koninklijk Huis en betrof een eigentijdse remake van de 18de-eeuwse zijden gordijnen uit de Chinese Zaal van Paleis Huis ten Bosch in Den Haag, één van de ontvangstruimtes van het woonpaleis van Koning Willem-Alexander en Koningin Máxima. Na recentelijk onderzoek bleken de originele gordijnen te kwetsbaar om terug te plaatsen; ze moesten geconserveerd en opgeslagen worden, wat aanleiding werd voor deze opdracht. Het ontwerp voor de nieuwe gordijnen is van de hand van de Haagse ontwerper Liesbeth Stinissen. Het eerste deel van de productontwikkeling vond plaats op een hi-tech borduurmachine, in co-creatie met de experts van het TextielLab. Onder leiding van borduurexpert Anna Bolk voegden vervolgens ruim honderdvijftig handwerkliedhebbers uit verschillende handwerkclubs, verenigingen, sociale werkplaatsen en leerwerkplekken uit het hele land borduursels toe. Ook Hare Majesteit Koningin Máxima borduurde mee. Zo dragen zij, vanuit hun persoonlijke kennis en kunde op het gebied van handmatig borduren, bij aan dit nieuwe erfgoed voor Nederland. Voordat de gordijnen in het paleis in Den Haag worden toegepast medio 2022, zijn ze in het museum te bewonderen door het publiek.

De tentoonstelling 'Koninklijk borduren - verhalen en vakmanschap' biedt een blik achter de schermen van de totstandkoming en toont de rijkdom aan verhalen die ontstaan wanneer mensen samen handwerken. De originele gordijnen maakten deel uit van een geschenk van Ulrich Gualtherus Hemmingson aan Stadhouder Willem V en zijn echtgenote Wilhelmina van Pruisen in 1791. Hemmingson diende als VOC-gezant en nam het geschenk bij zijn terugkeer naar Nederland mee uit het Chinese Guangzhou (Kanton). De kronkelende rivier afgebeeld op de originele gordijnen vormde

een inspiratiebron voor ontwerper Liesbeth Stinissen. In haar ontwerp vertaalde ze de rivier naar de Nederlandse delta. Het motief van de delta verbindt diverse taferelen in relatie tot de geschiedenis en belangrijke ontwikkelingen voor Nederland, waaronder waterwerken, bruggen en gebouwen. Centraal in het project staat de verbindende rol van textielhandwerken, als middel voor ontmoeting, gesprekken en het uitwisselen van ambachtelijke kennis en vaardigheden. Het museum coördineerde dat er zestien borduurgroepen uit ons netwerk betrokken werden. Onder begeleiding van haute couture borduurexpert Anna Bolk werden masterclasses verzorgd, zodat de deelnemers op eigen locaties door heel Nederland: van Tilburg tot Amsterdam en van Middelburg tot Kollumerzwaag, flora en fauna motieven konden borduren. Zo werd een grote diversiteit aan liefhebbers op het gebied van handwerken bij het project betrokken, waardoor ambacht en liefde voor het borduren werden gedeeld en een rijkheid aan culturele achtergronden, leeftijden en genders vertegenwoordigd zijn in het eindresultaat en de tentoonstelling.

Internationaal en online presenteren

Textile Culture Net

Textile Culture Net is een project gericht op het ontwikkelen en versterken van een internationaal netwerk van vier textielinstellingen: Central Museum of Textiles in Lodz (Polen), TextielMuseum in Tilburg (Nederland), Lottozero in Prato (Italië) en CHAT (Centre for Heritage, Arts and Textiles) in Hong Kong, die de gemeenschappelijke ambitie delen om nieuwe curatorpraktijken te ontwikkelen, een jonger en diverser publiek aan te trekken en internationaal samen te werken. Informeel en spontaan geboren in het voorjaar van 2020 tegen de achtergrond van de COVID-19-pandemie, aanhoudende sociale afstand en reisbeperkingen, zijn de vier textielinstellingen samen begonnen met het samenstellen van online evenementen en tentoonstellingen om ideeën, methodologieën en vaardigheden uit te wisselen, ongeacht geografische grenzen.

Tijdens een wereldwijde pandemie heeft Textile Culture Net textielkunst en design van over de hele wereld tentoongesteld.

Nu, door het domein van het digitale als een verspreidingsplatform te gebruiken, wil het netwerk nieuwe curatorpraktijken ontwikkelen, ruimte bieden aan een divers palet van culturele perspectieven en deelnemers, evenals manieren om textielkunst te presenteren, te verzamelen en te vergemakkelijken. Hiervoor is een Europese subsidie aangevraagd (door deelnemer Lottozero) in het programma Creative Europe en deze is in 2022 toegekend. Hierdoor kan het netwerk professionaliseren en nieuwe presentatievormen verkennen. Het project zal officieel op 1 januari 2023 starten en heeft een doorloop van 18 maanden.

Het project bestaat uit een serie van vier online tentoonstellingen die tot stand zijn gekomen door de consolidatie en uitbreiding van een tentoonstellingsformat dat is ontworpen voor het Instagram-platform en dat de afgelopen twee jaar op experimentele basis is getest. Het bestaan van het netwerk zal ook worden versterkt door een publicatie, zowel in gedrukte als digitale vorm, die tot doel heeft de inhoud van de online tentoonstellingen te verzamelen, te verdiepen en verder te ontwikkelen.

TCN is in het TextielMuseum een samenwerking tussen online marketing en een curator.

Platformprogrammering

Mode: Taskforce Fashion (januari 2022-maart 2022)

Parallel aan de tentoonstelling 'Long Live Fashion!' bood het TextielMuseum het multidisciplinaire samenwerkingsverband van mode-platform Taskforce Fashion op het platform een podium voor presentatie. Het socio-culturele project betrof een onderzoek naar mode en identiteit in 3 verschillende steden. In co-creatie met Nederlands ontwerptalent en in dialoog met het (inter)nationale modeveld en andere disciplines onderzocht Taskforce Fashion met uiteenlopende experimenten de transformerende rol van mode in relatie tot maatschappelijke vraagstukken.

De ontwerpteams kregen via excursies, gesprekken met experts uit het veld en workshops zicht op de sociaal-culturele uitdagingen van de partner steden Tilburg, Maastricht en Rotterdam. Zo organiseerde het team Tilburg twee fotoshoot's over de kracht van diversiteit. In 25 portretten werkte de opvallende en diverse jeugd van Tilburg Noord aan een eigen invulling van hun identiteit en werd positief in de spotlights gezet. In Maastricht werkte het team ontwerpers samen met leerlingen uit groep 8 rondom het thema kleding en emotie. Voor het project in het Oude Noorden van Rotterdam werd gezocht naar gedeelde waarden en verhalen van bewoners met uiteenlopende leeftijden en achtergronden. Om de ervaringen in beeld te brengen ontwikkelde het team een set tools voor gesprekken. De resultaten van alle drie stedenteams zijn vastgelegd in een korte documentaire

waarbij de deelnemers reflecteren op het proces en methodiek. Daarnaast is het onderzoek verbeeld in o.a. fotografie, textiel en sieraden die op het platform samen met de documentaire te zien waren. Voor het TextielMuseum was deze presentatie een waardevolle aanvulling op de expositie 'Long Live Fashion!' gezien de nadruk op de sociale component en ook de binding met een lokaal project.

In residence programma i.s.m. BANK15 (oktober 2021 – augustus 2022)

In 2021 is de samenwerking gestart met de organisatie Bank 15. Het museum geeft hen een plek om een experimentele makerspace te realiseren, waar zij projecten kunnen uitrollen met een (lokale) opdrachtgever en jonge, Tilburgse makers. BANK15 is een organisatie voor jonge makers die werkt vanuit het shared benefit principe: jong en aanstormend talent wordt gekoppeld aan een partner uit het bedrijfsleven die optreedt als opdrachtgever. Alle partners hebben primair geen commerciële doelstelling in de samenwerking, maar willen vooral impact maken in de stad waar ze ondernemen. Werk je met BANK15 dan werk je met de stad en voor de stad.

Het In-Residence programma in het TextielMuseum is voor jonge makers en bedrijven die echt iets betekenen voor Tilburg. Tijdens het programma van 2021-2022 is een project opgestart om een nieuwe modelijn in samenwerking met de Tilburgse skaterswinkel Stuen op te zetten. Voor het project is een open call uitgezet voor jonge makers die op locatie, eerst in de bibliotheek en later op het Platform af en toe werkzaam waren.

Publieksprogramma

In 2022 bleven we educatie breed inzetten in alle facetten van het museum en het TextielLab. Leerlingen, studenten en recreatieve bezoekers kunnen terecht in de TextielStudio's, de werkplaats, de bibliotheek, de tentoonstellingen en de collectie.

Recreatieve bezoekers

De educatieve programma's voor recreatieve bezoekers werden in verschillende vormen aangeboden voor zover de coronamaatregelen dit toelieten: workshops op zondag voor recreatieve bezoekers (jongeren en volwassenen), inloopworkshops voor de spontane bezoeker en masterclasses voor (semi)professionals onder leiding van experts en ontwerpers. Waar mogelijk werden educatieve activiteiten of programma's gekoppeld aan de thematiek van de tentoonstellingen.

Een kleine pool van vrijwilligers namen de bezoekers mee in de wereld van textiel: de Wollendekenfabriek, de Damastweverij en het TextielLab. Ook vervulden deze vrijwilligers demonstratietaken in de Wollendekenfabriek, zodat er (vooral ook in het weekend, waar het nu aan demonstraties ontbreekt) een levendige sfeer heerste, bezoekers de machines in werking konden zien en het gesprek aan kunnen gaan met de demonstrateurs. De wisseltentoonstellingen waren op eigen gelegenheid (of met een geboekte betaalde rondleiding) te bezoeken.

In 2022 deed het museum mee met de Museumweek en Open Monumentendag (gratis entree, speciale activiteiten).

Aanbod recreatieve bezoekers

- Demonstraties en publieksinformatie door vrijwilligers (6 dagen per week)
- Rondleidingen op aanvraag door het museum of wisseltentoonstellingen (betaald)
- Maak 't zelf hoek (dagelijks / permanent)

De hele dag door zijn families en andere bezoekers (met kinderen) welkom. Je start samen een onderzoek naar de kunstwerken op zaal en maakt iets bijzonders.

- Masterclasses - in de thematiek van de lopende tentoonstelling

De bezoeker doet ervaring op met uiteenlopende textieltechnieken onder leiding van experts. De masterclasses zijn een opstapje om zelf aan de slag te gaan. Naast techniek is er aandacht voor de herkomst en gebruik van textiel. Basis textielkennis is gewenst, niet noodzakelijk.

Totaal 140 deelnemers. Daarmee waren alle beschikbare plaatsen bezet.

- Workshops op Zondag (twee keer per maand)

Op de eerste en derde zondag van iedere maand biedt het museum Workshops op Zondag aan onder leiding van museumdocenten. De workshops sluiten aan bij de thematiek van de tentoonstelling en zijn geschikt voor jongeren en volwassenen.

Totaal 155 deelnemers. Daarmee waren alle beschikbare plaatsen bezet.

- Textielclub

Voor kinderen tussen de 6 en 12 jaar organiseert het museum iedere schoolvakantie op woensdag- en zondagmiddag 'De TextielClub'. Onder leiding van een museumdocent krijgen zij een korte

rondleiding door het museum, bekijken ze de machines, kunstwerken en krijgen zij een brede indruk van het museum. Na de rondleiding gaan ze creatief aan de slag met het maken van een eigen (kunst)werk. Elke vakantie is er bij TextielClub een andere workshop, van vilt maken tot stoffen verven in bijzondere patronen.

Totaal 82 deelnemers.

-Aanbod voor families en kinderen bij zelfstandig bezoek aan het museum:
museum in een tasje aangeboden voor € 2,50.

Het museumdobbelspel, aangeboden voor € 1,-.

First date met een techniek, aangeboden voor €2 per first date.

Totaal bovenstaande producten verkocht: 691 stuks.

-Activerend aanbod Wollendekenfabriek

De tentoonstelling de Wollendekenfabriek toont de stappen in het maakproces van een wollendeken aan de hand van historische machines. In de tentoonstelling zijn activerende elementen toegevoegd waardoor de bezoeker zelf de processtappen kan ervaren.

Design Studio

In de Design Studio van het TextielMuseum kruij je in de huid van een designer, in deze editie in die van productontwerper Bertjan Pot. In de Design Studio ontwerpen bezoekers gepersonaliseerde sokken of sjaals met biologische garens. On demand, dus extra duurzaam en gepersonaliseerd met een eigen tekst. Na het ontwerpproces zien zij hun ontwerp uit de breimachine rollen.

Totaal deelnemers:

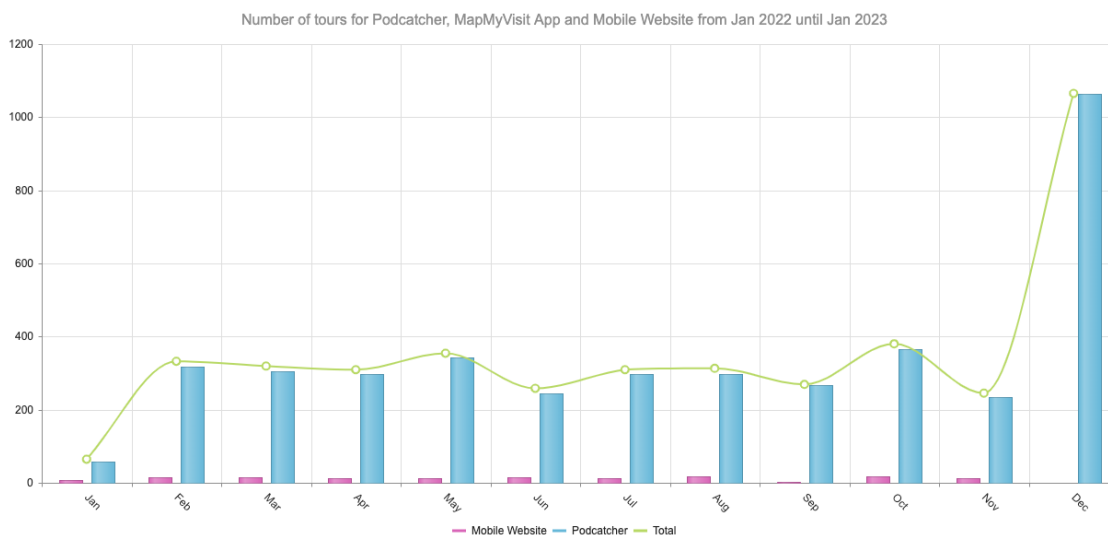
Design sokken: 643 deelnemers

Design sjaal: 92 deelnemers

Museum op gehoor

Door de Coronamaatregelen is de informatievoorziening voor bezoekers minder uitgebreid en persoonlijk dan wij graag zouden zien. We ontwikkelden daarom een audiotour-rondleiding, waardoor zowel leerlingen VO en PO, studenten MBO en HBO als recreatieve bezoekers zelfstandig of in kleine groepjes het museum konden bezoeken en geprikkeld worden om beter te kijken en te reflecteren. We creëren hiermee een extra ervarings-laag, die leerlingen en bezoekers normaal gesproken via een rondleiding krijgen. De bezoeker/leerling kon kiezen uit verschillende personages: een expert uit het TextielLab, een textielarbeider of een kunstenaar/ontwerper. Deze personages nemen je mee door het museum en de tentoonstellingen en delen hun blik op het maakproces, de arbeidsomstandigheden in een textiel fabriek en de kunstwerken.

Totaal luisteraars 3152

*In december is de audiotour voor 'Koninklijk borduren' gestart. Hier zijn alle audiofragmenten enkel met een podcatcher te beluisteren. Vandaar dat er daar een grote toename is van het gebruik.

Programma Diversiteit en inclusie

Bindweefsel

Samen met Contour de Twern en Stadsmuseum Tilburg is het TextielMuseum in 2021 het project 'Bindweefsel' gestart. Een participatieproject dat de bijzondere kennis van textieltechnieken en de unieke verhalen van verschillende Tilburgse vrouwen zichtbaar maakt en verbindt. Bindweefsel brengt wekelijks 15 Tilburgers bijeen voor co-creatiesessies in het TextielLab. Het resultaat van het eerste traject van dit project is een gezamenlijk kunstwerk geworden: een levensboom, die de rijke verhalen van de deelnemers samenbrengt en vertelt. Het project is opgedeeld in twee trajecten, het eerste traject is inmiddels afgerond.

Eerste traject Bindweefsel

Vanaf de zomer 2021 is kunstenaar Larissa Schepers met een groep van 15 vrouwen aan de slag gegaan om eigen werk in het TextielLab te creëren, dat opgenomen zou worden in onze collectie. Dit resulteerde in een gezamenlijk kunstwerk: een levensboom met vruchten en bloemen die symbool staan voor de rijke culturele en persoonlijke verhalen van de deelnemers. Tijdens de co-creatiesessies, mede onder begeleiding van passamentexpert Veva van der Wolf en Karen Zeedijk van het TextielLab, stond kennisuitwisseling via diverse thema's centraal. Denk hierbij aan: kleur en culturele betekenis van kleur, klederdracht en traditionele kostuums, kralen, ambachten, motieven en symbolen. Hierdoor leren de vrouwen elkaar en elkaars cultuur steeds beter kennen. Op 11 mei 2022 werd de levensboom gepresenteerd tijdens een feestelijke opening in het TextielMuseum. Het kunstwerk reisde langs drie Tilburgse wijkcentra om zoveel mogelijk mensen kennis te laten maken met de verhalen van de levensboom. Daarna werd de levensboom opgenomen in de collectie van het TextielMuseum. De verhalen van de deelnemers van project Bindweefsel zijn gepubliceerd via hetgeheugenvantilburg.nl.

Fadwa Budeiri, deelnemer Bindweefsel: *'Ik word blij van de activiteiten van Bindweefsel. Het is mooi om met onze eigen handen samen mooie dingen te maken. Als het kunstwerk af is hangt het in het museum en kunnen we het iedereen laten zien. Dat geeft me een gevoel van vertrouwen en geluk.'* Naast de enthousiaste reacties van de deelnemers is het project ook door andere partijen positief ontvangen. Er werd op 11 mei bijvoorbeeld een uitgebreid artikel in het Brabant Dagblad over het project gepubliceerd, en het kunstwerk is zelfs op reis gegaan: van 24 november 2022- 30 maart 2023 is het kunstwerk te zien in Museum Dr. Guislain in Gent, in de tentoonstelling Connective Material. Hieronder ook meer over de prijs die het project in 2022 won.

Care Award – Bergmansfonds

Op woensdag 5 oktober 2022 maakte Marcelle Hendrickx (wethouder gezondheid, zorg en ondersteuning van Tilburg) de winnaars van de Bergmansfonds Care Award en twee geldprijzen bekend. Tot onze grote vreugde en trots werd er speciaal voor Bindweefsel een tweede prijs in het leven geroepen, een geldbedrag van € 10.000,-. Uit het juryrapport: *'Bindweefsel' is een echt Tilburgs project, een mooie samenwerking van verschillende organisaties, waarbij een vaak vergeten en ondergewaardeerde groep vrouwen iets bijzonders kan betekenen.'* Met de Care-Award wil Stichting Bergmansfonds vernieuwende projecten, die maatschappelijke impact hebben en waar onder andere eigen kracht en participatie van kwetsbare groepen in de samenleving voorop staat, extra onder de aandacht brengen. Het geldbedrag zal worden besteed aan de bestendinging en verduurzaming van onze samenwerking, ten dienste van de vrouwen die dit project mogelijk hebben gemaakt.

Kick-off traject 2

Het eerste traject heeft enkele maanden vertraging opgelopen door de diverse coronamaatregelen die het samenkomen in groepen onmogelijk maakte. Oorspronkelijk zouden beide trajecten elkaar ook deels overlappen, maar we hebben ervaren dat het een zeer intensief traject is, dat voor een goede uitvoering gebaat is bij een zorgvuldige planning. We hebben daarom besloten de twee trajecten na elkaar plaats te laten vinden. Groot voordeel hiervan is dat deelnemers uit het eerste traject nu actief betrokken kunnen worden bij het begeleiden van het tweede traject, omdat ze het programma van A tot Z hebben meegemaakt.

In 2022 zijn de planning en afspraken met het projectteam vastgesteld, zijn de deelnemers geworven, is kunstenaar Theodoor Adriaans door de deelnemers geselecteerd en hebben de eerste vier co-creatiesessies plaatsgevonden. Dit alles zodat in januari 2023 gestart kan worden met productie van het kunstwerk in het TextielLab.

Lessons learned

Het project is in twee delen opgedeeld zodat uit het eerste traject lessen getrokken konden worden voor het tweede traject. Hieronder staan enkele lessen die uit het eerste traject zijn gekomen die toegepast zullen worden in het tweede traject en invloed hebben op de planning:

De werving van deelnemers is een langdurig en complex proces gebleken dat volledig afhangt van persoonlijke benadering. De sociale werker van ContourdeTwern speelt hier een onmisbare rol in. Het scouten van potentiële deelnemers, het organiseren van wervingsbijeenkomsten en het overtuigen van soms aarzelende geïnteresseerden, is een zeer langdurig proces. Dit is in beide trajecten gebleken en verdient in toekomstige projecten dan ook veel aandacht, middelen en tijd.

Bij het co-creëren is er een langere aanlooptijd dan gedacht nodig om de technieken in het TextielLab eigen te maken, elkaar te leren kennen en in de creatieve 'flow' te komen. We willen daarom in traject 2 twee extra sessies in het TextielLab plannen, waarvan 1 extra voor de kunstenaar, zodat die al met de techniek passement bekend is en de groep goed kan begeleiden.

De deelnemers hadden behoefte aan meer tijd bij het maken. Tijdsdruk en projectmatig werken werd als stressvol ervaren. Tijdens traject 1 is de co-creatie periode daarom verlengd en dit zal ook in traject 2 gebeuren. Voor beide trajecten gaan we uit van een creatief proces van vier in plaats van drie maanden.

We gaan de deelnemers uit het eerste traject actief betrekken bij het programma dat we ontwikkelen voor de deelnemers van het tweede traject, oftewel meer peer to peer werken. Dat was niet voorzien, maar echt van toegevoegde waarde voor de instellingen en zeker voor de deelnemers. Zo kan het project nog beter aansluiten bij de behoefte van de doelgroep.

Educatieprogramma

We boden onderwijsprogramma's voor alle onderwijsniveaus (PO, VO, MBO en HBO/WO) aan rondom textiel, vormgeving, materialen, techniek en historie. Het ontdekken en ontwikkelen van eigen interesses, vaardigheden, inspiratie en talent was bij alle programma's het uitgangspunt. De focus ligt op het onderzoekend en ontwerpend leren.

Primair onderwijs

Voor veel kinderen is een bezoek aan het Textiel Museum een eerste kennismaking met de totstandkoming van textiel. Met weven, breien, borduren, tuften, laseren, passement en de hedendaagse technieken en machines waarop alle soorten draden worden omgetoverd tot textiele voorwerpen. Voor de leerlingen van het basisonderwijs heeft het TextielMuseum een aantal afwisselende programma's ontwikkeld. Een bezoek aan het museum bestaat voor hen uit een rondleiding/museumtocht en/of een workshop. Alle programma's duren anderhalf uur. Een deel van het aanbod is speciaal voor de onderbouw, een ander deel is met name voor de bovenbouw interessant.

Target: 2618. Werkelijk: 3503

Voortgezet onderwijs

Het TextielMuseum heeft voor leerlingen van het voortgezet onderwijs een mooi educatief aanbod aan workshops en rondleidingen ontwikkeld. Deze passen goed binnen hun belevingswereld en leiden tot verrassende reacties en enthousiaste deelname. Ze raken geboeid door de geschiedenis van de Wollendekenfabriek, zijn verbaasd over de moderne technieken en machines in het TextielLab en doen fanatiek mee aan de workshops.

Target: 1904 Werkelijk: 2626

Begin 2022 hebben we een nieuw aanbod voor het PO en VO gemaakt. Dit in combinatie met de Corona-pandemie waarin scholen niet naar culturele instellingen konden, heeft ervoor gezorgd dat de bezoeken vanuit het PO en VO in dit jaar gestegen zijn en hoger uitvallen dan de targets die gesteld zijn.

MBO en HBO/WO

Voor vakopleidingen, academies en universiteiten met specialistische design-, textiel- en productontwikkelings-afdelingen kunnen in overleg (meerdaagse) programma's worden samengesteld. Er zijn programma's ontwikkeld waarbij de studenten zelf weven op handweefgetouwen, breien op vlakbrei-apparatuur en borduren met de hand en borduurmachines. Het leren van de textieltechnieken en het experimenteren met de diverse weefbindingen, brei- en borduursteken met eigentijdse en bijzondere garens staat bij deze programma's centraal. Ook zijn in de bibliotheek werkplekken ingericht om zelf materialen (grondstoffen, halffabricaten en eindproducten) te bekijken en te onderzoeken uit de Textielwarenkast en inspiratie op te doen uit de (historische) stalenboeken uit de Stalenkamer.

In het kader van Talentontwikkeling heeft het TextielMuseum voor (gevorderde) studenten MBO en HBO een tweetal mogelijkheden om te werken in het TextielLab ***

1. Groepen: elk schooljaar biedt het museum maximaal drie (inter-)nationale gespecialiseerde opleidingen op het gebied van textiel- en/of productvormgeving de mogelijkheid om in het kader van een minor of een project een meerdaags programma samen te stellen waarbij een groep studenten (3e-jaars) kennismakt met het werken in het TextielLab. Experiment en kennismaking met de technieken, materialen en het werken op industriële machines staan hierbij centraal.
2. Individuele studenten: daarnaast biedt het TextielLab maximaal zes afstudeerders (van nationale en internationale opleidingen) de mogelijkheid om hun afstudeerprojecten uit te werken in het TextielLab.

MBO

Target: 2142 Werkelijk: 1057

In 2022 is er een aanzet gemaakt tot een vernieuwd mbo-programma dat breed binnen verschillende mbo's uitgezet zou worden. Dit traject heeft door onderbezetting vertraging opgelopen en zal verder worden uitgezet in 2023. Doordat er nog geen nieuw en aansluitend programma beschikbaar was in 2022 ligt het werkelijke aantal mbo-studenten dat het museum bezocht heeft lager.

HBO

Target: 1904 Werkelijk: 2244

In 2022 is er stevig ingestoken op het aantrekken van het hbo-bezoek. Dit was door de coronapandemie flink terug gelopen. Een speciaal aangestelde educator heeft de banden met het hbo opnieuw aangehaald en is actief betrokken geweest bij het maken van bezoeksafspraken met de verschillende academies in het lab. We zijn tevreden met het resultaat. Mede in het licht van talentontwikkeling is de samenwerking met MBO en HBO van vitaal belang.

In bijlage 2 is een totaaloverzicht van alle beschikbare activiteiten voor het onderwijs opgenomen.

2.2. TextielLab

Als internationaal gewaardeerde ontwikkelplek investeerden we ook in 2022 in drie strategische lijnen:

- IV. Het bieden van dé ideale leer- en werkplek. Voor zowel jonge makers, die bij ons hun expertise en een eigen signatuur kunnen ontwikkelen, als voor gerenommeerde kunstenaars die bij ons gebruik kunnen maken van een state of the art TextielLab. Hiervoor investeren we in de verbetering en uitbreiding van het huidige machinepark, de R&D faciliteiten in het Lab én het vaktechnische team en hun kennis.
- V. Versterking van onze positie als kennis- en expertise instituut op het gebied van textiel. Bij ons vindt onderzoek, debat en reflectie plaats door en voor makers rondom actuele maatschappelijke thema's. We delen dit met publiek en professionals.
- VI. Het bieden van een podium aan makers die werken met het medium textiel. Bij ons beleeft het publiek van dichtbij het ontwerp- en maakproces van textiel en maken ze kennis met de textiele werken van nationale en internationale makers, kunstenaars en ontwerpers.

Het TextielLab als ideale leer en werkplek *

Sample Studio breien & weven

De afgelopen jaren heeft de Sample Studio met ruim 200 weefstalen zijn nut bewezen. De stalen fungeren voor productontwikkelaars en ontwerpers als praktische referentie, om te laten zien wat kan, of welke richting je op wilt met je project. Vanaf dit jaar zijn ook de breistalen van de afgelopen vijftien jaar voor iedereen te raadplegen – ter plekke in Tilburg of op afstand via een onlinedatabase. Het resultaat is een indrukwekkende verzameling die laat zien wat er mogelijk is op de computergestuurde breimachines in het lab. De variatie is groot. Van een enorme uit één stuk gebreide cirkel tot een minuscule gebreid octopusvormpje. De collectie blijft groeien: elk jaar worden er gemiddeld weer twintig nieuwe stalen aan de Sample Studio toegevoegd. De volgende stalen zijn, met toestemming van de maker, dit jaar opgenomen: 75B: 21st Century Heraldry 'Milano'; Otobong Nkanga 'Unearthed - Sunlight en Tied to the Other Side', Fransje Gimbrère 'Linum', Leonie Schneider 'Halbgeschwister',

Karo Akpokiere 'High-Life Generator Orchestra', Yelena Popova 'Stage Curtain for Solway Hall', Mae Engelgeer 'VIVID', Team Thursday 'Was it a cat I saw?', Jas & Cal 'Raamwerk II', Margriet Luyten 'Mantel van Hoop en Troost', Mercedes Azpilicueta 'Potatoes, riots and other imaginaries', Alike van der Kruijs '1 cm 1000 year', Anna Bruun Kristiansen 'Woven Walls', Kustaa Saksi "Iku-Turso" Cabinet, Liesbeth Piena 'Neotropical II from the series Tropical Scenery', Jos Klarenbeek @ Envisions / TextielLab: Archive of the future: 'Concave and convex', Geo Wyeth 'ATM and River of Stars', Wouter Pajmans 'Confectie - 2,8mtr 10cm rand contour', Research TextielLab: Transparency & Floats.

Het machinepark, de garens & software

Aanschaf van de rondbreimachine (Mayer & Cie OVJA 1.6 EE 3/2 WT) die ons in staat stelt om aan beide zijden jacquard te breien. Om de stoffen van deze machine te kunnen verwerken plaatsten we een nieuwe lockmachine (Juki MO-6914R-BD6-307) en luxe stiksteekmachine (Juki DDI-8000-ASMSNBAKN-BB8). We deden aanpassingen aan de Dornier Jacquard weefmachine om o.a. metalen garens te verwerken. Aanschaf vond plaats van een kettingbomen rek om de bredere kettingbomen met diverse materialen in voorraad te houden. Wegens goede contacten met onze garenleveranciers in binnen- en buitenland kunnen we makers een steeds breder scala aan garens aanbieden. Dat komt direct ten goede aan de diversiteit van werken die in het Lab gemaakt worden. Het assortiment breidt zich steeds verder uit; van wol, mohair en linnen tot papier, rubber en zelfs metaal. Omdat de vraag naar brandvertragende garens steeds groter is, hebben we het afgelopen jaar veel aandacht besteed aan het in kaart brengen van innovaties op dit gebied. Daarnaast zijn duurzaamheid en de oorsprong van het garen belangrijke aspecten. Voor het op afstand werken met makers hebben we per productontwikkelaar mobiele camera's aangeschaft om via een MS Teams videogesprek beeld en geluid vanuit het lab en garenmagazijn te delen met de makers. Een fotostudio met een camera- en lichtopstelling om hoge kwaliteit kleurechte foto's te kunnen maken van textiel en deze via de cloud te versturen naar de makers. Daarnaast bij iedere weefmachine een camera waarvan het beeld online met de maker gedeeld kan worden. De camera's kunnen op afstand in/uitzoomen en bewogen worden om de details van het weven in beeld te kunnen brengen. Om de administratie binnen het TextielLab sneller en overzichtelijker te stroomlijnen is er in 2021 een systeem gebouwd waarin makers een aanvraag kunnen indienen. Dit zorgt er voor dat alle informatie op één plek gebundeld is en de Front Office kan de statussen van alle projecten tegelijkertijd monitoren. Als vervolg hierop is in 2022 een planningstool ontwikkeld wat gekoppeld is aan de aanmeldformulieren. Daarnaast is eenzelfde aanvraagstelsel voor de herhaalopdrachten opgeleverd. In 2023 zal de planningstool en het aanvraagstelsel voor herhaalopdrachten geïmplementeerd worden.

Verhuizingen

De aanschaf en het plaatsen van de TC2 weefmachine, een digitale weefmachine die eenvoudig handmatig bediend wordt, was een belangrijke stap. De machine wordt ingezet voor de R&D onderzoeken. Door de kleinere schaal (breedte) en de handmatige bediening is dit een flexibele machine waarop onderzoek en experiment met nieuwe materialen & kettingen makkelijker gaat. De TC2 weefmachine is eind 2021 aangeschaft (BIS), maar voor de definitieve plaatsing was nog geen geschikte plek beschikbaar. De (inmiddels voormalige) personeelskantine, naast de R & D studio en in de nabijheid van het machinepark TextielLab, voldeed aan het gewenste programma van eisen en is qua ligging en oppervlakte de enige geschikte ruimte om de TC2 te kunnen plaatsen voor de komende 3- 5 jaar. De ideale plek waar onderzoek in alle rust kan plaatsvinden. De personeelskantine is op een andere plek in de hoogbouw gerealiseerd. Het assemblage atelier is dit jaar uitgebreid naar het Drögepand zodat de rollen stof van de brede weefmachine op begane grond verwerkt en uitgehangen kunnen worden. Dit was met name nodig op grond van het kunnen voldoen aan ARBO-technische eisen.

Opleidingen, beurs, bedrijf bezoek & symposia

Om kennis up-to-date te houden en zelfs uit te breiden volgden medewerkers van het Lab diverse trainingen, bezochten zij beurzen en gingen op bedrijfsbezoek om op die manier extra te investeren in de kennis en kunde. De volgende trainingen kwamen aan bod: training verwerken van breigoed, training bij machinebouwer Mayer&Cie rondbreien, training bij machinebouwer STOLL vlakbreien. Beurbezoeken ter inspiratie naar o.a. Pitti Filati Florence, Techtexil Frankfurt, Salone del Mobile Milaan design, Dutch Design Week, PAN Amsterdam, Object & Art Rotterdam, Show Up, Maison & Objet Parijs, Retail & Cultuurdag voor shopmanagers musea en symposia van o.a. de Textielcommissie over Leids laken en het symposium Knit-a-verse van de Hogeschool van Amsterdam over innovaties in de techniek breien. Bedrijfsbezoeken ter verbetering van o.a. kennis en

het aanbod TextielLab bij o.a. de Efteling confectieatelier, Lianti gordijnen atelier, Innofa, Wijbinga Enschede – testen naaimachines/stoomtafel, neckenbroeck passementrie, Venne Colcoton en Torcitura Padana Milaan.

Kennis- en expertise instituut op het gebied van textiel *

Metaalonderzoek – In 2021 nodigden we Studio Drift uit om voor de collectie van het TextielMuseum een installatie te ontwikkelen in het lab. Uitdaging van deze samenwerking was o.a. onderzoeken of we een zelfdragende geweven constructie in textiel konden maken. In 2022 werkten we hieraan. Er werden interessante stalen gemaakt die de potentie weergaven van weven met metaal en andere ultra sterke garens. Omdat dit onderzoek voor veel nieuwe kennis zal zorgen waar makers in de toekomst baat bij kunnen hebben gaat het onderzoek in het TextielLab ook in 2023 verder. Doel van dit R&D-traject is inzicht verwerven in de toepassing van bijzonder sterke materialen zoals metaal op de computergestuurde Dornier weefmachine. In 2022 werden vele testen gedaan op de semi-industriële weefmachine die is aangeschaft voor dit soort onderzoek, de zgn. TC2 weefmachine. Dit onderzoek en de opschaling naar de computergestuurde weefmachines loopt door in 2023.

Steken archief borduren - De stekenbibliotheek is een fysieke verzameling van alle steken uit de databank van de borduursoftware genaamd ApS-Ethos. De databank heeft er dit jaar in totaal 177 verschillende steekopties bij gekregen. De steken zijn onderverdeeld in vier categorieën: de full-step stitch, open-step stitch, satin stitch en de running stitch. Naast de steeksoort wordt ook dichtheid, steeklengte en -richting bepaald en geprogrammeerd. Transparante steeksoorten, 'open step-steken', worden afgewisseld met dichte steken, 'full step-steken'. Als makers in het TextielLab hun borduurwerk willen laten uitvoeren, dient deze stekenbibliotheek als inspiratie- en communicatiemiddel.

Investeren in breien - voor de techniek weven werken we al jaren op een zeer hoog niveau. Het is een resultaat van jarenlange investeringen in mensen en machines én het actief borgen en delen van deze kennis. Het TextielLab heeft daarin een voortrekkersrol. Ook ons materiaalonderzoek in het lab naar mogelijkheden van het weven met bijzondere technische garens biedt ongekende perspectieven voor de makers. Wij bepalen op deze manier mede de innovatieve, technische en esthetische ontwikkelingen in het veld. Dit jaar zijn we gestart het breicluster ook op deze wijze door ontwikkelen. De techniek breien biedt de makers namelijk op technische, innovatieve en esthetisch vlak weer een geheel ander scala aan mogelijkheden dan weven. We focussen ons daarbij op de volgende vraagstukken; het 3-dimensionaal breien van 'Body-related Art' & producten (vlakbrei techniek) en schaalvergroting voor kunstwerken, akoestische en interieurtoepassingen (rondbrei techniek). Het is van belang voor de ontwikkeling van het breicluster dat we de juiste (brei)machines hebben staan. We investeerden daarom in een rondbreimachine en diverse machines waarop breigoed verwerkt kan worden en ontsloten alle gebreide stalen die ooit gemaakt zijn in het TextielLab. We investeerden in opleiding van medewerkers (intern & bij machinebouwers) en kochten nieuwe software. De komende twee jaar zullen we investeren in opdrachten en eigen onderzoek met deze uitdagende techniek.

Het bieden van een podium aan makers *

Gemaakt in het TextielLab 2022

Er is ook dit jaar ook weer veel gemaakt. Zowel door gerenommeerde kunstenaars, mid-career ontwerpers als internationaal jong talent. Door op maandagen open te zijn, meer machines te hebben en af en toe een ZZP'er in te zetten kunnen we ook meer makers helpen hun idee te realiseren. Tijdens de primeur van het excellentie programma (ATP) in samenwerking met onze conservatoren, productontwikkelaars, kunstenaar Ottobong Nkanga en bedrijven als Kvadrat verkenden we het thema duurzaamheid. We groeide met het aantal talenten en ontvingen maar liefst 15 stagiaires en selecteerden 8 afstudeerprojecten waarvan een aantal met vlag en wimpel slaagden. Veruit het grootste project van 2022 waren de geborduurde gordijnen voor Paleis Huis ten Bosch. Dat leverde niet alleen koninklijke gordijnen op, maar ook een enorm stekenarchief dat komend jaar aangesproken kan worden door andere makers. Een tot nu toe minder zichtbaar project is het eigen R&D onderzoek met Studio Drift: met elkaar experimenteren we met bijzondere materialen, outdoor toepassingen en beweging in textiel. Een serie 3D-geweven elementen met geïntegreerde robotica vormt de installatie

'As if I was the wind' die in het najaar 2023 te zien zal zijn in het museum. In opdracht van het TextielMuseum ontwikkelden o.a. Melanie Bonajo, Gio Wyeth en Patricia Kaersenhout nieuw werk in het Lab. Al die werken zullen te zien zijn in de tentoonstelling Textile Now (voorjaar 2023). En ander deel van de werken die dit jaar gerealiseerd zijn zullen te zien zijn in de derde editie van de tentoonstelling Makersgeheimen, waarin het publiek het proces van het TextielLab van eerste idee tot eindproduct te zien krijgt. Door steeds meer werken te laten zien in onze eigen tentoonstellingsprogrammering zijn we meer dan ooit een podium voor onze makers! Hieronder een overzicht van 10 projecten die in het TextielLab zijn uitgevoerd dit jaar, zowel in opdracht van het TextielMuseum als alle andere opdrachten. Voor een volledig overzicht wordt verwezen naar bijlage 3.

De Efteling – De Efteling vierde dit jaar haar zeventigjarige jubileum. Ter gelegenheid daarvan is in samenwerking met het TextielLab een exclusieve serie theedoeken en tafelgoed ontwikkeld geïnspireerd op het Sprookjesbos uit Kaatsheuvel. Voor de ontwikkeling van deze bijzondere collectie werden de specialisten van het TextielLab in de arm genomen. De samenwerking resulteerde in een serie sprookjesachtig keukentextiel, te koop in de Efteling-souvenirwinkels. Het ontwerp- en maakproces van deze serie werd getoond in het TextielMuseum in de presentatie 'Damast design' van 29 januari 2022 t/m 16 januari 2023.

Claudy Jongstra – Claudy Jongstra ontwikkelde in opdracht van het TextielMuseum het wandkleed Shepherd's Touch. Het ontwerp is geïnspireerd op een bijzondere recente archeologische vondst in Noord-Brabant. In een graf uit het ijzeren tijdperk in Uden-Slabroekse Heide is textiel gevonden met een pied-de-poule patroon. Wetenschappelijk onderzoek toonde aan dat de 2.800 jaar oude stof ooit blauw en rood was. Het historische patroon was het startpunt voor de ontwikkeling van het nieuwe wandkleed. Bijzonder aan dit project was dat we werkten met één ongeverfde wollen inslag op een witte katoenen ketting, wit op wit dus. De uitdaging was om een levendig wandkleed te ontwikkelen van maar één garen. Voor dit werk zijn diverse bindingen ontwikkeld, van heel vast geweven tot steeds meer losse en open structuren. Na het weven is de stof als geheel in een verfbad gegaan. De wollen inslag kromp op sommige plekken meer waardoor er reliëf is ontstaan in het werk. Het patroon van deze historische stof, de kleurstoffen waarmee het textiel destijds geverfd is, maar ook de vergankelijkheid ervan komen allemaal terug in dit nieuwe wandkleed. Het 4 meter lange kunstwerk van Jongstra was van 9 april t/m 13 november 2022 te zien in de tentoonstelling 'Kleurstof' in het TextielMuseum.

Miriam Sentler – Nadat ze eerst Beeldende Kunst in Maastricht en in Londen studeerde, rondde Miriam Sentler in 2020 haar Master Artistic Research af aan de Universiteit van Amsterdam. In het TextielLab ontwikkelde zij een groot verhalend wandkleed waarop de geschiedenis van de vervuilende olie-industrie te zien is. Sentler tekende de basis voor het werk op ware grootte, in fijne krijtlijnen. Het wandkleed bevat daardoor enorm veel details. Het kleed was te zien op Art Rotterdam Prospects van het Mondriaanfonds. Daarna is het getoond bij kunstcentrum Radius in Delft.

Quote: "Aan olie worden al lang mythische en magische eigenschappen toegeschreven. Haaien- en walvisolie werden gebruikt om het weer te voorspellen, maar ook als helende zalf voor wonden, ademhalingsproblemen en onvruchtbaarheid. Vandaag de dag is olie niet gevrijwaard van mythificatie: oliemaatschappijen gebruiken branding technieken om hun faciliteiten te vernoemen naar helden uit de Bijbel en de Noordse Saga." – Miriam Sentler.

KRJST STUDIO – De Belgische designstudio KRJST STUDIO bestaat uit Justine de Moriamé en Erika Schillebeeckx. Het duo werkt al ruim tien jaar regelmatig in het TextielLab. In 2022 ontwikkelden ze o.a. een wandkleed met speciale metaalgarens. Na de productie in het lab bewerkten ze de wandkleden met handgeborduurde details. De textiele kunstwerken van KRJST STUDIO zijn in 2022 te zien geweest in drie solo shows op de Collectible Art Fair in Brussel, bij Brousse Gallery in Hasselt (Primordial Chaos) en the Lou Carter Gallery in Parijs, maar werden ook getoond tijdens de Luxembourg Art week, Modern Art Fair Paris, Brussels Art Gallery Weekend, Paris Design Week en de Salone del Mobile in Milaan.

Kamagurka – Belgisch kunstenaar Luc Zeebroek is beter bekend onder de naam Kamagurka. De Rotterdamse galerie Christian Ouwens gaf hem de opdracht een van zijn tekeningen te vertalen naar een wandkleed. Een dik fluweelachtig garen is gebruikt om de vette penseelstreek met Oost-Indische inkt na te bootsen, een dun glanzend garen is gecombineerd met een bouclé garen om de grilligheid van papier te imiteren. Het werk was in maart 2022 in de Rotterdamse galerie te zien.

Esli Tapilatu – De Nederlands-Molukse kunstenaar Esli Tapilatu heeft in opdracht van Stichting Oude Groninger Kerken een werk gemaakt voor de culturele manifestatie Bitterzoet Erfgoed. Deze tentoonstelling toont de sporen van het slavernijverleden van de stad en provincie Groningen. Tapilatu ontwikkelde een groot wandkleed van 5 x 5 meter getiteld Goed Bloed. Tapilatu maakte voor het kunstwerk eerst een kleurrijk digitaal ontwerp met subtiele overgangen in wel vijftig tinten. Het werk was van 18 februari tot 3 juli 2022 te zien in de Akerk in Groningen.

Olivia Rode Hvass – Olivia Rode Hvass heeft recentelijk haar opleiding in Fine Arts afgerond in Denemarken. In opdracht van galerie Kunsthal NORD in Aalborg Denemarken maakte ze in haar eigen atelier een serie handgeweven wandkleden. Deze vormden de basis voor de opschaling van haar werk in het TextielLab. Het resultaat was in Kunsthal NORD te zien van 4 juni t/m 16 juli 2022.

Jos Klarenbeek en Alik van der Kruijs – In 2018 zijn Alik van der Kruijs en Jos Klarenbeek hun design-research project Kadans 2.0 gestart. Ze onderzochten hoe de beweging van de Noordzee direct omgezet kon worden naar weefbindingen. Ze hebben software ontwikkeld waarmee ze de data van de golven van de Noordzee kunnen vertalen naar weefsels. Zo vormen de data het ontwerp voor de stof. Eerder hebben ze proeven geweven op een TC2-weefgetouw tijdens een residentie bij Weavers Werkstatt, een initiatief van Jongeriuslab. Dit jaar werkte het duo in het TextielLab om een groot werk te ontwikkelen vanuit dezelfde principes. Tijdens dit proces is er vooral gelet op de wisselwerking tussen de voor- en achterzijde van het doek, zodat dit aan beide kanten interessant werd. Tijdens het onderzoek werden diverse materiaalcombinaties uitgetoetst, van dunne glinsterende foliegarens tot stugge volumineuze materialen als linnen en papier. Om tot een kernachtig en contrastrijk beeld te komen, werd gaandeweg steeds meer weggelaten in het werk. Kadans 2.0 was te zien bij het Nederlandse Paviljoen op de Floriade Expo 2022 in Almere.

Aleksandra Gaca – Aleksandra Gaca werkt al meer dan twintig jaar als textielontwerper en al velen jaren samen met het TextielLab. Zij ontwikkelt innovatieve stoffen voor interieurs in opdracht van architecten. Daarnaast brengt ze 'custom-made' panelen voor particulieren op de markt. Voor de museumwinkel van Museum de Lakenhal ontwikkelde Gaca een serie theedoeken. Het ontwerp voor de doeken is afgeleid van de wandbespanning die zij eerder voor het auditorium van dit museum produceerde. Om haar praktijk verder te verdiepen, is Gaca dit jaar een onderzoek gestart in samenwerking met het lab naar geweven zelfdragende textiele wanden. Gaca gelooft dat vanwege de steeds veranderende leef- en werkomgevingen er behoefte is om flexibel om te kunnen gaan met ruimtes. Textiel wordt als een steeds belangrijker materiaal gezien dat ook onderdeel kan uitmaken van de architectuur. De uitkomsten van de eerste fase van dit onderzoek werden getoond van 18 maart t/m 25 september in Buitenplaats Doornburgh in de tentoonstelling 'Vorm aan de Vecht'. Tijdens deze tentoonstelling vond er ook een speciaal programma voor professionals plaats, waarin Gaca samen met onze productontwikkelaar Judith Peskens in gesprek ging over haar onderzoek en de toekomst van textiel in architectuur.

Thomas Eurlings – Thomas Eurlings is een Nederlandse product- en interieurontwerper en werkt als zelfstandig ontwerper bij o.a. Ulf Moritz, Forbo en Academie Artemis. Voor zijn ontwerpstudio ThomasE. ontwikkelt hij complete interieurs maar ook woonproducten zoals behang, spiegels en meubelstukken. Dit jaar ontwikkelde hij in het lab een serie servetten: Ribbon Napkins. Zoals de naam al zegt, is het ontwerp geïnspireerd op een lint. Het dessin is opgebouwd uit een geabstraheerd lint waarvan soms de voor- en dan weer de achterkant te zien is. De bindingen die zijn gebruikt benadrukken de richting waarin het lint op het servet ligt. Het 2D/3D-effect is iets dat Eurlings vaker gebruikt in zijn werk.

Zie voor een compleet overzicht van projecten bijlage 3.

Talentontwikkeling TextielLab

Excellentieprogramma: het Advanced Textile Program - Nieuw in 2022 was het Advanced Textile Program (ATP). In het ATP werken jonge talenten zowel samen als individueel aan onderzoek en experiment rond een gedeeld thema. Deelnemers zijn maximaal drie jaar geleden afgestudeerd aan een kunst- of designopleiding. Het TextielLab biedt hun met dit programma een platform voor samenwerking, een podium en de kans om zich aan het begin van hun carrière onder begeleiding van

interne en externe experts verder te ontwikkelen op het gebied van textiel. De deelnemers werken tien weken zowel online als offline met elkaar, met specialisten van het museum en lab en het professionele netwerk daaromheen.

Middels een open call die in het voorjaar van 2022 is uitgezet via de eigen communicatiekanalen zijn deelnemers geworven. Uit ruim zestig aanmeldingen uit vierentwintig landen zijn zes talentvolle deelnemers geselecteerd: **Emma Huffman, Emma Terweduwe, Jojo Shone, Leonie Burkhardt en Riikka Peltola**. Voor dit programma is een nieuwe samenwerking opgezet met Kvadrat. Het bedrijf verkent hiermee samen met ons de mogelijkheden voor ondersteuning van talentontwikkeling in het TextielLab (zowel financieel als in natura). Ook is intensief samengewerkt met kunstenaar Otobong Nkanga en waren Vlisco, ByBorre, Enschede Textielstad en Pauline van Dongen betrokken bij de eerste editie van het ATP. Dit excellentieprogramma zal vanaf nu jaarlijks gaan plaatsvinden.

8 afstudeerprojecten - Sangmin Oh – Voor zijn afstuderen aan de Design Academy Eindhoven realiseerde de Koreaanse Sangmin Oh samen met het labteam Knitted Light: een serie van 3D-gebreide lampen die licht en textiel laten samensmelten. Hij koos voor reflecterend monofilament dat op bijzondere wijze met licht speelt. Door dat te combineren met een elastisch garen, zijn prachtige zelfdragende 3D-texturen ontstaan. Waar de monofilamenten de flexibele elastische garens ontmoeten, vertoont het materiaal een nieuw soort vormend plezier van samentrekking en uitzetting, wat aanleiding gaf tot verschillende 3D brei-experimenten. De koraalachtige wezens die hieruit voortgekomen zijn, zijn niet alleen magisch als het licht aan is, maar gloeien ook na in het donker. **Svenja Bremen** – Voor haar afstuderen aan HAW Hamburg realiseerde Svenja Bremen het project Remembering & Forgetting in het TextielLab. Het doel van het project was om geheugen en gevoel van herinnering te vangen in een gebreide stof. Het hele project was verdeeld in vier soorten geheugen. Elk type heeft een andere breitechniek, die verschillende gevoelens vertaalt. Sommige dessins hebben duidelijke patronen, andere vervagen in de mix van structuren en kleuren. **Zoa Rosenkranz** - Zoa Rosenkranz, afgestudeerd aan de Design Academy Eindhoven, realiseerde haar afstudeerproject in het TextielLab: een deken met meerdere zakken of vakken die de gebruiker naar eigen inzien kan vullen om zich het product eigen te maken. Er is gekozen voor breien om een specifieke vorm aan de zakken te kunnen geven met een dubbellaagse stof. De achterlaag is gebruikt als basis, de voorlaag is gebruikt voor de zakken met openingen. **Pol Vogels** – Voor zijn afstudeercollectie aan de Stedelijke Academie voor Schone Kunsten in Sint-Niklaas was Pol Vogels op zoek naar een breiatelier met de nodige expertise voor het compleet maken van zijn eigen modecollectie. Samen met het labteam ontwikkelde hij een spencer en een sjaal. Op beide kledingstukken is een gedetailleerde afbeelding van een duif gebreid, waarbij de uitdaging zat in de naadloze aansluiting van twee verschillende breisteken. **Sandra Lundberg** – Deze masterstudent in Fine Arts aan de Umea University in Zweden deed conceptueel onderzoek in het lab naar interactie door middel van weven. Dat resulteerde in het werk Interwoven. **Channy Huh** – Channy Huh komt uit Korea en studeert aan de Royal College of Art in Londen. Huh wilde in eerste instantie een moiré-effect bereiken door een hele dunne stof te maken, maar heeft dit effect uiteindelijk gezocht in een 3D-ontwerp van metaal. Dit in twee versies. Na het weven wordt de stof verhit en kan op de plek van het smeltgaren gesneden worden, waardoor een 3D-vorm gevouwen kan worden. **Marcos Kueh** – Bachelorstudent aan de KABK Marcos Kueh, afkomstig uit Maleisië, weefde in het lab het masterpiece voor zijn afstuderen: een 8 meter lang kleurrijk en rijk gedessineerd wandtapijt genaamd Kenyalang Circus. Daarmee won hij de Ron Mandos Young Blood Award. Museum Voorlinden heeft het wandkleed aangekocht voor hun collectie. Kueh heeft ook meegedaan aan het Advanced Textile Program dat dit jaar in het lab heeft plaatsgevonden. **Nora Hendrix** – Als masterstudent textielontwerp aan het KASK in Gent gebruikt Nora Hendrix de erosie op gevels in de stad voor een wandkleedontwerp. Door middel van collages zoekt ze naar de verhouding tussen het open en gesloten karakter van deze plekken en probeert ze deze vorm te geven in een gelaagd textiel. In het TextielLab ontwikkelde ze een wandkleed van 170 x 200 cm dat uit vier lagen is opgebouwd. Elke laag heeft een andere tekening; door de bovenste transparante laag los over het weefsel te leggen komt de tekening van de volgende laag deels naar boven.

6 onderwijsprogramma's - Academie Zuyd - Minor Breien (BA), AmFi - Minor Textile (BA), Arba ESA - Textielformgeving (MA), DAE - Focusmodule Textiel (BA), KABK - Textielontwerp (BA), SintLucas - MBO Creatief Vakman Textiel

15 (inter)nationale stagiaires - Zuzanna Wojcik, Swedish school of Textile, Textile Design - Charlene Wang, Ecole supérieure des Arts Appliqués Duperré, Arts and Fashion - Emma Meewis, Design Academie Eindhoven, Well Being – Luke Spiering, Hogeschool voor de kunsten Utrecht, Fashion

Design - Kyra Hegger, St. Lucas Boxtel, Creatief vakman - Dide van Bockxmeer, St. Lucas Boxtel, Creatief Vakman - Jana Visser, Luca School of Arts, Design - Juliet Zuurman, AMFI, Fashion Design - Viola Schmidt, Hochschule Reutlingen, Fashion Design - Lotte Heijnen, St. Lucas Boxtel, Creatief Vakman - May-zaan Tang, ROC Tilburg, Junior Stylist - Patty van den Elshout, Design Academie Eindhoven, Identity - Poppy van Gijzen, Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, Kunst en Economie -- Roos Marcelissen, ROC Tilburg, Junior Stylist - Sanne de Kinderen, ROC Tilburg, Junior Stylist

by TextielMuseum – opdracht aan maker

De producten van het Label bezorgen de bezoekers van het textielMuseum een unieke kans om de weefsels en breisels die ze gezien hebben in het TextielLab op de machines, daadwerkelijk aan te kunnen schaffen. Het is vaak een feest van herkenning. Sigrid Calon ontwikkelde in opdracht van ons een serie theedoeken en plaids waarin ze haar fascinatie voor weven en breien laat zien. Een ode aan het weven en breien! Theedoek – Tilburg had als textielstad ook een textielschool; de schoolboeken met bindingen uit de collectie van het Museum gebruikte Sigrid als inspiratie voor de geweven theedoeken. Door deze verschillende bindingen te vergroten en het gebruik van diverse kleuren als inslag levert het een mooi spel van kleuren en structuren op. Plaid – Op uitnodiging van het TextielMuseum ontwierp Sigrid Calon ook een labelproduct op de nieuwe rondbreimachine in het lab. Speciaal aan deze machine is dat het mogelijk is patronen te breien op zowel de voor- als achterkant van het breisel. De plaid is gemaakt van katoen en heeft een vulsel van polyester die de deken volume geeft. Sigrid gebruikte in haar grafische stijl vormen die refereren aan breisteken. Aan de ene kant zie je gradatie en kleurverloop; de andere kant is strak getekend, met grafische kleurvlakken. Daarnaast zijn door Sigrid ontworpen bindingen in de plaid verwerkt die een referentie zijn aan de theedoeken die ze eerder dit jaar ontwikkelde.

TextielShop, webshop en wasserij

De verkoop in onze winkel loopt synchroon met de bezoekersaantallen. 2022 begon met de naweeën van een lockdown door Corona. Dit zorgde voor minder bezoekers in het museum, dus ook in de museumwinkel. Verkopen via de eigen webshop liepen wel mee met prognose. Ondanks het feit dat er door het jaar heen minder bezoekers waren, hebben we in Q4 (tentoonstelling Koninklijk Borduren) hogere omzetten behaald dat vooraf meegenomen. Er zijn ruim 100 opdrachten voor het wassen en opmaken van (antiek) tafelgoed voor particulieren en de museumcollectie uitgevoerd.

2.3. Vernieuwingsprogramma

Vernieuwing (Definitiefase architect).

Haalbaarheidsonderzoek terugblik

Het TextielMuseum heeft zich het laatste decennium sterk geprofileerd en is een belangrijke nationale en internationale speler geworden op haar gebied. De toekenning van de BIS regeling, een toenemend aantal internationale makers en de talloze internationale verzoeken om advies en samenwerking illustreren deze unieke positie. Het concept van een museum in bedrijf blijft zichzelf door ontwikkelen en kent in die wereld geen gelijke. Er zijn belangrijke ontwikkelingen in de vakwereld van textiel en de behoefte van de bezoekers en makers verandert voortdurend. Om aan de top te blijven acteren en relevant te blijven zullen wij onze voorzieningen, faciliteiten en programma's moeten door ontwikkelen. De gemeente Tilburg is onze belangrijkste stakeholder en die steunt verdere doorontwikkeling. Om die reden werd in opdracht van de gemeente in 2021 een haalbaarheidsonderzoek van enkele toekomstscenario's uitgevoerd in samenwerking met UNstudio (architectenbureau). Dat onderzoek is voorgelegd aan het college van B en W. Daarop is besloten om 450.000 euro beschikbaar te stellen voor een vervolgonderzoek om met één van de voorgelegde scenario's (met passage) de zogenaamde definitiefase in te gaan. Om meer duidelijkheid te krijgen over de uiteindelijke omvang van de investeringen en de gevolgen voor de exploitatie is gekozen voor een ontwerpend onderzoek met onder andere een architectentraject dat informatie op moest leveren op basis van een concretere uitwerking.

Ontwerpend onderzoek en architectentraject

Het jaar 2022 stond in het teken van het uitvoeren van dit onderzoek (definitiefase). Daartoe heeft in 2022 eerst een openbare aanbesteding plaatsgevonden voor de keuze van een architect (*het*

architectentraject). Dat proces is begeleid door de voormalige Rijksbouwmeester Floris Alkemade en heeft geresulteerd in de keuze van het bureau Mecanoo van Francien Houben. De opdracht was om een plan te maken voor de *transformatie, renovatie en verduurzaming en herinrichting* van twee Rijks monumentale gebouwencomplexen het Mommerskwartier en Droge inclusief de herbestemming van het laatste gebouw, de uitwerking van de financieringsmogelijkheden en de gevolgen voor de exploitatiekosten.

Functioneel concept Mommers en Droge

Het oorspronkelijke concept (circulaire Hub) is verlaten. Daartoe waren allianties aangegaan met een aantal partners voor samenwerking waarbij partijen ten opzichte van elkaar over aanvullende expertises zouden moeten beschikken (op het gebied van circulair textiel). De beoogde samenwerking kwam niet van de grond en leidde niet tot de gewenste synergie. Daardoor is de conclusie getrokken dat de plannen voor opzet van een circulaire Hub in de praktijk niet haalbaar bleken.

Door het wegvallen van dit plan voor het opzetten van een circulaire hub werd, om toch de gewenste synergie tussen het museum en de activiteiten in Droge te krijgen, gezocht naar een alternatief concept zoals hierna volgt beschreven. De verwachting is zowel bij het TextielMuseum alsook bij projectleider van Droge dat de voorgestelde activiteiten in Droge aanvullend en daarmee versterkend zijn voor de activiteiten in het TextielMuseum. Het is vooral aanvullend op werkzaamheden in het Lab als ook voor het bestaande programma van Educatie.

Die conceptuele invulling werd gevonden in het ontwikkelen van een aantal lab achtige voorzieningen als opmaat voor het werken in ons TextielLab. Die (beoogde) voorzieningen bestaan uit een laagdrempelig repaircafe (low end lab), en een textielmakerij (mid end lab). Samen zouden ze een informele hybride leer en maak omgeving vormen voor opleidingen op MBO en HBO en WO niveau, dat gaat dienen als een verlengstuk van hun onderwijs practicum. Deze faciliteiten zullen laagdrempelig zijn en kunnen een opstapje zijn voor het werken in het Lab (high end Lab). Dat bevordert niet alleen de toegankelijkheid, maar is ook een manier om een nieuwe grotere groep makers naar het lab te trekken.

Uit gesprekken van de projectleider van het Drogecomplex met deze opleidingen is gebleken dat er een serieuze behoefte is aan een dergelijke voorziening. In deze low en mid end Labs zal uitdrukkelijk ook de samenwerking worden gezocht met het bedrijfsleven (vooral startups) voor kleinschalige productie en het testen van weefsels. Ook hierover worden serieuze gesprekken gevoerd. De concrete invulling moet echter nog plaats vinden op basis van concrete voorstellen aan potentieel deelnemende partijen. Om te onderzoeken of dit plan ook financieel haalbaar is zijn er inmiddels ook gesprekken gevoerd onder verantwoordelijkheid van de projectleider van Droge met de provincie Brabant. Deze provincie stimuleert het opzetten van hybride leeromgevingen en heeft daartoe subdieregelingen opgezet. De gesprekken hierover worden op dit moment gevoerd op ambtelijk niveau. De provincie is buitengewoon geïnteresseerd in deze initiatieven en vraagt om verdere uitwerking. Een businessmodel wordt hiervoor nu onder verantwoordelijkheid van de projectleider Dröge, uitgewerkt. Pas op basis van een uitgewerkt plan kan en overleg daarover kan worden ingeschat aangegeven wat de mogelijke bijdrage vanuit de provincie zou kunnen zijn.

Het geheel van repair cafe, mid- en high end lab levert een campusachtige setting op. Zo'n omgeving is aantrekkelijk voor de vestiging van kleinschalige bedrijven (startups bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid, robotica etc) vanwege de grote diversiteit aan bedrijfjes (multiple helix) die ontstaat in de directe nabijheid. Daardoor wordt samenwerking vergemakkelijkt. Ook hierover voert de projectleider van Droge gesprekken. Op initiatief van de projectleider van Droge wordt concrete samenwerking gezocht met onderwijs partijen zoals St Lucas Bostel, Design Academie, ROC Tilburg). Het Lab zal daartoe naar het Drogepand moeten verhuizen.

Het nieuwe concept voor Dröge zoals besproken in de bouwcommissie en de vergadering van de Raad van Toezicht van November 2022 vormde de basis voor het uitwerken van een aangepast programma van eisen, het ontwerpen van een nieuwe routing en verbinding tussen de twee gebouwen (Mommers en Droge) door de architect. Om te komen tot een uiteindelijk bezoekersaantal van 100.000 was aanvullend een onderzoek en aanscherping nodig van de positionering van het museum en het Lab. De focus komt daarbij te liggen op herhaalbezoek en gezinnen met kinderen. Daarover later meer in dit hoofdstuk. Dit heeft echter ook invloed op de uitwerking van het nieuwe functioneel concept vandaar dat het hier wordt genoemd.

Gevolgen exploitatiesubsidie TextielMuseum

De architect is op basis van een programma van eisen begonnen met het ontwerpen van een vlekkenplan waar alle functionaliteiten in een logische routing zijn vastgelegd op de plattegrond. Dat vlekkenplan moest aan de hand van het PVE worden getoetst om te zien of de gevraagde m2 voldoende zouden kunnen landen op de plattegrond. Met andere woorden passen de gevraagde m2 op die plek en wat is er nodig aan bouwkundige aanpassingen. Gaandeweg het traject met de architect zijn er nog een aantal openstaande vragen met betrekking tot het programma van eisen (w.o. winkel, werkplaats, kantoorconcept, tentoonstellingsruimte) ontstaan die nader geduid moeten worden. Pas als al die vragen zijn beantwoord en de benodigde bouwkundige wijzigingen helder zijn, kan er een goede raming van de investeringskosten worden gemaakt en daarna van de exploitatiegevolgen. De gemeente heeft op voorhand in haar meerjarenbegroting al een bedrag gereserveerd van 250.000 euro ter dekking van de extra exploitatiekosten. Dat zal waarschijnlijk onvoldoende zijn maar kan pas worden vastgesteld na doorrekening van de definitieve plannen. Door de afdeling financiën is voor het doorrekenen van de gevolgen voor de exploitatiesubsidie een exploitatiemodel ontworpen waardoor veranderingen in de plannen gemakkelijker kunnen worden doorgerekend. Door organisatorische problemen (het wegvallen van twee programmamanagers) is er vertraging ontstaan en zijn we niet zo ver gekomen als we hadden gepland. Daar wordt een oplossing voor bedacht maar de vertraging is wel een feit.

Voor ondersteuning van dit proces is externe expertise ingeschakeld in de vorm van de Bureaus Big Picture en Coup.

De kosten hiervoor worden gedekt uit de Covid middelen.

Vernieuwing herinrichting TextielMuseum

Positionering

De missie en visie van het TextielMuseum zijn aangescherpt. Een kleine werkgroep heeft zich over dit onderwerp gebogen. Dit proces is begeleid door een in deze materie gespecialiseerd bureau. In tweede instantie is een ontwerp gemaakt voor een nieuwe merkarchitectuur om te komen tot een duidelijkere naamgeving van de instelling (TextielMuseum en TextielLab). Gekozen is voor een zogenaamde mono brand om de onduidelijkheid van twee namen te kunnen ondervangen. Uiteindelijk zou dat kunnen leiden tot een andere naam voor het Textielmuseum. De definitieve besluitvorming hierover is geparkeerd in afwachting van de oplevering van het eindresultaat van de architect omdat we dan een scherper beeld hebben van het eindplaatje en daar een passende naam bij kunnen bedenken. Wat de positionering betreft is ook een onderzoek verricht naar de makers. De opbrengst van de onderzoeksgegevens moet nog worden geïnterpreteerd. Naast het behoud van de huidige doelgroepen is gekozen om een accent te gaan leggen op families en kinderen en herhaalbezoek om een uit eindelijk streefgetal van minimaal 100.000 bezoekers te kunnen realiseren. Daarbij zal worden ingezet op het vergroten van zowel de huidige als de nieuwe familie doelgroep. Voor deze laatste doelgroep zal nieuw aanbod worden gerealiseerd in de vorm van een kinderpresentatie alsook beschermde speelplekken op het terrein. De verwachting is dat een aanname van 100.000 bezoekers in de loop van de jaren realistisch is op grond van ervaringen met andere musea met vergelijkbare voorzieningen. De portefeuille van het Lab zal meer divers qua makers worden en groeien in aantal van 250 naar 350 makers per jaar.

Ruimtelijke schets Mommers Droge

Het traject van de architect is nog niet afgerond (aanvankelijk beoogd februari 2023). In 2022 zijn gerealiseerd: de definitieve architectenkeuze, een functioneel programma van eisen, een aanscherping van de missie en visie, een merkarchitectuur (in concept, definitieve besluitvorming moet nog plaatsvinden), een aanscherping van de positionering van het museum (in concept. Niet afgerond.). De architect heeft een vertaalslag gemaakt van het PVE naar een voorlopig ruimtelijk schetsontwerp resulterend in een plattegrond waarop de verschillende functionaliteiten zijn ingetekend en een logische routing door de gebouwdelen. In dat ruimtelijk ontwerp zijn de twee gebouwen (Droge en Mommers) met elkaar verbonden door architectonische ingrepen. Ook is er een ontwerp voor de verduurzaming en renovatie gemaakt. In plaats van een overdekte passage op het terrein van Mommers (oorspronkelijk plan UN Studio) is gekozen voor een ontwerp voor een passage tussen het

Mommers en Droge complex. Er is ook gekeken naar mogelijkheden voor gezamenlijk (Mommers en Droge) gebruik van ruimten (bijvoorbeeld niet elke partij een eigen horeca en of balie). Gezamenlijk gebruik kan een positieve invloed hebben op de exploitatie. De gesprekken daarover lopen in 2023 door. Datzelfde geldt ook voor de opzet van de horeca, de werkplaats, kantoorvoorziening en de shop. Intern hebben we hier al discussie over gevoerd en in 2023 moet daar na verdere uitwerking van voorstellen een definitief besluit over worden genomen. Na beantwoording van alle openstaande vragen kan er in 2023 een definitief plan worden opgeleverd.

Huisstijl

Voor het ontwerpen van een nieuwe huisstijl wordt gekozen als het definitieve masterplan is vastgesteld, omdat dan pas een goed en compleet beeld ontstaat over het nieuwe museum en de campus

Publieksinformatie Lab

De keuze voor aanscherping van de positionering TextielMuseum (herhaalbezoek en gezinnen met kinderen) heeft ook gevolgen voor de publieksinformatie van het museum en Lab. Daartoe is een projectgroep opgericht die een plan moet gaan uitwerken. Dat gebeurt in 2023.

R & D breien

De R & D ruimte voor Breien is in 2022 gerealiseerd op de plek van de kantine. De kantine is verhuisd naar de tweede verdieping. Breien is net als weven een hoofd techniek. Uiteindelijk zal deze naar het Droge complex verhuizen.

Organisatie, bemensing en financiering

De projectorganisatie bestond bij het TextielMuseum uit twee programmamanagers. Die deel uitmaakten van de grotere projectorganisatie van de gemeente. De gemeente heeft een aantal projectleiders aangesteld voor de doorontwikkeling van het Mommerscomplex, voor het Droge complex en voor het Museumkwartier. Onze programmamanagers en de gemeentelijke projectleiders acteren binnen de projectorganisatie van de gemeente waar ook de architect en ABT onderdeel van uit maken. De directeur van onze stichting heeft zitting in de stuurgroep waar ook de wethouders in zijn vertegenwoordigd. Eind 2022 zijn de twee interne programmamanagers weggefallen, waardoor enige vertraging is ontstaan.

Er is nagedacht over de periode na afronding van het traject met de architect (Transitieperiode) De planning voor oplevering van het onderzoek van de architect met investeringsopzet en de gevolgen voor de exploitatie zijn beoogd voor maart 2023. Zo zouden we de raadsvergadering van het najaar 2023 nog kunnen halen.

De organisatie, bemensing en financiering van de transitieperiode na afronding van het traject met de architect in aanloop tot de uiteindelijke realisatie van het nieuwe museum is een belangrijk aandachtspunt voor 2023.

Depot en collectie beheerovereenkomst

Voor het nieuw te realiseren depot is een programma van eisen opgesteld. Tevens is er een marktconsultatie georganiseerd die geresulteerd heeft in drie potentiële (vastgoed) aanbieders/investeerders. Het idee is dat de gemeente uiteindelijk een langdurig huurcontract aan gaat met een van die partijen. Het Museum (inclusief Stadsmuseum) huren dan weer depotruimte van de gemeente. Er zijn ook gesprekken geweest met het Schoenen Museum in Waalwijk om samen in dit project te stappen. Zij zijn serieus geïnteresseerd en aangehaakt maar wachten onze ontwikkelingen en vorderingen af. Er is per 2023 door de gemeente Tilburg structureel een bedrag gereserveerd van 200.000 euro om de verwachte hogere exploitatie kosten voor het nieuwe depot op te kunnen vangen. De kosten vallen structureel waarschijnlijk hoger uit maar er is nog geen offerte beschikbaar. Dat is al medegedeeld aan de wethouders. Na keuze voor een van de marktpartijen kan er een definitieve offerte worden uitgebracht en zijn de definitieve kosten duidelijk. De uitkomsten worden meegenomen in de definitieve aanbieding van de uitkomsten van de definitiefase van het architectenbureau aan het College van B en W. In aanloop naar de realisatie van het nieuwe depot zullen voorbereidingen getroffen moeten worden voor de transitie, bestaande uit de keuze en

inrichting van een barcodificeringssysteem en de verhuizing naar het definitieve depot (inclusief eventueel een tijdelijke oplossing (een deel van het depot bevindt zich in de huidige ruimten die deel uitmaken van het reeds eerder beschreven architectentraject)). De kosten daarvoor kunnen wij zelf niet dragen. Dat is duidelijk gemaakt aan de gemeente. We hebben het voorstel gedaan om de kosten daarvoor ten laste te brengen van de reservering van 200.000 euro aangezien het depot dan nog niet zal zijn gerealiseerd. Dit wordt meegenomen in de aanbieding van de plannen van de architect aan het college.

Collectieovereenkomst

Eén van de knelpunten m.b.t. het collectiebeheer betreft de ontbrekende relatie tussen de verantwoordelijkheden van het TextielMuseum ten behoeve van behoud en beheer van de collectie in opdracht van de gemeente Tilburg (eigenaar collectie) en de daarvoor benodigde middelen (we leggen nu toe op de kosten voor het beheer en behoud). Dit knelpunt is onderkend en zou opgelost moeten worden in de huidige cultuurplan periode. Daartoe is onder andere een nieuwe Collectie beheerovereenkomst noodzakelijk (de oude dateert van de verzelfstandiging en is meer dan 12 jaar oud). In samenwerking met ambtenaren van de gemeente Tilburg wordt daar nu aan gewerkt. De idee is om nog in deze cultuurplanperiode afspraken te maken over de kosten voor collectiebeheer op basis van een te overleggen collectiebeleidsplan. Uitgangspunt is dat de integrale kosten voor collectiebeheer wordt doorberekend aan de gemeente.

Bouwcommissie

Om de Raad van toezicht goed mee te nemen in dit intensieve traject is een bouwcommissie geïnstalleerd die gedurende het traject met de architect de vinger aan de pols houdt. Daar in zitten verschillende vertegenwoordigers (Rene Elzinga (juridisch), Joks Janssen (architectonisch) en SvetLana Borovikova (financieel)).

Programmamanagement

Intern werd het proces met de architect getrokken door twee programmamanagers, op incidentele basis afhankelijk van het onderwerp ondersteund door het Hoofd Facilitaire Dienst en het hoofd Financiën, die onderdeel uitmaken van een grotere werkgroep van vertegenwoordigers van de gemeente (opdrachtgever) de door de gemeente aangestelde projectleiders (Eltje de Klerk (Mommers, Ben ten Hove (Droge), Cora Alfonso (buitengebied/museumkwartier, ambtelijke vertegenwoordiging Martin van Ginkel (strateeg Cultuur) en Mark 't Hardt (opdrachtgever gemeente), de vertegenwoordigers van het architectenbureau Lisette Plouvier en Francien Houben en bureau ABT (installaties en kostenberekening). Het geheel wordt begeleid door de stuurgroep waarin o.a. de opdrachtgever van de gemeente, de wethouders en de directeur van het TextielMuseum zitting hebben.

Door uitval van twee programmamanagers is het proces vertraagd. Er is gestart met het vinden van vervangende expertise op dit gebied.

Het jaar werd afgesloten met een voorlopig schetsontwerp (met een aantal openstaande vragen) en de eerste zeer globale berekeningen voor de investering en exploitatiegevolgen. In 2023 wordt ernaar gestreefd alles na beantwoording van de openstaande vragen en de uiteindelijke keuzes definitief te maken.

Funding

In 2022 hebben de eerste verkennende gesprekken plaatsgevonden voor externe funding met de provincie (onderwijs campus) en gesprekken met de bankgiroloterij (inrichting museum). De gemeente heeft als eigenaar van de gebouwen de verantwoordelijkheid om naast de eigen bijdragen externe Funding te zoeken voor bijvoorbeeld de verduurzaming en restauratie van de gebouwen. Daartoe zijn de eerste verkenningen gedaan resulterend in een groslijst met potentiële fondsen. In 2023 wordt door de gemeente Tilburg externe expertise aangetrokken om dit te concretiseren op basis van de uitgewerkte, meer definitieve, plannen. Vanuit het museum zullen we met de gemeente gezamenlijk optrekken om investeringen in stenen (moeilijk voor het vinden van Funding) te koppelen aan inhoud (museale plannen- en plannen Droge). Het museum is verantwoordelijk voor de werving van fondsen voor de inrichting van het museum. De eerste inventarisatie van potentiële fondsen is gedaan en heeft geleid tot de eerste gesprekken met onder

andere de provincie. Dit moet nog leiden tot een definitieve aanvraag. Er zijn nog geen toezeggingen gedaan.

Inrichting openbare ruimte

Voor de inrichting van het museumkwartier, de verbinding met de stad en inrichting openbare ruimte zijn de directeuren van de musea bijeengewees met Citymarketing om te komen tot een concreet plan. De directeuren hebben daartoe een hoofdlijnennotitie gemaakt die verdere uitwerking en concretisering behoeft.

De definitiefase moet in 1 Q van 2023 worden afgerond. Deze fase omvat de resultaten van het ontwerpend onderzoek en een eerste (voorlopig) schetsontwerp, De uitwerkingen van deze plannen gaan door het maken van een schetsontwerp een stap verder dan wat je op basis van het schetsontwerp wordt een investering -en exploitatie berekening gemaakt.

2.4. Marketing en Communicatie

Behoud naamsbekendheid, waardering en binding

De Mediawaarde is in 2022 met 75,9% gestegen naar €4,7 mln., waarmee we het doel van €2.250.000 ruimschoots gehaald hebben. Het project 'Koninklijk borduren' zorgde voornamelijk voor veel media-aandacht. We bereikten dit jaar in totaal zo'n 205 miljoen impressies met content over het TextielMuseum.

We hebben de bezoekerswaardering van een 8,7 helaas niet kunnen behouden en zijn licht gezakt naar een 8,6.

Wat publieksbinding betreft streven we naar een 6e plek op de ranglijst van Brabantse musea (was/is plek 7). Of dit is gelukt weten we nog niet want we beschikken nog niet over de resultaten van de desbetreffende onderzoeken. Dit geldt ook voor het streven naar de 4e plek (was/is 5) onder de Brabantse museummerken.

Website, social media en nieuwsbrief

Ondanks dat er ingezet werd op het behoud van websitebezoekers werd de website in 2022 15,5% meer bezocht dan in 2021, met een totaal van 431K sessies. Dit is een logisch gevolg van alle media-aandacht omtrent 'Koninklijk borduren'.

Daarnaast is de afdeling marcom dit jaar veel tijd gestoken in het oplossen van de aanhoudende performance en laadtijd problemen van de website. We zijn in gesprek gegaan met websitehost Zuid en gaan aan de hand van een offerte in 2023 bepalen of we de herbouw kunnen starten. Hierin worden ook de nieuwe richtlijnen voor een toegankelijke website meegenomen (WCAG 2.2). Met de social media kanalen zetten we inmiddels een redelijk constante prestatie neer. Ook blijft het totaal aantal volgers groeien, met een groeipercentage van 11% in 2022.

We wisten het aantal abonnees van de nieuwsbrief voor publiek te verhogen met 21%, wat gelijk staat aan 2.600 nieuwe abonnees. Dit is een sterkere groei dan alle voorgaande jaren. In 2023 verwachten we deze groei door te zetten doordat er aan het eind van 2022 belangrijke wijzigingen zijn aangebracht in het onlineticketsysteem waardoor mensen nog meer gestimuleerd worden om de nieuwsbrief te ontvangen. Omdat online ticketing verplicht is gedurende de expo 'Koninklijk borduren' zullen meer bezoekers hier gebruik van maken.

Het aantal abonnees van de makersnieuwsbrief werd dit jaar met 400 nieuwe leden uitgebreid. In 2023 wordt er bekeken hoe we meer zichtbaarheid kunnen realiseren binnen deze doelgroep.

Aanboren nieuwe doelgroep

De try-out 'Naked Friday' om jonge creatieve Tilburgers te betrekken bij het museum i.s.m. BANK15 is succesvol afgerond met +/- 100 bezoekers binnen de voormalige doelgroep 'culturesnackers'. Er is voor gekozen in de toekomst geen nieuw programma te ontwikkelen gericht op deze doelgroep,

omdat binnen het herpositioneringstraject vooralsnog gekozen is voor een focus op de andere nieuwe doelgroep, namelijk de families.

Professionalisering digitale marketing

De digitale marketeer van het team Marcom heeft in 2022 een cursus gevolgd over datagedreven marketing en organisatie. De vergaarde kennis is verwerkt in een plan voor de professionalisering van de digitale marketing aanpak en een nieuwe digitale marketing strategie.

De eerste stappen van dit plan zijn in 2022 uitgevoerd, waaronder verschillende service mails die voor en na de aankoop van een online ticket naar elke bezoeker gestuurd worden om de binding en het ambassadeurschap te verhogen.

Label by TextielMuseum en Design Studio

In november 2022 hebben we twee nieuwe product series gelanceerd ontworpen door Tilburgse kunstenaar Sigrid Calon. Hieraan was een succesvolle online marketing campagne gekoppeld die een serie video's en campagnefoto's omvatte. Daarnaast werden de product series uitgebreid uitgelicht in het magazine Eigen Huis & Interieur.

In 2022 is vastgesteld dat de Design Studio nog niet optimaal werkt om rendabel te kunnen zijn, daarom zijn er aan het eind van het jaar een aantal aanpassingen doorgevoerd om een hoger rendement te kunnen behalen uit de Design Studio. Een van deze aanpassingen is, naast een prijsverhoging, het stoppen met het maken van sjaals en meer tijdsloten aanbieden om sokken te maken.

3. Regionaal Archief Tilburg

Voorwoord

Er is in 2022 hard gewerkt aan de uitvoering van het strategisch plan 2019-2022, diversiteit en inclusie, uitbesteding van inventarisatie van oude archieven en de controle daarvan, scannen op verzoek het doen van nieuwe ingestits in het e-depot. Ook werkten we aan een nieuwe manier om films via onze website te tonen en het scannen van foto's. De functionaliteit van de BouwDossierApplicatie werd uitgebreid met hinderwetvergunningen, milieuvergunningen en omgevingsvergunningen en eindelijk konden we weer publieksactiviteiten organiseren in de studiezaal.

In februari kwam er na twee jaar een einde aan de coronacrisis. De studiezaal kon overigens nog niet open vanwege werkzaamheden aan het dak van ons pand. De vernieuwing van het dak is in 2022 voltooid en op 11 oktober openden we de deuren weer om bezoekers te ontvangen. Na tweeëneenhalf jaar ging de studiezaal óók weer open op de tweede zaterdag van de maand. Het opnieuw openstellen van de studiezaal maakte in korte tijd veel publieksactiviteiten mogelijk. We trapt af met een avond van Heemkundekring Tilborch die een zaal vol Willem-II-ers op de been bracht, die zagen dat wij het archief van de voetbalclub gedigitaliseerd hebben. Daarna organiseerden we de presentatie van de Onderzoeksgids Oorlogsslachtoffers, de Open Dag (Kleine Meierij 70 jaar), de Regiomiddag voor onze DVO-gemeenten en het Symposium *Vrouw waar ben je nou?* Heel fijn om weer geïnteresseerden van divers pluimage in de studiezaal te kunnen ontvangen en te laten zien wat voor werk wij allemaal doen.

Tijdens de sluitingsperiode als gevolg van Corona hebben we nog meer ingezet op de ontwikkeling en realisatie van digitale diensten voor gemeenten en publiek. Dat hebben we in 2022 verder uitgebouwd en geperfectioneerd.

De organisatie blijft zich vernieuwen en de stabiliteit neemt toe. De omvang van de collecties is toegenomen, onder meer door de opheffing de van gemeente Haaren. In 2022 zijn diverse archiefcollecties Haaren gedigitaliseerd en via de website beschikbaar gekomen.

De highlights

- De studiezaal kon de deuren eindelijk openen op 11 oktober en de zaterdagopenstelling is weer gestart.

- Op 20 oktober ontvingen we namens Heemkundekring Tilborch een grote afvaardiging van Willem II en toonden het gedigitaliseerde archief van de voetbalvereniging
- Succesvolle ingests in het e-depot zijn gerealiseerd van gemeenten Oisterwijk (Haaren 1995-2010) en Alphen-Chaam (1996-2011).
- De publieksactiviteiten werden zeer goed bezocht: de avond over voetbalclub Willem II, de presentatie van de Onderzoeksgids Oorlogsslachtoffers, de Open Dag (Kleine Meierij 70 jaar) en het symposium *Vrouw waar ben je nou?*
- Bouwdossierapplicatie voor ambtenaren en publiek is succesvol ingevoerd en uitgebreid.
- De renovatie van het al jaren problemen-gevende dak van het gebouw Kazernehof is afgerond.
- Twee nieuwe, jonge medewerkers zijn ingewerkt en zij dragen bij aan de kwaliteitsverbetering van de organisatie.

Digitale duurzaamheid

In 2022 zijn er geen nieuwe gemeenten aangesloten op onze e-depot voorziening. Door een personele wisseling hebben we een periode van consolidatie gehad waarin de processen voor Fase 1 en Fase 2 beter zijn beschreven.

Het afgelopen jaar zijn de volgende bestanden toegevoegd aan het e-depot:

- Bouwdossiers Alphen-Chaam 1996 – 2011; totaal 2503 dossiers
- Bouwdossiers Haaren 1995 – 2010 door gemeente Oisterwijk, totaal 3354 dossiers

Met andere gemeenten lopen nog projecten om hun data over te brengen.

Het ingesten van gescande archiefbestanddelen met bouwvergunningen typeren we als een fase 1-project. Dat gaat om een handmatige aanlevering die door de medewerkers van het archief worden gecontroleerd op juistheid van de metadata. Deze projecten lopen nog door.

In 2022 is er met de gemeente Geertruidenberg een aantal informatiebijeenkomsten geweest om hun medewerkers vertrouwd te maken met de terminologie van het e-depot. Zo hopen we de bewustwording te bevorderen door hun kennis

te vergroten.

Gemeenten maken al jarenlang video-opnamen van de raadsvergaderingen. Deze zogenaamde videotulen (i.p.v. notulen) komen in aanmerking voor overbrenging naar ons e-depot. De duurzame archivering van videotulen is een wens van verschillende gemeenten in ons werkgebied. Waar we in 2021 zijn begonnen om samen met andere archiefdiensten en leveranciers hiervoor een standaard te bepalen, zijn we daar in 2022 mee doorgegaan.

In 2021 is het initiatief genomen landelijk te komen tot een videotulen-standaard. Er is vervolgens besloten hiervoor aan te sluiten bij het Open Raadsinformatie (ORI)-model van de VNG. Najaar 2022 hebben we deze sets aan de videoproducenten voorgelegd ter beoordeling. Dit zal resulteren in een verbeteringslag van de software in 2023, waarna de regionale archieven de definitieve export volgens ORI gaan testen in de verschillende e-depots. Pas daarna kan deze werkwijze tot een landelijke standaard worden verheven.

Klantrelaties

Ook in 2022 zijn de jaarlijkse accountgesprekken met de zakelijke klanten (gemeenten) gevoerd:

- ABG gemeenten (Alphen-Chaam, Baarle-Nassau en Gilze en Rijen)
- Drimmelen
- Dongen
- Geertruidenberg
- Goirle
- Hilvarenbeek

- Loon op Zand
- Oisterwijk
- Oosterhout
- Tilburg

De uitkomsten van deze gesprekken zijn met de gemeenten gedeeld en besproken tijdens de regiobijeenkomst op 17 november 2022. De belangrijkste conclusies uit de gesprekken waren:

- De werkrelatie tussen het archief en de gemeenten is uitstekend.
- De dienstverlening door het archief wordt zeer gewaardeerd.
- In 2023 komen er aparte gesprekken als voorbereiding voor de nieuwe contractperiode (vanaf 1/1/2025).
- De gemeenten zijn bijzonder tevreden met de Bouwdossierapplicatie.

Dienstverlening en publieksbereik

Vanwege corona, maar ook door de sluiting van de studiezaal vanwege de noodzakelijke dakrenovatie, bleef het fysieke bezoek aan de studiezaal beperkt. We hebben onderzoekers of ambtenaren steeds de mogelijkheid geboden om het archief te bezoeken als dat echt nodig was. In de eerste negen maanden van 2022 leverde dat 82 bezoekers op. De laatste drie maanden, de studiezaal opende de deuren weer op 11 oktober, telden we 138 bezoekers. Samen kwam dat aantal op 220 in 2022, zes minder dan in 2021. De verwachting is dat dat aantal in 2023 zal toenemen nu er geen beperkingen meer zijn.

We zien gedurende het jaar geen echte uitschieters naar boven of naar beneden in het aantal bezoeken aan de website. In het eerste covid-jaar was dit aantal zeer hoog, dat nam in 2021 weer af. In 2022 was het bezoek aan de website weer ongeveer op hetzelfde niveau als voor covid. In totaal is de site bijna 360.000 keer bezocht door ongeveer 150.000 individuele bezoekers.

Of een groei van digitale archieven zal zorgen voor een groei in het websitebezoek zal de toekomst uitwijzen.

Een bezoek aan de site deed men in 2022 steeds vaker met een mobiele telefoon of tablet. In 2021 kwam 40% van de bezoekers via een handheld apparaat, in 2022 is dat bijna 44%. Het grootste gedeelte van de onderzoekers geeft nog steeds de voorkeur aan een desktop of laptop.

Het afgelopen jaar was het archief in samenwerking met het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) iedere werkdag via de chat bereikbaar. Maandag tot en met vrijdag van 10.00 uur tot 16.00 uur en van 19.00 uur tot 22.00 uur. In totaal zijn er 7121 chatvragen binnengekomen én beantwoord. Dit aantal is afgenomen ten opzichte van het voorgaande jaar waarin er 8696 chats zijn binnengekomen. In totaal zijn er 5152 vragen op de website van het BHIC gesteld en 1969 kwamen vanaf de site van Regionaal Archief Tilburg.

De Wiki Midden-Brabant, de online encyclopedie naar analogie van Wikipedia van Regionaal Archief Tilburg, is in 2022 flink uitgebreid. Zo zijn er vele pagina's aangevuld van de oorlogsslachtoffers, de onderzoeksgids is er geplaatst en er zijn (oude) voetbalverenigingen als thema toegevoegd. Dit zien we ook terug in het bezoek aan de Wiki, dat enorm is gestegen. In totaal namen 175.859 mensen een kijkje op de site, wat een groei is van bijna 45.000 individuele bezoekers in vergelijking tot 2021 (131.045). Er werden tezamen 386.410 pagina's bekeken, 62% daarvan raadpleegde een of meer lemma's met een mobiele telefoon of tablet.

BouwDossierApplicatie (BDA)

De [BouwDossierApplicatie](#) is in 2022 een heel jaar in bedrijf geweest. Er zijn nieuwe dossiers toegevoegd van de voormalige gemeente Haaren en van Baarle-Nassau. Dat bracht het totaal aantal bouwdossiers op ruim 130.000. In dit eerste volledige kalenderjaar zijn er ruim 6000 aanvragen gedaan en afgehandeld. Een deel van de bouwdossiers staat al volledig gescand online en een kleiner deel kan via de BDA worden aangevraagd en wordt dan gescand.

In het afgelopen jaar zijn er aanpassingen geweest waardoor nu ook hinderwetvergunningen, milieuvergunningen en omgevingsvergunningen een plaats kunnen krijgen in de BDA. Een kleine set met hinderwetvergunningen van Biezenmortel is toegevoegd.

Scannen op Verzoek voor bezoekers

Een heel groot deel van onze oude archieven (van voor 1811) is volledig gedigitaliseerd en staat op de website. Het deel waar we nog aan werken en alle archieven van na 1811, zijn voor een groot deel beschikbaar om op aanvraag te laten scannen. We hebben het aantal archieven dat voor Scannen op Verzoek in aanmerking komt in 2022 verder uitgebreid. We moeten daarbij rekening houden met beperkingen in openbaarheid vanwege de AVG en de Archiefwet. Desondanks zullen we nog veel archieven aan deze service kunnen toevoegen. Tegelijkertijd komt er op die manier steeds meer informatie online beschikbaar.

In 2022 hebben onderzoekers 404 verzoeken gedaan voor Scannen op Verzoek (246 in 2021). Een vergelijkbare service voor onze zakelijk klanten noemen we Scanning on Demand. Dat betreft vaak meer recente dossiers die ambtenaren nodig hebben voor de uitvoering van hun werk. Deze dossiers worden met behulp van OCR (Optical Character Recognition) doorzoekbaar gemaakt. In 2022 kwamen er vanuit de gemeenten verzoeken voor het scannen van 215 dossiers.

Informatievoorziening & innovatie

Artificial Intelligence

In de verschillende archieven zit veel informatie verborgen in dunne en dikke registers. Deze registers zijn gevuld met handschriften die in de meeste gevallen moeilijk te ontcijferen zijn. Dat beperkt de bruikbaarheid van die archiefbronnen voor een grote groep onderzoekers. Het is de wens van het archief om die handschriften om te zetten in makkelijk te doorzoeken getypte transcripties.

In 2021 heeft Regionaal Archief Tilburg een pilotproject uitgevoerd met als doel een dagboek van Miet Schijns automatisch te transcriberen. Hierbij is gebruik gemaakt van de Transkribus software.

Afgelopen jaar is deze pilot geëvalueerd en is er een projectplan geschreven om in 2023 op grote schaal notariële archieven automatisch te transcriberen. Dit project is geschreven op basis van de ervaringen en resultaten van de pilot, op basis van soortgelijke projecten bij collega-instellingen, en door kennis te nemen van de technieken en kosten achter Transkribus. Met dit projectplan hopen we onverwachte problemen of kosten te voorkomen. Het plan beschrijft eveneens hoe we nog verder kunnen opschalen met het transcriberen en hoe we een soortgelijk werkproces als de scanstraat kunnen realiseren. Uit het onderzoek voor het projectplan is gebleken dat het zinnig is om een projectmedewerker aan te nemen die kan helpen met het uitvoeren daarvan.

Systemen

De ABG-gemeenten (Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Gilze en Rijen) gebruiken nog enige verouderde systemen voor de raadpleging van bouwdoSSIERS. Om te voorkomen dat ambtenaren in verschillende systemen moeten zoeken om hun informatievraag beantwoord te krijgen is er met de gemeenten een oplossing uitgewerkt.

De ABG-gemeente maken gebruik van MY-LEX als zoekfunctie in meerdere bronnen. Regionaal Archief Tilburg kan met een systeemaanpassing als bronaansluiting bij de MY-LEX omgeving van de gemeente komen. Regionaal Archief Tilburg en de ABG-gemeentes hebben dit gezamenlijk met hun relevante softwareleveranciers doorgesproken en akkoord bevonden. Nog in 2022 zijn aan de kant van Regionaal Archief Tilburg de werkzaamheden gestart om dit mogelijk te maken. Naar verwachting is dat dit begin 2023 klaar.

Security, Privacy & Continuïteit

In 2020 en 2021 heeft Regionaal Archief Tilburg zogenaamde pentests laten uitvoeren op het e-depot en het archiefbeheersysteem. In een pentest wordt er onafhankelijk onderzoek gedaan naar praktische veiligheidskwesaties in een IT-systeem. Begin 2022 zijn deze kwesaties gedeeld met onze leverancier Picturae en de oplossingen zijn besproken en getest. Helaas was er eind 2022 geen capaciteit bij Picturae om de laatste testresultaten te bekijken en uiteindelijk de oplossingen te realiseren. In 2023 pakken we de draad weer op en laten we een nieuwe pentest uitvoeren.

Er is een quarantaine PC geplaatst bij Regionaal Archief Tilburg. Dit is een aparte PC buiten het interne netwerk. Mochten er partijen zijn die digitaal materiaal aanbieden (via een gegevensdrager of een online omgeving) dan kunnen deze aanleveringen eerst op de quarantaine PC gecheckt worden op virussen.

Ten slotte is er in het kader van digitale continuïteitsplanning intern onderzoek gedaan naar de escrow regeling tussen Picturae en Regionaal Archief Tilburg. Wij zijn voor een groot deel van onze software afhankelijk van een partij. Mocht deze partij wegvallen dan willen wij continuïteit van onze dienstlevering kunnen garanderen. Bij een escrow regeling zorgt een derde partij ervoor dat de software en de data te herstellen zijn. Dat biedt een garantie voor onze contractpartners. Wij hebben het contract met de derde partij Escrow4all opnieuw met hen doorgenomen. Ook hebben we de optie verkend om een oefenscenario uit te laten voeren waarbij de escrow-oplossing eenmalig wordt uitgevoerd. Dit is mogelijk en gebudgetteerd voor 2023.

Publieksactiviteiten

Door de heropening van de studiezaal op 11 oktober konden er, eindelijk, weer publieksactiviteiten plaatsvinden.

Onderzoeksgids

Op 26 oktober zag de onderzoeksgids [Bevrijd van de vergetelheid. Onderzoeksgids slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog](#), het licht. De volle studiezaal, voor het eerst sinds 2019, zag hoe de onderzoeksgroep 'Oorlogsslachtoffers', presentaties gaf over hun ervaringen bij het doen van onderzoek naar oorlogsslachtoffers.

Hoewel het bijna tachtig jaar geleden is dat de Tweede Wereldoorlog is geëindigd, blijft het belangrijk de slachtoffers te herdenken. Door hun verhaal te vertellen houden we de herinnering levend voor komende generaties. Juist als komende jaren de laatste ooggetuigen van de oorlog wegvallen en ook de generaties na hen steeds ouder worden, blijft dit belangrijk.

Sterre Schlink van de onderzoeksgroep aan het woord. Foto: Maria van der Heyden

Vanaf mei 2021 zijn we vanuit Regionaal Archief

Tilburg gestart met het citizen science project *Bevrijd van de vergetelheid. Geef elk slachtoffer en gezicht*. Doel van het project is om van alle 732 Tilburgse oorlogsslachtoffers een levensbeschrijving én foto op te nemen in de [Wiki Midden-Brabant](#).

Eind 2022 zijn we halverwege het project; iets meer dan de helft van de slachtoffers heeft nu een levensbeschrijving in de Wiki Midden-Brabant. De onderzoeksgroep heeft veel nieuwe informatie en onbekend bronnenmateriaal gevonden. Met deze gids willen we iedereen die onderzoek doet naar oorlogsslachtoffers wegwijs maken in de verschillende bronnen en de wegen die een onderzoeker kan bewandelen om resultaat te bereiken.

Naar aanleiding van de presentatie hebben de heemkundekringen van Goirle en Gilze en Rijen soortgelijke projecten opgestart om hun oorlogsslachtoffers te onderzoeken. De resultaten zijn ook in de Wiki Midden-Brabant te zien.

Symposium 'Vrouw, waar ben je nou?'

Op donderdag 8 december organiseerde Regionaal Archief Tilburg, samen met Feniks Emancipatie Expertise Centrum Tilburg, het symposium [Vrouw, waar ben je nou? Archieven, vrouwenemancipatie en zichtbaarheid](#). Met veel plezier kijken we terug op een middag vol nieuwe informatie, strijd bare vrouwen, vrolijke samenzang, buttons, stof tot nadenken voor feministes én voor archieven en waslijnen vol heksen.

Aanleiding voor het symposium was de overdracht van de archieven van het [Tilburgse Vrouwen centrum](#) en [Feniks](#). Om toekomstige onderzoekers een zo goed mogelijk beeld te geven van de maatschappij in de jaren '70 t/m '90 is het belangrijk dat ook de archieven van de vrouwenbeweging bewaard worden. Vooralsnog zijn archieven van vrouwen(organisaties) ver in de minderheid in de collectie van Regionaal Archief Tilburg, dus de komst van deze twee archieven mocht niet onopgemerkt voorbijgaan.

Verschillende sprekers gaven vervolgens tijdens het symposium een beeld van vrouwen in archiefcollecties in drie thema's: de protesterende vrouw, de onzichtbare vrouw en feministes toen en nu. Sanne Schraa, onderzoeker, ging in haar lezing "*Wij zijn godverdomme kwaad!*" op zoek naar haar eigen, Tilburgse, feministische voormoeders en kijkt of ze zich met hen kan identificeren. Thijs de Leeuw is als onderzoeksmedewerker bij het BHIC nauw betrokken bij de themawebsite [Rebellerende Vrouwen](#). Thijs legde uit hoe het BHIC het aanpakte om verhalen en materiaal van de Tweede Feministische Golf te verzamelen. Deze werkwijze droeg ook bij aan een beleidsverandering bij het BHIC, waarin meerstemmigheid een belangrijke factor is.

Bettemiek Grijs van Atria Kennisinstituut voor Emancipatie en Vrouwengeschiedenis heeft in de collectie van Atria aan archieven van vrouwen geen gebrek. Zij belichtte een heel ander probleem: hoe krijg je in de uitgebreide collectie van Atria zicht op de documenten over zwarte vrouwen, migranten en vluchtelingen (ZMV)? Omdat vrouwen vaak zo onzichtbaar zijn in archieven, gaf Ans Holman van Regionaal Archief Tilburg slimme zoektips om het online zoeken naar vrouwen en geschiedenis effectiever te maken.

Astrid de Beer, initiator van het symposium, schetste in het kort de emancipatie van de vrouw tot aan het begin van de Tweede Feministische Golf (1967-1985), waarin recht op betaald werk, volwaardige deelname aan de maatschappij en de legalisering van abortus de belangrijkste thema's waren. De laatste spreker van de middag was Gerda de Vries, directeur van Feniks. Al quizzend legde Gerda de zaal vragen voor over het verschil tussen man en vrouw in de samenleving. De laatste vraag was: vrouwenemancipatie, is het glas halfvol of halfleeg. De meningen in de zaal waren verdeeld. Als je kijkt naar de situatie van je grootmoeder, dan zijn we nu flinke stappen vooruit. Maar wat gaan sommige ontwikkelingen toch tergend traag! Vrouwen hebben nog veel te bevechten.

Gerda de Vries tijdens het Symposium – foto Maria van der Heyden

Protest in Brabant

Regionaal Archief Tilburg participeert in de themawebsite van het Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) getiteld [Protest in Brabant](#). De website streeft ernaar zowel verhalen te verzamelen als nieuw materiaal te verwerven. Overal in Brabant waren tussen 1960 en 1990 actiegroepen actief. In grote steden lieten krakers van zich horen, de vredesbeweging was in opmars en ook de vrouwenbeweging was bezig met een flinke emancipatieslag. Om inzicht te krijgen in het actieverleden van Brabant (en begrip van de hedendaagse actiecultuur) heeft het BHIC de themasite ontwikkeld. Ook vanuit Regionaal Archief Tilburg wordt de website aangevuld met verhalen en 'akties': zoals bijvoorbeeld de kraakacties Groeseind (1970) en 'Kantelberg' (1980), de komst van het Tilburgse Vrouwenkafee en de *Vrouwenkrant*, de Vrouwenstaking van 30 maart 1981, de acties rondom dienstweigeren.

Onderzoeker van het project Ons Archief

Van september tot en met eind december heeft historica Sanne Schraa onderzoek gedaan naar de Tilburgse vrouwenbeweging tussen 1970 en 1990. Aan de hand van de archieven van verschillende Tilburgse vrouwenorganisaties en interviews schetst zij een beeld van de uitingen en omvang van de Tweede Feministische Golf in Tilburg. Het eindresultaat is een podcast, getiteld '[Mijn Tilburgse, feministische voormoeders](#)'. Begin 2023 kwam de eerste aflevering online. Het onderzoek van Sanne Schraa is onderdeel van het project *Ons Archief*: een onderzoeksproject vanuit de Morrenstichting en het NOT-fonds, waarmee onderzoek naar gemarginaliseerde groepen in de samenleving wordt gestimuleerd. Door onderzoek te stimuleren naar groepen die ontbreken of zeer beperkt aanwezig zijn in de archieven, zorg je ervoor dat archiefinstellingen en hun collecties toegankelijker en inclusiever worden.

Eli van Loon, vierdejaars leerling aan de Tilburgse Jozefmavo, heeft van 13 t/m 15 december stagegelopen bij Regionaal Archief Tilburg om werkervaring op te doen. Eli heeft in de studiezaal de medewerkers geassisteerd en stukken gehaald, hij heeft werkzaamheden verricht voor de afdeling restauratie en conservering en heeft een middag meegewerkt met de depotbeheerder. Verder heeft Eli uitleg gekregen over het e-depot en applicatiebeheer en is hij bezig geweest (onder begeleiding) met onderzoek naar twee oorlogsslachtoffers.

Beeld & Geluid

In de beeldbank van Regionaal Archief Tilburg stonden aan het einde van 2022 ruim 73.600 historische beelden online. Bezoekers kunnen dankzij de zoekfunctie grasduinen door de duizenden foto's, films en geluidsfragmenten. Dit wordt veelvuldig gedaan en het beeldmateriaal uit de collectie wordt regelmatig gebruikt door onder andere kranten, historische publicaties, televisieprogramma's en social media. In totaal zijn er meer dan 150.000 pagina's van de beeldbank bekeken in 2022. Omdat we een breed gebruik van de beeldcollectie aanmoedigen, hebben we in 2022 gewerkt aan de verbetering van de gebruiksvriendelijkheid van de beeldbank. Voorheen kon iemand een beeld alleen downloaden voor persoonlijk gebruik en liepen alle beeldaanvragen per e-mail. Dankzij de nieuwe downloadbaar-filter kunnen bezoekers voortaan zelf zien waarvoor of ze een beeld mogen gebruiken. Het geeft de bezoekers de gelegenheid om zeven dagen in de week en vierentwintig uur per dag beelden te zoeken die rechten vrij zijn en die ze direct kunnen gebruiken. De afhankelijkheid van de beschikbaarheid van onze medewerkers neemt daarmee aanzienlijk af

De filmcollectie van Regionaal Archief Tilburg

Filmbank

Een foto zegt meer dan duizend woorden, maar de geschiedenis wordt pas echt sprekend in film. Bewegend beeld gunt de kijker een blik in vervlogen tijden. Straatbeelden komen letterlijk in beweging en mensen komen weer even tot leven. Kortom, film ademt een bepaalde magie. Daarom heeft Regionaal Archief Tilburg in 2022 extra aandacht gegeven aan dit medium. Er is met name gekeken naar de presentatie van de filmcollectie. In het verleden werden gedigitaliseerde films op YouTube geplaatst, maar waren daar moeilijk vindbaar en lastig te doorzoeken voor de bezoekers. Op 4 oktober 2022 werd de filmbank op de website van Regionaal Archief Tilburg gepresenteerd. Films werden geïntegreerd in de bestaande beeldbank, waardoor bezoekers met één zoekopdracht naast fotografisch materiaal of audio, ook bewegend beeld kunnen vinden. Van historische treinen die Tilburg doorkruisen tot het weldadige leven op het witte kasteel in Loon op Zand, en van de bevrijding van Oisterwijk tot de legendarische Bikse Fiste in Hilvarenbeek. Er is genoeg materiaal voor uren kijkplezier.

BrabantinBeelden

De release van de filmbank was de perfecte gelegenheid om aan te sluiten bij BrabantinBeelden (www.brabantinbeelden.nl), het beeldgeheugen van de provincie met een focus op film. Dankzij deze provinciebrede samenwerking wordt het voor de gebruiker nog makkelijker om de rijke Brabantse beeldcollectie te raadplegen.

Dankzij deze samenwerking hebben we in 2022 veel kennis uitgewisseld op het gebied van beeld met collega's van onder andere het BHIC (Brabants Historisch Informatie Centrum) en het RHCE (Regionaal Historisch Centrum Eindhoven). Daarnaast ontvangt het archief sinds de

aansluiting bij BrabantinBeelden een breder aanbod aan historische films. Potentiële schenkers binnen het gehele werkgebied weten Regionaal Archief Tilburg beter te vinden. Tot slot is de collectie ook beter vindbaar voor onderzoekers, makers, en andere geïnteresseerden. We zien in enkele maanden al een toename in het aantal aanvragen en algemene vragen over bewegend beeld. Op dit moment staan 152 films in de beeldbank van Regionaal Archief Tilburg. In de toekomst worden meer films uit het depot (her)gedigitaliseerd en zal er aandacht blijven voor nieuwe aanwinsten. Hierdoor krijgen we een rijkere collectie met een betere toegankelijkheid.

Conservering en restauratie

In 2022 is er opnieuw een aanzienlijk lijst archieven door de handen van de medewerker en vrijwilligers gegaan. Een deel is uitbesteed en gedaan door externen. De doelen voor 2022 werden ruim gerealiseerd. Zie de **bijlage 2** voor het totale overzicht.

Ook zijn vele meters archiefmateriaal opnieuw omgepakt in nieuwe zuurvrije dozen, onder andere in het externe archiefdepot in Zaltbommel.

Digitalisering

Digitalisering is al jaren een speerpunt, ook in 2022. De medewerkers van de scanstraat hebben een forse prestatie geleverd door bijna al hun werk binnen de gestelde termijnen op te leveren aan onze zakelijke klanten en bezoekers. Die spreken met enige regelmaat hun waardering daarover uit.

De apparatuur van de scanstraat is verder uitgebreid, waardoor het mogelijk is nog meer formaten in eigen beheer te digitaliseren. Daarnaast zijn vele archieven extern gedigitaliseerd. Hiervoor is een beroep gedaan op de in de laatste jaren opgebouwde bestemde reserve digitalisering.

Tot slot hebben we twee "nieuwe" kranten toegevoegd aan onze krantenviewer: Moergestels Nieuws en de Vrouwenkrant. Ze zijn fulltekst te doorzoeken. We streven naar verdere uitbreiding van het aantal kranten in de krantenviewer.

Het resultaat is een indrukwekkende lijst met gedigitaliseerde archieven. In de **bijlage 1** is een volledig overzicht opgenomen.

Subsidie Metamorfoze

Het Zeeuws Archief heeft in 2022 gestaag doorgewerkt aan de realisatie van het Metamorfoze project.

Het tweede deel van het archief van de schepenbank Tilburg en Goirle succesvol geconserveerd, gedigitaliseerd en gepubliceerd op de website. Het eerste deel werd in 2019 afgerond en dat betekent dat dit archief van in totaal 101 meter aan archiefstukken, 10.288 inventarisnummers en circa 375.000 scans, helemaal online staat. Dit was niet mogelijk geweest zonder het Nationaal Programma voor het Behoud van het Papieren Erfgoed Metamorfoze. En we gaan door! Want inmiddels hebben we van dit programma een voorlopige honorering ontvangen voor het archief van het dorpsbestuur Tilburg en Goirle, dat we de komende jaren gaan uitvoeren.

Educatie

Regionaal Archief Tilburg biedt educatieve activiteiten aan voor zowel het primair, voortgezet en hoger onderwijs die als doel hebben om deelnemers beter bekend te maken met de bronnen uit onze collecties. Voor het primair onderwijs zijn er drie vaste educatieve programma's: 'Marietje Kessels', 'Groeï van de stad' en 'Koning Willem II'. Deze activiteiten vinden normaal gesproken plaats in het archief, maar door de sluiting vanwege corona en de dakrenovatie en zijn educatieve activiteiten in 2022 niet doorgegaan. In overleg en vanuit de behoefte van de scholen is op afstand in educatief

materiaal voorzien. Daarnaast wordt door het onderwijs flink gebruik gemaakt van het educatieve materiaal dat het archief publiceert op [Geschiedenislokaal013](#).

Vrijwilligers

Regionaal Archief Tilburg heeft al vele jaren een grote groep enthousiaste en betrokken vrijwilligers. Vrijwilligers dragen op verschillende manieren bij aan het toegankelijker maken van onze archieven. In 2022 hebben onze vrijwilligers onder andere bijgedragen aan het ontsluiten van gegevens uit de genealogische databases (burgerlijke stand en doop-, trouw- en begraafregisters), het transcriberen van middeleeuwse oorkonden en het ordenen van gegevens uit de notariële archieven. Ook zijn onze vrijwilligers begonnen met het indexeren van een nieuwe bron: de overlijdensverklaringen (doodsbriefjes). Een bijzonder rijke bron voor stamboomonderzoekers, omdat de doodsoorzaak van de persoon erin genoemd wordt.

Gelukkig was het in 2022, ondanks de verbouwing, gewoon weer mogelijk om vrijwilligers te ontvangen die alleen op locatie hun werkzaamheden kunnen uitvoeren. In het archief is er hard gewerkt op de afdeling materieel beheer (o.a. het ontnieten en herverpakken van archieven), bij de bidprentjes (inmiddels meer dan 150.000 stuks) en op de fotoafdeling (o.a. de negatievencollectie Van Eijndhoven).

Regionaal Archief Tilburg is ontzettend dankbaar en blij met de hulp van onze vrijwilligers, die zich ondanks het lastige coronajaar, weer vol enthousiasme voor het archief hebben ingezet!

Huisvesting

In januari 2022 begonnen de werkzaamheden voor de renovatie van het dak van het gebouw. De renovatie heeft geleid tot verduurzaming en dan met name door de dakisolatie. De afwatering in studiezaal en bibliotheek werd verbeterd en aangepast aan nieuwe klimaateisen. Hierdoor zijn we voorbereid op extreme regenval en behoren lekkages tot het verleden. Beide werkzaamheden zijn in september afgerond. Daarna zijn zowel de koelinstallatie van het depot als van de kantoren/studiezaal vernieuwd. In november stonden de nieuwe machines er, die een maand later gebruiksklaar waren.

Communicatie

De eerste helft van 2022 was Regionaal Archief Tilburg vanwege de sluiting minder vaak in de media terug te vinden. Dit werd ruimschoots gecompenseerd in de tweede helft. Nog specifiek in de laatste vier maanden.

De media plaatsten veel van onze berichten, bijvoorbeeld over de eigen filmbank en de aansluiting bij Brabant in Beelden. Ook de digitalisering van het Moergestel Nieuws werd opgepikt.

De vele activiteiten die we van september tot en met december organiseerden kregen zeer ruime aandacht in de gedrukte en online pers. De Open Dag, waarin we Heemkundekring De Kleine Meijerij centraal stelden, kreeg ruim aandacht en kon daardoor op veel bezoekers rekenen, iets wat we zonder die media-aandacht mogelijk niet hadden gehad.

Op 27 oktober konden onze volgers op de socials (en vooral op Twitter) de bevrijding van Tilburg op 27 oktober 1945 van minuut tot minuut volgen. Het las als een spannend verhaal dat door velen gevolgd is.

De schrijvende pers, waaronder Brabants Dagblad, besteedde hier veel aandacht aan. Vanwege het succes, is het idee opgevat om deze 'van minuut tot minuut-actie' te herhalen in 2023, bij andere historische gebeurtenissen. De eerste zal zijn bij de watersnoodramp.

Ook konden de volgende onderwerpen op media-aandacht rekenen: de aanwinst van het haarschilderij van Maria Anna van Riel-Van de Pol (Brabants Dagblad), de fotocollectie van Aarle (Algemeen Dagblad), de podcast Sjef (website Nationaal Archief), onderzoek naar abortus van onze medewerker Sterre Schlink (Omroep Brabant).

Het symposium *Vrouw, waar ben je nou?* over vrouwenemancipatie kon uiteraard op aandacht rekenen, maar via het rechtstreeks benaderen van contacten liep de inschrijving zó goed, dat we een aantal perscontacten geen persbericht hebben gestuurd. De inschrijflijst zat al snel vol!

In 2022 is er hard gewerkt aan een nieuwe strategie voor onze social media. De strategie is gebaseerd op het boek *Zakelijke doelen bereiken met social media* van Marco Frijlink en Wilco Verdoold. Uit het boek zijn vijf bedrijfsdoelen gekozen (naamsbekendheid vergroten, reputatie verbeteren, klantenservice verbeteren, leads genereren en beïnvloeders betrekken) waar dit jaar aan is gewerkt. Per social mediakanaal is er gekeken naar wat voor soort content past bij deze bedrijfsdoelen. Aan de hand daarvan zijn week-, maand- en jaardoelen geformuleerd. Om te controleren of deze doelen zijn behaald, is er wekelijks en maandelijks statistische data bijgehouden. In januari 2023 is er een eindejaarsanalyse uitgevoerd waarin de doelen zijn geëvalueerd. Op basis van deze analyse is de social mediastrategie van 2023 aangepast.

We merken dat steeds meer online bronnen ons materiaal gebruiken. Dit kan uit de fotobank zijn, maar ook de Wiki Midden-Brabant blijkt vaak een bron van informatie te zijn. Online platforms die geregeld uit onze bronnen putten zijn de websites [Tilburgers.nl](https://www.tilburgers.nl), [indebuurttilburg.nl](https://www.indebuurttilburg.nl) en de Twitteraar [@Tilburgskrantje](https://twitter.com/Tilburgskrantje).

Stadsmuseum Tilburg

4. Stadsmuseum Tilburg

Personeel

Vaste medewerkers

Vanaf 1 september was Gert-Jan de Graaf voor onbepaalde tijd afwezig. Petra Robben is opgetreden als vervanger voor Gert-Jan.

In Vincents Tekenlokaal is Chiel Janssen langdurig afwezig door ziekte. Chiel wordt vervangen door Bregtje Zitman-Deelen.

Sandra van Dam heeft voor educatie uitbreiding gekregen met vier uur. In totaal werkt zij nu 24 uur per week.

Vrijwilligers

Stadsmuseum Tilburg heeft zes vrijwilligers. Twee daarvan helpen regelmatig in het depot aan de Goirkestraat, twee vrijwilligers houden zich bezig met de inventarisatie van de collectie Uitgeverij Zwijsen en twee vrijwilligers geven gastlessen op scholen. De vrijwilligers kregen in 2022 een excursie en een cadeaubon aangeboden.

Stadscollectie

Bruiklenen

Om de objecten beter onder de aandacht van de Tilburgers en andere belangstellenden te brengen, staat Stadsmuseum Tilburg open voor bruiklenen aan musea of instanties. In 2022 werden diverse objecten in bruikleen gegeven, zoals het schilderij *Overgave van Hasselt* van J.W. Pieneman aan Museum STAAL in Almen, Gelderland. Een tweede bruikleen betreft de originele klassenfoto van Vincent van Gogh, in tijdelijk beheer van het Noordbrabants Museum in Den Bosch. Als derde stelde het stadsmuseum meerdere werken beschikbaar voor kleine exposities in de Hasseltse kapel en MFA De Poorten ter gelegenheid van het jubileumjaar van de Hasseltse kapel.

Naast uitgaande bruiklenen vroeg Stadsmuseum Tilburg enkele objecten op bij Erfgoedcentrum 't Schoor in Udenhout en Museum Onder den Hooizolder in Berkel-Enschot. Deze werken toonden we in het TijdLab bij een kleine expositie ter gelegenheid van de verjaardag van Tilburg op 18 april. Door bruikleenverkeer met lokale heemkundekringen en erfgoedpartners verstevigt Stadsmuseum Tilburg de onderlinge relatie.

Registratie

De verzameling schrijfmethode van frater Ferrerius van den Berg (collectie van het voormalige museum Scription) stond al geruime tijd op de lijst om ontzamd te worden. In 2022 maakte Stadsmuseum Tilburg onderscheid of de schrijfboekjes gerelateerd zijn aan Tilburg dan wel aan andere steden in Nederland. Naar de richtlijnen van de LAMO is vervolgens een overzichtslijst in Exel rondgestuurd aan onderwijsmusea, archieven van de betreffende steden en enkele universiteitsmusea. Uiteindelijk besloot het Allard Pierson Museum/ Universiteit van Amsterdam de collectie op te nemen in Bijzondere collecties Handschriften. Daarmee zijn circa negentig archiefdozen weggewerkt en is de collectie 'Scription' teruggebracht tot zes archiefdozen met schrijfmethode die afkomstig zijn uit de drukkerij van Uitgeverij Zwijsen.

Deze collectie is ingevoerd in het registratiesysteem Memorix Maior als onderdeel van de Brabant Cloud/ Erfgoed Brabant. Naast deze 'Scriptioncollectie' zijn in de loop van 2022 nog andere objecten ingevoerd. De registratie was in principe up to date tot aan het laatste kwartaal van 2022. Door

afwezigheid van Gert-Jan de Graaf per 1 september heeft Petra Robben zijn taak vervangen en is de registratie van de collectie op een laag pitje gezet. Ander werkzaamheden hadden meer prioriteit. Een tweede flinke registratieklus is de collectie van Uitgeverij Zwijsen B.V., een dynamische collectie die om de circa vijf jaar wordt aangevuld met de meest recente uitgaven. Omdat de collectie destijds bij de overdracht niet goed is ontsloten, zijn er vanaf medio 2022 twee vrijwilligers wekelijks een dagdeel bezig om de collectie en de inventarislijst na te lopen en te herstructureren. In de afgelopen jaren werd meermaals overwogen om ook de collectie Zwijsen af te stoten. Inmiddels zijn er gesprekken gevoerd met het Onderwijsmuseum in Dordrecht en met de directie van Uitgeverij Zwijsen B.V.. Directeur Ludo Stroobants is echter van mening dat de collectie in Tilburg bewaard moet blijven. Omdat het een grote collectie betreft, is overeengekomen dat Zwijsen jaarlijks een factuur betaalt voor de opslag in het archief.

“Zwijsen is Tilburg en Tilburg is Zwijsen. We zijn een onlosmakelijk onderdeel van de gemeente Tilburg.” Ludo Stroobants in ‘Voor de toekomst bewaard? Tilburgers over de stadscollectie’ (Tilburg 2022).

Foto 1 NS-Collectie, bordje aardewerk St. Raphaël. Schenking Hans Clijssen

Een derde registratieklus is die van de circa honderd objecten die zijn verzameld met een participatief waarderingstraject. Oud-medewerkers van de NS-Hoofdwerkplaats verzamelden met behulp van projectleider Leonie Wingen en stadsconservator Petra Robben een eigen collectie aan de hand van vooraf gestelde criteria. Deze objecten zijn met een schenkingsovereenkomst opgenomen in de stadscollectie. De registratie is nog niet voltooid, gezien eerdergenoemd tijdgebrek vanwege de vervanging van Gert-Jan de Graaf. Wel zijn de objecten voorzien van persoonlijke verhalen door medewerkers van de NS-Hoofdwerkplaats. Deze 25 verhalen zijn opgenomen in de website Geheugen van Tilburg.

Publieksbetrokkenheid bij collectie

In het Collectiebeleidsplan van Stadsmuseum Tilburg staat nadrukkelijk vermeld dat de collectie van/voor en door Tilburgers is. Om deze doelstelling te bereiken, organiseert Stadsmuseum Tilburg onder andere zogeheten registratiedagen. Dit jaar haakte Stadsmuseum Tilburg aan bij het initiatief van de Hasseltse kapel om voorwerpen in te brengen voor de eerder genoemde exposities in de kapel en in MFA De Poorten. Stadsmuseum Tilburg gaf fotograaf Jan van Oevelen de opdracht om alle objecten vast te leggen. Hoewel de objecten niet opgenomen zijn in de collectie, is meer inzicht verkregen welke objecten er bij de Tilburgers thuis zijn en wat in de toekomst mogelijk bewaard kan worden. Een andere vorm van publieksbetrokkenheid zijn de kijkmomenten in het open depot. Tijdens de Nationale Museumweek was het depot dagelijks geopend voor groepen van tien à twaalf personen. Na de Museumweek werden er iedere maand een of twee kijkmomenten georganiseerd. In totaal bezochten er in 2022 circa 200 mensen het depot. Opvallend is dat het vooral autochtone, zestigplussers zijn die het depot bezoeken en die waarde hechten aan een stadscollectie. Slechts enkele Tilburgers met een niet-Nederlandse achtergrond bezoeken het depot. Vooralsnog is de collectie niet aantrekkelijk/lees herkenbaar genoeg voor een jonge en een cultuurdiverse generatie. Deze openstelling van het depot kreeg veel aandacht van de lokale media. Brabants Dagblad besteedde er uitgebreid aandacht aan. Vanaf Museumweek is er regelmatig een open depot op vrijdagochtend, steeds aangekondigd op de website en de socials en elke keer konden we rekenen op een volle groep.

Niet alleen voor externen, maar ook intern stelde Stadsmuseum Tilburg het depot open voor collega's en leden Raad van Toezicht. Daarmee is het depot 'op de interne kaart' gezet, zodat iedere medewerker van Stichting Mommerskwartier op de hoogte is van het feit dat er een stadscollectie is. Zeker voor de afdeling Bedrijfsvoering en de afdeling collectie van het TextielMuseum is het belangrijk dat het depot van de stadscollectie wordt meegenomen in bedrijfsvoering en toekomstige nieuwbouw.

Bezoekers van de kijkdagen gaven via antwoordkaarten feedback op het depot. Waar de een zich lovend uitlaat over de 'zeer uitgebreide diverse categorieën' die aan bod komen, vindt de ander de collectie 'te veel van hetzelfde'. Is dit alles? Zien we hier nu de hele geschiedenis van Tilburg vertegenwoordigd? Iemand merkt op dat het zelfs maar een tipje van de ijsberg is. Een ander suggereert dat mensen waarschijnlijk thuis nog talloze objecten hebben liggen.

Tijdens de kijkmomenten is er voortdurend de kwestie van wel-een-depot-maar-geen-museum. De opstelling in het Drögegebouw (b)lijkt verwarrend. Vanuit het stadsmuseum beschouwen we deze opstelling als een depot waar alle objecten enigszins geordend zijn, maar wat nadrukkelijk géén museum is. Daarbij zijn de ruimten te klein voor de ontvangst van grotere groepen. Hoewel we dit blijven benadrukken, zien de bezoekers liever bordjes met informatie en een samenhang in de objecten. Het depot mag 'aantrekkelijker, levendiger en vollediger met bewegende beelden en foto's die context bieden.'

Foto 2 Resultaat verwerving nadat Collectie Parlement besloot het schilderij aan te nemen. Schilderij Frans Mandas. Schenking Esther Beck

Als derde vorm van publieksbetrokkenheid

initieerde Stadsmuseum Tilburg het zogeheten Collectie Parlement. In mei en in september bracht het stadsmuseum een aantal objecten in die werden aangeboden door particulieren. Regelmatig krijgt SMT namelijk aanbiedingen van inwoners of iets geschikt is voor de collectie. Het aanbod varieert van schilderijen tot gebruiksvoorwerpen, zoals kop en schotels, maar ook sigaren en sigarenkistjes. De spelregel is dat het object wordt ingebracht zoals bij Kunst en Kitsch en dat de aanwezige Tilburgers er gezamenlijk over beslissen. Tijdens het Collectie Parlement legt de stadsconservator uit dat er criteria zijn om de objecten al dan niet aan te nemen. In samenspraak met de groep worden de criteria geformuleerd. Dat het object een relatie met Tilburg moet hebben is een allereerste vereiste. De overige criteria, zoals de materiële staat etc. worden allemaal besproken tijdens het parlement. Nadat een object besproken is stemt ieder parlamentslid om het al dan niet aan te nemen voor de collectie. Deze werkwijze werkt uiterst goed. De overwegingen die de Tilburgers maken zijn nauwgezet en doen niet onder voor die van een conservator. Tijdens de twee bijeenkomsten in 2022 waren er elke keer circa 15 deelnemers. Deze vorm van participatief waarderen werd in 2022 al enkele malen opgemerkt door andere musea en instellingen in het land. Stadsmuseum Tilburg heeft hier een voorbeeldpositie die navolging vindt in de stad en mogelijk in het land.

Tijdens de tweede avond van het CollectieParlement was een journalist van Brabants Dagblad aanwezig, die actief meedeed. Hij bevroeg de deelnemers en deed uitgebreid verslag in de krant en op de website.

Nieuw depot

In 2022 bracht de stadsconservator met behulp van twee vrijwilligers de volledige collectie over naar de vijf ruimtes in de Goirkestraat. Daardoor is Regionaal Archief Tilburg geheel opgeschoond qua collectie van Stadsmuseum Tilburg. Nu ontbreekt er nog een ruimte voor grotere stukken, zoals glas-in-loodramen of de grafische werken die in de gemeentelijke opslag in de Ceramstraat staan. Het depot aan de Goirkestraat is tijdelijk. Stadsmuseum Tilburg was dan ook gedurende 2022 betrokken bij de plannen en voorbereiding voor nieuwbouw van het depot. Zo waren er contacten met

onder andere Helicon en andere depotbouwers. Ook is het depot van Stadsmuseum Tilburg meegenomen in de volumestudie die Dewi Kuen uitvoerde in opdracht van het TextielMuseum. Hoewel het goed is dat de stadscollectie wordt meegenomen in het nieuw te bouwen depot, ligt er een uitdaging om de collectie in zicht te houden.

Presentaties in de stad

De collectie zichtbaar maken aan de stad is een van de opgaven van Stadsmuseum Tilburg. In de praktijk blijkt dat niet altijd even gemakkelijk. De vermeende pop-up-presentaties in wijkcentra en bibliotheken voldoen niet aan de eisen om de collectie goed te presenteren. Klimaat, veiligheid, het gebrek aan toezicht en onverlichte ruimtes maken deze openbare plekken ongeschikt om collectiestukken tentoon te stellen.

Zelfs in meer formele ruimten, zoals het stadhuis, blijkt het een opgave om objecten goed te presenteren. Zo is er in 2022 verder gewerkt aan de collectie Koning Willem II die weliswaar goed oogt bij de overige interieurobjecten, maar het blijft een onbeschermd omgeving. Enkele topstukken, zoals schilderijen van J.W. Pieneman en L. Moritz hangen in een open ruimte waar recepties worden gehouden of lunches van gemeenteambtenaren. Er mag geen beschermend glas worden aangebracht. Slechts met een haakje zijn de werken bevestigd. Een uitspraak van de gemeente is dat het stadhuis 'geen museum' is. In 2022 is er dan ook alvast van een van de schilderijen van de Willem II-collectie een replica gemaakt die momenteel in bruikleen is gegeven aan Museum STAAL in Almen. Na retournering vervangen we het originele schilderij door de replica.

In het Stadhuis waren nog een aantal presentatiekasten die gevuld moesten worden met collectie. De stadsconservator selecteerde een aantal objecten, zoals grafisch werk en relatiegeschenken uit de collectie. Deze objecten staan nu in het stadhuis ter aankleding van een aantal werkkamers. Ook hier geldt dat het open kasten zijn, waar geen toezicht of beheer op is.

Hetzelfde 'probleem' speelde bij de Bibliotheek Lochal, waar Stadsmuseum Tilburg de verzamelde NS-objecten wilde presenteren in het TijdLab. Na een tijdelijke pop-up tijdens de MuseumWeek wilde Stadsmuseum Tilburg de objecten een vaste plek geven in de open kastenwand in het TijdLab. Ook daar is het probleem dat de kasten open zijn en de objecten er aan de achterkant kunnen uitvallen of aan de voorkant eruit gepakt kunnen worden. Voorstellen voor beschermend glas of perspex kappen houdt de Bibliotheek vooralsnog af vanwege mogelijke kosten en aantasting van het ontwerp van de open kasten.

Stadsmuseum Tilburg wil de gedachte van collectie in pop-up-presentaties loslaten. Het is een te gemakkelijke uitspraak die in de praktijk steeds op dezelfde problemen stuit. Een oplossing kan zijn om in de stad op een publiekstoegankelijke plek een 'open depot' te creëren. Dat kan zijn een autonome ruimte, een depotkamer of ter aankleding in een grotere ruimte, bijvoorbeeld een grote glazen wand waarbij de objecten uitgesteld worden. Hier ligt een beleidsvraagstuk voor de komende jaren.

Collectiebeleid

Stadsmuseum Tilburg is onderdeel van de Brabant Cloud en initieerde een overleg met andere Brabantse steden om over de stedelijke collecties te praten. Betrokkenen zijn Noordbrabants Museum uit Den Bosch, Eindhoven Museum, Markiezenhof Bergen op Zoom en het Tongerlohuys Roosendaal. Door kennis te delen over de diverse collecties kan betere afstemming ontstaan over stad- en streekcollecties. Ook het beleid ten aanzien van collecties van heemkundekringen, zoals in Udenhout en Berkel-Enschot, worden besproken.

Een eerste aanzet is gemaakt om te komen tot een CollectieHulpVerleningsplan in samenspraak met collega's van TextielMuseum en Regionaal Archief Tilburg. De stadscollectie in het Drögegebouw verdient de komende jaren aandacht als het gaat om hulpverlening, verzekering etc..

Gemeente Tilburg beschouwt Stadsmuseum Tilburg als aanspreekpunt en expert op het gebied van cultuurhistorische verzamelingen. Zo vroeg de gemeente advies aan de stadsconservator over een verzoek tot oprichting van een Neerlands Krijgsmuseum in Tilburg, evenals een aanbod van 42.000 kwartetspelen voor een eventuele oplossing in Tilburg.

Kunstbeleid gemeente Tilburg

De collectie die Stadsmuseum Tilburg beheert is vooral cultuurhistorisch. Waar in gemeente Tilburg nog geen beleid op is ontwikkeld, is de roerende collectie beeldende kunst. Het gaat dan om grafisch werk, schilderijen en klein plastisch werk. In diverse gesprekken met de gemeente heeft

Stadsmuseum Tilburg dit onder de aandacht gebracht. Om Tilburgers ook mee te laten praten over toekomstig beleid beeldende kunst vormde Stadsmuseum Tilburg een klankbordgroep met een drietal personen die ervaring hebben in de omgang met (kunst)collecties en affiniteit met Tilburgse beeldend kunstenaars. Met deze klankbordgroep stelde Stadsmuseum Tilburg een aantal criteria op, mochten er objecten van beeldend kunstenaars worden aangeboden.

In 2022 werd de stadsconservator betrokken bij de gemeentelijke notitie kunst in de openbare ruimte. Besproken werd in hoeverre de collecties elkaar raken en kunnen versterken. De raakvlakken betreffen (Tilburgse) kunstenaars die zowel kleiner en roerend werk, als groter onroerende werken hebben gemaakt. Daarbij is er informatie te vinden in de collectie van Regionaal Archief Tilburg over zowel de kunstenaars als de kunstwerken. De stadsconservator adviseerde dan ook om de cultuurhistorische- en de kunstobjecten en de makers ervan integraal te benaderen vanuit zowel de gemeentelijke afdeling, Stadsmuseum Tilburg en Regionaal Archief Tilburg.

Foto 3 Installatie van de deur van het oude stadhuis. Schenker Wijnand van Lieshout. Foto Corné Snijders

Een mooi voorbeeld hoe kunst en erfgoed kunnen samengaan, zijn de deuren van Wijnand van Lieshout in combinatie met een foto van het oude raadhuis en twee fotoassemblages. De Tilburgse beeldend kunstenaar Wijnand van Lieshout had in zijn ateliers jarenlang de voordeuren van het oude raadhuis bewaard. Stadsmuseum Tilburg heeft deze deuren na opname in de collectie laten restaureren. De Technische Dienst van Stichting Mommerskwartier maakte een ophangstelsel. De gemeente kocht enkele fotoassemblages aan van Wijnand van Lieshout en gaf deze in beheer aan Stadsmuseum Tilburg. De stadsconservator maakte een presentatie in drie nissen op de begane grond van het stadhuis, met een hele grote foto van het oude raadhuis, in de middelste nis de twee deuren en in de derde nis twee werken van Lieshout. Door de gesprekken, de adviezen, de presentaties in het Stadhuis heeft Stadsmuseum Tilburg zich in de picture gewerkt bij gemeente Tilburg als een deskundige en betrouwbare partner in advies, beheer en presentatie van de cultuurhistorische collectie, evenals een samenwerkingspartner op het gebied van de roerende en onroerende kunstcollectie.

Publicatie stadscollectie

Foto 4 Tilburger Mitchell Busby in het depot. Foto Dewi Johan

Om de collectie bij een breder publiek, maar ook bij gemeente Tilburg onder de aandacht te brengen, ontwikkelde Stadsmuseum Tilburg al in 2021 de

publicatie 'Voor de toekomst bewaard? Tilburgers over de stadscollectie.' In het voorjaar van 2022 werd de publicatie gepresenteerd. Tijdens de uitreiking kreeg iedere geïnterviewde nog eens het woord en kon die zijn of haar visie op de collectie en het depot toelichten. Vervolgens kreeg elke geïnterviewde drie presentemplaren. Daarna zijn de boekjes uitgereikt aan bezoekers tijdens de Open Kijkdagen in het depot. Intern kregen collega's een boekje, extern zijn ze verspreid naar gemeenteraadsleden evenals burgemeester en wethouders. De driehonderd abonnees van het Magazine Erfgoed Tilburg kregen allen een boekje als bijlage bij het blad. In totaal zijn er 750 boekjes geprint en verspreid onder een breed publiek.

Eveneens in het vroege voorjaar van 2022 presenteerde Stadmuseum Tilburg het Plaatjesboek 'Ik hou van Berkel-Enschoot' dat in samenwerking met Heemkundekring De Kleine Meijerij werd ontwikkeld. De presentatie vond plaats bij de Jumbo in het winkelcentrum Ons Koningsoord. Wethouder Oscar Dusschooten (Financiën, Wonen en Milieu) sprak de aanwezigen toe en complimenteerde de samenwerking tussen Stadmuseum Tilburg en de lokale heemkundekring en de betrokkenheid van de ondernemers in het winkelcentrum. Het plaatjesboek werd door de lokale bevolking zeer goed ontvangen. Er waren vooral complimenten over de zorgvuldigheid en volledigheid waarmee het verhaal was verteld. Ook het lokale weekblad de Schakel besteedde veel aandacht aan deze publicatie.

Diversiteit & Inclusiviteit

Inclusie en diversiteit zijn twee zeer actuele begrippen gezien de toenemende veranderende samenleving in Tilburg door de aanwezigheid van meer dan 150 nationaliteiten. Stadmuseum Tilburg wil zich hierin graag onderscheiden en een koploperspositie innemen. Het stadsmuseum dat zich profileert als verbinder tussen erfgoed en identiteit moet dan ook rekenschap geven in de programmering, in de collectievorming en de ontsluiting. De stadsconservator nam het initiatief om samen met de collega's van Regionaal Archief Tilburg een intern trainingstraject voor de collega's op te zetten. In 2022 zijn de eerste gesprekken daarover gevoerd.

Foto 5 Werkgroep koloniaal onderzoek. Foto Maria van der Heyden

Een tweede initiatief nam Stadmuseum Tilburg door aan te haken bij het onderzoek naar het (post)koloniale verleden dat gemeente Tilburg uitzette bij het KITLV. Zowel Stadmuseum Tilburg als Regionaal Archief Tilburg zijn hier nauw bij betrokken aangezien het gaat om historische onderzoek in de archieven en oral history op basis van interviews. Die worden gehouden met Tilburgers die een migratiegeschiedenis hebben vanuit de Molukken, Suriname, Nederlands-Indië, Curaçao, Aruba en Bonaire. Omdat Stadmuseum Tilburg zich wil verbinden aan de cultuurdiverse stad en omdat een van de doelstellingen is om mensen met een migratiegeschiedenis meer bekend te maken met het archief, vinden de bijeenkomsten plaats in het gebouw aan de Kazernehof.

Met de dialoogsessies die Stadmuseum Tilburg in 2021 initieerde rondom het standbeeld van Peerke Donders, heeft het museum/ stadsconservator zich lokaal en landelijk in de picture gewerkt. Regelmatig wordt de stadsconservator gevraagd naar de werkwijze en de ervaringen. Zo verzocht prof. dr. Arnoud-Jan Bijsterveld om een college in het Engels te verzorgen bij Tilburg University waarbij er een rechtstreekse digitale verbinding was met de Roosevelt University in Chicago. Het was een geslaagde uiteenzetting waarvoor de stadsconservator complimenten kreeg. Ook bij een studiedag van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (13 juni 2022) gaf de stadsconservator een

uiteenzetting hoe zij in Tilburg de dialoog rondom het beladen standbeeld van Peerke Donders had aangepakt. Door de landelijke aandacht is het standbeeld van Peerke Donders op de lijst van omstreden monumenten in Nederland gekomen. Het onderzoek hiernaar wordt geleid door prof. dr. Maria Grever, verbonden aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Zowel bij de Historicidagen in Rotterdam als bij het symposium van de KNAW in Amsterdam was de stadsconservator een van de genodigden.

De stadsconservator werd ook gevraagd om zitting te nemen in het comité tot oprichting van het Slavernijmonument. Bij de onthulling van het slavernijmonument op 1 juli 2022 waren Gert-Jan de Graaf en Petra Robben aanwezig. Omdat enkele dagen van tevoren bekend was geworden dat prof. dr. Rosemarijn Höfte van het KITLV het (post)koloniaal onderzoek ging verrichten in Tilburg, kon Petra Robben haar introduceren bij diverse personen van gemeente Tilburg en de betrokken erfgoedgemeenschappen, zoals Antillianen en Surinamers. Om het slavernijmonument en de achterliggende gedachten ook onder de aandacht te brengen van de community Erfgoed Tilburg stimuleerde de coördinator van Erfgoed Tilburg dat er een artikel kwam in het Magazine Erfgoed Tilburg. Het artikel werd geschreven door Jerry Bergraaf en zijn dochter Savitri. De foto's waren afkomstig van Stichting Gedeeld Verleden Gezamenlijke Toekomst Tilburg.

Om op de hoogte te blijven en inspiratie op te doen bij andere erfgoedorganisaties nam de stadsconservator/ coördinator van Erfgoed Tilburg deel aan de conferentie van het Haags gemeentearchief 'Met andere ogen' en aan de studiedag 'Diversiteit, Toegankelijkheid en Inclusie' georganiseerd door Erfgoed Brabant, beide in het voorjaar van 2022.

Als laatste vorm van betrokkenheid bij inclusie en diversiteit is de rol van Stadsmuseum Tilburg bij het project Bindweefsel van het TextielMuseum. Stadsmuseum Tilburg interviewde een aantal vrouwen en registreerde hun levensverhalen over onder andere hun migratiegeschiedenis. Deze verhalen legde Stadsmuseum Tilburg vast in de website Geheugen van Tilburg. Daarmee wordt de toegenomen culturele diversiteit van Tilburg zichtbaar in de verhalencollectie.

Erfgoedgemeenschap en erfgoedbeleid

Gemeente Tilburg gaf Stadsmuseum Tilburg de opdracht om een ErfgoedCommunity te onderhouden. Hiervoor stelt de gemeente jaarlijks € 50.000 beschikbaar:

Doorlopende leerlijn ErfgoedEducatie	€ 10.000
Organisatie Community inclusief website en app	€ 10.000
Fonds voor ErfgoedPartners en Tilburgers	€ 30.000

Organisatie Community incl website en app

Als coördinator van Erfgoed Tilburg voerde de stadsconservator Petra Robben diverse adviesgesprekken met makers, erfgoedpartners, instellingen en organisaties. Ook was zij aanwezig bij zeer diverse bijeenkomsten en dacht ze mee in de ontwikkeling van nieuwe producten en beleidsstukken. Zie voor een overzicht bijlage 10.

Fonds voor ErfgoedPartners en Tilburgers

Zoals gezegd stelt gemeente Tilburg subsidie (€ 30.000) beschikbaar voor erfgoedprojecten. Het doel is om de inwoners van Tilburg, Berkel-Enschot, Udenhout en Biezenmortel trots te laten zijn op hun stad en dorp en hen te stimuleren toekomst te geven aan het gezamenlijke verleden. De aanvraag moet uiteraard betrekking hebben op het erfgoed van Tilburg, Berkel-Enschot, Udenhout of Biezenmortel.

Er zijn vier rondes per jaar met als deadline 1 maart, 1 juni, 1 sept en 1 dec. Voorafgaand aan deze deadlines is er een mogelijkheid om het plan voor te leggen aan een groep erfgoedpartners en -makers. Zij geven advies of feedback of stellen vragen om het beoogde plan nog beter te doen slagen. Zij fungeren niet als 'publieksjury', de beoordeling is namelijk in handen van een commissie die advies geeft aan gemeente Tilburg om de subsidie te verstrekken.

In bijlage 11 treft u meer informatie aan betreffende de gehanteerde criteria en gesubsidieerde projecten in 2022.

ErfgoedEducatie

Doorlopende leerlijn

Na een periode van corona, waarbij scholen noodgedwongen waren de deuren te sluiten, gingen in januari 2022 de deuren weer open. Omdat externe aanbieders bij veel scholen nog niet toegestaan waren om fysiek les te geven, bood Stadsmuseum Tilburg de lessen online aan. Twee scholen (IBS Aboe El Chayir en BS Koolhoven) maakten hiervan gebruik. De overige scholen, die zich hadden aangemeld voor de doorlopende leerlijn, ontvingen de stickerboeken op school of wachtten totdat fysiek les geven in de klas weer mogelijk was.

Vanaf 2018 t/m 2022 zijn drie schoolprogramma's in het kader van de [doorlopende leerlijn erfgoededucatie](#) ontwikkeld: *Wij Herdenken en Vieren*, *Tilburgerschap-Peerke Donders* en *Onze Vincent in de 19^e eeuw*. De programma's voor het primair onderwijs bestaan uit een introductieles voor de klas, een stickerboek en facultatief een workshop of een rondleiding bij een van onze samenwerkingspartners.

Het schoolprogramma *Wij Herdenken en Vieren* (WOII lokaal) is sinds 2018 beschikbaar voor leerlingen uit groep 7 en/of 8 van het basisonderwijs. In 2021-2022 deden 29 scholen (1760 leerlingen) mee. Als 'buitenprogramma' ontvingen BS Helen Parkhurst, BS De Sporck, BS De Fonkel en BS Jeanne d'Arc een Veteraan in de Klas. BS Rennevoirt (Berkel-Enschot), OBS Koolhoven en BS De Stappen gingen op pad met de Stadsgidserij. Totaal aantal deelnemende leerlingen 859.

Het programma *Tilburgerschap* gaat over burgerschap, kolonialisme en Suriname met Peerke Donders in de hoofdrol. Al tijdens de ontwikkeling (2020) bleek 'Tilburgerschap' het juiste onderwerp op het juiste moment, omdat er vanuit zowel nationale als regionale en lokale organisaties wordt opgeroepen om meer onderwijsaandacht te geven aan ons koloniale verleden. In het schooljaar 2021-2022 maakten 20 scholen (937 leerlingen) uit groep 6 kennis met het schoolprogramma. Er werden geen aanvullende workshops of rondleidingen bij een van onze partners (Peerke Donders Paviljoen en Factorium Cultuurmakers) geboekt.

Het schoolprogramma *Onze Vincent in de 19^e eeuw* was in november 2021 beschikbaar voor de leerlingen uit groep 5. Tilburg was in de 19^e eeuw enorm in ontwikkeling. Het educatieve schoolprogramma gaat dan ook over de (industriële) ontwikkeling en groei van de stad en verandering op het platteland. De hoofdpersoon is Vincent van Gogh. Vincent heeft kort in Tilburg gewoond en ging er naar school. In het schooljaar 2021-2022 namen 21 scholen (981 leerlingen) deel aan het programma. Slechts één school, BS Wandelbos (23 leerlingen), nam als aanvullend programma een workshop af bij Vincents Tekenlokaal.

We zien bij het programma van *Burgerschap* en bij *Vincent in de 19e eeuw* dat het buitenprogramma niet of nauwelijks wordt afgenomen. Dat heeft onze aandacht in 2023.

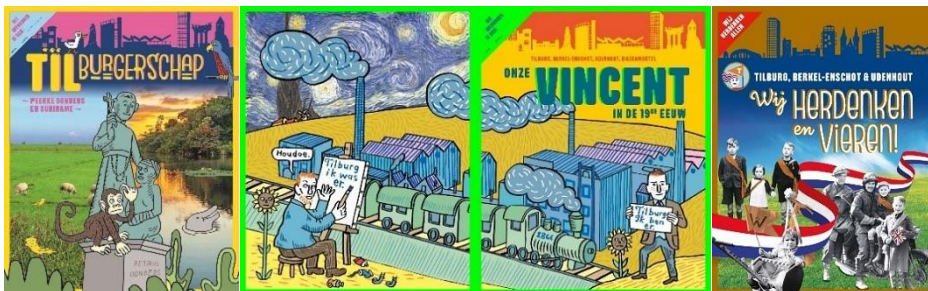

Foto 6 Educatieve boekjes van Stadsmuseum Tilburg

In september 2023 volgt een nieuw schoolprogramma: *Tijd voor Torens*. Het programma wordt ontwikkeld voor de groepen 4 van het basisonderwijs. De voorbereidingen zijn in 2022 gestart.

Docenten stuurden reacties na afloop van de gastles in de klas:

“Dank voor de leuke en interessante lessen. De kinderen waren erg enthousiast. Wij zien jullie heel graag volgend jaar weer.” (BS Hazennest)

“Klas onder de indruk. Wist niets van kolonialisme en slavernij af. Klas ging meteen aan de slag met de stickerboeken.” (BS Antares)

“Goed geluisterd en meegedaan. Kinderen vonden het interessant.” (BS Armhoefse Akker)

“Doodstil in de klas, goede vragen tussendoor”. BS De Wichelroede (Udenhout) had een lijst ontvangen van wijlen Hr. J. Schoenmakers uit Udenhout met de afbeeldingen van de 14 omgekomen verzetsstrijders (Loonse en Drunense duinen, 1944). De lijst is recentelijk geschonken aan het Stedsmuseum.

Piushaven 100 jaar

Foto 7 Leerlingen in de Piushaven. Foto Sandra van Dam

In 2023 bestaat de Piushaven honderd jaar. Een jaar eerder, vanaf voorjaar 2022, begonnen drie Tilburgse basisscholen met het project ‘Piushaven 100 jaar’. 200 leerlingen uit de groepen 6, 7 en 8 van BS De Borne, BS Pendula en BS Koningshaven namen deel aan dit verdiepingsproject. Stedsmuseum Tilburg ontwikkelde een erfgoedwandeling in de Piushaven. De kinderen liepen in groepjes door de haven op zoek naar geschiedenis, natuur, historische plekken en verhalen. Uit de evaluatie daarvan, vrijgegeven door de Pius Werkgroep en deelnemende basisscholen, blijkt dat de rol die Stedsmuseum heeft bijgedragen, goed is ontvangen.

“De inhoud van het project werd door zowel de begeleiders als de betrokken leerkrachten als uitgebreid en rijk beoordeeld. Hierbij werden m.n. de vaartocht en speurtocht als motiverend en enthousiast makend ervaren”.

“De foto-speurtocht (ontwikkeld door Sandra en Jozanneke van het Stedsmuseum) paste goed bij de thema’s en de leeftijd van onze leerlingen. Een goede samenwerking leidde tot dit resultaat. Via het Stedsmuseum blijft deze tocht beschikbaar”.

De [erfgoedwandeling](#) is te downloaden vanaf de website van Stedsmuseum Tilburg.

Voor een deelname overzicht aan erfgoededucatie wordt verwezen naar bijlage 12.

TilburgKlas 2022

In het najaar van 2022 organiseerde Stedsmuseum Tilburg samen met de Heemkundekring Tilborch voor de derde maal de TilburgKlas, een serie lessen over de geschiedenis van Tilburg. Veertig cursisten, verspreid over twee avonden, namen deel aan deze reeks. Net als voorgaande jaren organiseerde Stedsmuseum Tilburg de acht lessen op verschillende locaties in de stad met aandacht voor objecten, documenten en zelfs een avondrondleiding door het Vrijheidspark en Onze-Lieve-Vrouwe-ter-Nood kapel.

Foto 8 Groep van de deelnemers aan de TilburgKlas - Foto Jan van Oevelen

Hoewel het organiseren en uitvoeren van de TilburgKlas intensief is, weegt de inspanning niet op tegen de resultaten en terugkoppeling van de deelnemers. De beleving van het Tilburgse erfgoed wordt na de acht lessen oprecht (nog meer) gewaardeerd. Dat blijkt uit de ingevulde evaluatieformulieren. Zo werd het aantal lessen goed ontvangen, evenals de onderwerpen, voordrachten en rondleidingen. In het voorjaar van 2023 organiseert Stadsmuseum Tilburg samen met de Heemkundekring Tilborch een Vrije Presentatie Avond van Tilburgers voor Tilburgers, waarin deelnemers aan de TilburgKlas de lezingen verzorgen.

“Ik heb erg genoten van de TilburgKlas. Zowel de onderwerpen, de manier waarop het georganiseerd was en de sprekers zelf waren goed tot zeer goed. Ik ben heel enthousiast en wil graag betrokken blijven bij de initiatieven. Hopelijk lukt het me om ook een keer een bijdrage te gaan leveren. Dank voor een hele mooie en inspirerende cursus.” (Deelnemer)

“TilburgKlas heeft mij dichterbij Tilburg gebracht.” (Deelnemer)

Tijdlab

Het TijdLab is een samenwerking tussen Stadsmuseum Tilburg en de Bibliotheek Lochal. In 2022 zijn de volgende programma's gemaakt in en samen met het TijdLab. Bij alle programma's van het TijdLab was er sprake van samenwerking met (erfgoed-)partners en/of met bewoners van de stad of de omliggende dorpen. Programma's ontstaan altijd van onderop en is we streven naar meerstemmigheid.

Gastarbeiders

Foto 9 Halima Özen en Petra Robben in Klokhuis van de NTR

We zijn 2022 begonnen met het programma 'Ode aan mijn vader de gastarbeider', een initiatief van Halima Özen waarbij er verhalen opgehaald zijn van eerste generatie gastarbeiders in Tilburg. Dit programma begon in het TijdLab met een mini-expo, een aantal lezingen, een theatervoorstelling van

Het Zuidelijk Toneel en een dialoog. Dit programma heeft een grote spin-off gekregen en is daarna op verschillende andere locaties in de stad neergestreken: Halima ontving ROC-studenten in MFA De Poorten waar het Verhalen kabinet gedurende een aantal weken was opgesteld en waar Halima Özen een workshop gaf aan de studenten over hun eigen migratiegeschiedenis. In een [tv-uitzending van 'Klokhuis'](#) is er een item over dit programma gemaakt waarbij ook gefilmd is in het depot van Stadsmuseum Tilburg.

We hebben met dit programma een groot publiek bereikt en vooral ook ander publiek. Mensen die we niet vaak bij onze programmering zien. Zo waren er bijvoorbeeld Tilburgse jongeren die kwamen luisteren die geïnspireerd raakten:

"Ik realiseer me dat ik het verhaal van mijn eigen opa helemaal niet ken! Ik ga hem daar toch eens over bevragen, nu het nog kan." (bezoeker)

Verjaardag van Tilburg op 18 april

Foto 10 Programmamaker Tamira Waszink (2e van rechts) met diverse borduursters. Foto Maria van der Heyden

Ieder jaar vieren we op 18 april de verjaardag van de stad (de dag waarop Tilburg stadsrechten kreeg) met een bijzonder thema. In 2022 was dat het thema Borduren. Aanleiding daarvoor was de schenking aan het Stadsmuseum Tilburg van een merklap gemaakt door mevr. Ine Panis-Vermeer. Ze maakte de merklap ter gelegenheid van 200 jaar stadsrechten in 2009. Rondom 18 april 2022 hebben we een borduurproject georganiseerd waarbij Tilburgers zelf onderdelen van die merklap gingen borduren. Dit was een groot succes. Twee keer werd de gehele merklap zelfs nagebordurd, een immens karwei. We bereikten hiermee jong en oud publiek.

De oproep om mee te borduren werd door de lokale media goed opgepakt, wat bekendheid gaf aan het project.

Tweede Wereldoorlog

In het voorjaar 2022 was er in het TijdLab ruimte voor het programma Namen en Nummers, over de Jodenvervolging tijdens de Tweede Wereldoorlog in Tilburg. Daarbij werkten we samen met Verhalis. Er waren een mini-expo en verschillende lezingen.

Keti-koti-maand juni 2022

In Keti-Kotimaand juni is er samen met de Stichtingen Comité 30 juni-1 juli, Gedeeld Verleden Gezamenlijke Toekomst Tilburg en For Our Community in het TijdLab aandacht geweest voor Zwart Burgerschap en de doorwerking van het koloniale verleden. Op 1 juli was er de onthulling van het Slavernijmonument in Tilburg. In de Bibliotheek Lochal zijn er wekelijkse leesgroepen geweest die open en laagdrempelig waren en waar we boeken lazen over koloniaal verleden en de doorwerking daarvan.

Faciliteren van Tilburgse (erfgoed-)partners

Foto 11 Tamira Waszink draait suikerspinnen

Soms geven we andere (erfgoed-)partners in de stad de ruimte om een programma te maken in het TijdLab. Zo was er in de zomer aandacht voor de Tilburgse Kermis. Samen met de Gemeente Tilburg is er in het TijdLab een mini-expo opgezet en zijn er goedbezochte lezingen georganiseerd. Een van de lezingen ging over het snoepgoed dat op de kermis verkocht wordt. Deze lezing werd afgesloten met vers gemaakte suikerspinnen, buiten voor de LochHal.

In september/oktober vierde de Stadsgidslerij haar 25-jarige jubileum in het TijdLab met een mini-expo en een lezing 'wereldberoemd in Tilburg' over bekende en minder bekende Tilburgers.

Dood en rouw

Foto 12 Busseltje bij boerderij overledene. Foto: Maria van der Heyden

In het najaar zijn we begonnen met het thema 'Deze en gene zijde, over dood en rouwcultuur in Tilburg'. We deden een oproep onder Tilburgers waarbij we vroegen om hun persoonlijke verhalen over dood en rouw met ons te delen. We hebben verhalen over rouw en dood opgehaald door te interviewen en door foto's te maken van persoonlijke gedenkplekken. De verhalen zijn geplaatst in onze verhalen-website Het Geheugen van Tilburg. We werken samen met het Regionaal Archief Tilburg, die de foto's opnemen in de hun fotodatabank. Er is veel belangstelling in de stad voor dit thema en de verhalen die opgehaald worden zijn heel divers. Van luchtig en humorvol tot hartverscheurend en rauw. De verschillende tradities en rituelen die mensen hanteren om met verdriet om te gaan zijn even divers als interessant. Ze zijn ontstaan in een (Tilburgse, Brabantse, religieuze, culturele of persoonlijke) traditie, maar zijn ook heel eigen en persoonlijk. In 2023 gaan we nog verder met dit thema en met het ophalen van verhalen.

"Dank voor jullie initiatief, de dood bespreekbaar maken is al een jarenlange een wens van mij." (Deelnemer)

“Complimenten voor [het TijdLab] over dit initiatief om mensen hun (rouw)verhalen te laten doen. “Wat jullie doen is zeer waardevol en kan een helende werking voor rouwenden hebben.”
(Deelnemer)

Stadsnieuws plaatste de verhalen in de krant van twee gedenkplekken uit de expositie. Deze krant is zeer geïnteresseerd in deze verhalen en er is interesse er nog meer te plaatsen.

In 2023 zetten we in het TijdLab de trend voort in het werken met groepen uit de stad rondom actuele thema's. Meerstemmigheid is daarbij een blijvend belangrijk streven. De werkwijze van het TijdLab blijkt succesvol en het liefst breiden we deze uit naar de wijken. Vooral nog ontbreken daarvoor de beschikbare uren. Voor het TijdLab is vanuit Stadmuseum Tilburg momenteel slechts acht uur beschikbaar.

In 2022 is zijn Stadmuseum Tilburg en het TijdLab overgestapt op een nieuw systeem voor het registreren van deelnemers aan de verschillende activiteiten. Dit werkt geheel online, is snel en helder voor de deelnemers en het maakt het de medewerkers mogelijk snel en duidelijk met de deelnemers te communiceren. Dit levert veel tijdswinst op.

Paleis Raadhuis

Tijdens 2022 was de directeur van Stadmuseum Tilburg Gert-Jan de Graaf vrijwel wekelijks betrokken bij de overleggen in het Paleis-Raadhuis over de herbestemming ervan. Door aanwezig te zijn bij de overleggen blijft Stadmuseum aangehaakt voor zowel de huisvesting van Vincents Tekenlokaal en in de toekomstige programmering. Stadmuseum Tilburg maakt graag onderdeel uit van het Palace To Be. De website www.palacetobe.nl komt uit op de website van Stadmuseum Tilburg. Algemene informatie en de gehele programmering is daar te vinden en wordt bijgehouden door het stadsmuseum.

VINCENTS TEKENLOKAAL

5. Vincents Tekenlokaal

Het jaar 2022 was voor Vincents Tekenlokaal vooral het jaar van verhuizingen. In eerste instantie van de Spoorzone naar een ruimte in het Regionaal Archief, die we als uitvalsbasis konden gebruiken voor het geven van lessen en workshops op locatie. Dat vroeg de nodige flexibiliteit. Na enkele maanden kwam het bericht dat we na de zomer weer terecht konden in het Paleis van Tilburg. Fijn om terug te zijn op de plek waar Vincents Tekenlokaal ooit begonnen is.

Onze activiteiten in 2022

Het jaar 2022 stond deels nog in het teken van corona met een harde lockdown in het begin van het jaar. In maart kwamen de laatste maatregelen te vervallen en konden we gelukkig weer live activiteiten gaan aanbieden. Hieronder een overzicht van enkele activiteiten alsmede in bijlage 13.

Pop-up

Paleis

Op 5 en 6 maart vond een expositie plaats in het Paleis in het kader van Pop-Up Palace. De initiatiefnemers waren Riëtte Sommerdijk, Chris Oomes en Madelon de Graauw. Tilburgse kunstenaars uit verschillende disciplines exposeerden door het hele paleis. Vincents Tekenlokaal zette de deur van het oude tekenlokaal wijd open: van iedere Nieuwe Vincent werd een werk geëxposeerd. De expo trok vele Tilburgers.

Expeditie Durendael

Vincents Tekenlokaal heeft ook dit jaar weer gedurende het hele jaar een bijdrage geleverd aan [Expeditie Durendael](#). Leerlingen van 2College Durendael in Oisterwijk kunnen in dit oriëntatieprogramma ontdekken waar hun talenten liggen op allerlei terreinen. Hiervoor ontwikkelde het tekenlokaal een lessenserie waarbij een zelfportret in lino wordt gemaakt én afgedrukt. Onze gastdocent [Ivo van Leeuwen](#) is iedere keer weer heel enthousiast over de resultaten en de reacties van de leerlingen. Een leerling: "Ik vind dit eigenlijk mooier dan een foto!"

Tekenlessen in het Paleis via Museumschatjes

Vanaf mei kregen we de mogelijkheid in het Paleis tekenlessen te gaan geven voor het basisonderwijs.

- Vincents tuin: voor groep 3, 4, 5 en 6
- Vincents portret: voor groep 7 en 8.

Tijdens hun bezoek maken de leerlingen kennis met de verhalen van het Paleis én van Vincent van Gogh in Tilburg.

De Nieuwe Vincent 2022

De Nieuwe Vincent, nu ook in Zundert.

In 2022 konden we de start maken met de uitrol van het talentenprogramma De Nieuwe Vincent naar

andere Van Gogh-locaties in Brabant. Dit is mogelijk gemaakt dankzij financiële ondersteuning van de provincie Noord-Brabant.

Het [Van GoghHuis Zundert](#) is de eerste gemeente waar, naast Tilburg, 15 jonge tekentalenten zijn geselecteerd voor deelname. In de komende jaren start het talentenprogramma ook in Nuenen (in 2023) en in Etten-Leur (in 2024).

Byron Greenwood is De Nieuwe Vincent 2021

Door de corona-lockdown kon de expositie en daarmee ook de juring van De Nieuwe Vincent 2021 niet plaatsvinden in 2021. Gelukkig kwam er een mogelijkheid om in februari 2022 alsnog het werk van De Nieuwe Vincenten van dat jaar te tonen in [Kunstpodium T](#). De jury, die bestond uit [Gam Bodenhausen](#), [Kid KURA](#) en [Pieter Dobbelsteen](#), vond dat de winnaar, Byron Greenwood, een eigenzinnige stijl heeft met lef om te experimenteren.

De Nieuwe Vincent 2022 start in Het Paleis

Op zondag 22 mei was de aftrap van De Nieuwe Vincent 2022 in het Paleis van Tilburg. Na de ontvangst in de indrukwekkende, oude raadszaal kregen de deelnemers een rondleiding door het Paleis en het historische tekenlokaal. Vervolgens startte de eerste tekenles: tekenen naar de waarneming.

Ons streven naar een inclusieve deelnemersgroep resulteerde dit jaar in een groep zeer diverse tekenaars.

Samenwerking met kunstpartners

Vincents Tekenlokaal is blij met de samenwerking met de kunstpartners in Tilburg en de regio. Hierdoor kunnen we de deelnemers een goed en gevarieerd programma aanbieden bij onder andere [Lustwarande](#), [museum De Pont](#), [Hogeschool voor de Kunsten \(Fontys\)](#), [NS16](#) en [Van GoghHuis Zundert](#). Vast onderdeel van het programma zijn ook de masterclasses en workshops met medewerking van professionals als [Paul van Dongen](#), [Annette Paulsen](#), [Kunstlab](#) en [Rolina Nell](#).

Daniël Lacroes uitgeroepen tot De Nieuwe Vincent 2022

In december werd Daniël Lacroes uitgeroepen tot De Nieuwe Vincent 2022. De prijs werd uitgereikt door wethouder [Esmah Lahlah](#) tijdens de opening van de expositie van De Nieuwe Vincent in [Kunstopodium T](#). De jury bestond uit [Paul van Dongen](#), [Klaartje Esch](#) en [Tyrell Kuipers](#). De expositie was vrij toegankelijk voor iedereen. Er kwamen in totaal 177 bezoekers.

Verhuizingen

Een korte terugblik

Vincents Tekenlokaal start in 2009 in het souterrain van het paleis/raadhuis. De aanleiding hiervoor was het erfgoedverhaal van Vincent Van Gogh als leerling van de HBS die in 1866 startte in het Paleis. Door de digitale tekentablets en het oude tekenlokaal is zowel het oude tekenambacht als moderne kunsteducatie onderdeel van de programmering.

Naar de Spoorzone

In 2018 verhuist het tekenlokaal vanuit het Paleis van Tilburg naar [Ontdekstation013](#) in de Spoorzone. Dit zou van tijdelijke aard zijn, omdat het Paleis zou worden gerenoveerd. Het duurde echter langer dan verwacht. Om allerlei redenen moet de renovatie van het Paleis nog steeds plaatsvinden.

Tijdelijk zonder tekenlokaal

Op 1 maart 2022 verhuist Vincents Tekenlokaal van de Spoorzone naar [Stadsmuseum Tilburg](#) in het pand van het [Regionaal Archief Tilburg](#). Deze kantoorruimte dient als uitvalsbasis, waar vanuit we lessen en workshops geven óp de scholen. Voor de naschoolse workshops en De Nieuwe Vincent maken we dankbaar gebruik van de mogelijkheden bij [Kunstkabaal Tilburg](#) en [Cultuur-bso Monopole](#). De digitale tablets zijn opgeslagen.

Terug naar Het Paleis

Stadsmuseum Tilburg heeft zich steeds hard gemaakt voor de terugkeer van het tekenlokaal naar het Paleis. En dat lukt: in oktober 2022 verhuist Vincents Tekenlokaal terug naar het Paleis. Dankzij de inspanningen van het team en de medewerking van de gemeente is het tekenlokaal na de herfstvakantie al weer operationeel en ontvangen we basisscholen in de oude raadszaal en het historische tekenlokaal met de [programma's Vincents Tuin en Vincents Portret](#).

In 2023 zal ook het digitale tekenlokaal weer operationeel zijn.

Over een structureel verblijf van Vincents Tekenlokaal in het Paleis is nog geen duidelijkheid. Visieontwikkeling over de betekenis van het Paleis voor de stad en de invulling daarvan is nog niet afgerond. En het gebouw is nog niet gerenoveerd.

Vooralsnog is ons verblijf tot oktober 2023 gegarandeerd met mogelijkheid tot verlenging.

Het team

Door langdurige ziekte van een van de collega's miste het tekenlokaal al vanaf september 2021 een vaste medewerker. Gelukkig kon vanaf april 2023 versterking van het team worden gevonden. Vooralsnog in een tijdelijke constructie maar we zijn blij dat we weer even op volle sterkte zijn.

Cijfers

Het bezoekerscijfer komt, ondanks **2** verhuizingen en daardoor wekenlange sluitingen, uit op **5360**. We gaven in 2023 les aan **130** schoolgroepen en **81** andersoortige groepen zoals naschoolse opvang, tekencursussen, De Nieuwe Vincent en Track 013. We ontvingen **36** klassen in de Paleiszaal in het paleis.

Er waren dit jaar **42** annuleringen, vooral rondom de lockdowns.
Ruim **1000** belangstellenden staan er op onze mailinglijst van geïnteresseerden voor workshops.

Colofon

Missie

Stichting Mommerskwartier is de koepelorganisatie die de instellingen TextielMuseum, Stadsmuseum Tilburg en Regionaal Archief Tilburg ondersteunt in een goede uitvoering van hun taken. De ondersteunende activiteiten zijn gebundeld in de eenheid Bedrijfsvoering. De organisatie heeft als ambitie om met al haar onderdelen toonaangevend te zijn binnen de diverse onderdelen van de cultuursector.

De gemeente Tilburg is de belangrijkste financier en opdrachtgever voor Stichting Mommerskwartier en heeft de stichting v.w.b. erfgoed en musea een sleutelrol toegekend in het regisseren van de samenwerking tussen culturele en maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, bedrijven en particulieren teneinde de verhalen van Tilburg te vertalen naar aansprekende presentaties.

Slagkracht zit in de instellingen, waarbij zelfstandigheid van handelen is geborgd in de koers en onderlinge afspraken. Samenwerking tussen de eenheden wordt gestimuleerd, maar is geen noodzakelijke voorwaarde voor het succes.

Bedrijfsvoering is ondersteunend, faciliterend, signalerend en adviserend voor de 3 instellingen. Bedrijfsvoering richt zich daarbij op kwaliteit, efficiency en effectiviteit van de organisatie.

Uitgave van

Stichting Mommerskwartier, Postbus 4265, 5004 JG Tilburg
www.stichtingmommerskwartier.nl

Stichting Mommerskwartier bestaat uit de instellingen:

TextielMuseum -	www.TextielMuseum.nl
Stadsmuseum Tilburg -	www.stadsmuseumtilburg.nl
Regionaal Archief Tilburg-	www.regionaalarchieftilburg.nl

Tekst

Errol van de Werdt, Karel Heijs, Raad van Toezicht, Hebe Verstappen, Luud de Brouwer, Sjouk Hoitsma, Floor Rooijackers, Floortje de Boer en Petra Robben.

Verspreiding

Digitaal op de website van Stichting Mommerskwartier

Bijlage 1 Collectiemanagement, Bruiklenen en aanwinsten TextielMuseum 2022

Jaarverslag Collectiemanagement en Registratie 2022

Periodieke risicoanalyse collectiemanagement 2022

In 2022 is in opdracht van het TextielMuseum door Erfgoed Brabant een periodieke risicoanalyse uitgevoerd op het gebied van collectiemanagement. Dit als vervolg op de eerdere Nulmeting van 2006 en de Periodieke risicoanalyse collectiemanagement in 2011.

De risicoanalyse bestond uit een beoordeling van de Audit Collectiebeheer 2011-2020 (met update 2022), opgesteld door de registrator, klimaatmetingen, depotbezoek en interviews.

De registratie voldoet aan de norm maar er ontbreken soms materiaalgegevens en dateringen. Ook is er minder aandacht voor collectiefotografie. Dit wordt opgevangen met registratiefoto's van collectiemedewerkers. Voor de fotografie van museale objecten is een handleiding gemaakt op basis van de standaard van het Rijksmuseum.

Voor het oplossen van de depotproblematiek is gewerkt aan de inventarisatie van de huidige depotsituatie met het oog op de toekomstige verhuizing. De klimaatbeheersing van de depots in het algemeen is adequaat.

Tussen 2017-2019 is een herwaardering uitgevoerd van de deelcollectie textieltechniek (ca 2850 machines en gereedschappen), waarbij alle objecten fysiek zijn bekeken en gewaardeerd.

De rapportage Periodieke risicoanalyse collectiemanagement 2022 is opgenomen in de nieuwe Collectiebeheerovereenkomst tussen Gemeente Tilburg en Stichting Mommerskwartier.

Registratie

In 2022 zijn 75 aanwinsten toegevoegd aan de museumcollectie. Sinds de Corona-epidemie is het aantal verwervingen gedaald. In de periode 2011-2020 lag het gemiddeld aantal verwervingen nog op 273 aanwinsten per jaar.

In 2016 ontving het museum een schenking van een verzameling ontwerptekeningen van Herman en Desiree Scholten, in totaal 566 inventarisnummers. De registratie in Adlib, uitgevoerd door twee vrijwilligers, was een omvangrijke klus die in juni 2022 is voltooid. De fotografie moet nog worden afgewerkt.

Collectie Online

De collectie van het TextielMuseum wordt niet alleen toegankelijk gemaakt op de eigen website, sinds 2003, maar ook op Brabantserfgoed, Collectie Nederland, Europeana, Modemuze, Sieradenmuze en Europeana Fashion.

Verzekering

Met ingang van 1 januari 2022 is de verzekering van de museale collectie voor de Stichting Mommerskwartier geactualiseerd. De nieuwe polis bestaat uit de onderdelen collectie (inventaris), goederentransport (inkomende en uitgaande bruiklenen) en bedrijfsschade.

Collectie op Reis - uitgaande bruiklenen

Uitgaande bruiklenen 2022

Katoendrukkerij / Volmolen, Amersfoort

Het Kapelhuis in De Volmolen, 2022-02-16 t/m 202-04-09

BK0801, Kuil, Wilma, 'Dode vogel', 1989 (Collectie Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort)

Aboa Vetus Ars Nova | Museum of Archaeology and Contemporary Art, Turku, Finland

Kustaa Saksi : Aura, 2022-06-17 t/m 2022-10-09

BK1113, Saksi, Kustaa, 'Herbarium of Dreams', uit de serie 'Hypnopompic', 2013

BK1114, Saksi, Kustaa, 'Arachne's Web', uit de serie 'Hypnopompic', 2013

Kunstmuseum Den Haag

Cubic 3 Design (1981-1995), 2022-05-28 t/m 2022-10-09

06185, Eckhardt, Rob, Cubic 3 Design, Stoel 'Groeten uit Holland', 1984

10170, Eckhardt, Rob, Cubic 3 Design, Stoel (pouffe garni) 'Bakker & Willemse', 1987

4 meubelstoffen, 1 gordijnstof, 1 tafelkleed Cubic 3 Design

CHAT - Centre for Heritage, Arts and Textile, Hong Kong
 We are Textile Culture Net!, 2022-08-27 t/m 2022-10-09
 18735a=d, Forzani, Yamuna, Jas lente/zomer collectie 2018
 Kunsthal KadE, Amersfoort
 Baksteen | Brick, 2022-09-10 t/m 2023-01-08
 15404a=x, Makkink & Bey, Studio, Installatie 'WashHouse', 2007-2008
 Weverijmuseum, Geldrop
 Schotse ruit voor even met Geldrop verweven, 2022-07-22 t/m 2022-08-31
 15193a=b, Oeffelt, Marjan van, Sjaal 'Tilburg Hunting Tartan' met papieren wikkel, 2007-2008
 Kunsthal Rotterdam
 Here We Are, 2022-06-18 t/m 2022-10-30
 11836, Jongerius, Hella, Prototype van 'Kasese Chair Felt' / 'Kasese Sheep Chair', 2000
 12949, Mijll Dekker, Kitty van der, Droogdoek dessin 14 A (nieuw nr. 1409), 1945-1971
 14594, Mijll Dekker, Kitty van der, Glasdoek progressieve randen in rood / blauw (dessinnr. 400),
 1935-1971
 14954, Somers, Wieki, 'Bellflower', 2007
 Het Nieuwe Instituut, Rotterdam
 Het ontwerp van het sociale, 2021-07-03 t/m 2025-06-29
 15803b, Berger, Otti, Stalenboek 'Gordijnstoffen D.P. Bella, Hortensia', 1935-1938
 15804b, Berger, Otti, Stalenboek 'Gordijnstoffen D.P. Atalanta'
 15805b, Berger, Otti, Stalenboek 'Gordijnstoffen D.P. Narcissus, Iphigenia'
 TMT001300999, Fotoalbum De Ploeg, 1930
 Het Nieuwe Instituut, Rotterdam
 The Energy Show - Sun, Solar and Human Power, 2022-09-03 t/m 2023-03-05
 17678, Blaisse, Petra, Energieopwekkend gordijn / Solar Curtain, 2014-2015

KIT Royal Tropical Institute, Amsterdam
 Materiality discoveries : seminar Kiki van Eijk, 2022-10-03 t/m 2022-10-03
 18781, Eijk, Kiki van, 'Playfield of Time', maquette etalage Hermès (remake), 2012-2020
 Museum Dr. Guislain, Gent
 Connective Material, 2022-11-24 t/m 2023-03-30
 BK1909, Schepers, Larissa, 'Maktub', resultaat van participatieproject Bindweefsel, 2021-2022

Aanwinsten 2022 TextielMuseum

Textielvormgeving

'Geometric abstraction', Delaunay, Sonia, 1920-1930 ca., interieurtextiel wandbedekking decoratiestof, aankoop, inv.nr 18837

Drie gordijnen met geblokt motief, Djo-Bourgeois, Elise Metz & Co. (Amsterdam), 1930-1933, interieurtextiel raambedekking gordijn, aankoop, inv.nr 18840a=c

Witte linnen theedoek met rode boorden, Dissel & Zonen, Linnenfabrieken E.J.F. van (Eindhoven), 1913-1913, huishoudtextiel keukentextiel theedoek, schenking, inv.nr 18841

Wit-rood geruite linnen theedoek, Dissel & Zonen, Linnenfabrieken E.J.F. van (Eindhoven), 1913-1913, huishoudtextiel keukentextiel theedoek, schenking, inv.nr 18842

Wit-blauw geruite linnen theedoek, Dissel & Zonen, Linnenfabrieken E.J.F. van (Eindhoven), 1913-1913, huishoudtextiel keukentextiel theedoek, schenking, inv.nr 18843

Servet met abstract patroon, 1907-1907 circa, huishoudtextiel tafelgoed servet, schenking, inv.nr 18844a=e

Servet met florale motieven, 1907-1907 circa, huishoudtextiel tafelgoed servet, schenking, inv.nr 18845a=k

Remake van damasten vingerdoekje 'Zeepaardjes en vissen', Escher, M.C. , 1984-1984 uitvoering remake (origineel 1950-1955), huishoudtextiel tafelgoed vingerdoekje, schenking, inv.nr 18846ab

Stalenboek Matras-Damasten Déwiho 614, Déwiho Schellens & Co., Léo (Eindhoven) Wyers' Groothandel, J.P. (Amsterdam), 1925-1925 circa, interieurtextiel gordijnstof stalenboek, aankoop, inv.nr 18847a=o

ordner met stalen textielfabriek Posterholt, Manders, Piet Posterholt, Textielfabriek (Posterholt) , 1950-1970 , interieurtextiel kledingtextiel stalenboek, schenking, inv.nr 18848

ordner met stalen textielfabriek Posterholt, Manders, Piet Posterholt, Textielfabriek (Posterholt) , 1950-1970 , interieurtextiel kledingtextiel stalenboek, schenking, inv.nr 18849

Dekenstaal, AaBe Wollenstoffen- en Wollendekenfabrieken (Tilburg), 1990-1990 circa, huishoudtextiel beddengoed deken, schenking, inv.nr 18850

Dekenstaal 12x, AaBe Wollenstoffen- en Wollendekenfabrieken (Tilburg), 1997-1997 , huishoudtextiel beddengoed deken, schenking, inv.nr 18851=18862

Tafellaken 'Geometrie' (dessin 562), Lebeau, Chris Dissel & Zonen, Linnenfabrieken E.J.F. van (Eindhoven), 1943-1943 , huishoudtextiel tafelgoed tafellaken, aankoop, inv.nr 18864

'Mother Monster', zitobject, Bergmans, Pieke, interieurtextiel meubilair meubelbekleding, aankoop, inv.nr 18865

'Open Hulst' (dessin 508a), Lebeau, Chris Dissel & Zonen, Linnenfabrieken E.J.F. van (Eindhoven) , 1906- ontwerp 1906, huishoudtextiel tafelgoed vingerdoekje, aankoop, inv.nr 18866

'Stervariaties' (dessin 203), Lebeau, Chris Dissel & Zonen, Linnenfabrieken E.J.F. van (Eindhoven) , 1932- ontwerp 1932, huishoudtextiel tafelgoed vingerdoekje, aankoop, inv.nr 18867

linnen handdoek, Reuter, Pam Dissel & Zonen, Linnenfabrieken E.J.F. van (Eindhoven) , 1932- ontwerp 1932, huishoudtextiel badkamertextiel handdoek, aankoop, inv.nr 18868

Tafellaken 'Assyrisch patroon' (dessinnr. 67), Rossum, Van Briel & Verster, Van den (Eindhoven) Hoogerwou & Zn., W.J. van (Boxtel), 1911- , huishoudtextiel tafelgoed tafellaken, aankoop, inv.nr 18869

Vingerdoekje 'Egyptisch' (dessin 334), Briel & Verster, Van den (Eindhoven) Hoogerwou & Zn., W.J. van (Boxtel) , 1915- ontwerp, huishoudtextiel tafelgoed vingerdoekje, aankoop, inv.nr 18870

Servet 'Akelei', Mus, Cor Hzn. Dijk, Koninklijke Weverij Van (Eindhoven) , 1925-1935 ca., huishoudtextiel tafelgoed servet, aankoop, inv.nr 18871

vingerdoekje 'Akelei', Mus, Cor Hzn. Dijk, Koninklijke Weverij Van (Eindhoven) , 1925-1935 ca., huishoudtextiel tafelgoed vingerdoekje, aankoop, inv.nr 18872

Witte handdoek in kraanoogbinding, huishoudtextiel badkamertextiel handdoek, aankoop, inv.nr 18873

Beeldende kunst

'Family of threads', Scholten-van de Rivière, Désirée , 1976-1976 , kunstwerk wandkleed , schenking, inv.nr BK1904

'Snow White Sleeping', Hicks, Sheila , 1975-1975 , kunstwerk object , schenking, inv.nr BK1906

'Maktub', resultaat van participatieproject Bindweefsel, Schepers, Larissa , 2021-2022 , kunstwerk installatie , opdracht, inv.nr BK1909

Proefstalen 26x voor 'Levensboom' van participatieproject Bindweefsel, Schepers, Larissa , 2021-2022 , kunstwerk installatie proefstaal, opdracht, inv.nr BK1910a=z

Tafelkleed met landkaart uit installatie 'Levensboom' van participatieproject Bindweefsel, Schepers, Larissa , 2021-2022 , kunstwerk tafelkleed , opdracht, inv.nr BK1911

'Rasa Sayang', Kueh, Marcos , 2022-2022 , kunstwerk wandkleed , aankoop, inv.nr BK1915

Proefstalen voor wandkleed 'Rasa Sayang', Kueh, Marcos , 2022-2022 , kunstwerk wandkleed proefstaal , aankoop, inv.nr BK1916a=c

'Milk Bar' (by Emotional Channel), Falkeling, Angelica Luczak, Anna , - , kunstwerk installatie , aankoop, inv.nr BK1927

'Gift Economy' (solo work), Falkeling, Angelica , - , kunstwerk installatie , aankoop, inv.nr BK1928

'Millefleurs', Bruggink, Esther , 2022- , kunstwerk , aankoop, inv.nr BK1929

Woven Textile #77, Calon, Sigrid Textielmuseum , 2020-2022 , kunstwerk wandkleed , aankoop, inv.nr BK1930

Beeldcollectie

Film collectieopdracht 'Melanie Bonajo, Piles of Oxytocin Shape Dreams Under Skin', Blickfanger (Wouter Kooken) Bonajo, Melanie Demans, Théo, 2022-2022 , film , opdracht, subsidie Mondriaan Fonds 2020-2021, inv.nr AV346

Film collectieopdracht 'Patricia Kaersenhout en Rolando Vázquez, Our lights will outlast their flags', Breukers, Ravi Vázquez & Patricia Kaersenhout, Rolando Kaersenhout, Patricia, 2022-2022 , film , opdracht, subsidie Mondriaan Fonds, inv.nr AV353

Film over participatieproject Bindweefsel, FilmMoment Schepers, Larissa Textielmuseum, 2022-2022 , film , opdracht, inv.nr AV354

Film 'Van Aster tot Zuring : verplanten en verhalen', FilmMoment Groot Antink, Nan Textielmuseum, 2022-2022 , film , opdracht, inv.nr AV355

Bijlage 2 Educatieaanbod

We boden onderwijsprogramma's voor alle onderwijsniveaus (PO, VO, MBO en HBO/WO) aan rondom textiel, vormgeving, materialen, techniek en historie. Het ontdekken en ontwikkelen van eigen interesses, vaardigheden, inspiratie en talent was bij alle programma's het uitgangspunt. De focus ligt op het onderzoekend en ontwerpend leren.

Aanbod Primair onderwijs

Voor veel kinderen is een bezoek aan het Textiel Museum een eerste kennismaking met de totstandkoming van textiel. Met weven, breien, borduren, tuften, laseren, passement en de hedendaagse technieken en machines waarop alle soorten draden worden omgetoverd tot textiele voorwerpen. Voor de leerlingen van het basisonderwijs heeft het TextielMuseum een aantal afwisselende programma's ontwikkeld. Een bezoek aan het museum bestaat voor hen uit een rondleiding en een workshop. Alle programma's duren anderhalf uur. Een deel van het aanbod is speciaal voor de onderbouw, een ander deel is met name voor de bovenbouw interessant. Overzicht programma's primair onderwijs:

- Draai mee! (onderbouw)
- Sashiko (midden- en bovenbouw)
- De Museumfabriek (bovenbouw)
- Workshop Vilten (midden- en bovenbouw)
- TextielMuseum@school Vanwege het Coronavirus was een groepsbezoek aan het museum voor sommige scholen moei lijk te organiseren. Met TextielMuseum@School hebben we het daarom mogelijk gemaakt om met een selectie van onze onderwijsprogramma's naar school toe te komen. Een van onze museumdocenten gaat met een museum box naar de klas en laat de leerlingen kennismaken met het Textiel Museum. Daarna gaat de klas onder leiding van de museumdocent aan de slag met een van bovenstaande workshops om samen de verrassende mogelijkheden van textiel te ontdekken.

Aanbod Voortgezet onderwijs

Het TextielMuseum heeft voor de groep scholieren van het voortgezet onderwijs een mooi educatief aanbod aan workshops en rondleidingen ontwikkeld. Deze passen goed binnen hun belevingswereld en leiden tot verrassende reacties en enthousiaste deelname. Ze raken geboeid door de geschieden is van de Wollendekenfabriek, zijn verbaasd over de moderne technieken en machines in het TextielLab en doen fanatiek mee aan de workshops. Overzicht programma's voortgezet onderwijs:

- Rondleiding Textiellab
- Rondleiding Industrialisatie
- Rondleiding van vezel tot stof
- Rondleiding tijdelijke tentoonstellingen
- Corona aanbod: live rondleiding in de klas
- Workshop Sashiko
- Workshop Woven Stories
- Workshop Vilten
- Workshop Textielwarenkast
- Workshop Vers van de Pers
- Vanaf september 2022 Design Studio: sokken ontwerpen
- TextielMuseum@school
- Virtuele tour: Omdat we het belangrijk vinden dat leerlingen en studenten het museum ook zien, ook al kunnen ze er niet fysiek naartoe komen, bieden we de mogelijkheid om een digitale rondleidingen te volgen via Teams of Zoom met een rondleider die live in het museum aanwezig is. Terwijl de rondleider de groep meeneemt door het museum, kunnen leerlingen en studenten hun vragen stellen.
- Ontdekroute: Vanwege de corona maatregelen waren rondleidingen in het eerst e deel van het jaar niet mogelijk. We boden klassen daarom een alternatief aan: een zelfstandige 'Ontdekroute'. Aan de hand van deze route lopen leerlingen zelf in groepjes van 2 of 3 door het museum. De route gaat langs verschillende kunst- en design tentoonstellingen terwijl de leerlingen werken aan activerende opdrachten. Er is een museumdocent aanwezig die de leerlingen tussendoor begeleidt en enthousiasmeert.
- Hoe maak je het?: Om ons aanbod naar de scholen te brengen bieden we het programma Hoe Maak je Het aan. Kruip in het brein van een maker en word er zelf één! Met deze speciaal ontwikkelde museumlessen voor op basis- en voortgezet onderwijs scholen gaan leerkrachten zélf in de klas aan de slag met hun leerlingen. We geven docenten de handvatten om met hun klas aan de slag te gaan

met thema's als makerschap, duurzaamheid en ontwerpen. De lessen zijn ontwikkeld samen met kunstenaars/ ontwerpers. In een korte video vertellen ze over wie ze zijn en wat hen met het TextielMuseum verbindt. Zij geven de leerling een opdracht, waarna ze zelfstandig of onder begeleiding van hun eigen docent aan het werk kunnen.

MBO

- Rondleiding Textiellab
- Rondleiding Industrialisatie
- Rondleiding Van vezel tot stof
- Rondleiding Tijdelijke Tentoonstellingen
- Workshop Viltten
- Workshop Textielwarenkast
- Workshop Mouleren
- Programma in overleg

Voor MBO's met specialistische mode- en textielafdelingen kunnen in overleg (meerdaagse) programma's worden samengesteld. Er zijn programma's ontwikkeld waarbij de studenten zelf weven op handweefgetouwen, breien op vlak brei-apparatuur en borduren met de hand en borduurmachines. Het leren van de textieltechnieken en het experimenteren met de diverse weefbindingen, brei- en borduursteken met eigentijdse en bijzondere garens staat bij deze programma's centraal.

Vanaf september 2022: Design Studio: sokken ontwerpen

- Virtuele tour HBO en WO Rondleiding Textiellab
- Rondleiding Industrialisatie
- Rondleiding Van Vezel tot Stof
- Rondleiding Tijdelijke Tentoonstellingen
- Workshop Viltten
- Workshop Mouleren
- Programma in overleg
- Virtuele tour

HBO/WO

Voor academies en universiteiten met specialistische design-, textiel- en productontwikkelingsafdelingen kunnen in overleg (meerdaagse) programma's worden samengesteld. Er zijn programma's ontwikkeld waarbij de studenten zelf weven op handweefgetouwen, breien op vlak brei-apparatuur en borduren met de hand en borduurmachines. Het leren van de textieltechnieken en het experimenteren met de diverse weefbindingen, brei- en borduursteken met eigentijdse en bijzondere garens staat bij deze programma's centraal. Ook zijn in de bibliotheek werkplekken ingericht om zelf materialen (grondstoffen, halffabricaten en eindproducten) te bekijken en te onderzoeken uit de Textielwarenkast en inspiratie op te doen uit de (historische) stalenboeken uit de Stalenkamer.

[Bijlage 3 Bijzondere projecten in het TextielLab](#)

Bijlage 3, vervolg overzicht projecten in het Lab

Marta Volkova en Slava Shevelenko – Het kunstenaarsduo Marta Volkova en Slava Shevelenko woont en werkt in Maastricht, en groeiden beiden op in Rusland ten tijde van de Sovjet-Unie. Dit jaar werkten ze voor het eerst samen met het TextielLab. Voor het zelf geïnitieerde project Siebold's Dreams produceerden ze een serie van tien wandkleden geïnspireerd op het werk en leven van Philipp Franz von Siebold (1796-1866). Hij vertrok tweehonderd jaar geleden naar Japan, waar hij gedurende zes jaar als arts in Nagasaki werkte. In deze periode legde hij een bijzonder grote verzameling aan van Japanse flora en fauna. In de wandkleden beelden Volkova en Shevelenko de dromen van Siebold uit met een collage van tekeningen en foto's. De werken vormen samen met begeleidende teksten een ruimtelijke installatie. Een aantal van de planten die via Siebold in Nederland terecht is gekomen beschouwen wij nu als invasieve soorten: deze zijn verboden om te verbouwen omdat zij een bedreiging vormen voor de inheemse Europese plantensoorten. Volkova en Shevelenko zien hierin een parallel tussen het lot van

deze plantensoorten en het lot van veel van onze burens die worstelen om raakvlakken met Europa te vinden. Met dit project willen zij een bijdrage leveren aan de discussie of de restrictieve maatregelen bijdragen aan een meer inclusieve samenleving. Ze willen ons hiermee uitnodigen tot nadenken over andere manieren van samenleven met de landen om ons heen.

Claudia den Boer – Claudia den Boer is fotograaf. Haar fotoserie 'To pick up a stone' kwam voort uit haar verlangen om meer contact te maken met de aarde. Dit deed ze door bergen, rotsen en stenen vast te leggen op camera. Deze foto's vormden het begin van haar wandkleed van 266 cm x 200 cm. Den Boer zoekt tijdens de ontwikkeling naar driedimensionale effecten in haar weefsels. Daarin brengen gewatteerde effecten en wafelstructuren haar beelden tot leven.

Koen Taselaar – Koen Taselaar werkt al ruim vijf jaar regelmatig in het lab. Ook dit jaar produceerde hij meerdere werken in samenwerking met het TextielLab. Zijn werk was onder andere te zien bij cultureel centrum Marres in Maastricht. En in opdracht van de kunstwerkplaats De Vrijstaat in Utrecht ontwikkelde Taselaar een groot wandkleed van 320 x 220 cm. In de gerenoveerde oude boerderij hangt het kleurrijk geweven werk boven in de nok. Taselaar tekent zijn beelden eerst digitaal op een tablet en zet deze daarna in het TextielLab om naar geweven lijnen en vlakken.

Bas van Beek – In Koninklijk Theater Carré in Amsterdam zijn achter een wand oude behangpatronen gevonden. Het Rijksmonument is in de 19e eeuw gebouwd; waarschijnlijk is dit het originele behang. Carré wil deze historische bloempatronen graag een nieuwe plaats geven in de ruimte en heeft beeldend kunstenaar Bas van Beek gevraagd ze nieuw leven in te blazen. Hij heeft de patronen bestudeerd en achterhaald wat de originele kleuren waren en hoe ze zijn opgebouwd. Op basis daarvan maakte hij drie textiele ontwerpen om de wanden mee te bespannen: twee lijken zoveel mogelijk op de originele bloempatronen, en de derde is een eigen interpretatie waarbij elementen uit de twee andere patronen zijn gecombineerd. Aanvankelijk was het idee om deze patronen samen in één zaal te presenteren en ze in elkaar te laten verlopen. Maar uit materiaaltesten bleek dat het werk beter tot zijn recht komt met één patroon per ruimte. In de Spiegelzaal is nu gekozen voor het gemixte patroon van Bas. De andere twee ontwerpen zullen later voor andere ruimtes gebruikt worden. Er is veel aandacht besteed aan de ontwikkeling van een heel vaste en fijngeweven kwaliteit. Er zitten honderd inslagdraden per centimeter in de stof, wat een uitdaging was in combinatie met de kleine details in de patronen.

KAAN Architecten – KAAAN Architecten klopten voor de renovatie van Paleis het Loo bij het TextielLab aan voor de productie van exclusief geweven wandbespanning voor een van de restaurants. Samen met het labteam zijn grote panelen gemaakt van brandvertragende garens in verschillende witten en met subtiele structuren. Daarin zorgt een spel met matte en glanzende garens voor extra dimensies. Drie panelen zijn met een bijzonder gelaagd bladmotief gevuld. Van een afstand zie je een groot blad met een schaduwwerking, wanneer je dichterbij komt zie je dat er in dit grote bloemblad een laag zit met weer kleinere buxusblaadjes. Als je nog een stap dichterbij zet zie je de structuur in het weefsel. Dat maakt het werk van verschillende afstanden interessant om te zien.

Mae Engelgeer – Galerie Richeldis vroeg Mae Engelgeer om een groot kunstwerk te realiseren voor het penthouse van het hoogste gebouw in Europa: The Shed in Londen. Op een formaat van 5 x 6 meter is een subtiel kleurverloop ontwikkeld geïnspireerd op het uitzicht vanuit het penthouse. Over het kleurverloop loopt een grote cirkel in een metallic garen dat het zonlicht op elk moment van de dag op een andere manier reflecteert. Naast het grote paneel zijn er ook zes kleine artworks ontwikkeld met een terugkomend kleurverloop en cirkelmotief. Deze kleinere werken zullen tentoongesteld worden in Galerie Richeldis te Londen.

In opdracht van Sergio Herman ontwikkelde Engelgeer een serie panelen als raambekleding voor Hermans restaurant Blueness. Startend vanuit haar fascinatie voor het ambacht, verkent ze de mogelijkheden van de hedendaagse machines en vertaalt ze oude technieken naar hedendaagse ontwerpen. Haar stijl wordt gekenmerkt door verfijnde kleurencombinaties, patronen en lineaire elementen. De panelen zijn semitransparant en hebben een subtiel kleurverloop. Het restaurant opende zijn deuren op 31 mei.

Mercedes Azpilicueta – Beeldend kunstenaar Mercedes Azpilicueta ontwikkelde in samenwerking met het TextielLab een wandkleed voor het cultureel programma Arcadia in Friesland. Hiervoor liet ze zich inspireren door Oranjewoud en de historie van deze plek. Kenmerkend aan het werk van Azpilicueta zijn de vele details en kleuren, ook deze keer weer. Het gehele wandkleed bestaat uit 134

kleuren die alle opgebouwd zijn uit een combinatie van twaalf garens. Er staan veel portretten in het werk en juist daarbij zijn de details en kleurschakeringen erg belangrijk. Daar is tijdens het maakproces veel aandacht aan besteed: kleuren en details zijn aangepast wanneer een gezicht niet goed leesbaar was in het weefsel. Weelderige en felle kleuren zijn gecombineerd met mooie grijzen voor de zwart-wit foto's. Het werk is aangekocht door het Fries Museum, in april komend jaar zal het daar geëxposeerd worden.

75B – Ontwerpbureau 75B ontwikkelde dit jaar een nieuw stadswapen voor de stad Vilnius. Al jaren werkt het bureau aan een serie wandkleden met hedendaagse stadswapens. Een combinatie van circa honderd gecombineerde symbolen, logo's en iconen. Sinds 2001 hebben ze meerdere wapenschilden gemaakt in samenwerking met het TextielLab voor diverse Europese steden; het begon met het schild van Rotterdam in 2001. Later volgden Amsterdam, Hamburg, Napels, München, Rome, Turijn en Parijs. Momenteel wordt London geproduceerd.

Anna Bruun – In het TextielLab onderzocht Anna Bruun de constructieve eigenschappen van de weeftechniek. Voor haar serie Woven Walls ontwikkelde ze zelfdragende weefsels die kunnen fungeren als flexibele wanden. Het textiel bestaat uit verschillende lagen, waardoor het driedimensionaal is en rondingen heeft die een traditionele gedrapeerd gordijn simuleren, maar dan zonder vast ophangstelsel. De textiele wanden zijn tentoongesteld in het Designmuseum Denemarken in Kopenhagen als onderdeel van de tentoonstelling 'The Future is Present'.

Bouchra Khalili – 'The Magic Lantern Project' van de Marokkaans-Franse kunstenaar Bouchra Khalili maakt deel uit van een mixed media-installatie die het vroege en inmiddels vergeten werk van feministische videopionier Carole Roussopoulos onderzoekt. Als videomaker definieerde ze zichzelf als een wever. Met dit project wil ze de geschiedenis van feministische video en het vertellen van verhalen in wandtapijten combineren, zodoende gebruikt ze video- en audiotape als materiaal. Het patroon is de camera van Roussopoulos, geïnspireerd op motieven uit Khalili's geboorteland Marokko. Het wandkleed dat daaruit voortkwam was vorig jaar in verschillende museumkunsttentoonstellingen in Europa en de VS te zien. De première van Khalili's nieuwe installatie (bewegend beeld) The Magic Lantern vond plaats in november 2022, bij Callie's in Berlijn.

Jaime Hayon – Voor het Art Cafe in Londen ontwikkelde Hayon zestien unieke wandkleden van 110 x 180 cm. De werken zijn geïnspireerd op het idee om surrealistische en antropologische taferelen te creëren, die tot Jaimes eigen kosmos behoren. Hij laat zich daarbij inspireren door eenvoudige alledaagse gebruiksvoorwerpen en dierlijkheid. Het werk bestaat uit kleurrijke composities, vaak met een opvallende schaduw, geïnspireerd op precolumbiaanse werken.

Julie van der Vaart – Beyond Time is een project dat al een aantal jaar loopt. Het is geïnspireerd op het concept van de imaginaire tijd, die haaks tegenover de lineaire tijd staat zoals wij die ervaren (verleden-heden-toekomst). Van der Vaart werkte met chemicaliën in een donkere kamer met foto's van lichamen. Deze beelden zijn samen met de experts vertaald in geweven wandkleden.

Martens en Martens – zoeken vanuit een grafisch benadering naar oplossingen binnen verschillende technieken. In dit geval betreft het een onderzoek naar de specifieke mogelijkheden van de weeftechniek. Een beeldopbouw gebaseerd op een mathematische samenvoeging van draden. Hierbij is uitgegaan van drie verschillende benaderingen: de cirkel, het vierkant en het zogenaamde magische vierkant. De cirkel is ontworpen naar aanleiding van een monoprint. Het vierkant komt voort uit een ontwerp gemaakt voor een boekomsflag uit 1972. Het magische vierkant is geformeerd vanuit de Vedicse mathematica en gebaseerd op een getallenreeks van negen cijfers. De uitkomst is een serie geweven theedoeken die verkocht wordt bij o.a. Frozen Fountain Amsterdam.

Studio Makkink & Bey – In 2008 werd samen met het TextielLab een serie theedoeken ontwikkeld en geproduceerd voor de educatieve ruimtes in het Boijmans van Beuningen in Rotterdam. De theedoek met windmolens wordt nog steeds in het lab gemaakt in drie kleuren en is te koop via de website van Makkink & Bey.

Yamuna Forzani – Het project Angels Delight startte in 2021. Yamuna Forzani ontwikkelde een serie unieke wandkleden en gebreide stoffen waar zij kleurrijke kledingstukken van maakt. De ontwerpen laten foto's zien van Forzani en haar vrienden, omhuld door bloemen en textiel. Speelse, met de hand getekende lijnen vormen samen met fotografische elementen de basis voor het werk. Samen met de

experts in het lab zocht Forzani naar 3D-effecten en verkende zij de grenzen van de breimachine. De werken bestaan uit een mix van materialen zoals wol, viscose en katoen. De ontwerpen worden verkocht via Rademakers Galerij in Amsterdam; het maakproces is te zien in de tentoonstelling 'Makersgeheimen' in het TextielMuseum.

Tobie van Putten – Modeontwerper Tobie van Putten is autodidact, onder zijn label new.toob presenteert hij kleding waarin hij illustratie en mode samenbrengt. Van Putten ontwikkelde voor het eerst een serie kleurrijke gebreide stoffen. Door gebruik te maken van de jacquardtechniek en veel verschillende gekleurde garens ontstaat een vrolijke collectie gebreide stoffen die hij verwerkt in kledingstukken.

Raw Color – Het ontwerpersduo Raw Color communiceert in dit project via textiel over klimaatverandering. In samenwerking met het TextielLab maakten de ontwerpers het afgelopen jaar drie nieuwe jacquardgebreide dekens: Temperature Blanket, Emission Blanket en Sea Level Blanket. De dekens, bedoeld om de gebruiker warm te houden, laten zien hoe de aarde juist té warm wordt. De zorgvuldig ingebreide tabellen en grafieken gaan over de effecten van global warming. Het project Temperature Textiles is genomineerd voor de Dezeen Awards 2022 in de categorie Homeware Design.

Melanie Bonajo – In opdracht van het TextielMuseum heeft Melanie Bonajo een landschap van kussens ontwikkeld in het lab. De kussens bestaan uit allerlei vormen; ze zijn gebreid van alpaca, mohair en merinowol en vervolgens vervilt. De kussens zijn gemaakt als blank canvas dat daarna met behulp van verschillende technieken is ingekleurd. Te zien in tentoonstelling Textile now. Voorjaar 2023.

Kari Dyrdal – Voor het rijksmonument Rosenkrantzårnet, een vestigingstoren uit 1500 in de Noorse stad Bergen, ontwikkelde Kari Dyrdal een geweven wandkleed van 330 x 120 cm dat op een prominente plek in het gebouw komt te hangen. Haar werk is geïnspireerd op materialen uit de omgeving, in dit geval het gebouw. Ze maakt foto's die vervolgens worden omgezet naar een weefsel. Hierbij gebruikt ze katoen en merinowol, in combinatie met viscosebast en technogarens, wat een mooie wisselwerking tussen mat en glans oplevert. Typerend voor Dyrdals werk is het dubbelweefsel dat los en vast wordt geweven en daarmee een bepaalde structuur aan de wandkleden geeft.

Thomas Renwart – Deze Belgische textielkunstenaar kweekt in zijn atelier in Gent tientallen variëteiten narcissen, die aan de basis liggen van zijn praktijk. Daarin speelt hij met de dubbele connotatie van de bloem, die wordt gezien als de koningin van de lente en een baken van hoop, maar ook verbonden is met de zelfzuchtige en ijdele Narcissus. De dualiteit en geschiedenis van woord en beeld worden vaak naast elkaar geplaatst in zijn wandtapijten, borduurwerk en quilts. Voor de tentoonstelling in de Bruthaus Gallery tijdens Art Rotterdam is in het TextielLab een serie van vijf wandkleden geweven in verschillende materialen. Er is gewerkt met klassieke bindingen in de achtergrond met als contrast de in detail uitgewerkte bloemen op de voorgrond.

Kustaa Saksi – Deze Finse multidisciplinaire kunstenaar en ontwerper legt zich toe op graphic storytelling via patronen, textielkunst en installaties, waarbij hij zich graag laat inspireren door de natuur. In samenwerking met de Finse meubelproducent Nikita heeft Kustaa een gestoffeerd kabinet ontworpen. De stoffen zijn geweven met Japanse papiergarens op de brede machine van 350 cm in verschillende klassieke bindingen en kleurgradaties. Het resultaat is een kleurrijk gedecoreerd stevig textiel met een rijke uitstraling.

Voor de entree van een middelbare school in Helsinki heeft Kustaa een groot wandkleed ontworpen genaamd Herbarium: een geweven kleed van ruim 11 meter lang en 2 meter hoog. Het werk is gedeeltelijk van brandvertragend garen (FR-kwaliteit) gemaakt en daarna geïmpregneerd.

Voor Villa Lippa Kisakallio, een hoogwaardig recreatieappartement dat ecologische materialen combineert met moderne architectuur, ontwierp Kustaa een wandkleed.

Juliane Schreiber – Voor de solotentoonstelling van Jan Doms, ontwikkelde Juliane Schreiber een jacquardgeweven wandkleed waarin ze haar handschrift in bindingen laat zien. Jan Doms en Juliane Schreiber werkten in 2019 samen aan verschillende projecten in Armenië. Dit leidde tot een nieuwe samenwerking voor de tentoonstelling 'Stroboscope', te zien in Luycks Gallery in Tilburg. Het wandkleed van Schreiber, genaamd Threat, is het sleutelwerk van de tentoonstelling.

Rafaël Rozendaal – Rafaël Rozendaal is een Nederland-Braziliaanse kunstenaar die woont en werkt in New York. Hij staat bekend als een pionier op het gebied van internetkunst. In 2014 heeft Rozendaal als onderdeel van het project Abstract Browsing een browser-plug ontwikkeld die voor iedereen gratis te installeren is. Hiermee wordt de website die je bezoekt omgezet naar gekleurde vierkanten en rechthoeken. De mooiste composities die hij bij het browsen tegenkomt, zet hij om in textiel. Dit jaar zijn er in het TextielLab zes nieuwe wandkleden geweven voor dit project, die te zien waren bij geweest bij Upstream Gallery Amsterdam. Plus een serie van acht werken voor een expositie in Japan bij Takuro Someya Contemporary Art in Tokyo, Japan.

Khalil Joreige & Joana Hadjithomas – Deze filmmakers en kunstenaars zijn geïnteresseerd in de eeuwenoude geschiedenis; voor het beeldend werk dat ze in het TextielLab maakten lieten ze zich inspireren door opgravingen. Het is een serie van drie wandkleden geworden, die te zien waren tijdens de kunstbeurs in Dubai en daar ook getoond werden in galerie The Third Line.

Kumi Hiroi – Kumi Hiroi is een Japanse kunstenaar en ontwerper, die in Amsterdam woont. Voor haar project Tulip Mania heeft ze onderzocht of de schoonheid en emotionele betekenis van tulpen opwegen tegen de milieuproblemen die de teelt en wereldwijde handel met zich meebrengen. Het onderzoek resulteerde onder andere in twee geweven kleurrijke wandkleden, die getoond zijn bij Bradwolff galerie in Amsterdam.

Nathalie Brans – Deze beeldend kunstenaar uit Maastricht werkt voornamelijk met foto's, papier en textiel, vaak in combinatie met elkaar. De zon, de maan en de kosmos zijn centrale thema's in haar werk; licht is hetgeen dat alles met elkaar verbindt. Voor het project Solargraphy heeft Brans gewerkt met pinhole camera's; daarmee heeft zij beelden gecreëerd waarop de omgeving op een geabstraheerde manier is vastgelegd. Om materialiteit en tactiliteit terug te krijgen zijn de beelden vertaald in twee geweven wandkleden: een blauw wandkleed van 227 x 110 cm en een groen-zwart kleed van 208 x 159 cm. De wandkleden zijn nu te zien in Buitenplaats Kasteel Wijlre waar de beelden ook gemaakt zijn. Volgend jaar zullen de kleden te zien zijn in de Cacaofabriek in Helmond.

AuxSkin – De Finse ontwerpers Pauliina Varis & Eveliina Ronkainen hebben een beroep gedaan op de expertise van het TextielLab om auxetische vormen te ontwikkelen, een vorm die verdikt bij uitrekken. Dit kan toegepast worden in aangepaste kledingstukken, geschikt voor bijvoorbeeld oudere mensen of zwangere vrouwen. Het onderzoeksproject heeft geresulteerd in een aantal stalen waarbij verschillende technieken, maten en materialen zijn uitgetoond.

Brian Anderson – Brian Anderson is een in Chicago gevestigde kunstenaar met een conventionele en experimentele benadering. In het lab heeft hij een gebreide mal ontwikkeld voor het maken van keramische vormen. De van natuurlijke materialen gebreide mal is vervolgens gevuld met vloeibare klei, die is afgegoten en afgebakken. Er is gebruik gemaakt van 3D/naadloos breien met verschillende garens en verschillende vormen.

Sandra Keja-Planken – Sandra Keja-Planken is een Nederlandse ontwerpster, oprichter van Studio Noun. Sandra kwam met het idee om de Green Mind Knit te maken. Het doel was om met de natuur te verbinden met een kleurrijk en meervoudig brei-effect. Dit heeft geresulteerd in een wandkleed van 240 x 110 cm, uitgevoerd in o.a. eucalyptus, bamboe, wol en mohair. Het project is gepresenteerd tijdens de Salone del Mobile in Milaan.

Sandra Keja-Planken is door de NPO benaderd met de vraag om deel te nemen aan een nieuw televisieprogramma over de schilder Johannes Vermeer voor NPO1. In dit programma worden kunstenaars, fotografen, ambachtslieden en creatieven gevraagd een interpretatie te maken van doeken van Vermeer die in de afgelopen eeuwen verdwenen of gestolen zijn.

Sandra koos voor een interpretatie te maken van Vermeers schilderijen 'Het concert' en 'Jupiter, Venus en Mercurius'. Voor haar project in het TextielLab heeft Keja-Planken de ambachtelijke technieken tuften en passement gecombineerd. Er zijn garens geselecteerd die niet meer standaard in het assortiment van het TextielLab zitten in het kader van duurzaamheid, zoals Chenille, transparant plastic en 'rope' garen. Maar ook het gerecyclede garen van Wolkat is in de kleden verwerkt. De twee wandkleden hebben een eigen naam gekregen: Vermeerderen en Mythical stuff.

Aram Lee – In vervolg op haar afstudeerwerk ontwikkelde Aram Lee een nieuw kunstwerk in het lab: een grote installatie die bestaat uit 36 gebreide tunnels van ongeveer drie meter lang met een

diameter van of zes of twaalf centimeter. Op elke tunnel is een deel van een tekening gebreid. Samen vormen deze tekeningen één grote afbeelding wanneer ze naast elkaar hangen.

Tanja Smeets – Samen met het team van het TextielLab ontwikkelde Tanja Smeets een ruimtelijke installatie waar een bezoeker zich doorheen kan bewegen: 'Onder het plaveisel wervelen de wortels'. Voor de tentoonstelling 'Habitat Multiform' in Viervaat ging Smeets verder met haar passementtechnieken, waarbij koorden van ijzerdraad en buizen worden omvlochten met garens om te verwerken tot een sculptuur.

Iris Toonen – Woven Bricks is een onconventioneel onderzoek binnen de techniek weven, met gedraaide en gevlochten koorden en de materialen textiel en spiegelglas. Het resultaat, een weefsel van glas en touw, was te zien bij het GlasLab in 's-Hertogenbosch en tijdens de Dutch Design Week in Eindhoven.

Piper Shepard – Voor haar installatie Woven Light & Ornament ontwikkelde Piper Shepard weefsels van gegimpte koorden op de oude passementmachines van het TextielLab. Haar werk was te zien bij Maryland Institute College of Art in Baltimore (US).

Kiki van Eijk - Rusty sketch, Petrol sketch en Spring Green sketch zijn de nieuwe textiele collages van Kiki van Eijk. Het vernieuwende aan dit ontwerp is dat het werk van twee zijdes getuft wordt. Daarnaast maakt Van Eijk in haar eigen studio geappliqueerde elementen die later tussen de getufte delen worden toegevoegd. Zo krijgt het werk het schetsmatige en collage-achtige handschrift van Eijk. Het werk is gepresenteerd op Art Basel in Miami in de solo booth van Rademakers Gallery.

Otobong Nkanga – Voor de solotentoonstelling van Otobong Nkanga in Sint-Janshospitaal in Brugge zijn verschillende kleden met de hand getuft in het TextielLab. De kleurrijke kleden zijn in de installatie omgeven door handgemaakte koorden die ook in het lab zijn gemaakt.

Susanne Khalil Yusef – in 2018 liet Susanne Khalil Yusef voor haar eindexamen aan het St. Joost in Den Bosch al twee wandtapijten tuften in het TextielLab. Het wandtapijt 'Harpy, het vliegend tapijt' was te bewonderen in Het Valkhof te Nijmegen in de expositie Moving Stories. Het getufte kleed 'Suus naar de Filistijnen' behoort tot de collectie van het TextielMuseum. Voor het meest recente project 'Palms 'n Flames' heeft Khalil Yusef een ontwerp aangeleverd van een palmboom die in vlammen staat. Boven op de palmboom rust een halve maan. Precies zoals zij die in haar reizen door het Midden-Oosten heeft gezien. Dit ontwerp is omgezet in een hoogpolig tapijt met de diverse hoogteverschillen waardoor het beeld reliëf heeft. Het typische kenmerk van Susanne haar werk is het Arabische patroon van de uit het Midden-Oosten afkomstige sjaal, de keffiyeh. Dit specifieke patroon is ook verwerkt in het handgetufte wandkleed. Onderaan haar wandkleed zijn kwasten bevestigd, net zoals de sjaal die heeft. De getufte tapijten presenteert Susanne Khalil Yusef doorgaans in installaties die bestaan uit werken met verschillende media. 'Palms 'n Flames' is getoond in solotentoonstelling Ingeplamd in het Noordbrabants Museum in Den Bosch.

Mari Stoel – De schilderwerken van kunstschilder Mari Stoel werden in het TextielLab omgezet in textiel. De handgetufte wandtapijten Compositie #13 en Compositie #14 bestaan beide uit een aantal witte vlakken en een gekleurd vlak, die samen op een vrij pragmatische manier een evenwicht vormen. Elk werk heeft één kleur in compositie met wit. Eén wandkleed voegt daar een geel vlak aan toe, het andere heeft een groen vlak. De buitenvorm van de wandtapijten bestaat uit met meerdere hoeken; het heeft geen standaard vierkant kader.

Bindweefsel – Samen met ContourdeTwern en Stadsmuseum Tilburg is het TextielMuseum in 2021 het project Bindweefsel gestart. Een participatieproject dat de bijzondere kennis van textieltechnieken en de unieke verhalen van verschillende Tilburgse vrouwen zichtbaar maakt en verbindt. Bindweefsel brengt wekelijks vijftien Tilburgers bijeen voor co-creatiesessies in het TextielLab. Samen ontwikkelden ze op de passementafdeling een gezamenlijk kunstwerk: een levensboom, die de rijke verhalen van de deelnemers samenbrengt en vertelt. Kunstenaar Larissa Schepers helpt de groep daarbij. Op 11 mei werd de levensboom gepresenteerd tijdens een feestelijke opening in het TextielMuseum. Vanaf 22 mei reisde het kunstwerk langs drie Tilburgse wijkcentra om zoveel mogelijk mensen kennis te laten maken met de verhalen van de levensboom. Daarna werd de levensboom opgenomen in de collectie van het TextielMuseum.

Pien Post – Ter verdieping van Knot, de collectie die Pien Post eerder in het TextielLab ontwikkeld heeft, is in samenwerking met het lab 40 meter gevlochten koord met klossen ontwikkeld. Met dit koord heeft Pien vervolgens een lamp geknoopt. De lamp was te zien tijdens de DDW in Eindhoven.

Grethe Sørensen – Samen met het TextielLab ontwikkelde textielkunstenaar en ontwerper Grethe Sørensen acht wandkleden voor een soloshow bij Galerie Maria Wettergren in Parijs, genaamd 'Feeling of Light on a Dark Night in Tokyo'. De wandkleden zijn gebaseerd op de weerkaatsing van licht in Tokyo. Naast deze grote werken heeft ze deze keer ook klein werk in het lab gemaakt, waarop ingezoomd is op een weefsel van haarzelf. Sørensen heeft thuis een TC1-getouw staan waarop ze handmatig experimenteert. Op deze manier beweegt zij zich op het snijvlak van ambacht, industrieel ontwerp en kunst. Ze is altijd op zoek naar manieren om geweven stoffen te vernieuwen.

Annemarie Maes – Annemarie Maes is kunstenaar en onderzoeker. Voor het project Song of Bees dat ze met het TextielLab ontwikkelde, is een vertaling gemaakt van haar Sensorial Skins: 'huiden' die groeien door bacteriën tijdens een fermentatieproces. Deze gesponnen cellulosehuiden (de bacteriën spinnen met cellulose) lijken heel erg op echte huid, ze worden ook wel 'vegetal leather' genoemd. Ze zitten vol lijnen en huidplooiën. De foto's van deze Sensorial Skins, gekleurd met plantaardige kleurstoffen, zijn digitaal gemaakt en geweven op de jacquardmachine. De drie werken die daaruit gekomen zijn – een roze, oranje en groen doek van 175 x 225 cm – bestaan uit meerdere fragiele, transparante lagen om de tactiliteit van de huiden na te bootsen.

Andrea Galiazzo – Andrea Galiazzo is een Italiaanse kunstenaar die leeft en werkt in Oslo, Noorwegen. Sinds een paar jaar weeft hij op een TC1-machine. Toen hij gevraagd werd om groter werk te maken voor het Huset for Kunst og Design in het Deense Holstebro, wendde hij zich tot het TextielLab, waar een wandkleed van 481 x 316 cm is ontwikkeld, getiteld All Things Considered. Het ontwerp is tot begin 2023 te zien op de tentoonstelling Pink Glass Swan, een duo-expositie samen met Marthe Ramm Fortun. Het kleed bestaat uit een historisch beeld met een hedendaags onderschrift. De afbeelding is overgenomen van een gravure uit de Encyclopédie van Diderot en d'Alembert (1751) en toont het interieur van een weefatelier. De tekst trekt een parallel tussen verleden en heden en reflecteert op de aanwezigheid van kinderen in de werkomgeving, wat met de recente pandemie weer een nieuwe realiteit werd.

Arja Karkainen – Voor de tentoonstelling 'Mauvaise Foi - The Ordinary Self-Deception I' in Gallery Sculptor in Helsinki, ontwikkelde Arja Karkainen een collectie wandkleden. Dit jaar heeft ze een vervolg gemaakt op deze serie. Het ontwerp is gespiegeld, waardoor voor- en achterzijde beide te gebruiken zijn. In de uitwerking heeft ze gespeeld met lurex en mohair om een mooi contrast tussen mat en glans te krijgen. De hele serie van vijf wandkleden zal in Finland tentoongesteld worden in het Tampere Art Museum.

Patricia Kaersenhout – In 2021 vroeg het TextielMuseum Patricia Kaersenhout een nieuw collectiestuk te ontwikkelen. Een jaar later keerde ze terug in het lab om in opdracht van het Centraal Museum Utrecht een serie te maken voor de expositie 'De botanische revolutie'. De serie heet Of Palimpsests & Erasure en reageert kritisch op het werk van Maria Sybilla Merian. Zij heeft voor haar botanische tekeningen uit Suriname kennis van inheemse en tot slaafgemaakte vrouwen gebruikt maar hun nooit de erkenning gegeven. Een palimpsest is perkament waar in de middeleeuwen op geschreven werd. Omdat het zo kostbaar was werden schrijfsels via een chemisch procedé verwijderd, maar na verloop van tijd doemt deze weer op. Kaersenhout heeft dit als metafoor gebruikt om het werk van Merian te 'verstoren' met vrouwen die opdoemen uit het verleden en hun plek in de geschiedenis opeisen. Het resultaat is een groot wandkleed van 350 x 520 cm, waarbij gebruik is gemaakt van verschillende materialen, waaronder reflecterende garens om plaatselijk een lenticulair effect te creëren.

Studio Melonit – De ontwikkeling van de duurzame comfortabele BH van Studio Melonit zijn op afstand gedaan wegens corona. Het doel was om de BH compleet gevormd uit de breimachine te laten komen, waardoor het product minder belastend is voor het milieu door restmateriaal. Tegelijkertijd moest de BH verschillende zones krijgen met specifieke eigenschappen zoals stevigheid en transparantie. Het eerste prototype is hieronder te zien. Waarschijnlijk komt er een doorontwikkeling om nog meer de diepte in te gaan.

Karin van Dam – Voor haar installatie Zwerk Wol Water heeft Karin van Dam een breisel dat ze eerder in het TextielLab gemaakt heeft doorontwikkeld. Het is een lange gebreide tunnel geworden waar bollen in geplaatst zijn. De tunnels zijn gebreid met mohair en elastiek en hebben een fluffy look. De bolstrengen die ze in haar installaties gebruikt, kunnen ook aan elkaar gekoppeld worden om langere slierten te creëren. Haar werk is te zien geweest in o.a. De Vishal in Haarlem en de Grote Kerk in Veere.

Studio Joris Laarman – Een kort onderzoeksproject geïnspireerd op gecapitonnerde stof. Er is gewerkt met biobased garens als wol, bamboe, katoen en PLA met als idee om op bepaalde delen meer PLA te breien en deze delen aan elkaar te smelten in een gecapitonneerd patroon. Uiteindelijk zou het materiaal toegepast kunnen worden in meubelstukken en wanden.

Sofie Leenen – Sofie Leenen is teruggekomen naar het TextielLab voor de doorontwikkeling van het project Braided Weave, dat nog tot juni 2023 te zien is in de expo Makersgeheimen. Voor de ontwikkeling van vier decoratieve objecten – twee vazen, een bord en een schaalte – is gebruikgemaakt van de technieken koorddraaien, gimpen en vlechten. De serie Braided Weave was te zien in EDITnapoli 2022.

Sampat Studio – Dit is de ontwerpstudio van Marcos Kueh en Isabelle Nair-Lacheta. Zij groeiden beiden op in Maleisië en studeerden dit jaar af aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten in Den Haag. Marcos Kueh werd in het najaar van 2021 geselecteerd om als student werk te komen ontwikkelen in het TextielLab. Rademakers Gallery in Amsterdam heeft hen uitgenodigd een werk te maken voor de kunstbeurs PAN. Hiervoor ontwikkelde Kueh een wandkleed met veel zelf getekende bindingen. Delen uit het wandkleed komen terug in de Augmented Reality-laag die Isabelle Nair-Lacheta ontwikkelde voor dit werk.

Robbie Barrat & Jonas Jeppesen – Deze twee ontwerpers hebben samen meerdere wandkleden ontwikkeld vanuit hun fascinatie voor digitale esthetiek. Dit project is onderdeel van hun voortdurende onderzoek 'Texture Studies' om te zien in hoeverre digitale afbeeldingen hun specifieke karakteristieken behouden in een ander medium. Ditmaal in geweven textiel. Jeppesen schildert kunstwerken die vervolgens door Barrat vertaald worden naar digitale bestanden. Deze digitale bestanden kunnen bijna één op één overgenomen worden in het weefsel. Een interessant onderzoek: van handgeschilderd werk naar digitaal bestand, vertaald in textiel. De wandkleden zullen getoond worden in L'Avant Galerie Vossen in Parijs.

Annette Cords – Het project Delirious Disruptions is een vervolgonderzoek op een eerdere ontwikkeling in 2020, waar Annette Cords onderzocht hoe ze de evolutie van een wandkleed in wording zichtbaar kon maken in haar werk. Destijds stond ze aan de machine en weefde steeds segmenten van haar werk op de machine terwijl ze bij elk segment de garens veranderde. Het proces dat altijd plaatsvindt tijdens de ontwikkeling van een wandkleed werd daarmee zichtbaar. Je ziet herhalingen van het patroon en wisselingen van materialiteit en kleur. Dit keer heeft de ontwikkeling zich geheel op afstand afgespeeld, Anette Cords was in New York en Judith Peskens ontwikkelde haar werk in het lab, terwijl ze online communiceerden. Dit heeft met succes geleid tot het ontwikkelen van vier wandkleden. De werken zullen getoond worden van 15 december tot 28 januari 2023 in de Anhaltischer Kunstverein te Dessau, tijdens Cords' tentoonstelling 'Zwischen den Zeilen'.

Jef Montes – Sinds 2014 heeft Jef in het TextielLab verschillende soorten materialen ontwikkeld voor zijn modecollecties, alle met een focus op transformaties. Hoe kan materiaal zich vormen om een lichaam onder invloed van externe elementen zoals water? Door de jaren heen zijn er veel experimenten gedaan met verschillende soorten garens, in het begin met bestaande garens en later met door Jef zelf ontwikkeld garen. Als kers op de taart wilde Jef nu zijn jurken door de zee laten vormen met het project Seashape. Mannequins met de jurken in de zee plaatsen en deze het materiaal laten transformeren tot een niet geheel te voorspellen uitkomst. Tijdens de ontwikkeling van Seashape lag de focus daarom op materiaal dat zichtbaar een transformatie zou doorgaan. Gekozen is voor drie jurken met drie uitgesproken kleuren. Deze kleuren zijn in eerste instantie gedempt, maar na aanraking met water worden het felle neon kleuren. Daarnaast zijn de stoffen zo geweven dat er structuur ontstaat wanneer het water bepaalde garens oplost. Om ervoor te zorgen dat de kracht van het water de jurken niet uit zijn verband zou trekken zijn er garens gebruikt die vooraf gefixeerd werden om stevigheid te geven aan de pasvorm.

Deze makers werkten in 2022 in het TextielLab aan een project dat nog niet afgerond is:

Daan Hocks, Ea Polman, Hanneke Heydenrijk, Avans Hogeschool, Tanja Kirst, Harmen Liemburg, Karolien van Mensvoort, Maartje van den Noort, Peter Lohuis, Francesca Francesco, Theo Poel, Babs van de Thillart, Ben Kreukniet, Helene Dashorst, Magali Reus, VANTOT, Loom interieurarchitecten, Fransje Gimbrere, Team Thursday, Leonie Schneider, Dieke Venema, Erez Nevi Pana, Valerieb Mannaerts & Ester Goris, Studio Samira Boon, Alydia Wever & Ryan Oduber, Laura Dieckwisch, Yoosung Kim, Marie Pietsch, Nele Demeulenmeerster, Marijn van Kreij, Marjan van Esch, Mirte van Laarhoven, Katie Schwab & Simon Worthington, Sina Dyks.

Bijlage 4 Subsidie en fondsen

Externe financiering is noodzakelijk om alle plannen van het museum te kunnen realiseren. Het TextielMuseum heeft daarom een fondsenwervingsstrategie ontwikkeld waarin financieringswerving voor zowel incidentele projecten (o.a. tentoonstellingen en educatieve activiteiten) als voor de lange termijn ontwikkelingen (o.a. herinrichting van het museum en meerjarige programma's) een plek hebben.

De coronacrisis heeft impact gehad op de fondsenwerving van tentoonstellingen en incidentele projecten. Zo is door de verschillende lockdowns de tentoonstellingsprogrammering meerdere keren gewijzigd. Tentoonstellingen werden doorgeschoven of verlengd. Dit vroeg niet alleen de nodige flexibiliteit van het conservatorenteam maar bemoeilijkte ook een adequate fondsenwerving. Dankzij de coronasteun, die wij hebben mogen ontvangen van het Rijk, de provincie Brabant en de Gemeente Tilburg, hebben we tekorten in het tentoonstellingsbudget kunnen opvangen.

Naast de financiersopgave van de eigen projecten en programmering draagt het TextielMuseum ook bij aan het financieringsvraagstuk van de gemeente voor de transformatie en renovatie van het Mommerscomplex en het Drögepand. Financiering door externe partijen en/of subsidies en fondsen is een gemeentelijke opdracht, de twee monumentale panden zijn immers gemeentelijk vastgoed. De kansen voor succesvolle funding zijn echter groter wanneer "stenen" gekoppeld kunnen worden aan maatschappelijk relevante thema's. Daar speelt het TextielMuseum een wezenlijke rol in. Wij trekken daarin samen op met de gemeente Tilburg.

Structurele subsidienten

Gemeente Tilburg, Provincie Noord-Brabant en Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Coronasteun

Gemeente Tilburg

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Provincie Noord-Brabant

Incidentele Projecten

Onderstaande toegekende bedragen betreft het initiële subsidiebedrag. Volledige besteding kan over meerdere jaren plaatsvinden.

TextielMuseum		
Mondriaan Fonds	Aankopen kunst en vormgeving	€ 96.989
Fonds voor cultuurparticipatie	Tentoonstelling bindweefsel	€ 29.472
Fonds 21	Maak het mee in het TextielMuseum	€ 4.243
Erfgoed Tilburg	Tentoonstelling Bindweefsel	€ 4.000
Erfgoed Tilburg	Tentoonstelling Kleurstof	€ 1.126
Regionaal Archief Tilburg		
Bureau Metamorfose	Metamorfose fase 2	€ 152.816
Stadsmuseum Tilburg		
Gemeente Tilburg	Erfgoedbeleid	€ 50.000
Provincie Noord-Brabant	De nieuwe Vincent 2021-2024	€ 20.043
Fonds voor cultuurparticipatie	FARO spoormannen	€ 8.454

Stichting Vrienden van het TextielMuseum

Stichting Vrienden van het TextielMuseum ondersteunt het museum met haar donaties en de vrienden zijn ambassadeur van het museum naar buiten toe.

Bijlage 5 Directie: representatie, netwerkactiviteiten en nevenfuncties

Representatie en netwerkactiviteiten

Hieronder volgt een opsomming van de representatieve en netwerkactiviteiten van de directeur bestuurder in 2022. Dat doet hij soms alleen maar ook vaak samen met de integraal managers en de developer. Het doel is het vergroten van de zichtbaarheid en bekendheid van de organisatie op lokaal, nationaal en internationaal niveau. Betere zichtbaarheid en bekendheid leidt tot beter draagvlak voor de plannen die de stichting uitvoert voor de verschillende stakeholders, financiële steun uit verschillende fondsen, opdrachten voor het TextielLab en samenwerkingen met relevante partners.

8 februari	Digitaal overleg: Verkenning Gemeente Tilburg - Provincie Noord-Brabant Gebiedsontwikkeling Museumkwartier Tilburg
18 februari	Schouw architectenbureaus beoordelings/selectiecommissie t.b.v. de Vernieuwing
11 maart	Ontvangst Pauline Burmann, chairperson Thami Mnyele Foundation
	Overhandiging publicatie Collectie Stadsmuseum aan Burgemeester Weterings
	Werkbezoek OCW delegatie aan het TextielLab
31 maart	Ontvangst Anne-Louise Sommer van Designmuseum, Denemarken
1 april	Presentaties architectenbureaus t.b.v. de Vernieuwing
10 april	Opening Tentoonstelling 'Kleurstof', TextielMuseum
13 maart	Werkbezoek van H.M. Koningin Máxima aan de handwerkgroep in het TextielMuseum
22 april	Opening 'Van Pasvorm tot Polygon', Centraal Museum
4 mei	Ontvangen van diverse marktpartijen voor depot marktconsultatie Textielmuseum
11 mei	Opening Tentoonstelling 'Bindweefsel', TextielMuseum
24 mei	Inspiratiesessie inzake Museumkwartier (Gemeente Tilburg, De Pont en Natuurmuseum)
25 mei	Opening Tentoonstelling Makersgeheimen #2
30 mei	Ledenvergadering Museumvereniging
7 juni	Digitaal overleg Modemuseum Antwerpen
7 juni	Interview Cultuuralliantie t.b.v. de Cultuurvisie voor Tilburg
8 juni	Werkbezoek aan depot European Conservation Center, Zoeterwoude
14 juni	Ambassadeursconferentie, Den Haag
16 juni	Werkbezoek aan Kunstdepot Imming Logistict Fine Art, Zwaag
17 juni	Exposed 2022, KABK, Den Haag
21 juni	Ontvangst Mecanoo architecten
22 juni	Avondopening Schoenenkwartier, Waalwijk
25 juni	Vriendendag, TextielMuseum
25 juni	Ontvangst delegatie Ambassade, New Delhi
29 juni	Werkbezoek aan HIZKIA, Den Haag
29 juni	Jaarbijeenkomst Museumregister, Hilversum
30 juni	Werkbezoek HM Koningin Máxima
6 juli	Ontvangst ambassadeur Dhr. Lenayapa, Kenia
7 juli	Afscheid Charles de Mooij, Noordbrabants Museum, 's Hertogenbosch
8 juni	Ontvangst consul-generaal Arjen Uyterlinde, Istanbul
26 augustus	Promotie René Bastiaanse, Nijmegen
2-6 september	Lezing Contextile 2022 International Biennial of Contemporary Textile Art, Guimarães, Portugal
	Opening Norwegian Textile Art exhibition, Guimarães, Portugal
8 september	Bijeenkomst Herontwikkeling Textielmuseum & omgeving
17 september	Opening Sheila Hicks / EENWERK, Amsterdam
22 september	KF Heinfonds, uitreiking Stipendia, Utrecht
26 september	Cultuuralliantiebijeenkomst met Raadsleden
28 september	Ontvangst Turkse kunst- en cultuurprofessionals
30 september	Afscheid Sjarel Ex, Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam
6-10 oktober	Opening 17th International Triennial of Tapestry and the National Exhibition of the Polish Tapestry, Centraal Textielmuseum, Lodz, Polen
11 oktober	Ontvangst Ellen Schindler, Raad voor Cultuur

19 oktober Gast in Talkshow BOUWSTOF, cast^c
23 oktober Ontvangst Francine Houben en delegatie, Mecanoo architecten
Bezoek aan Dutch Design Week, o.a. Kiki van Eijk & Joost van Bleiswijk
3 november Ontvangst volggroep gemeenteraad Tilburg
30 november Opening Tentoonstelling 'Koninklijk Borduren', TextielMuseum
7-9 december Digitaal CHAT Advisory meeting (Hong Kong)
13 december Ontvangst Rob Musselaers, ASVZ
15 december Ontvangst delegatie Vastgoedbedrijf Gemeente Tilburg
16 december Lezing 17th International Triennial of Tapestry and the National Exhibition of the Polish Tapestry, Centraal Textielmuseum, Lodz, Polen

Nevenfuncties

1. Advisory Board Centre of Heritage Arts Textile. CHAT in Hong Kong
2. Bestuurslid Museum Register Nederland
3. Adviseur Bloomsbury Encyclopedia Textiles in London

Bijlage 6 Digitalisering RAT 2022

Gemeente	Archieven en collecties
Alpen-Chaam	<p>Archieven:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2100 Dorpsbestuur Alphen, 1600-1810 - 2102 Overlijdensverklaringen Alphen, 1871-1938 - 2152 Charterverzameling Alphen-Chaam, 1420-1775: 1 charter (aanvulling) - 2900 Dorpsbestuur Chaam, 1580-1810 - 2901 Militieregisters Chaam, 1815-1897 - 2901 Overlijdensverklaringen Chaam, 1869-1939 <p>Ansichtkaarten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alphen en Chaam: 6 stuks <p>Foto's:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alphen en Chaam: 27 stuks <p>Scanning on demand gemeente:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alphen en Riel: 7 dossiers - Chaam: 9 dossiers <p>Scanning op verzoek (ouder dan 110 jaar):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alphen: 1 dossier - Alphen en Riel: 16 dossiers - Chaam: 9 dossiers - Riel: 2 dossiers
Baarle-Nassau	<p>Archieven:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2200 Dorpsbestuur Baarle-Nassau, 1550-1811 - 2201 Overlijdensverklaringen Baarle-Nassau, 1901-1946 - 2245 Charterverzameling Baarle-Nassau, 1470-1780: 1 charter (aanvulling) <p>Ansichtkaarten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Baarle-Nassau: 2 stuks <p>Films:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ulicoten: 3 stuks <p>Foto's:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Baarle-Nassau: 2 stuks <p>Scanning on demand gemeenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Baarle-Nassau: 12 dossiers <p>Scanning op verzoek (ouder dan 110 jaar):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Baarle-Nassau: 3 dossiers
Dongen	<p>Archieven:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 0954 Overlijdensverklaringen Dongen, 1932-1935 - 0956 Heerlijkheid van 's Gravenmoer, 1645-1750 - 0958 Overlijdensverklaringen 's Gravenmoer, 1907-1930 - 1429 Charterverzameling Dongen en 's Gravenmoer, 1430-1751: 1 charter (aanvulling) <p>Foto's:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dongen: 4 stuks <p>Scanning on demand gemeenten</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dongen: 5 dossiers <p>Scanning op verzoek (ouder dan 110 jaar):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dongen: 14 dossiers - 's Gravenmoer: 7 dossiers
Drimmelen	Archieven:

	<ul style="list-style-type: none"> - 2308 Schepenbank Made, 1795-1810 - 2324 Charterverzameling Drimmelen, Made, Hooge en Lage Zwaluwe en Terheijden, 1507-1879: 11 charters (aanvulling) - 2502 Schepenbank Hooge en Lage Zwaluwe, 1559-1811 <p>Foto's:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Terheijden: 9 stuks <p>Scanning on demand gemeenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Drimmelen: 18 dossiers <p>Scanning op verzoek (ouder dan 110 jaar):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Drimmelen en Standhazen: 1 dossier - Hooge en Lage Zwaluwe: 22 dossiers - Made en Drimmelen: 8 dossiers - Terheijden: 11 dossiers
Geertruidenberg	<p>Archieven:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2601 Militieregisters Geertruidenberg, 1814-1927 - 2700 Dorpsbestuur Raamsdonk, 1317-1814 <p>Foto's:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Geertruidenberg: 11 stuks - Raamsdonksveer: 1 stuks <p>Scanning on demand gemeenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Geertruidenberg 10 dossiers <p>Scanning op verzoek (ouder dan 110 jaar):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Raamsdonk: 57 dossiers - Geertruidenberg: 10 dossiers
Gilze en Rijen	<p>Archieven:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2801 Overlijdensverklaringen Gilze en Rijen, 1894-1924 <p>Ansichtkaarten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gilze en Rijen: 2 stuks <p>Foto's:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gilze en Rijen: 14 stuks <p>Scanning on demand gemeenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gilze en Rijen: 20 dossiers <p>Scanning op verzoek (ouder dan 110 jaar):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gilze en Rijen: 23 dossiers
Goirle	<p>Archieven:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 0002 Heerlijkheid van Tilburg en Goirle, 1387-1880 - 0014 Schepenbank Tilburg en Goirle, deel 2: 51 meter <p>Ansichtkaarten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Goirle: 1 stuks <p>Foto's:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Goirle: 12 stuks <p>Tekening:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Goirle: 1 stuks <p>Scanning on demand gemeenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Goirle 66 dossiers <p>Scanning op verzoek (ouder dan 110 jaar):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Goirle: 16 dossiers
Hilvarenbeek	<p>Archieven:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 0694 Dorpsbestuur Diessen, 1677-1810 - 0769 Overlijdensverklaringen Diessen, 1933-1943 - 0770 Heerlijkheid van Hilvarenbeek, 1643-1938 - 1431 Charterverzameling Hilvarenbeek en Diessen, 1339-1779: 1 charter (aanvulling)

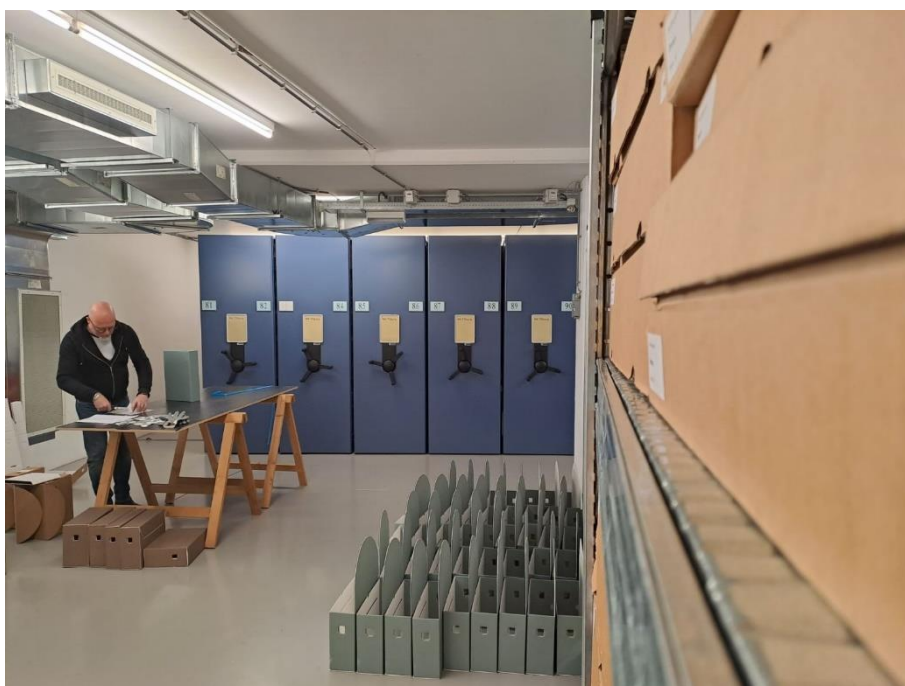
	<p>Ansichtkaarten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hilvarenbeek en Diessen: 8 stuks <p>Films:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Diessen: 1 stuks <p>Foto's:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Esbeek en Diessen: 2 stuks - Hilvarenbeek: 373 stuks <p>Scanning on demand gemeenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hilvarenbeek: 78 dossiers <p>Scanning op verzoek (ouder dan 110 jaar):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Diessen: 2 dossiers - Hilvarenbeek: 6 dossiers
Loon op Zand	<p>Archieven:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 0911 Burgerlijke stand Loon op Zand (Geboorteregisters 1908-1921, Huwelijksregisters 1929-1946, Overlijdensregisters 1955-1971) - 0982 Heerlijkheid van Loon op Zand, 1269-1953 <p>Foto's:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Loon op Zand: 1 stuks <p>Scanning on demand gemeenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Loon op Zand: 17 dossiers <p>Scanning op verzoek (ouder dan 110 jaar):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Loon op Zand: 12 dossiers
Oosterwijk	<p>Archieven:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 0821 Overlijdensverklaringen Moergestel, 1885-1886 - 0846 Overlijdensverklaringen Oosterwijk, 1899-1931 - 1433 Charterverzameling Oosterwijk en Moergestel, 1341-1772: 2 charters (aanvulling) - 1694 Moergestel Nieuws, 1976-2016 <p>Ansichtkaarten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oosterwijk en Moergestel: 4 stuks <p>Films:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oosterwijk: 16 stuks <p>Scanning on demand gemeenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oosterwijk: 109 dossiers <p>Scanning op verzoek (ouder dan 110 jaar):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Haaren: 26 dossiers - Moergestel: 4 dossiers - Oosterwijk: 13 dossiers
Oosterhout	<p>Archieven:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2001 Militieregisters Oosterhout, 1815-1914 - 3167 Charterverzameling Oosterhout, 1232-1735: 4 charters (aanvulling) <p>Briefhoofden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oosterhout: 538 stuks <p>Foto's:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oosterhout: 175 stuks <p>Scanning on demand gemeenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oosterhout: 19 dossiers <p>Scanning op verzoek (ouder dan 110 jaar):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oosterhout: 16 dossiers

Tilburg	<p>Archieven:</p> <ul style="list-style-type: none">- 0002 Heerlijkheid van Tilburg en Goirle, 1387-1880- 0004 Militieregisters Tilburg, 1814-1900- 0014 Schepenbank Tilburg en Goirle, deel 2: 51 meter- 0016 Burgerlijke stand Tilburg (Geboorteregisters 1921-1930)- 0016 Overlijdensverklaringen Tilburg, 1877-1945- 0272 Voetbalvereniging Willem II, 1896-2000- 0693 Overlijdensverklaringen Berkel-Enschot, 1870-1941- 0865 Overlijdensverklaringen Udenhout, 1900-1925- 0871 Militieregisters Tilburg, 1908-1914- 1428 Charterverzameling Tilburg (Goirle, Berkel-Enschot en Udenhout), 1335-1811: 17 charters- 1501 Hinderwetvergunningen Biezenmortel, 1907-1996 <p>Briefhoofden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Tilburg: 4 stuks <p>Dia's:</p> <ul style="list-style-type: none">- Tilburg: 797 stuks <p>Films:</p> <ul style="list-style-type: none">- Tilburg: 23 stuks <p>Foto's:</p> <ul style="list-style-type: none">- Tilburg: 1.251 stuks <p>Scanning on demand gemeenten:</p> <ul style="list-style-type: none">- Tilburg: 25 dossiers <p>Scanning op verzoek (ouder dan 110 jaar):</p> <ul style="list-style-type: none">- Berkel-Enschot: 1 dossier- Tilburg: 98 dossiers- Udenhout: 11 dossiers
----------------	---

Bijlage 7 Conservering en Restauratie Regionaal Archief Tilburg 2022

In 2022 zijn de volgende archieven behandeld, zoals begroot:

1311	Piet Clijsen, glazenier Tilburg	€ 5.839,50
2101	Dorpsbestuur Riel	€ 5.360,08
2300	Dorpsbestuur Made en Drimmelen	€ 744,70
2301	Dorpsbestuur Drimmelen en Standhazen	€ 916,96
2500	Dorpsbestuur Hooge en Lage Zwaluwe	€ 15.291,10
2700	Dorpsbestuur Raamsdonk	€ 32.023,20
2702	Plaatselijk bestuur Hendrik-Luiten-Ambacht	€ 208,34
2800	Dorpsbestuur Gilze en Rijen	€ 12.622,28
6005	Dorpsbestuur Haaren	€ 3.652,99

Medewerker Marcel van de Wouw tijdens het ompakken van archieven.

Daarnaast zijn de volgende archiefstukken onder handen genomen:

Arch. nr.	Archief:	Inventarisnummer:	Activiteit:
3	Dorpsbestuur Tilburg 1387-1810	1430	Digitalisering klaarmaken
3	Dorpsbestuur Tilburg 1387-1810	2521	Digitalisering klaarmaken
3	Dorpsbestuur Tilburg 1387-1810	806	Digitalisering klaarmaken
126	Nicolaas van Broekhoven 1784-1800	alles	ompakken
307	Ned.-Israëlitische Gemeente, Nalatenschap Alfred Polak	nieuwe aanwinst	Doubleren + inscheuringen herstellen
308	RK Parochie Hoefstraat te Tilburg	(nog) geen nummer	Metalen ringen verwijderen
406	Collectie foto's Tilburg	nog geen nummer	Ferrotypie verpakken
406	Collectie foto's Tilburg	660204	inscheuring herstellen, opgerold verpakken
406	Collectie foto's Tilburg	602675	Ferrotypie verpakken
479	Winkelbedrijf Pierson Tilburg	alles	herverpakken + stickers

696	Gemeentebestuur van Goirle 1803-1945	1 t/m 1586	ompakken
793	Tafel van de Heilige Geest van Goirle 1678-1854	alles	ompakken
865	Gemeentebestuur Udenhout	325 Overlijdensverklaringen 1900-1925	Digitalisering klaarmaken, herverpakken
871	Gem.bestuur Tilburg 1908-1937	van ca. 9000 t/m 11770	Digitalisering klaarmaken
908	Burgerlijke Stand Hilvarenbeek	42 Overlijdensverklaringen 1870-1931	Digitalisering klaarmaken, herverpakken
954	Gemeentebestuur Dongen, 1811-1929	2329 Overlijdensverklaringen 1931-1935	Digitalisering klaarmaken, herverpakken
954	Gemeentebestuur Dongen, 1811-1929	2099	Digitalisering klaarmaken
958	Gemeentebestuur 's Gravenmoer, 1813-1929	665 Overlijdensverklaringen, 1907-1930	Digitalisering klaarmaken, herverpakken
958	Gemeentebestuur 's Gravenmoer, 1813-1929	866	Digitalisering klaarmaken
1053	Bouwvergunningen gem. Tilburg 1901-1996	11838	inscheuringen herstellen
1065	Bouwvergunningen gem. Moergestel	940	Glitters verwijderen
1068	Bouwvergunningen gem. Oisterwijk 1901-1970	59	inscheuringen herstellen
1101	Collectie documentatie Hilvarenbeek	44, prent toren Hilvarenbeek	vlakken, verpakken
1104	Collectie documentatie Goirle	1 t/m 45	ompakken
1110	Gem.bestuur Loon op Zand	1860	Digitalisering klaarmaken
1196	Collectie foto's Oisterwijk	foto op omslag	Foto loshalen van drager
1311	Piet Clijsen (glazenier)	395, ontwerp glas-in-lood-raam	vlakken, verpakken
1424	Gemeentebestuur Hilvarenbeek 1971-1996	1571, bouwtekening	gevlakt, repareren
1428	charter uit parochie archief	614 - (Anno 1896)	vlakken, op charterberging zetten
1428	Charterverzameling Tilburg & Goirle	612 - charter 15a	charter met wasresten vlakken + bergen
1428	diverse charters	623 - charter 1 (Anno 1485)	vlakken, op charterberging zetten
1428	diverse charters	620 - charter 2 (Anno 1541)	vlakken, op charterberging zetten
1428	diverse charters	624 - charter 12 (Anno 1681)	vlakken, op charterberging zetten
1428	diverse charters	622 - charter 53 (Anno 1553)	vlakken, op charterberging zetten
1428	diverse charters	613 - charter 63 (Anno 1641)	vlakken, op charterberging zetten
1428	schenking Abdij van Berne	615 - charter (Anno 1633)	vlakken, op charterberging zetten
1428	schenking Abdij van Berne	616 - charter (Anno 1695)	vlakken, op charterberging zetten
1428	schenking Abdij van Berne	617 - charter (Anno 1732)	vlakken, op charterberging zetten
1428	schenking Abdij van Berne	619 - charter (Anno 1741)	vlakken, op charterberging zetten

1428	schenking Abdij van Berne	618 - charter (Anno 1753)	vlakken, op charterberging zetten
1428	Tilburg & Goirle	0621 - charter 48 (Anno 1530)	vlakken, op charterberging zetten
1429	Charterverzameling Dongen	23	vlakken, op charterberging zetten
1475	Textiefabrieken H. van Puijenbroek	alles	Verpakken
1662	Feniks Stedelijk Centrum voor Emancipatie	10	Fotoboek materieel verzorgen en verpakken
1726	Affiches 2e Wereldoorlog Tilburg	96 oorlogsaffiche	Affiche vlakken, repareren, digit.klaarmaken
2001	Gemeentebestuur Oosterhout	1040	calquetekening restaureren
2348	Gemeentebestuur Made en Drimmelen 1939-1973	1363 t/m 1366	materieel verzorgen
2401	Gemeentebestuur Terheijden 1810-1941	Militie registers 910, 977, 1060 t/m 1081	Verpakken
2401	Gemeentebestuur Terheijden 1810-1941	Militie registers 1083, 1115, 1120	Verpakken
2402	DTB Terheijden	39	Digitalisering klaarmaken
2601	Gemeentebestuur Geertruidenberg	197 t/m 208 en 217 t/m 222	Verpakken
2700	Dorpsbestuur Raamsdonk	587 en 596	Verpakken
2700	Dorpsbestuur Raamsdonk 1317-1814	126, 139, 888, 893-894, 1034	ompakken
2701	Gemeentebestuur Raamsdonk	1, 9, 155 en 158	Verpakken
2701	Gemeentebestuur Raamsdonk 1814-1939	77a t/m 77e	vlakken, omslagen aanbrengen
2801	Gemeentebestuur Gilze en Rijen	563 Overlijdensverklaringen 1894-1914 / 1918-1924	Digitalisering klaarmaken, herverpakken
2901	Gemeentebestuur Chaam, 1810-1938	803-805 Overlijdensverklaringen	Digitalisering klaarmaken, herverpakken
3167	Oosterhout	0093 - charter 66 (Anno 1701)	vlakken, op charterberging zetten
3190	Gemeenschappelijke Regeling WAVA	Alles	Zippels aanbrengen
?	damastpatroontekeningen voor Textielmuseum	3 stuks	tapes verwijderen, inscheuringen herstellen
?	voor Stadsmuseum	hout-/linosnede Heikese kerk	beschadiging herstellen
?	voor Stadsmuseum	ets Heikese kerk, van der Woerd	Uitlijsten, materieel verzorgen, herverpakken
?	voor Stadsmuseum	kopergravure Prospectus Castelli Tilborch	Uitlijsten, materieel verzorgen, herverpakken
?	voor Stadsmuseum	aquarel werf 64 (werkplaats spoor)	PP verwijderen, materieel verzorgen, herverpakken

Bijlage 8 Inventarisatie Regionaal Archief Tilburg 2022

Gemeente	Archieven en collecties
Alpen-Chaam	Aanvullingen: <ul style="list-style-type: none"> - archief 1239 Documentatie Alphen en Riel - archief 2125 Collectie dag- en weekbladen Alphen-Chaam, 1958-1996, 2006-2016
Baarle-Nassau	Inventarisatie: <ul style="list-style-type: none"> - archief 2254 Analoge bouwvergunningen monumenten Baarle-Nassau, 1981-2015 Aanvullingen: <ul style="list-style-type: none"> - archief 2201 Gemeentebestuur Baarle-Nassau 1811-1938 - archief 2211 Burgerlijk Armbestuur Baarle-Nassau 1854-1967 - archief 2234 Burgerlijke stand Baarle-Nassau, (geboorteregisters 1906-1920, huwelijksregisters 1921-1960, overlijdensregisters 1961-1970, tienjarige tafels 1941-1980) - archief 2236 Gemeentebestuur Baarle-Nassau 1939-1980 - archief 2247 Hinderwetvergunningen Baarle-Nassau 1937-1980 - archief 2248 Bouwvergunningen Baarle-Nassau 1914-1980 - archief 2252 Gemeentebestuur Baarle-Nassau 1981-2000 - archief 2255 Gemeentebestuur Baarle-Nassau 2001-2005
Dongen	Aanvullingen: <ul style="list-style-type: none"> - archief 1106 Documentatie Dongen
Drimmelen	Inventarisatie: <ul style="list-style-type: none"> - archief 2345 Katholieke Vrouwen Organisatie, afdeling Made zijn Boerinnenbond Made, 1945-2019 - archief 2386 Wit-Gele Kruis Made en Drimmelen - archief 2458 Stichting Heen en Weer Terheijden, 1989-2021 Aanvullingen: <ul style="list-style-type: none"> - archief 2375 Gemeentebestuur van Drimmelen 1997-2006 - archief 2401 Gemeentebestuur Terheijden 1810-1941 - archief 2423 Gemeentebestuur Terheijden 1939-1962 archief 2500 Dorpsbestuur van Hooge en Lage Zwaluwe, 1550-1813 (Plakaatboeken 1658-1795) <ul style="list-style-type: none"> - Archief 2537 Gemeentebestuur van Hooge en lage Zwaluwe 1981-1996
Geertruidenberg	Inventarisatie: <ul style="list-style-type: none"> - archief 2852 Restauratie Torenuurwerk Geertruidskerk te Geertruidenberg (2009) 2010-2013 (2021)
Gilze en Rijen	Aanvullingen: <ul style="list-style-type: none"> - archief 2862 Documentatie Gilze en Rijen
Goirle	Aanvullingen: <ul style="list-style-type: none"> - archief 696 Gemeentebestuur van Goirle

Hilvarenbeek	Aanvullingen: <ul style="list-style-type: none"> - archief 695 Gemeentebestuur Diessen 1811-1939 - archief 839 Stichting Hervormd Onderwijs Hilvarenbeek 1950-1989 - archief 1003 Documentatie Diessen - archief 1101 Documentatie Hilvarenbeek
Loon op Zand	Inventarisatie:
Oosterwijk	Inventarisatie: <ul style="list-style-type: none"> - archief 6020 Oranjevereniging Oosterwijk 1964-1978 Aanvullingen: <ul style="list-style-type: none"> - archief 719 Vereniging het eigen gebouw 'de Schuur' te Oosterwijk 1939-2000 - archief 821 Gemeentebestuur Moergestel 1813-1930 - archief 1105 Collectie documentatie Oosterwijk - archief 6006 Gemeentebestuur van Haaren 1811-1943
Oosterhout	Inventarisatie: <ul style="list-style-type: none"> - archief 3126 Stichting Cultureel Centrum Oosterhout 1960-1972 - archief 3175 Fotocollectie Archeologische Dienst Oosterhout, 1900-2015 - archief 3192 Oosterhouts Kamerkoor, 1967-2018 - archief 6017 Scholengemeenschap Haaren, 1923-1996 Aanvullingen: <ul style="list-style-type: none"> - archief 3109 Gemeentebestuur Oosterhout
Tilburg	Inventarisatie: <ul style="list-style-type: none"> - archief 234 Commissie voor het 25-jarig Kroningsfeest koning Willem III, 1874-1887 - archief 235 Commissie voor de tentoonstelling voor kunstnijverheid te Amsterdam, 1877 - archief 237 Commissie voor het Nationaal Huldeblijk voor Koningin regentes Emma en Koningin Wilhelmina ter gelegenheid van haar huwelijk, 1900-1901 - archief 1020 Vereniging der RK padvindsters, 1912-1960 - archief 1022 Buurtcomité Armhoefstraat e.o. 1945-1946 - archief 1294 Pauluslyceum te Tilburg 1969-1971 - archief 1758 Festipet c.q. Muzepet te Udenhout 1984-1993 - archief 1765 Molukse gemeenschap 1972-1982 - archief 1767 Collectie van Dijk (van Dijk, Eras, Swagemakers, etc.), 1870-1970 - archief 1772 Vereniging Dekenaar Tilburg-Goirle 1952-2000 - archief 1775 Collectie Prent van de week van Cees Robben, 1954-2001 - archief 1778 Caarls Optiek 1904-1966 Herinventarisatie: <ul style="list-style-type: none"> - archief 31 Demobilisatiecomité Demobilisatieraad Tilburg, 1948-1952 - archief 479 Winkelbedrijf Pierson te Tilburg, 1876-1998

	<ul style="list-style-type: none">- archief 1011 Collectie kunst en kunstenaar, 1986 (gedeeltelijk)- archief 1539 Paulus H.B.S. (Pauluslyceum) 1952-1995 <p>Aanvullingen:</p> <ul style="list-style-type: none">- archief 16 Burgerlijke stand Tilburg, (geboorteregister 1921)- archief 135 NV Wollenstoffenfabriek Janssens de Horion te Tilburg, 1868-2002- archief 174 NV Wollenstoffenfabriek Litex- archief 282 Trefcentrum Eigen huis "Posjet" te Tilburg, 1971-1984- archief 303 parochie Noordhoek- archief 307 Nederlands Israëlitische gemeente Tilburg, 1817-2013- archief 318 Familie Janssens de Horion, 1882-1998- archief 327 dagboeken Frits van den Berg- archief 338 Collectie handschriften Tilburg- archief 399 Documentatie Tilburg- archief 474 NV Gloeilampenfabriek Volt te Tilburg, 1909-1999- archief 528 Collectie memoires en dagboeken Tweede Wereldoorlog Tilburg- archief 565 Collectie Tweede Wereldoorlog- archief 647 voetbalvereniging "De Kannibalen" te Tilburg, 1942-1954- archief 1050 RK Parochie Groeseind 1929-1970- archief 1090 Documentatie Udenhout 1912-1996- archief 1094 Documentatie Berkel-Enschot- archief 1140 Scoutinggroep Sint Jan Baptist van de parochie St. Anna te Tilburg, 1935-2002- archief 1297 Collectie H.P.L.J. Naninck te Tilburg (1901-1984), 1925-1978- archief 1404 J.F.D. Blöte te Tilburg, 1900-1939- archief 1473 Collectie Cornelis Ignatius A.H. Wouters 1914-1955- archief 1662 Feniks Stedelijk Centrum voor Emancipatie (foto's)
--	---

Bijlage 9 Aanwinsten en verliezen 2022

Aanwinsten- en verliezenlijst 2022

N.B. Er zijn twee gemeentearchivarissen actief die elk hun eigen opgave verzorgen.
Opgemaakt door gemeentearchivaris Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Gilze en Rijen, Goirle, Hilvarenbeek, Oisterwijk en Tilburg d.d. 10 januari 2023.

Alphen-Chaam

Overheidsarchieven

➤ 10016. Digitale bouwvergunningen gemeente Alphen-Chaam (1996) 1997-2022, 76,4 Gb.
In beheer overgenomen.

Niet-overheidsarchieven

Aanvullingen op bestaande collecties (2217):

➤ 2117.840027 t/m 840032. Ansichtkaarten Alphen-Chaam, 6 stuks.

➤ 2117. 840033-840105. Fotoalbum van het werkkamp Het Putven Chaam, 1936.

Baarle-Nassau

Overheidsarchieven

➤ 2234. Aanvulling Burgerlijke Stand Baarle-Nassau, 1906-1970, 0,6 meter;

• geboorteregisters 1906-1920;

• huwelijksregisters 1921-1960;

• overlijdensregisters 1961-1970;

• Tienjaarlijkse tafels, 1941-1980.

➤ 2252. Gemeentebestuur Baarle-Nassau 1981-2000, 50,5 meter;

➤ 2255. Gemeentebestuur Baarle-Nassau 2001-2015, 41,750 meter;

➤ 2254. Bouwvergunningen monumentenpanden Baarle-Nassau, 1981-2015, 1,25 meter;

➤ 10012. Digitale bouwvergunningen gemeente Baarle-Nassau 1981-2010 (2014), 135,8 Gb.

In beheer overgenomen.

Niet-overheidsarchieven

Aanvullingen op bestaande collecties (2151, 2231):

➤ 2125.32-46. Ons Weekblad, 2006-2016, 4,5 meter

➤ 2231.850026 t/m 850027. Ansichtkaarten Baarle-Nassau, 2 stuks, 0.00539 Gb.

Goirle

Niet-overheidsarchieven

Aanvulling op bestaande collectie (1190):

1190.260071. Ansichtkaart Goirle, 1 stuk, 0.00343 Gb.

Hilvarenbeek

Overheidsarchieven

➤ 695.820 Processen-verbaal opgesteld door Pieter Groeneweg en Hendrik van Gool, veldwachters te Diessen, 1862-1885, 1890- 1903, 0 meter.

Niet-overheidsarchieven

Aanvullingen op bestaande collectie (1193):

➤ 1193.830822 t/m 830829. Ansichtkaarten Hilvarenbeek en Diessen, 8 stuks, 0,0252 Gb.

Oisterwijk

Overheidsarchieven

➤ 10013. Digitale bouwvergunningen voormalige gemeente Haaren, 1996-2015, 97,3 Gb.

➤ 10013. Digitale monumentenvergunningen voormalige gemeente Haaren, 1987-2023, 4,1 Gb.

In beheer overgenomen.

Aanvulling op overgebrachte archieven (6006):

➤ 6006.1055. Register aangelegd door gemeentesecretaris Peer Verhoeven met afschriften van brieven, bekendmakingen bijgehouden van 1893 tot 1910, 0 meter

Niet-overheidsarchieven ➤ 1768. Katholieke Vrouwen Organisatie, afdeling Oisterwijk, 1983-2012, 0,10 meter. ➤ 6017. Scholengemeenschap Haaren, 1927-1992, 0,5 meter

➤ 6020. Archief Oranjevereniging Oisterwijk, 1964-1948, 0,10 meter

Aanvullingen op bestaande collecties (738, 821, 1196): > 738.30-38. Aanvulling op het archief van de Vereniging voor Vreemdelingenverkeer, 1908-1979, 0,25 meter; > 821.1392. Overzichtskaart van Moergestel getekend in de zomer van 1926. Schaal 1:10.000, 2 meter.
> 1196. 800250 t/m 800251, 800253 t/m 800254. Ansichtkaarten Moergestel en Oisterwijk, 4 stuks, 0,0125 Gb.

Tilburg

Overheidsarchieven

Aanvullingen op al overgebrachte archieven (16, 1632)

- > 16.575-584. Geboorteregisters Burgerlijke Stand gemeente Tilburg 1921-1930, 1 meter.
- > 1632.16320001 t/m 16320072. Foto's Monumentencommissie Tilburg, 1978, 72 foto's, 0,209 Gb.

In beheer overgenomen.

Niet-overheidsarchieven

- > 1741. Bandjes CPN afdeling Tilburg, 0,125 meter.
- > 1758. Festipet c.q. Muzepet te Udenhout, 0,125 meter.
- > 1765. Molukse Gemeenschap, 1972-1982, 0,125 meter.
- > 1765. Foto's van de Molukse gemeenschap, 0,7568359375 Gb.
- > 1767. 1767001-17670197. Fotocollectie van Jos van Dijk, 0,10 meter en 0,48 Gb.
- > 1772 Vereniging Dekenaat Tilburg-Goirle 1952-2000, 2,375 meter. > 1774. 177400001 t/m 17740017, Fotocollectie Mannaerts, De Pont, De Cock, 0,0496 Gb.
- > 1778. 1-4. Caarls Optiek, 0,10 meter.

Aanvullingen op bestaande collecties (135, 174, 282, 307, 312, 327, 338, 399, 406, 419, 528, 560, 565, 1050, 1140, 1297, 1404, 1539)

- > 135.293-296, 298- 301. Aanvulling N.V. Wollenstoffenfabriek Janssens de Horion, 0,375 meter.
- > 174. 1, 3-16, 21, 38-41, 43-44, 47-54 en 77. N.V. Wollenstoffenfabriek Litex Tilburg, 0,2 meter.
- > 282.142-151. Logboeken van het Trefcentrum Eigen Huis Posjet, 1971-1976, 0,10 meter.
- > 307.271-273. Nederlands-Israëlitische gemeente Tilburg, 1944-2001. > 312. 312001Prent O.L. Vrouw Bijstand Tilburg, 2018.
- > 327.2-18. Wolfabrikant F.B. van den Bergh (1877-1951), 1860-1955.
- > 338.55. Brief van het Cenakel van Rio de Janeiro aan de overste van het Cenakel Tilburg over het overlijden van zuster Oda (Anna Verrijt), 1931. Doorslag. Met begeleidend schrijven van de overste van het Cenakel Mère Laura.
- > 338.56. Brief van de Ambachts- en Industrieschool voor Tilburg en omstreken aan werknemer c.q. leraar van de schoenmakerij H. van Hulten over de kindertoeslag, 1921. Getypt.
- > 399.1220. Gedrukte programma's van het Toneelspel Radèske.
- > 399.1221-1223. Stukken betreffende het Openluchtspel Peerke Donders, 1937.
- > 399. 1224. Nieuwsbrieven Nederlandse vereniging voor homo's, lesbo's en biseksuelen COC Tilburg. Jaargang 5, nummer 4 zijnde juli/augustus 2003 en nummer 6 zijnde december 2003.
- > 406.660204-660213. Diverse foto's familie Hulten.
- > 406. 660200-66201. Foto's van Toneel en Muziekvereniging Het Noorden, 0,00695 Gb.
- > 406.660506. Ansichtkaart van The Rainbow Quintet, 0,31 Gb.
- > 406. 660731-660734. Diverse klassenfoto's.
- > 419.F0259-F0263. Films van M.M. Govers.
- > 528.20D. Dagboek van Albert de Jong, 1 augustus- 19 oktober 1944.
- > 560.61-64. Aanvullingen familiearchief Janssens van Buren
- > 565.358 Brief van Ad Silvius aan zijn familieleden in Tilburg over zijn tijd als dwangarbeider in Thailand, 1945. Getypt. Met krantenknipsel. Kopieën.
- > 565.204. Aanvulling op het dossier van G. van de Sande (1916-1943).
- > 647. 647001-647006. Foto's van de Kannibalen, 0 meter
- > 1050.2.9. 't Klikkertje, mededelingenblad van het mannelijk en vrouwelijk jeugdwerk van de parochie Groeseind, 1959-1962. Gestencild. 1 band. 0 meter
- > 1140.59-67. Aanvulling op Scoutinggroep Jan Baptist van de parochie Sint Anna, 0,125 meter.
- > 1297.9-19. Aanvulling op collectie H.P.L.J. Naninck te Tilburg (1901-1984). > 1297.12970001. Foto van e uitreiking van een zwart-wit televisie aan H.P.L.J. Naninck (1901-1984) in 1957, 0,00258 Gb.

- 1404.6-8 Aanvulling collectie dr. J.F. D. Blöte, 0,10 meter.
- 1539.3-9,14. Aanvulling op het Pauluslyceum, 0,125 meter.
- Verlies
- 174. Deel van de boekhouding van N.V. Wollenstoffenfabriek Litex Tilburg, 0,10 meter.
- Vernietigd.
- 236. Onderwijzersgezelschap te Capelle, 1877-1893, 0,10 meter.
- Overgedragen aan het Streekarchief Langstraat Heusden Altena.
- 345. Collectie Jos van Dijk, 3 meter.
- Gedeeltelijk teruggegeven aan de familie Van Dijk.
- 371. Collectie J.J. Vugs (1910-1979), 3 meter
- Vernietigd.
- 435. Foto's uit het architectenarchief van S. Barenburg betrekking hebbend op Waalwijk, Hilversum, Huizen en Bussum.
- Overgedragen aan Streekarchief Langstraat Heusden Altena en Vecht en Gooi Historisch.
- 474. Deel van de boekhouding van Volt, 19 meter
- Vernietigd
- 479. Diploma van de Bossche Diocesane Kustersbond Sint Joseph.
- Overgedragen aan het Stadsarchief 's-Hertogenbosch.
- 479. Deel van de financiële administratie Winkelbedrijf Pierson, 4,5 meter.
- Vernietigd.
- 530.552. Fotoboek met foto's van schilderijen van voormalige bestuursleden en een foto van het spaarbankgebouw in de Noordstraat. ca. 1975, 0,125 meter.
- Vernietigd.
- 565. Gedrukte handleiding Umgang mit Völkern deel 7 Holländer, door F.M. Huebner.
- Overgedragen aan RKD-Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis.
- 664.7 Voorwerpen van het Hasselts gemengd Kapellekoor Tilburg, 0,5 meter.
- Bruikleen voor de voorwerpen beëindigd en geretourneerd aan de eigenaar.
- 1020. Dankbrieven en uitnodigingen uit het archief van de R.K. Padvinders Tilburg, 1945-1946, 0,02 meter.
- Vernietigd.
- 1256. Album met handwerken, vervaardigd door Therese Eras (1870-1957), 1887, 0,75 meter.
- Overgedragen aan het TextielMuseum Tilburg.

Gemeente	Meters	Gb
Alphen-Chaam	0	76,4
Baarle-Nassau	98,6	135,8
Gilze en Rijen	0	0,000577
Goirle	0	0,00343
Hilvarenbeek	0	0,0252
Oisterwijk	2,95	101,4
Tilburg	3,975 meer	1,8
	32 minder	
totaal voor Tilburg	29,05 minder	

Aanwinsten- en verliezenlijst 2022 (Bijgewerkt 22 decemer 2022)

N.B. Er zijn twee gemeentearchivarissen actief die elk hun eigen opgave verzorgen.

Opgemaakt door de gemeentearchivaris van Dongen, Drimmelen, Geertruidenberg, Loon op Zand en Oosterhout.

Dongen

Particuliere archieven:

Archiefnummer	Naam archief	Opmerkingen	Omvang (m1)
1106	Documentatie Dongen 1915-2001	Aanvulling	Nihil
1107	Documentatie 's Gravenmoer, 1915-2007	Aanvulling	Nihil

Drimmelen

Overheidsarchieven:

Archiefnummer	Naam archief	Opmerkingen	Omvang (m1)
2348	Gemeentebestuur van Made en Drimmelen, 1939-1973	Aanvulling	0,500
2375	Gemeentebestuur van Drimmelen 1997 - 2006	Aanvulling	0,125
2385	Gemeentebestuur van Drimmelen 2007-2012		24,250
2500	Dorpsbestuur Hooge en Lage Zwaluwe 1550-1813	Aanvulling	4,500
2537	Gemeentebestuur van Hooge en Lage Zwaluwe 1981 - 1996	Aanvulling	Nihil
Totaal		29,375 m1	

Geertruidenberg

Particuliere archieven:

Archief- nummer	Naam archief	Opmerkingen	Omvang (m1)
2643	Collectie documentatie Geertruidenberg, 1589-2001	Aanvulling	Nihil
2722	Collectie documentatie Raamsdonk, 1724-1997	Aanvulling	0,100

Loon op Zand

Particuliere archieven:

Archief- nummer	Naam archief	Opmerkingen	Omvang (m1)
1102	Collectie documentatie Loon op Zand (20ste eeuw)	Aanvulling	Nihil

Oosterhout

-

Totalen

Gemeente	Omvang m1	Omvang GB
Dongen	Nihil	
Drimmelen	29,375	
Geertruidenberg	0,100	
Loon op Zand	Nihil	
Oosterhout	-	

Bijlage 10 Overzicht activiteiten 2022 Stedsmuseum Tilburg t.b.v. erfgoed community

- Cynthia Hathaway, de route van schapen en herders in de achttiende en negentiende eeuw. De WoolMarch vond plaats vanuit de locatie TextielMuseum.
- Albert Welvaart, Stichting Funerair Erfgoed over oorlogsgraven.
- Tine van de Weyer en Ingrid Luyckx, De Stijl Tilburg.
- Marieke Vermeer, Bibliotheek Berkel-Enschot en Udenhout.
- Stichting Tilburgse Taol over de leegloop van het bestuur en het veiligstellen van de erfgoedbeoefening.
- Carla Mohammed en leden van werkgroep Koloniale Wandeling.
- Werkgroep Piushaven over de mogelijkheden van een expositie op het Stadsbalkon in de LocHal.
- Humphrey Martherus, vertegenwoordiger van de Nederlands-Indische gemeenschap evenals Stichting Pelita.
- Prof. dr. Arnoud-Jan Bijsterveld (Tilburg University en hoogleraar Regionale Geschiedbeoefening in Brabant) en Jettie Zwaans, initiators van de werkgroep Struikelstenen. In 2022 werden struikelstenen gelegd voor Jacob van Leer en Emanuel en Bernhard Kellerman.
- Gemeentelijk erfgoedbeleid ten aanzien van het leggen van struikelstenen in Tilburg en de implementatie binnen gemeentelijke procedures.
- Stichting Comité 4 en 5 mei over het betrekken van jongeren bij de jaarlijkse herdenking op 4 mei en op welke wijze te anticiperen op de toenemende cultuurdiverse samenleving van Tilburg.
- Docenten Jens Lenders en Gijs Mushin van Gaans van Fontys Hogescholen ter ontwikkeling van een Minor Erfgoed.
- Liesbeth Hoeven/ Bureau Hoeven De Ridder over de ontwikkeling van een Erfgoednotitie in opdracht van gemeente Tilburg/ afdeling sociaal/ portefeuille Marcelle Hendrickx.
- Petra Robben ontwikkelde met Liesbeth Hoeven een zogeheten 'inspiratiedag' voor de ErfgoedCommunity. Als locatie werd gekozen voor Landpark Assisië in Biezenmortel. Deze dag vond plaats medio september 2022. In totaal waren er circa 35 personen aanwezig. Zij allen gaven input voor de notitie die inmiddels is voorgelegd aan wethouder Marcelle Hendrickx. In februari-maart 2023 wordt deze vastgesteld, als een opmaat naar het Cultuurplan 2025-2028.
- Receptie van Stadsgidserij Tilburg 25 jaar. Bijeenkomst in Pauluskerk. Doel om betrokkenheid van Stedsmuseum Tilburg/ Erfgoed Tilburg te laten zien en contact te verstevigen met de stadsgidsen, andere culturele partners en burgemeester, wethouder(s) en gemeenteraadsleden.
- Gert-Jan de Graaf en Petra Robben legden vanuit Erfgoed Tilburg een krans op 4 mei in het Vrijheidspark, 1 juli bij het Slavernijmonument en op 15 augustus bij de herdenking bevrijding Nederlands-Indië in het Vrijheidspark.
- De stadsconservator nam deel aan de *Dag van de Stad* en de dagen *Samen Meer Voor Elkaar* om grip te krijgen op gemeentelijk beleid en op de hoogte te zijn van wat er speelt en nodig is in de hedendaagse samenleving. Door het bijwonen van deze dagen lukt het beter om beleid van Stedsmuseum Tilburg en Vincents Tekenlokaal af te stemmen en samen te werken met partijen.
- Aangehaakt bij gemeentelijk programma PACT in de impuls wijken Groenewoud, Tilburg-West en Tilburg-Noord. Stadsconservator is betrokken bij uitwisselingsprogramma met Gent (B), waar gekozen is voor wijkgericht werken in combinatie met erfgoedcollecties. Tijdens het bezoek van Gentenaren aan Tilburg gaf de stadsconservator een presentatie over de erfgoednotitie in wording. Op 9 februari 2023 volgt een tegenbezoek aan Gent waarbij vertegenwoordigers van Stedsmuseum Tilburg meegaan.
- Nieuwe impuls bij ErfgoedBijeenkomsten om erfgoedpartners gelegenheid te geven hun project voor te leggen aan de erfgoedpartners wanneer zij subsidie gaan aanvragen. In 2022 waren er drie ErfgoedBijeenkomsten in het TextielMuseum, Regionaal Archief Tilburg en bij Kessels Museum. Deze bijeenkomsten worden steeds bezocht door circa 25 a 30 erfgoedpartners.
- Deelname aan studiedag over Immaterieel Erfgoed georganiseerd door Brabants Heem en aan jubileumdag 75 jaar Brabants Heem. Geconstateerd dat er een hiaat is tussen erfgoedbeleving en praktijk in de dorpen en steden.

- Betrokken bij afdeling Ruimtelijk Erfgoed gemeente Tilburg en het ophalen dan wel borgen van kerkverhalen.
- Diverse keren aanwezig bij jubileum Hasseltse kapel, bij jubileumdag in oktober en bij bedankreceptie in december.
- Verzoek vanuit Cultureel Centrum De Schalm in Berkel-Enschot om iets te doen met lokale erfgoedbeleving. Besloten om in 2023 aan te haken bij immaterieel erfgoedprogramma rondom Sint Job, een invented tradition die in de jaren 1990 nieuw leven werd ingeblazen. In 2022 eerste gesprekken. Uitvoering volgt in 2023.
- Gert-Jan de Graaf en Petra Robben brachten een oriëntatiebezoek aan Museum ANNO Zwolle om te bezien in hoeverre toe te passen op Stadsmuseum Tilburg. De conclusie was om geen 'bezoekerscentrum' van de Kazernehof te maken, maar wel denken aan een 'erfgoedhuis' waar mensen samen komen om erfgoed te 'maken'. In 2023 nadenken over een soort werkplaats, hub rondom erfgoed te creëren.
- Oriënterende gesprekken met Bart de Nil (B) voor een samenwerking tussen Gent (B), Leeds (UK) en Tilburg (NL) als voormalige textielsteden waar erfgoed wordt ingezet om welzijn van inwoners te bevorderen. Voorbereidingen Summerschool juni 2024. Stadsmuseum Tilburg betreft TextielMuseum hierbij.
- Deelname aan Wandeling Schatten van Jeruzalem, een van de gefinancierde projecten uit Fonds Erfgoed Tilburg.
- Voor de camera van Omroep Brabant bij het project 'Verhalen van de stad. Oog op Brabant'. Diverse onderwerpen belicht waaruit blijkt dat Tilburg een stad in transitie is.
- Deelname aan symposium door Stichting tot Behoud van Tilburgs Cultuurerfgoed, over de ontwikkeling van de Spoorzone.
- Bundeling, diverse gesprekken over de aanschaf en implementatie van de Erfgoed App, een tool voor de erfgoedpartners waarmee zij onderling met elkaar communiceren. Tot dan toe was de communicatie teveel eenzijdig en van bovenaf. Hoewel een aantal erfgoedpartners nog moet wennen aan de nieuwe app, vindt er al veel meer uitwisseling en kennisdeling plaats dan ooit.
- Voor het Magazine Erfgoed Tilburg faciliteerde Stadsmuseum Tilburg/ Erfgoed Tilburg het artikel over het nieuwe Kessels Museum.
- Er is een adviescommissie voor de toekenningen van het Fonds Erfgoed Tilburg. De adviescommissie bestaat uit de leden Gert-Jan de Graaf, Petra Robben, Aloïjs Klijberg en externen Tim van der Avoird en Doret Eeken.
- Steun en luisterend oor ten aanzien van gemeenschap NS-Hoofdwerkplaats om een Locomotief te plaatsen in de Spoorzone.
- Betrokkenheid bij dreigende verdwijning van glas-in-loodwand in Zorgcentrum de Kievitshorst. Erfgoedgemeenschap maakt zich zorgen. Mede door betrokkenheid Stadsmuseum Tilburg krijgt de wand een herbesteding ofwel in nieuwbouw van Stichting De Wever of bij een particuliere organisatie, een directeur van een fabriek die de wand mogelijkheden ziet om deze te plaatsen.
- Met Willem II College gesproken over onderwerpen beladen erfgoed met docenten. Leerlijn voor leerlingen eerste klas VO.

Bijlage 11 Criteria en projecten fonds voor erfgoedpartners en Tilburgers Stadsmuseum Tilburg

Criteria

Verhaallijn/ onderwerp moet aansluiten op 'Tilburg in transitie'. In hoeverre is er sprake van een ontwikkeling of zijn er veranderde verhalen?

- Op welke wijze zijn er makers bij betrokken? Noem hun namen, de afspraken en hun bijdragen.
- Is er een link naar stad- en wijkcollecties, te denken aan objecten en/ of verhalen?
- In hoeverre zijn jongeren en/ of ouderen erbij betrokken?
- Met wie werk je samen, zoals scholen, organisaties, winkels etc.?
- Op welke wijze is er rekening gehouden met de culturele diversiteit van Tilburg?
- Op welke wijze speelt duurzaamheid een rol?
- In hoeverre is er sprake van beleving van het erfgoed? Op welke wijze is het publiek betrokken? Wat is de rol van de inwoners of publiek?

Projecten

In 2022 vroegen de volgende organisaties subsidie aan:

Naam Project	Toegekend bedrag	Motivatie voor toekenning/ afwijzing
TextielMuseum met project Bindweefsel	€ 4.000	Toezegging zeer positief voor project wat werkelijk verbindend werkt tussen het TextielMuseum en de beoogde doelgroep.
Hasseltse kapel jubileum 50 jaar restauratie	€ 3.550	Toezegging voor educatief programma, verhalen op Geheugen van Tilburg en de exposities in MFA De Poorten en de Hasseltse kapel.
Maria Zingt	--	Afgewezen: te weinig vernieuwing.
Theatergroep EELT voor Wilhelminapark	--	Afgewezen: te weinig erfgoedcomponenten en een plan dat te vaag omschreven is.
Piushaven 100 jaar	€ 2.078	Toewijzing positief over intentie om leerlingen (historisch) onderzoek te laten doen naar hun eigen omgeving. Een educatief programma maakt jongeren tot wijkambassadeurs en levert een bijdrage aan versterking van het identiteitsbesef van de eigen wijk.
Dagbedevaart Peerke Donders	€ 1.300	Toezegging onder voorbehoud omdat adviescommissie twijfelde of het een erfgoedactiviteit was, dan wel een activiteit van het bisdom om meer katholieke gezinnen te trekken.
Oogje op Brabant	€ 4.000	Toezegging positief vanwege de intentie om inwoners van Tilburg oude filmbeelden te laten zien en daarop te reflecteren.
Muurschildering Reeshof	€ 3.400	Toezegging vanwege betrokkenheid jongeren bij geschiedenis en identiteit van de eigen wijk. Goede samenwerking met erfgoedpartners. Mooi project waarbij erfgoed en kunst samengaan.
Sterrentocht 2023	€ 4.000	Toezegging eeuwenoude traditie omgebogen naar passende vorm bij cultureel diverse stad. Advies om aan te sluiten bij andere 'licht'-evenementen, zoals Divali of Fakkels voor Vrede.
Stichting Straat- De Reit 2023	€ 4.000	Toezegging door leuke inspirerende programmering in de Reit, een wijk die nog niet vaak voor het voetlicht is gebracht.

Bijlage 12 deelname overzicht erfgoededucatie 2022 Stadsmuseum Tilburg

ErfgoedEducatie	Scholen/ groepen	Individuele personen
Wij Herdenken en Vieren binnenschools	29	1.760
Wij Herdenken en Vieren buitenschools		859
Tilburgerschap binnenschools	20	937
Tilburgerschap buitenschools		
Vincent in de 19e eeuw binnenschools	21	981
Vincent in de 19e eeuw/ Vincents Tekenslokaal		
Piushaven 100 jaar		200
Vincents Tekenslokaal		
Diverse schoolprogramma's	130	5.360
Andere programma's	81	
Paleiszaal Paleis	36	
TOTAAL	317	10.097

Bijlage 13 Vervolg overzicht activiteiten 2022 Vincent's Tekenslokaal

'Vanwege Vincent' in het Stedelijk Museum Breda

Vincents Tekenlokaal maakte een serie tekenworkshops bij de expositie 'Vanwege Vincent' van het Stedelijk Museum Breda.

Deze expo is ontstaan uit een samenwerking van het Stedelijk Museum Breda en het VanGoghHuis in Zundert.

De serie workshops vond plaats in de meivakantie.

Naschoolse tekencursus basisschool Bibit

In 2022 zijn er verschillende naschoolse activiteiten gestart in samenwerking met de cultuurcoaches, die actief zijn in verschillende wijken in Tilburg.

In de Reeshof heeft cultuurcoach Marika Taborsky Vincents Tekenlokaal benaderd om tekencursussen aan te gaan bieden op basisschool Bibit in samenwerking met de buitenschoolse opvang Reeshof. Om de belangstelling te peilen zijn we eerst gestart met drie proeflessen. Dat verliep heel succesvol. De daaropvolgende tekenles, bestaande uit 8 lessen, zat direct vol. Evenals de tekencursus die we in het najaar hebben aangeboden.

Naschoolse tekencursus basisschool Don Sarto

Ook cultuurcoach Daphne Snellaars, in Tilburg Zuid, vroeg of Vincents Tekenlokaal wilde meewerken aan een naschools aanbod voor beeldende lessen. Hier ging het om een cursus van zes middagen voor groep 3 t/m 5 met als thema portretten. De kinderen zijn aan de slag gegaan met veel verschillende technieken en materialen: stempelen met verf, collages knippen en plakken, tekenen met houtskool etc. Verschillende kunstenaars en stromingen vormden de inspiratie, waaronder Vincent van Gogh.

Patronen maken tijdens de Verwonderroute

De leerlingen van basisschool De Stappen maakten prachtige, kleurrijke dessins tijdens de tekenworkshops in het kader van de Verwonderroute. Hierin werken verschillende educatieve instellingen in Tilburg samen om basisschoolleerlingen bijzondere ervaringen te laten opdoen. Het programma van Vincents Tekenlokaal bestond uit kleuren mengen en patronen maken en dat resulteerde in veel plezier en creativiteit.

Tekencursus 'Op Avontuur in de Natuur'

In deze serie van 6 tekenlessen hebben kinderen van 8 t/m 12 jaar kennis gemaakt met allerlei technieken, waarin de natuur de rode draad vormde. Tekenen met houtskool en met potloden met verschillende hardheden, mono-prints maken etc. Omdat we in juni en juli nog geen eigen tekenlokaal hadden, konden we voor deze cursussen gebruik maken van de ruimte van Kunstkabaal.

Tekencursus 'De wereld van de portretkunst'

Voor tekenliefhebbers van 12 t/m 16 jaar organiseerden we de tekencursus met als thema portretten. Ook deze cursus bestond uit een serie van 6 lessen, waarin de deelnemers konden experimenteren met uiteenlopende materialen en technieken. Ook deze cursus zat in korte tijd vol.

Workshop Botanisch tekenen in museum De Pont

Museum De Pont organiseert bijzondere donderdagavonden onder de naam PUNCH. Op 6 oktober en 3 november 2022 gaf Vincents Tekenlokaal een workshop Botanisch tekenen, waarbij de mooie museumtuin het startpunt was. Deelnemers gingen, gewapend met een zaklamp, op zoek naar bloemen, bladeren en andere vormen om die vervolgens te tekenen. In het voorjaar 2023 zijn er weer twee PUNCH-avonden met workshops van Vincents Tekenlokaal.

Naschoolse tekenlessen basisschool De Alm en De Sleutel

Basisschool De Alm vroeg ons in het najaar vier lesmiddagen te verzorgen. Ook hier stond de portretkunst centraal.

Op basisschool De Sleutel gaat het om vier lessen in november/december 2022 met een vervolg van nog eens vier lessen in 2023.

Deze activiteiten lopen ook hier via de cultuurcoaches Daphne Snellaars (Tilburg Zuid) en Curtley Mooring (Tilburg Noord). Deze naschoolse activiteiten worden meestal afgesloten met een kleine expositie van het gemaakte werk.

Atelierweek op basisschool Panta Rhei

Al meerdere jaren doet Vincents Tekenlokaal mee met de atelierweken op basisschool Panta Rhei. In deze weken krijgen leerlingen de mogelijkheid om uit meerdere workshops te kiezen. Vincents Tekenlokaal verzorgde 3x een les portrettekenen voor steeds weer een andere groep kinderen. Per leerjaar wordt de les aangepast.

Workshops Track 013

Track 013 biedt programma's aan jongeren tussen de 13 en 17 jaar die begeleiding nodig hebben, omdat zij om uiteenlopende redenen zijn uitgevallen uit het reguliere onderwijs.

Vincents Tekenlokaal verzorgt gedifferentieerde workshops per specifieke doelgroep in het kader van het Kunst & Cultuur-programma van Track 013.

Het gaat om de volgende doelgroepen:

- Track 2.0 voor leerlingen die zijn uitgevallen of dreigen uit te vallen uit het regulier onderwijs.
- Top Track voor hoogbegaafde leerlingen die extra ondersteuningsbehoeften hebben.
- Back on Track voor jongeren die langere tijd niet deelnemen aan onderwijs en geen alternatief plan/dagbesteding hebben.

Bijlage 14 Prestatieafspraken 2022 gemeente Tilburg TextielMuseum en Stadsmuseum

In het subsidiecontract 2021-2024 tussen gemeente en Stichting Mommerskwartier zijn met betrekking tot het TextielMuseum en Stadsmuseum prestatieafspraken vastgelegd. Over deze afspraken dient in het jaarverslag te worden gerapporteerd.

TextielMuseum

Contractafspraken	Realisatie	Toelichting
Openingstijden (voor publiek) op jaarbasis 1.950 uur gedurende 6 dagen in de week (maandag gesloten).	1.841	Openingstijden di t/m vr 10 – 17 uur, zat & zon 12- 17 uur feestdagen afwijkende openingstijden. Lagere realisatie is het gevolg van de ingestelde Lock down in verband met Corona. Vanaf 1 januari t/m 25 januari is het museum gesloten geweest.
Bezoekersaantal: 65.000 (met een focus op verjonging en verbreding).	58.246	Het TextielMuseum heeft 2021 afgesloten met 58.246 bezoekers. Dat is 90% van de bezoekersaantallen pre-corona. Het museum was dit jaar van 1 t/m 25 januari gesloten voor publiek.
Tentoonstellingen: 4 per jaar (collectie, wissel, damast).	4 +	Zie jaarverslag H 2.1 Tentoonstellingsprogramma
Publieksactiviteiten: 15 voor bezoekers/professionals.	15 +	Zie jaarverslag H 2.1 Publieksprogramma
Educatie: 7 programma's voor onderwijs	7 +	Zie Jaarverslag bijlage 2
Makers in het Textiellab: beoogde groei van 300 naar 500 makers in het lab; met een projectresultaat dat groeit van 150 naar 200.	Totaal: 298 makers bestaande uit: 220 makers: jong talent (11), mid-career en gerenommeerd (209) + 78 makers talentontwikkeling (zie uitsplitsing hieronder)	Dit jaar is er weer veel gemaakt. Zowel door gerenommeerde kunstenaars, mid-career ontwerpers als internationaal jong talent. Door op maandagen open te zijn, meer machines te hebben en af en toe een ZZP'er in te zetten kunnen we ook meer makers helpen hun idee te realiseren. Het TextielLab krabbelt daarmee op na een paar lastige (corona)jaren. De instelling is ten opzichte van voor de pandemie nog niet op volle sterkte (raming is ongeveer op 90%). Het kost tijd, niet alleen in de organisatie zelf, voor de werknemers, maar dit geldt ook voor het publiek en de makers. Over de hele linie blijft het publiek achter. Opdrachten uit het veld zijn nog niet terug op het oude niveau, men lijkt nog terughoudend. Grote opdrachten zoals de gordijnen voor de LocHal of een project voor de bibliotheek in Qatar blijven nog uit. Hoewel er goede contacten zijn met het bedrijfsleven blijven grote projecten vooralsnog uit.

Talentontwikkeling: 240 mbo/hbo studenten; minimaal 6 afstudeeropdrachten; minimaal 8 toptalenten; minimaal 8 stagiaires (allen onderdeel van de 500 makers in het lab).	Totaal 78 makers talentontwikkeling, bestaande uit: 49 MBO HBO studenten 15 stagiaires 8 afstudeerprojecten en 6 toptalenten	Ook de samenwerking met onderwijs hebben we herpakt; banden aangehaald. Er ligt een samenwerkingsovereenkomst met o.a. de Design Academy Eindhoven, Arba Esa Brussel en Creatief Vakman in Boxtel. In het algemeen zijn de banden verder aangehaald met onderwijsinstellingen – ook is er met mbo's goed contact. Er komen veel aanvragen binnen van scholen en er kan niet alle verzoeken kan worden ingegaan. Het TextielLab fungeert als een lokale – regionale, nationale en vaak ook internationale - leerplek voor studenten (hbo en mbo). Het Lab biedt naast groepseducatie ook leerwerkplekken, stageplaatsen en werkperiodes voor afstudeerstudenten aan. In 2022 is het TextielLab gestart met het Advanced Textile Program, een programma voor internationaal pas afgestudeerd toptalent, in 2023 kan dit programma worden uitgebreid van zes naar acht deelnemers
R&D: 1 traject rond een maatschappelijk thema.	0	Sinds begin 2021 onderzoekt het TextielLab samen met o.a. Studio Drift de toepassingsmogelijkheden van beweging en bouwen met textiel binnen een meerjarig R&D-traject. Research & Development vormt een belangrijke pijler. De resultaten worden in 2023 zichtbaar gemaakt aan het museumpubliek. Daarnaast zullen we de kennis die is opgedaan tijdens dit onderzoek delen met andere makers eind 2023/begin 2024. Ook ons materiaal en steken onderzoek in het lab naar mogelijkheden van het borduren biedt ongekende perspectieven voor de makers. Dit onderzoek is ontsloten in het zgn 'stekenarchief'. Er zijn in 2022 voorbereidingen getroffen voor een aantal onderzoeken rondom duurzaamheid: Gerecycled brandvertragende garens, reductie van afval en een doorontwikkeling van de techniek breien met de focus op duurzame materialen. Dit krijgt in 2023 zijn vervolg.
by Textielmuseum: een keer in de 2 jaar een opdracht voor productlijn of topontwerper.	1	Sigrid Calon ging met onze weef- en breispecialisten aan de slag in het TextielLab en ontwikkelde daar een serie plaids en theedoeken. Haar fascinatie voor de technieken weven en breien staan centraal in de twee productseries
TextielShop: verkoop van producten in de TextielShop, webwinkel en bij externe verkooppunten	Gerealiseerd	
DamastWasserij: Wassen voor particulieren.	Gerealiseerd	

KPI's 2022

Exploiteren van Stadsmuseum Tilburg	- Zie jaarverslag
Beheer onderhoud stadscollectie	- Zie jaarverslag
Exploitatie VTL	- Zie jaarverslag
Tentoonstellingen (2)	- Ode aan mijn vader, de gastarbeider in Bibliotheek Udenhout - Presentaties in het TijdLab (Bibliotheek LocHal en Stadsmuseum Tilburg) met Brabants Kloosterleven en Voetbalverenigingen
Digitale Omgevingen	- Geheugen van Tilburg - Tilburg Wiki - Erfgoed Tilburg
Lezing	- Lezing Petra Robben over de verbeelding van missionarissen en de veranderde waardering van het standbeeld van Petrus Donders tijdens programma 'Meerstemmigheid'.
Evenementen (2)	- Verjaardag van de stad, 18 april 1809 - NS-Collectiedagen, 6 en 9 oktober 2021
Educatieve programma's (1)	- Onze Vincent in de 19e eeuw
Aantal publicaties	- Zie jaarverslag
Bezoekers Vincents Tekenlokaal	- 1.988
Beheer / behoud Kessels collectie en financiële bijdrage aan de bestuurskosten van Stichting Kessels	- € 9.213
Financieren heemkundekringen 'Tilburg' en 'De Kleine Meijerij'	- € 2.023
Onderhoud Expositie over Kasteel van Tilburg	- Contact gehad met MFA De Poorten waar de presentatie zich bevindt. De vitrine die in eerste instantie beneden stond is verplaatst naar de tweede verdieping i.v.m. kwetsbaarheid.
Organisatie van drie á vier bijeenkomsten voor het Erfgoednetwerk	- 10 maart, 18 september en 16 november 2021.
Exploitatie van het Erfgoedsubsidiefonds	- Zie verantwoording subsidie erfgoedprojecten

